

શ્રી મોહનયશરિદ્ધિ સમારક ગ્રંથમાલા—દ્વિતીય પુષ્પ

દીર્ઘ ત પ સ્વી

શ્રી જિનઋદ્ધિસૂરિ જીવન-પ્રભા

બાલબ્રહ્મચારી, દીર્ઘતપસ્વી, થાણાતીર્થોદ્ધારક
બટ્ટારક શ્રી જિનઋદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજની
જીવનગાથા

: પ્રેરક :

શાન્તમૂર્તિ શ્રી ગુલાબમુનિ મહારાજ

: પ્રયોજક :

કુલચંદ હરિચંદ દોશી
મહુવાકર

: પ્રકાશક :

શા. જવેરચંદ કેશરીચંદ જવેરી

શ્રી જનદત્તસૂરિ જ્ઞાન-ભંડાર

તથા

શ્રી મહાવીરસ્વામી જૈન દહેરાસરના

ટ્રસ્ટીઓ વતી

પાંચધુની, મુંબઈ. ૩

વીર સં. ૨૪૭૯

સં. ૨૦૦૯

ઇ. સ. ૧૯૫૩

મૂલ્ય

વાંચન-મનન

: શુદ્ધક :

મહેતા અમરચંદ બહેચરદાસ

શ્રી બહાદુરસિંહજી પ્રિં. પ્રેસ

પાલીતાણા (સૌરાષ્ટ્ર)

સ્મરણાંજલિ

પૂજ્યપાદ પ્રાતઃસ્મરણીય, ક્રિયાપાત્ર, જશ-
નામકર્મી, વચનસિદ્ધ, પુણ્ય પ્રભાવક
મુનિ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજ

આપના પ્રશિષ્યરત્ન, બાલશ્રદ્ધચારી, દીર્ઘ-
તપસ્વી, ધીર, મંભીર, ચાણુતીથોદ્ધારક, શાંતમૂર્તિ
ચોમનિષ્ઠ, ભટ્ટારક જૈનાચાર્ય શ્રી જિનઋદ્ધિ-
સૂરીજી મહારાજશ્રીની જીવન-પ્રમાના તેજ-
કિરણોમાં ભક્તિભાવપૂર્વક આપશ્રીનું નામ જોડી
ધન્યવન્યતા અનુભવુ છું.

ભવદીય,

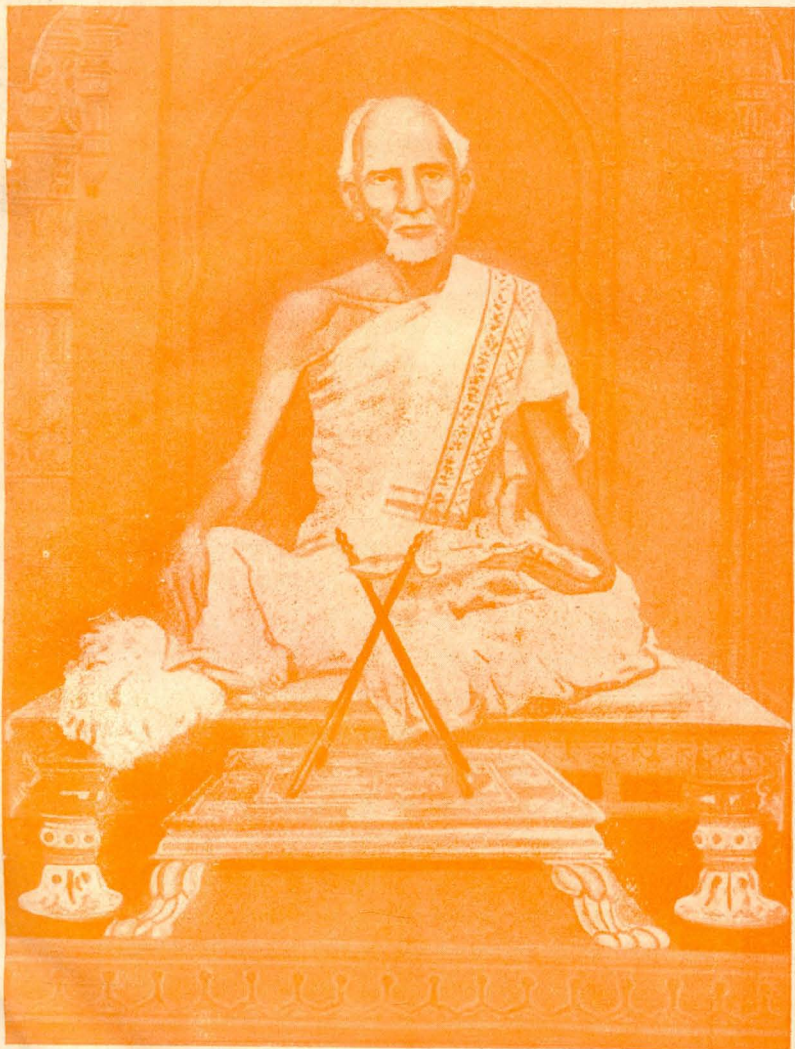
કુલચંદ હરીચંદ દોશી

મા ન વ ધ મ્

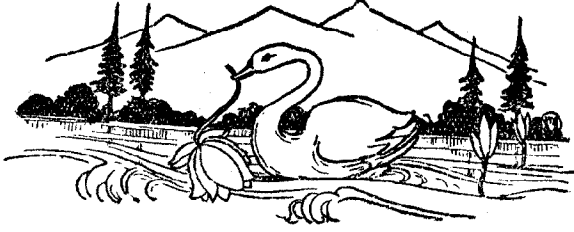
પર્યુષણના દિવસોમાં આપણે સૌએ પોતાની જાતનું સરવૈયું કાઢવું જોઈએ. ૩૬૦ દિવસ ગયા પણ માનવધર્મ પ્રાપ્ત કર્યો ? આત્મશુદ્ધિ કેટલી થઈ ? જ્ઞાન, ચારિત્ર શુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી કે તે માટે પ્રયત્ન કર્યો ? આમ ન કરીએ અને પર્વ ઉજવીએ તેનો શો અર્થ ? આત્માની ઉન્નતિ માટે આત્મશુદ્ધિ કરવી જોઈએ. તપ, સંયમ, વિવેક વગર ઉન્નતિ પ્રાપ્ત ન થાય. ફેવળ કાનથી વ્યાખ્યાનો સાંભળવાથી કશું મળે નહિ. સાંભળેલ ઉપદેશનું મનન કરવું જોઈએ અને તેને આચરણમાં ઉતારવું જોઈએ.

માનવ-જીવન એ કૌંમતી વસ્તુ છે. અંતિમ સમય આવે છે ત્યારે કોઈ એક ઘડી પણ આ દુનિયામાં રહી શકતો નથી. પછી તે રાજ, મહારાજ કે મોટો પ્રધાન હોય. માનવી-જીવન અધર્મ, અશુદ્ધિ દૂર કરવા માટે છે. પૂજન, સ્તવન, મનન, નામ સ્મરણ, તીર્થયાત્રા વગેરે ઉપાયો કહેવામાં આવ્યા છે. પણ આ બધું શુદ્ધ મનથી, અંતર્મુખ થઈને કરવું જોઈએ ત્યારેજ ધર્મનો પ્રકાશ મળે. મોહ-માયાના આવરણોને દૂર કર્યા વગર આત્માનો પ્રકાશ દેખાશે નહિ. માનવધર્મ ઓળખો અને આત્મા પર્યુષણ પર્વના પવિત્ર દિવસમાં માનવધર્મ જીવનમાં ઉતારી આત્મશક્તિ, આત્મશુદ્ધિ અને આત્મશાંતિ મેળવો.

શ્રી કેદારનાથજી

પરમપ્રભાવક જૈન શાસનદીપક પૂજ્યપાદ્ શ્રીમદ્ મોહનલાલજી મહારાજ

ધ્યારા ગુરુદેવ

આચાર્ય શ્રી જનશક્તિસૂરીશ્વરજી મહારાજ મારા પરમ ધ્યારા ગુરુદેવ હતા.

હું એક સામાન્ય જૈનેતર, બાળક ધર્મના સંસ્કાર અને ગુરુદેવની ચરણ સેવાથી કેવી રીતે જિનેશ્વરદેવનો રાગી અને ગુરુભક્ત બન્યો તે એક જાણવા જેવી કહાણી છે.

મારો જન્મ જૈનેતર જાટ (પાટીદાર) કુળમાં લગભગ ૧૯૪૧ માં થયો. મારી ૧૦-૧૧ વરસની ઉંમરમાં મારા માતા ગુજરી ગયા. મારા પિતાજી બેરાજરાડ નોખાગામમાં શીવજી રામજી, બાલા રામજી, ધેવચંદજી ચોરડીયાને ત્યાં કામકાજ માટે રહેતા. તેઓ શેઠ સ્થાનકવાસી ધર્મ પાળતા. સ્થાનકવાસી મુનિઓ આવતા તેમની સેવાનો લાભ ઊપરોક્ત શેઠનું કુટુંબ લેતું હતું. હું પણ તેમની સાથે જતો તેથી મને પણ તેમનો પરિચય રહેતો. એક વખત સ્થાનકવાસી મુનિઓની સાથે મને મોકલ્યો, સાથે બીજા જૈન છોકરાઓ હતા તેથી હું પણ ગયો. અમે સાથે સાથે બધા ભણતા હતા અને એ રીતે હું નમસ્કાર મહામંત્ર શીખ્યો. શ્રી રૂપચંદજી મહારાજ મારા તરફ ખૂબ ભાવ રાખતા અને મને લખતાં વાંચતા શીખવતા. મને પણ તેમાં આનંદ આવણા લાગ્યો. પહેલાં તો મને ધાર્મિકસૂત્રો મુખે

ચડતાં નહોતાં પણ ધીમે ધીમે માદ રહેવા લાગ્યું. શ્રી રૂપચંદ્રજી મહારાજની મારા પર ઘણી મમતા હતી.

શ્રી રૂપચંદ્રજી મહારાજ મૂળ પીપાડસીડી પાસેના રીયાં ગામના વીસા ઓસવાળ મુણેત ગોત્રના હતા. તેમણે સં. ૧૯૩૬ ના નાગોરમાં શ્રી સૂર્યમલજી મહારાજ પાસે સ્થાનકવાસી દીક્ષા લીધી હતી. તેઓ વ્યાકરણ, કાવ્ય, સાહિત્યના સારા અભ્યાસી અને વિદ્વાન હતા. તેમણે ઘણા ગ્રંથો પણ લખ્યા છે. સં. ૧૯૫૭માં રામપુરમાં મેં તેમની પાસે સ્થાનકવાસી દીક્ષા લીધી. મારા મોટાભાઈ વીરચંદ્રજી તથા મારા નાનાભાઈ ગીરધારીજી પણ તેમના શિષ્યો અન્યા હતા. તેમણે નાના-મોટા પરિસરો ઘણા સજ્જા હતા. સં. ૧૯૬૧ માં અમે સૌરાષ્ટ્રમાં આવ્યા ત્યારે ઉલ્લાસથી ગિરિરાજની પાંચ યાત્રા કરી હતી. અરવાળામાં તેમને સંવેગી દીક્ષાના ભાવ જાગ્યા હતા પણ શારીરિક પરિસ્થિતિ સારી ન હોવાથી હૃદયથી તેઓ સંવેગી રહ્યા હતા. સં. ૧૯૭૦ માં શ્રાવણ શુદી ૧૪ ના પાક્ષિક પ્રતિક્રમણ કરતાં મોટીશાંતિ બોલતાં બોલતાં નાગોર મારવાડમાં તેઓ સ્વર્ગવાસી થયા. ગુરૂદેવે મને સ્વપ્ન આપી શત્રુંજય જવા પ્રેરણા કરેલી તેથી હું વિહાર કરી પાલીતાણા આવ્યો અને સિદ્ધાયળમાં મારા સદ્ભાગ્યે મને ગુરૂદેવ શ્રી જનઋદ્ધિસૂરિજી મળી ગયા. મારો અત્મા આનંદથી નાચી ઉઠ્યો. મેં ગુરૂદેવના ચરણમાં માફ જીવન સમર્પણ કરી દીધું. ગુરૂદેવે તો એટલા બધા ઉદાર અને સૌમ્યમૂર્તિ હતા કે મને તેમણે પ્રેમ-પૂર્વક સ્વીકારી લીધો અને સં. ૧૯૭૫ ના વૈશાખ શુદી ૬ ના ગિરિરાજ શ્રી શત્રુંજયની છત્ર-છાયામાં પાલીતાણામાં ગુરૂદેવનો શિષ્ય અન્યો. બે વરસ ગુરૂદેવની સેવામાં રહ્યો. વળી ચંચળ મને ઉધામો કયો અને મારવાડ તરફ નીકળી પડ્યો. ગુરૂ સેવાની અણુમોલ ધડીઓના લાભથી વંચીત રહ્યો પણ પૂર્વપુણ્યના ઉદય યોગે અને ગુરૂવર્મની કૃપાદષ્ટિથી પાંચ વરસે પાછો ગુરૂસેવામાં હાજર થઈ ગયો. ગુરૂદેવની તો એજ અભિમતી દષ્ટિ એ સમયે પણ રહેલી હતી. પછી તો જ્ઞાન, ભક્તિ

અને સેવાના મંત્રો જીવનમાં તાણવાણા પેઠે વણાતા ગયા. પુણ્ય-
રાશિ ગુરૂદેવે અસીમ કૃપાથી સ્તોત્રો, છંદો, શાસ્ત્રો અને તત્ત્વજ્ઞાન
વગેરે ખૂબ શીખવ્યું અને મારો બેડો પાર થઈ ગયો. આ બંને
ગુરૂદેવો મારા મહોપકારી હતા. ગુરૂદેવના પુણ્ય પ્રભાવથી હું મારી
આત્મપરિણતી શાંત અને ધર્મ ભાવનામાં રાખી શક્યો. મારી
નબળી સખળી તખીયત છતાં મારા ગુરૂદેવ મારી રક્ષા કરતા અને
કરે છે. મેં ગુરૂદેવ શ્રી જનઞ્ઞદ્વિસૂરિજીને કામ કામ સમયે અજ્ઞાન-
પણે અશાતા ઉપગમવી હશે પણ એ કૃપાસિંધુએ તો મારા તરફ
અમીદૃષ્ટિ જ વરસાવી છે. મારી તો ભાવના છે કે મારા પૂજ્ય ગુરૂ-
વર્યાના પૂણ્ય પ્રતાપે મારું જીવન છેલ્લી ધડી સુધી સમાધિપૂર્વક
શાંતિમાં પસાર થાઓ.

૩૩ વર્ષ મેં ગુરૂદેવની સેવા કરી અને ગુરૂદેવની દીર્ઘતપશ્ચર્યા,
યોગદૃષ્ટિ, પુણ્યપ્રભાવ, ધર્મપ્રભાવનાની તમન્ના, ભક્તિકતા તથા
શાસનના ઉદ્યોતની ઝંખના તેમ જ ગુરૂદેવશ્રી મોહનલાલજી મહા-
રાજના નામને ઉજવળ કરવા માટેની તાલાવેલી વગેરે ઉદાત્ત ભાવનાથી
મારા જીવનમાં જ્ઞાન અને સેવાનો પ્રકાશ પથરાયો.

આવા પુણ્યરાશિ ગુરૂવર્યાની હું તેમનાં જીવનના અંત સુધી
સેવા કરી શક્યો. તેથી હું મારી જાતને કૃત્ય કૃત્ય માનું છું. ગુરૂદેવ તો
એમ જ કહેતા “ગુલામ ! મારા તરફ મોહ ન રાખતો. જિનેશ્વરના
માર્ગમાં મસ્ત રહેજો.”

એ મારા તો પરમ ચારા ગુરૂદેવ હતા. તેમની જીવનપ્રભા પહેલા
પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી પણ એ શાંતમૂર્તિ, તપોનિધિ ગુરૂ-
દેવના સ્વર્ગવાસ પછી ઘણા ઘણા ભક્તજનોએ તેમના ચરિત્રની
માંગણી કરી. ગુરૂભક્ત શ્રી હરિચંદ્રભાઈ માણેકચંદ તેમજ શેઠ શ્રી
સ્વજીભાઈ સોજપાળ જે. પી. વગેરેની તે માટે ખાસ ભાવના હતી.
અને શ્રી મહાવીર-સ્વામી દહેરાસરના ટ્રસ્ટીઓએ એ ભાવના વધાવી

લીધી. શાંતમૂર્તિ શ્રી જિનભદ્રવિજય મહારાજશ્રીએ યુગવીર આચાર્ય, શત્રુજય તીર્થદર્શન આદિના લેખક શ્રી યશોવિજયજી જૈન ગુરુકુળના નિયામક ભાઈ કુલચંદ હરિચંદ દોશી મહુવાકરની યાદી આપી. ભાઈ કુલચંદભાઈ તો ગુરુદેવના પરમભક્ત છે તેમ જ ગુરુદેવના પરિચયમાં મારુંમા તથા પાયધુની આવતા હતા. તેઓ ગુરુકુળના કામ પ્રસંગે મુંબઈ આવ્યા. વંદનાર્થે પાયધુની આવ્યા. કામ સેવા માટે વિનંતિ કરી. મેં પૂજ્યપાદ ગુરુદેવના ચરિત્ર માટે વાત કરી અને સંસ્થાની જવાબદારી હોવાથી સમય ઓછો મળવા છતાં હર્ષપૂર્વક તેમણે મારી સૂચના વધાવી લીધી. મારી પાસેનું લખાણ મેં આપી દીધું અને મારા મનનો ભાર ઉતરી ગયો. મને આનંદ અને સંતોષ થયો.

ગુરુદેવના ચરિત્રને ગુરુદેવ તરફની પૂર્ણ લાગણીથી પ્રેરાઈને સર્વોચ્ચ સુંદર, રસપ્રદ અને વિધવિધ જીવનપ્રસંગોથી મધમધનું બનાવવા માટે કુલચંદભાઈ મહુવાકરને ખરેખર ધન્યવાદ ધટે છે.

મારા વચનને માન્ય રાખી જૈનસમાજના પીઠ અને વિદ્વાન કાર્યકર શ્રી જૈન શ્રે. કાન્દર-સના ઉપપ્રમુખ અને શ્રી જૈન સ્વયંસેવક મંડળના પ્રાણસમા શ્રી મોહનલાલ દીપચંદ ચૌકસીએ ગુરુદેવની જીવનપ્રભાની પ્રસ્તાવના હર્ષપૂર્વક લખી આપી છે તે માટે તેમને પણ ખરેખર ધન્યવાદ ધટે છે.

આ જીવન પ્રભાના પ્રકાશન માટે જે જે ગુરુદેવના ભક્તોએ સહાયતા કરી છે તે સૌને ધન્યવાદ ધટે છે.

પૂજ્ય ગુરુદેવના ચરિત્રમાંથી સૌ બહેન ભાઈઓ પ્રેરણા મેળવી પોતાના જીવનને ઉજાળે એ જ અભ્યર્થના.

શ્રી મહાવીરસ્વામી દેરાસરજી ઉપાશ્રય,
પાયધુની મુંબઈ ૩.
સં. ૨૦૦૬ નાશ્રાવણ વદી ૩ ને ગુરુવાર

{ ગુરુદેવના નિર્ગુણી અંતેવાસી
ગુલાબમુનિ

શ્રી સ્થંભળ પાર્શ્વનાથાય નમઃ

પ્રસ્તાવના

‘દીર્ઘતપસ્વી જિનઋદ્ધિસૂરિજીવન-પ્રભા’ નામા આ પુસ્તકની પ્રસ્તાવનામાં કલમને અતિમંત કરતાં પૂર્વે મારે જણાવવું જોઈએ કે જેમના જીવન સંબંધે, અરે શ્રમણ જીવનના વર્ષોમાં સ્વપરશ્રેય સાધનારા અનુકરણીય કાર્યો અંગે, વધુ વિસ્તાર ન કરવામાં આવે તો પણ, પ્રારંભમાં જે વિશેષણ વાપર્યું છે એ ઉપરથી સફળ જીંદગીનો ખ્યાલ સહજ આવે તેમ છે. ‘દીર્ઘતપસ્વી’ શબ્દથી જ જીવનની પવિત્રતા અને હૃદયની સ્વચ્છતાનો ભાવ સમજાય છે. એક રીતે કહીએ તો સંત, મહંત, કે સાધુ-મહાત્માના જીવન એટલે સમજીને સ્વીકારેલ, આત્મશ્રેય સાધ, ઈન્દ્રિય-દમનને કષાય છેદનનો કપરો કષ્ટ પૂર્ણને કાંટાળો માર્ગ. એમાં ‘તપ’ તો અગ્રપદે જોઈએ જ. એ વિના દમન-છેદન રૂપ જોડીને ન તો છુટી પાડી શકાય કે ન તો મૂળમાંથી ઉખેડી શકાય. એ સાથે એક વિશેષતા સંકળાયેલી હોવાથી જ આ ગ્રંથની રચના જન્મ પામી અને પ્રસ્તાવના લખવાનું મારે ભાગે આવ્યું. આ સંતે કેવળ આત્મકંઠ્યાણુની એક દૃષ્ટિ ન રાખતાં સાથેસાથ જૈનધર્મની પ્રભાવના થાય, જૈન સમાજનો અભ્યુદય થાય, એવા કાર્યો પણ કર્યાં છે. એ કાર્યવાહીના આલેખનથી જે બોધદાયી સામગ્રી આપણને પ્રાપ્ત થાય છે એ ઓછી મૂલ્યવાન નથી જ. નીતિકારોએ કહ્યું છે કે—પરોપકારાય સંતાં વિમૂતયઃ અર્થાત મહાત્માઓ પરોપકાર પરાયણ જ હોય છે એ વાત આપણા આ ચરિત્ર નાયકને માટે અક્ષરશઃ સત્ય છે.

જન્મસ્થળ, મૈત્રી, યતિદીક્ષા અને સંવેગી સાધુ જીવનમાં પ્રવેશના પ્રસંગો પર નજર ફેરવીએ છીએ ત્યારે બે મુદ્દા જે નેત્રો સામે તરવરે છે. તે આ રજા આચરણ ને પ્રગતિ.

શ્રી ઉત્તરાધ્યાયન સૂત્રમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે—

કમ્મુણા બ્રહ્મણો હોઈ, કમ્મુણા હોઈ સ્વતિઓ ।

વર્હસ્સો કમ્મુણા હોઈ, સુદ્રો હોઈ કમ્મુણા ॥

અર્થાત્ ત્યાગ અને શિયળ જેના જીવનમાં વણાયેલા છે, તે બ્રાહ્મણ, શરણાગતનું રક્ષણ કરે તે ક્ષત્રિય. વાણિજ્ય જેનો વ્યવસાય છે તે વૈશ્ય અને સેવા આપે તે શુદ્ર. અર્થાત્ વર્ણ માણસના જન્મ આશ્રયી નહીં પણ એની ‘કરણી’ આશ્રયી છે. એ ઉપરથી ખીજે મુદો એક આંગ્લ ઉક્તિ પ્રમાણે— A man is the Creature of Circumstance. એટલે કે ‘આત્મા નિમિત્તવાસી’ છે. એવો તારવી શકાય. આમ નહોત તો તો નાના ગામડામાં રહેતા, જાતિએ ગૌડ બ્રાહ્મણ અને વ્યવસાયે કૃષિકાર કુટુંબમાં જન્મેલ ‘રામકુમાર’ ભગવંત શ્રી મહાવીર દેવના સંઘમાં પ્રથમ પદ ભોગવતી સાધુ સંસ્થામાં ક્યાંથી આવતે અને એમાં પણ સૂરિપદ જેવા અતિ મહત્વના અધિકારે સ્થાપન થતે !

જ્ઞાની ભગવંતોએ પાંચ સમવાયનું સ્વરૂપ જે રીતે બતાવ્યું છે તે યથાર્થ છે. એમાં પૂર્વભવનો પુન્યોદય અને આ ભવનો પુર-પાર્થ ખરે જ ઠોઢ અદ્ભુત ભાગ બજવે છે. માનવી કલ્પી ન શકે તેવું પરિણામ નજર સામે બનતાં દર્શાવે છે. ‘જીવન-પ્રભા’ ના પાના ફેરવતાં આ વાતના નિતરાં દર્શન થાય છે. આ પ્રકારના ચરિત્રો દોરી, જેમણે સિદ્ધ હરત લેખકપણું પ્રાપ્ત કર્યું છે એવા શ્રીયુત્ મહુવાકર પણ પોતાની કલમને સરળ વાણીમાં આકર્ષક રીતે વહાવતા, પ્રકરણોને વિવિધ સ્વાંગ સજ્જવતા, નવનવા સ્થળોના વિહાર વર્ણવતા અને પરમાર્થના કાર્યોની તોંધ લેતાં આગળ વધે જાય છે. પ્રકરણનાં મથાળે મૂકેલા ચિત્રો પણ ઓછાં ભાવવાહી નથી.

‘શત્રુજયનો ચમત્કાર’ નામા પ્રકરણ કથા નાયક રામકુમારના જીવનમાં પણ ચમત્કારી નિવડે છે. યતિ જીવનમાં ચૂર, ખીકાનેર, નાલ આદિના રમણીય મંદિરો તેમજ ગિરનાર અને શત્રુજય જેવા મહાન તીર્થોનાં દર્શન થાય છે. એ વેળા જૈન ધર્મ પ્રત્યેની શ્રદ્ધા વૃદ્ધિ પામી ચુકે છે અને ધ્યાનવૃત્તિ ઠીક ઠીક ખીલી હોય છે. સાહસ અને તપદ્વારા દેહ-દમન પણ દષ્ટિગોચર થાય છે એ સર્વને માથે કળશ સ્થાપનરૂપ કાર્યનો એ કાળે પ્રતાપશાળી અને વચન-સિદ્ધ ગણાતા મુનિ મહારાજ શ્રી મોહનલાલજીના સમાગમથી જ થાય છે. તેઓશ્રીના વરદ હસ્તે વાસક્ષેપ પામી શ્રી યશોમુનિજીના શિષ્ય તરીકે ‘ઋદ્ધિમુનિ’ નામથી સંવેગી સાધુ બને છે અને વૃદ્ધ એવા દાદા ગુરૂના સંપર્કમાં રહેવાનો તેઓશ્રીની સેવા કરવાનો જે યોગ, ચરિત્રનાયકસૂરીને સાંપડે છે એ તેઓશ્રીના બાવી જીવન ઘડતરમાં સંગીન પાયાની ગરજ સારે છે. ઋદ્ધિસૂરિજીના પરિચયમાં આવનાર હરકોષ્ટને એ વાત અનુભવમાં આવ્યા વગર રહેવાની નહીં કે વચનસિદ્ધિને વરેલા સ્વર્ગસ્થ મુનિરાજ શ્રી મોહનલાલજીના કેટલાક ગુણો તેઓશ્રીના આ પ્રશિષ્યનું હૃદય અજવાળે છે. કદાચ અહીં વિશિષ્ટ જ્ઞાનગરિમાના દર્શન નહીં લાધે પણ અંતરની સરલતા તો દર્પણ જેવી નિર્મળ જણાશે. સાંપ્રદાયિક પૂર્વગ્રહ નજરે પણ નહીં ચડે. સૌ કોષ્ટનું કલ્યાણ થાવ એવી ભાવના ડગલે પગલે રમતી અનુભવાશે. એ કારણે ધણાનો અનુભવ બોલે છે કે દાદા ગુરૂ માફક તેઓશ્રી પણ વચનસિદ્ધ હતા. અરે, મંત્રતંત્રના જ્ઞાતા હતા. એનું તથ્ય જોવા કરતાં અહીં એટલું કહેવું પર્યાપ્ત લેખાશે કે તેઓશ્રીએ જુદા જુદા સ્થળે ધર્મ ઉન્નતિના અને શાસન પ્રભાવનાના જે કામો કર્યાં છે એમાં ઉપર વર્ણવેલી પ્રકૃતિનો યોગ જરૂર કારણભૂત છે. વિદ્વતા કરતાં ચારિત્રની વિશુદ્ધતા અને હૃદયની નિર્મળતા રૂપ ગુણ યુગલે સુંદર ભાગ ભજવેલો છે.

જૈનવસ્તીવાળા ગામોને દેવ મંદિરથી અલંકૃત કરવા, અરિહંત

પ્રભુના મનોહર ખિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરવી, ધર્મકરણી માટે ઉપાશ્રય ઉભા કરાવવા, અગર તો તપકરણીદ્વારા શ્રાદ્ધગણમાં ધાર્મિક વાતાવરણના સર્જન કરવા એ સાધુજીવનમાં સહજ છે. એ કાર્યોની પ્રેરણા મુનિ મહારાજોના ઉપદેશને આભારી છે. જુદા જુદા પ્રદેશોમાં પગલા માંડતાં સાધુ-સંતો આ જાતના પવિત્ર કાર્યોના માર્ગદર્શક હોય એમાં આશ્ચર્ય નથી અને ચરિત્રનાયક પણ એમાં પાછળ નથી રહ્યા. આ દળદાર પુસ્તકમાં એ સર્વ વર્ણવેલું જ છે. અહીં જે વાતની ખાસ નોંધ લેવાની છે તે એ કે જેમ સન્મિત્ર મુનિ શ્રી કપૂરજીજીવજીએ સ્વ કલ્યાણ સાધવા સાથે ઉપદેશ દ્વારા જ્ઞાનનો પ્રચાર વિસ્તાર વધાર્યો, અને સમાજને ઉપયોગી બાબતો ઉપાસક સમૂહને સમજાવી એની ઉન્નતિ થાય તેવા કાર્યોના શ્રી ગણેશ વિહાર દરમિયાન કર્યા, તેમ આપણા આ ચરિત્રનાયક પણ વર્તતા નયનપથમાં આવે છે. કુસંપતું કાસળ કહાડવા કમર કસે છે. હાનિકારક રૂઢીઓને જડમૂળથી ઉખેડી નાંખવાના કાર્યમાં પીછે હઠ નથી કરતાં અને ઉપરછલ્લી વાહવાહના મોહમાં અંજાઈ જઈ ખરી વાત કહેતા જરા પણ ગભરાતા નથી. એમ કરવા જતાં કેટલીક વાર સ્વાધ્યાયને ક્ષતિ પહોંચવાના પ્રસંગ પણ આવે છે. માનસિક બોજ વધે છે છતાં ઐક્યની ભાવનાથી રંજાયેલ આ મહાત્મા આરંભેલ કાર્યને અધવચ મૂકતા નથી જ. આ વાતની પ્રતિતી ધર્મ-ઉદ્યોત ‘આમોદ્ધાર’ જેવા પ્રકરણો વાંચવાથી થાય તેમ છે. લાડવાશ્રીમાલી અને શ્રીઓને સ્વામીવાતસલ્યમાં સ્થાન અપાવવા રૂપ કાર્યો અને નારી-જાતિ માટે ‘ઋતુધર્મ’ પાલન અંગે કરેલ કાર્યવાહીથી સમજાય તેમ છે.

સમાચારી ખરતરગચ્છની પાળતા છતાં આચાર્યશ્રીને અન્ય ગચ્છ પ્રત્યે કોઈ જાતનો વિરોધ ન મળે. પૂજ્ય આચાર્ય મહારાજ શ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી માફક શ્રી જિનઋદ્ધિસૂરી પણ સ્વ શિષ્ય પરિવાર સહિત સર્વ સાથે બળે છે. ધર્મ પ્રભાવનાના કાર્યોમાં પરસ્પર સાથ દે છે અને તેઓશ્રીનો એ ગુણ બદ્રિક સ્વભાવી અને

સેવાભાવી શિષ્ય મુનિ શ્રી ગુલાબવિજયજીમાં ઉતરેલો આજે નજરે જોવાય છે. ‘જ્ઞાનદાન’ તું મહત્વ ઓછું નહીં આંકનાર આ સૂરિજી વિદ્યાધામે ઉભા કરાવે છે. પાઠશાળાઓ સ્થપાવે છે. જ્યાં સાધુ-મહારાજના પગલા સામાન્યતઃ દુર્લભ ગણાય છે અને વસ્તીના માપ માપતા જ્યાં જૈન ધરોની સંખ્યા આંગળીના ટેરવે ગણાય તેટલી હોય છે, વળી જ્યાં અજ્ઞાનતા અને ખોટી પ્રથાઓ પરંપરાથી ઉતરી આવીને જડ ધાલી બેઠી હોય છે એવા ગામડામાં વિચરવું, જરૂર પડે ચોમાસું રહેવું અને ઉપદેશવારિનો સતત ધોધ વહેવડાવી વર્ષો જુના અધારા ઉઘેચી, જ્ઞાનરવિનો અસ્મિતા પ્રગટાવે તેવા પ્રકાશ પાથરવા ઉદ્ધમ કરવો એ આ સંતના વિહારમાં જીંદગીનો મુદ્રાલેખ બન્યો હોય એમ દેખાય છે.

આપણા ચરિત્રનાયક જેમ શરૂથી તપ કરવાની લગનીવાળા હતા. તેમ એકાંત મેળવી ધ્યાન મગ્ન બનવામાં પણ લાલાયિત હતા. એ તો સૌ કોઈ સારી રીતે જાણે છે કે દરેક ધર્મમાં ધ્યાન અંગે જુદી જુદી પદ્ધતિઓ દર્શાવેલી હોય છે. જૈનધર્મ આત્મકલ્યાણના ધ્યેયને વરેલો હોવાથી ધ્યાનના બે પ્રકાર. ધર્મધ્યાન અને શુક્લધ્યાન પર એ ખાસ બાર મૂકે છે. આમ છતાં એમાં પણ મંત્ર સાધનાને સ્થાન છે. નમસ્કાર યાને પંચપરમેષ્ઠિરૂપ મહામંત્ર ઉપરાંત બીજા મંત્રો પણ દર્શાવાયા છે અને એની સાધનાની રીતો પણ વર્ણવેલી દષ્ટિગોચર થાય છે. વીતરાગ પ્રભુ તો નિરંજન નિરાકાર હોવાથી સંસારી જીવોનું બલુ કે જીંડું કરતા નથી. અર્થાત્ કોઈ પણ પ્રકારના કળ-દાતા બની શકતા નથી. પણ તેઓ સરખી સર્વગુણસંપન્ન વિભૂતિને તેત્રો સામે રાખી સાધક આત્મા ધ્યાન આદિ ક્રિયાઓ દ્વારા સ્વઆત્માને કર્મમળના કીચડમાંથી બહાર આણી શકે છે. આ કાર્યમાં તીર્થંકર દેવોના યક્ષ-યક્ષણી યાને દેવયોનિમાં વર્તતા ઉપાસકો સહાયક બને છે. પણ આ કાર્ય એ પ્રકારના દેવોની આરાધના વિના બનતું નથી. એ અંગે સાધક માટે સાધના કરવાના જુદા જુદા ઉપાયો

વર્ણવેલા છે. આટલા લંબાણથી ઉલ્લેખ કરવાનું કારણ એ જ કે આપણા કથા નાયકને આ પ્રકારની સાધનામાં શરૂઆતથી જ રસ પેદા થયો હતો. સાધનાનો પ્રભાવ પણ જણાયો હતો એટલે તેઓ ‘મણીમદવીર’ની કે ‘ઘંટાકરણ મહાવીર’ની સાધનામાં અને સ્થાપનામાં શ્રદ્ધા ધરાવતા અને અન્યને માર્ગદર્શક પણ બનતા. ખંભાતના માણિકચોક ઉપાશ્રયના ઉદ્ધાર પ્રકરણમાંથી, સોજીત્રાની દેરીના જીર્ણોદ્ધાર વૃતાન્ત પરથી અને મુંબઈમાં પાયકુની પર આવેલ શ્રી મહાવીરપ્રભુના દેવાલયમાં હેઠળના ભાગે સ્થાપન કરેલ ‘શ્રી ઘંટાકરણ મહાવીર’ ની મૂર્તિ પરથી એ વાત સહજ તારવી શકાય છે.

પૂજ્ય મુનિમહારાજ શ્રી મોહનલાલજીના રમરણાર્થે સુરતમાં સ્થાપન કરવામાં આવેલ જ્ઞાનભંડારની ઉન્નતિ અંગે ચાલુ પ્રથાને બાળુએ રાખી જે દીર્ઘદર્શી પમલું બધું તે, અને એ પૂજ્યની પંજાબ-કેશરીના પ્રમુખસ્થાને ઉજવાયેલી જ્યન્તિ પ્રસંગે વીરચંદ્ર રાધ-વજીવાળા પ્રસંગની યાદ આપી કેટલીક મુદ્દાની વાતો વર્ણવી તે, તેઓશ્રીના હૃદયમાં રમતી શાસનદાઝ અને શાસનપ્રભાવના સુચવે છે.

‘ઠાણા’ નગરીના શ્રાવકોમાં ખારવર્ષો કુસંપ હતો તે ટાળી, પવિત્ર એવા શ્રીપાળ રાસમાં આવતા આ મહત્વના સ્થાનને પુનઃ જનતાની નજરે આણવામાં અને શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામીનો જે નવિન પ્રાસાદ આજે આપણા સર્વની ચક્ષુ સામે તીર્થ સ્વરૂપે ખડો છે અને જે શ્રી સિદ્ધચક્રજીના મહાનપ્રભાવને રજી કરી રહેલ છે એની સ્થાપનામાં આપણા આ કથા નાયકે અતિ અગત્યનો ભાગ ભજવ્યો છે. મુંબઈ વાસીઓ માટે ‘અમાશી’ માફક ‘ઠાણા’ પણ તીર્થધામ બન્યું છે. રવી-વાર જેવા રજના દિવસે સેંકડો ભાવિકો આ સ્થળમાં ઉતરી પડે છે અને પ્રભુદર્શનથી પોતાના આત્માને પાવન બનાવે છે, એ સૂરિજીની દીર્ઘદષ્ટિને આભારી છે.

પોતાના જીવનની શરૂઆતમાં અનોખી છાપ બેસાડનાર ‘ચુર’ અને ‘બીકાનેર’ તેઓશ્રીની નજર બહાર નથી રહ્યા.

પોતાનામાં રહેલી ઉપદેશ શક્તિનો પ્રભાવ એ સ્થળોમાં કેવી અસર જન્માવે છે એ સારૂ પ્રકરણુ ૩૯ અને ૪૦ જેવા જરૂરી છે. 'મધુરા' 'મિલન'નામા ૪૨ મું' પ્રકરણુ સાચે જ આજના વાતાવરણમાં મધુરતા પ્રસારાવે તેવું છે. એમાં સાચી સાધુતાની હૃદય ડોલાવે તેવી વાત છે 'નમ્યા, એ પ્રભુને ગમ્યા' જેવી ઉક્તિનું રહસ્ય આવા બનાવો પરથી જ સમજાય છે. દાદા ગુરૂજી એવા શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના નામથી ચાલતી 'શ્રી મોહનલાલજી જૈન-લાયબ્રેરી'ના ઉદ્ધાર અર્થે, એને દેશકાળને અનુરૂપ સ્વાંગ-સજાવી, નમૂનેદાર બનાવવા માટે શ્રી જિન ઋદ્ધિસૂરિએ રિદ્ધિનો આંક તો ઠીક ઠીક ઉંચો ચઢાવ્યો છે. એને મૂર્તસ્વરૂપ અપાતું જેવા એ નથી રહ્યા પણ અંત ધડી સુધીની તેઓશ્રીની એ માટેની અભિલાષા પોતાના વિનિત શિષ્ય શ્રી ગુલાબમુનિના હાથે પુરી થશે એવા સંતોષ સાથે સિધાવ્યા છે. તેઓશ્રીનો આખરી સંદેશ પણ એ 'સેંદ્ધ લાયબ્રેરી' સંબંધે છે.

**સાધુ નામ તે સાધે કાયા, પાસે ન રાખે કોડીની માયા,
લેવે એક અને દેવે ન દો, ઉસકા નામ સાધુ કહો.**

આ હિંદી દ્વામાં સાધુજીવન માટે સુંદર વ્યાખ્યા બાંધેલી છે. પ્રથમ લીંટીમાં સ્વકલ્યાણ અને અર્કિંચનતાને આગળ ધર્મ છે અને બીજી લીંટીમાં 'લેવે એક' કહેતાં પ્રભુરમરણમાં જગૃત રહેવાનું દર્શાવી, 'દેવે ન દો'માં ન આપે આશીર્વાદ કે ન આપે શ્રાપ એવો ગૂઢ અર્થ બર્ણો છે.

'જીવન-પ્રભા'ના પાનામાં ઉપર વર્ણુવેલી સાધુતાના ડગલે ને પગલે દર્શન થશે. એમાં પરમાર્થના પ્રસંગો ખીચોખીચ ભરેલા છે. તપ, જપ, તીર્થયાત્રા, પ્રતિષ્ઠા, અને પ્રાસાદ નિર્મોણ જેવા પવિત્ર કાર્યો જેમણા વરદ હસ્તે ભારતના બિન્ન બિન્ન પ્રદેશોમાં થયાં છે. એની મનોરમ શૈલીમાં આલેખાયેલી કહાણી આ ગ્રંથ પુરી પાડે છે. પાદ વિહારથી અગણિત માઇલનો પ્રદેશ ઉલ્લંઘનાર, અમણુ

આચારના આકરા પરિસહો સમભાવે સહન કરનાર, અને સામાન્ય જીવનમાંથી સાહસ અને પુરુષાર્થના બળે સન્માન્ય પદ પ્રાપ્ત કરનાર 'રામકુમાર' માંથી 'જિનઋદ્ધિસૂરિ' બનેલ આત્મા હોઈ 'મહાત્મા' પદ મેળવનાર-વિભૂતિ માનવભવ સરળ કરી મધ્ય સ્વ જીવન ધન્ય બનાવી મધ્ય. એની કથા છે. એ નિતરું સત્ય છે. અને હજારો માનવો માટે બોધપાઠરૂપ નિવડે એવી યાદ પણ પાછળ મૂકી જનારી પ્રેરણાદાયી કથની છે એમ કહેવામાં જરાપણ અતિશયોક્તિ નહીં લેખાય. આવા આત્માઓ માટે જ્ઞાની ભગવંતોએ 'જ્ય જ્ય નંદા-જ્ય જ્ય ભદ્રા' નો ઘોષ મુકરર કર્યો છે. અને લેખકે એ પ્રકરણનું મથાળું 'મૃત્યુ મરી ગયું રે લોલ' બાંધી એ ઘોષ પાછળનો આશય સ્પષ્ટ કર્યો છે.

જીવન ચરિત્રો આપણા જેવા વિષમકાળમાં જીવનારા માનવો માટે 'દિવાદાંડી' ની ગરજ સારે છે. સાગરમાં ખરાબે ચઢી જતાં વહાણને જેમ દીવાદાંડી બચાવે છે તેમ આ ભવસાગરમાં પવિત્ર જીવનનો રાહ દર્શાવી આ પુસ્તક માર્ગદર્શક બને છે. લેખકશ્રીની કલમ પણ મુદ્દાસર વાતોને વર્ણવતી, આશયને સ્ફેટ કરતી અને વિસ્તાર થવાના ભયને નજર સામે રાખી પટને સંકેલી લેતી નવલ-કથાની શૈલીએ, સરળતાનો સધિયારો લખ કૃતકદમ જારી રાખે છે. નવનવી વાતોમાં અવગાહન કરાવતી છતાં, મૂળ ધ્યેયને લક્ષ બહાર નથી કરતી. એટલે જ અંતમાં કહી દઉં કે તેઓશ્રીના હાથે લખાયેલ અન્ય ચરિત્ર ગ્રંથો માફક આ 'જીવન-પ્રભા' પણ હજારોનો આદર પામશે અને પ્રભા વિસ્તારશે.

મોહમયી
શ્રાવણ વદ ૮ મંગળવાર
જન્માષ્ટમી

} મોહનલાલ દીપચંદ ચૌકસી

આચાર્યશ્રીના અનુપમ ઉપકારો

પરમપૂજ્ય આચાર્ય શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી જીનરિદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના અનુપમ ઉપકારો જૈન સમાજ ઉપર છે એ ઘટનાનો પુરાવો લેવા ક્યાં જવું પડે તેમ છે? આચાર્યશ્રીની રિદ્ધિ-સિદ્ધિનાં સંખ્યાબંધ કિર્તિસ્તંભો સમાજના હિતાર્થે ઠેર ઠેર જોઇ શકીએ તેમ દક્ષ્યમાન છે. તેઓશ્રી મુંબઇમાં પ્રથમ વિહાર કરનાર વિદ્વાન્ અને પ્રસિદ્ધ નામ મોહનલાલજી મહારાજના એક પ્રખર શિષ્યરત્ન હતા. અને મુંબઇમાં લાલબાગ ઉપર આવેલ શ્રી મોહનલાલજી જૈન સેન્ટ્રલ લાઇબ્રેરીની સ્થાપના કરાવવામાં આચાર્યશ્રીની એક પ્રશસ્ત સિદ્ધિ આજે પણ જ્ઞાનદાનનું ઝરણું વહાવી રહી છે અને તેને લાભ આપ્યાલ-વૃદ્ધ સૌ કોઈ લઈ રહ્યું છે. જૂના કાળમાં જ્ઞાનનો આ જાતનો પ્રવાહ ચાલુ કરવાનું અતિ કઠિણ કાર્ય ઉપાડી તેને પાર પહોંચાડ્યું એ સિદ્ધિનું મૂલ્યાંકન થઈ શકે તેમ નથી. આ પુસ્તકાલય માટે એક મોટું ફંડ ઉભું કરવાની તેઓની ભાવના હતી, તદનુસાર પોણાલાખ રૂપિયા જેવી એક સારી રકમ એઓશ્રીના સદુપદેશથી એકત્રિત થયેલી પડેલી છે. પૂજ્ય આચાર્યશ્રી સરલ, શાંત સ્વભાવના અને અતિ નમ્રસેવાભાવી તરિકે પોતાનું જીવન વીતાવી ચુક્યા છે. ધર્મભાવનાને જાગૃત રાખવામાં અને સમજણપૂર્વક ક્રિયા-આદિમાં ખૂબ રસ શ્રોતાજનોમાં તેમણે ઉત્પન્ન કરી ટકાવી રાખવાના પ્રયાસો જીવનભર સેવ્યા છે. અને તેથી ભાવિકજનતા ઉપર તેમની ઉંડી છાપ અદ્વાપિપચન્ત જીવન્ત રહેલી છે.

સુરતથી મુંબઇ સુધીના જ્યાં દષ્ટિપાત કરીએ ત્યાં અનેક સ્થળે જીનમંદિરો અને ઉપાશ્રયો બંધાવવામાં જે જેહમત ઉઠાવી છે

તે અનુપમ છે. આ રસ્તાપર ઠેર ઠેર મંદિરો અને ઉપાશ્રયો એમની જૈનધર્મ પ્રત્યે અજોડ સેવાના નમૂનારૂપે આપણે આજે જોઈ શકીએ છીએ. એનો લાભ અનેક ભાવિકજીવો આજે લઈ રહ્યા છે અને પોતાનાં જીવનને ધન્ય ગણવામાં આવે એ સ્થિતિ ઉત્પન્ન કરવા માટે પૂજ્ય આચાર્યશ્રી પ્રત્યે તેઓનાં મસ્તકો આજે પણ વંદના-પૂર્વક નમે છે.

શ્રી ધંટાકર્ણની મૂર્તિ પાયધુની ઉપર આવેલ મહાવીર સ્વામીનાં દેરાસરમાં સ્થાપિત કરી વર્ષો જૂની ભાવિક ભાષ-જહેનોની માંગ તેઓશ્રીએ પૂરી પાડી સમાજની અનોખી સેવા બજાવી ભાત પાડી છે એ મુકતકંઠે સ્વીકારવું જોઈએ. આજે એ મૂર્તિ ભક્તિભાવના માટે અનેક ભાષ-જહેનોની ભક્તિનું કેન્દ્ર બની રહી છે.

આ ઉપરાંત થાણામાં એક નમૂનેદાર દેરાસર બંધાવવામાં તેમણે જે પરિશ્રમ સેવ્યો છે તે અજોડ અને અદ્વિતીય છે. આજે થાણાનું દેરાસર તીર્થભૂમિ સમાન થઈ પડ્યું છે અને મુખ્ય વાસીઓને ખાસ કરીને આસપાસના નજીકના સ્થળોમાં વસતા જૈનો માટે એક રમણીય સ્થાન છે. કલા-કારીગીરી અને ચિત્રો-પટોથી સુંદર રીતે શણગારવામાં આવેલું આ જીનમંદિર કલા અને ધર્મનો સચોટ આદર્શ પૂરો પાડે છે અને મનોરમ્ય ધાર્મિક ભાવના સાધના અર્થે પણ આ સ્થળ પ્રસિદ્ધિને પામ્યું છે. આચાર્યશ્રીની આ રિક્ષિ સિક્ષિ-ઓએ સમાજમાં એઓશ્રીને સદાય જીવન્ત ચિરઃસ્મરણીય રાખ્યા છે. એમના જીવનનાં ઉદાત્ત તત્ત્વોને જૈન ભાષ્યો અને જહેનો અનુસરે એજ એમના જીવનની યશગાથા છે. પ્રભુ એઓશ્રીની સ્મૃતિઓને તાજ રાખે અને સમાજ તેનું યથાશક્ય અનુસરણ કરે એજ અબ્યર્થના.

શાંતિનગર

માટુંગા

}

લી૦

રવજી સોજખાળ

બે બોલ

દસ વર્ષ પહેલાં હું અમદાવાદથી ગુરુકુળના નિયામક તરીકે પાલીતાણા આવ્યો તે અરસામાં આચાર્યશ્રી જનઋદ્ધિસૂરિજી પાલીતાણા પધાર્યા હતા. ગુરુકુળમાં સ્થિરતા કરી હતી. તેજ વખતે તેઓશ્રીની દીર્ઘતપશ્ચર્યા, યોગસિદ્ધિ, જ્ઞાન-પ્રભા, વયોવૃદ્ધ હોવા છતાં નવીન વિચારો “ ગુરુકુળ જેવી સંસ્થાઓ પાંચ-દસ ગુરુકુળો જેન જગતમાં શું ન થાય ? આવી સુંદર કેળવણીના ધામ સમી સંસ્થાઓ તો થવી જ જોઈએ ? ” જગ્યાએ જગ્યાએ ગુરુકુળોની જરૂરીયાતની દીર્ઘદષ્ટિ તેમનામાં જોઈને હું ચકિત થયેલો.

મારા બનેલી શ્રી હરિચંદ માણિકચંદ તેમના અનન્ય ભક્ત છે તે હું મુંબઈ ગયો ત્યારે જાણ્યું. પછી તો તેઓશ્રી મારા બહેનના મારુંગાના શાન્તિ-સદનમાં પધાર્યા હતા ત્યારે વિશેષ દર્શનનો લાભ મળતો. મારા બાણેજ મયંકકુમારને ગળે ગાંઠો થયેલી અને ઓપ-રેશન કરાવવાની વાતોથી બધાં ચિંતિત હતા તે વખતે આચાર્યશ્રીએ મંત્રાચ્યાર અને ધાર્મિક પાઠના પવિત્ર પાણીથી કુમારને રોગ મુક્ત કર્યાનો ચમત્કાર તો આંખે દીઠી વાત છે. મારા સદ્બાગ્યે ગુરુદેવના સ્વર્ગવાસના દિવસે હું ગુરુકુળના કામે મુંબઈમાં હતો. તે વખતની તેઓની આત્મશક્તિ જોઈને પણ તાજુબ થયેલો.

અમારા ગુરુકુળના સંસારીપણાના પ્રમુખ અને હાલ બોડેલી પરમાર ખત્રી જેન આશ્રમ માટે રાત-દિવસ પૂર્ણ ખંતથી જાત-મહેનત કરનાર શાંતમૂર્તિ શ્રી જનભદ્રવિજયજી મહારાજશ્રીની ભાવના

ધર્મ કે આચાર્યશ્રીની જીવન-પ્રભા મારે લખવી, મારી પાસે વિશેષ વિગતો તો નહોતી પણ આચાર્યશ્રીના અંતેવાસી અનન્ય ગુરુભક્ત શ્રી ગુલાબમુનિ મહારાજે આચાર્યશ્રીના જીવનના અનેક પ્રસંગો અને સંભળાવ્યા એટલું જ નહિ પણ સમય મેળવી તેની વીગતો લખાવી આપી, ઉપરાંત જુદા જુદા સમાચાર પત્રમાં આવેલાં ઉલ્લેખો અને આખા અને પ્રસંગે પ્રસંગે માર્ગદર્શન આપ્યું. લગભગ ૮-૧૦ ફર્મા થશે તેમ અંદાજ હતો પણ હિમ્મિઓ ઉભરાતી આવી અને આજે ૩૨૫ પૃષ્ઠોમાં આચાર્યશ્રીની જીવન-પ્રભા વાંચકો સમક્ષ રજુ કરતાં ધન્યતા અનુભવાય છે.

ગુરુદેવના જીવનના અનેક પ્રસંગો પ્રેરણાત્મક છે. તેઓશ્રીની ઉદારતા, દીર્ઘતપશ્ચર્યા અને સૌમ્યતા આચાર્યશ્રીની જીવન-પ્રભાના દર્શન કરાવે છે.

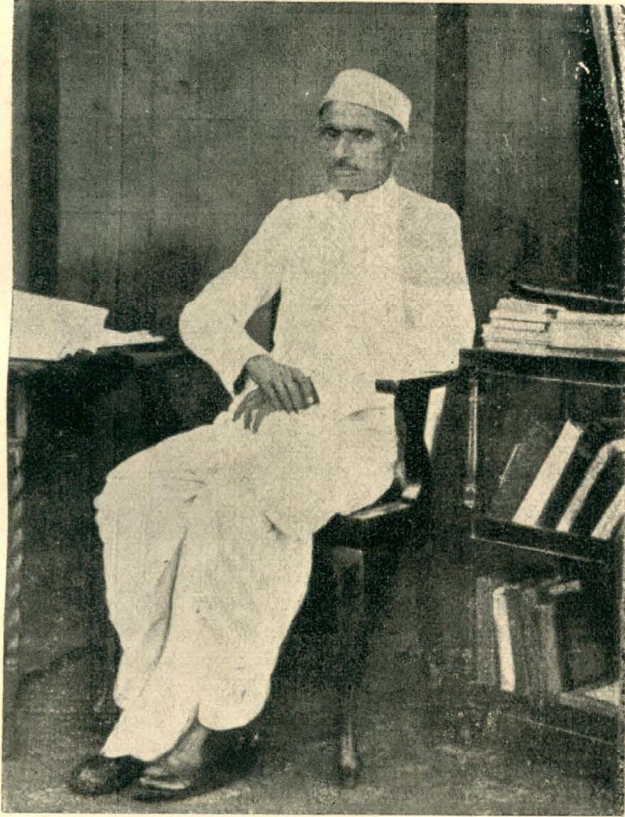
પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના સ્મરણાર્થે વર્ષો પહેલાં શરૂ થયેલ અને સમૃદ્ધ શ્રી મોહનલાલજી જૈન સેન્ટ્રલ લાઇબ્રેરીનું બધું મકાન અને એ જ્ઞાનમંદિરનો વિકાસ એ આચાર્યશ્રીની અંતિમ ભાવના હતી. આચાર્યશ્રીએ તે મારે ભારે જહેમત ઉઠાવી હતી. આચાર્યશ્રીના ભક્તો અને તે સંસ્થાના પ્રાણ સમા ટ્રસ્ટીઓ એ અંતિમ ભાવના ક્યારે મૂર્તિમંત કરશે !

ગુરુદેવની જીવન-પ્રભાના તેજ કિરણો આપણા હૃદયમાં પ્રકાશ પાથરે એ જ અભ્યર્થના

પાલીતાણા

સં. ૨૦૦૬ જેઠ શુદ્ધિ ૩
(આચાર્યશ્રીની દ્વિતીય જયંતી)

કુલચંદ હરિચંદ દોશી
મહુવાકર

જસપરા નીવાસી શાહ દીપચંદ જસરાજ

જન્મ સં. ૧૯૪૨

આસો શુદ્ધ ૧૪

સ્વર્ગવાસ સં. ૨૦૦૪

આસો વદી ૧૦

**આચાર્ય શ્રી જીનગ્ધસૂરિ જીવન પ્રભાના પ્રકાશન માટે
જે જે ભાગ્યશાળી ભાઈ-બહેનોએ સહાયતા કરી છે
તેની શુભ નામાવલી.**

- ૮૦૧) શા. હરીચંદભાઈ માણિક્યંદ માટુંગા
- ૨૫૦) શા. મનસુખભાઈ તારાચંદ મુંબઈ નેપચુન કંપની
- ૨૫૦) શા. દીપચંદ જસરાજ હ. રતીલાલ દીપચંદ દાદર
- ૧૦૧) શા. કુલચંદભાઈ માણિક્યંદ માટુંગા
- ૧૦૧) શ્રી સિદ્ધચંદ વર્ધમાન તપ આયંબીલ ખાતાના
મેમ્બરો તરફથી દાદર
- ૧૦૧) શ્રી. રાકડમલજી ધરાની હા. કેશરીમલજી (લાલવાડી)
- ૫૧) શા. રતનજી જ્યેંદની કુંપની વાળા
નાગરદાસ ગોવીંદજી મુંબઈ
- ૫૧) શા. ભગવાનદાસ ગોવીંદજી મુંબઈ
- ૫૧) સા. જગનલાલ કાળીદાસ હ. લક્ષ્મીભાઈ મુંબઈ
- ૫૧) શા. માનમલજી ઉત્તમચંદજી હારડવાળા
- ૫૧) શા. બીમરાજજી દેવચંદજી જોધપુર
- ૫૧) શા. વેણીભાઈ હકમચંદ ઝવેરી હા. સુંદરભાઈ ખંભાત
- ૫૧) એક ગૃહસ્થ હા. ધનુભાઈ
- ૫૧) શા. કુંદનમલજી મોતીલાલજી મહેતા જેસલમેર
- ૫૧) શા. મનુભાઈ મુળચંદની પેઢી હ. ચમનલાલજી માલવાડા

૫૧)	શા. ચુનીલાલ માણિક્યંદ	કચ્છ-માંડવી
૨૫)	શા. ચુનીલાલ કેશવલાલ હા. શાન્તિભાઈ	ખોટાદ
૨૫)	શા. આશારીયાભાઈ નથુભાઈ	
૨૫)	શા. પ્રેમચંદભાઈ ગલાલચંદ દમણીઆ	મુંબઈ
૨૫)	શા. પ્રોપ્ટભાઈ જમનગરવાળા	મુંબઈ
૨૫)	શા. ઉદયભાણુજી પ્રેમચંદજી ગોમાળની કુંઠ	મુંબઈ
૨૫)	શા. ખીમજીભાઈ પુણુશી	કચ્છ-કોડાય
૨૫)	શા. રૂપરાજજી મેંગીલાલજી	કુરલા
૨૫)	શા. મોહનલાલ વખતચંદ	ખંભાત
૧૫)	શા. હીરાલાલ રાયચંદ બણુશાલી	મુંબઈ
૧૫)	શા. વાડીલાલ બાલાભાઈ હ. રમણુલાલ	ખંભાતવાળા
૧૧)	શા. જીહારમલજી ઉત્તમચંદજી બાફળુ	ખેરીવલી
૧૧)	શા. લાલચંદ કરતુરચંદ	માટુંગા
૧૧)	શા. શાંતિલાલ વાડીલાલ	ખંભાત
૧૧)	શા. શાંતિલાલ ઉત્તમચંદ	પારડી
૧૧)	શા. રાયચંદ કુંગરસી દોશી	મુંબઈ
૧૧)	શા. જીવરાજજી હસ્તીમલજી બાફળુ	કુરલા
૧૧)	શા. લક્ષ્મીચંદજી તારાયંદજી સચેતી	ઉમરગાવ રોડ
૭)	શા. રતનચંદ ખીમચંદ ઝવેરી	મુંબઈ
૫)	શા. કુલચંદજી રૂતેચંદજી	સાદડી
૫)	શા. કેશવલાલ વૃજલાલ	સુરેન્દ્રનગર
૫)	શા. તારાયંદજી પ્રભુલાલજી	માહીમ
૫)	એક સદ્ગૃહસ્થ	

આ ભા ૨

ખરતરગચ્છાધીશ શ્રીમદ્જિનઋદ્ધિસૂરીશ્વરજીના કાળધર્મ પછી ઘણાં શ્રાવકો તરફથી એઓના સરળ ગુજરાતી ચરિત્રની માંગ મુનિરાજ શ્રી ગુલાબમુનિજી પાસે થવા લાગી. મુનીશ્રીએ શ્રી મહા-વીરસ્વામીજી જૈન દેરાસર તરફથી તે વખતના ટ્રસ્ટી ઝવેરી મુલચંદ હીરાચંદ ભગતદ્વારા સંવત ૧૯૯૫ માં હિન્દી ટાઇપથી લલવાણી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં છપાયેલ “ શ્રી જિનઋદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબનું જીવન ચરિત્ર ” જનતાને આપવા માંડ્યું. પરંતુ ગુજરાતી વાંચક વર્ગની માંગ તો આધુનિક શૈલીએ લખાયેલ ચરિત્રની રાજ્યપરાજ વધતી જ રહી. આથી મુનીશ્રી ગુલાબમુનિએ એ સંબંધી સર્વ સામગ્રી સંગ્રહીત કરવા પ્રયત્ન આદર્યો, પરંતુ આજની બાવવાહી નૂતનશૈલીએ તેને શી રીતે ગ્રંથીત કરવું ? અને એ કાર્ય કોણ પાર ઉતારી આપે તેની ચિંતા રહેતી, અચાનક મુનિ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના પરમરાગી સુરતના શેઠ ધરમચંદ ઉદેચંદ ઝવેરીના નખીરા શાન્તભૂતિ શ્રી જિનભદ્રવિજયજી મહારાજ પાસે વાત નીકળતાં એઓ-શ્રીએ શ્રી કુલચંદ હરીચંદ દોશીનું નામ વ્યક્ત કર્યું. પાલીતાણાથી શ્રી કુલચંદભાઈ દોશીનું સુબધ આપવાનું થયું, તે વખતે શ્રી ગુલાબ-મુનિજી અને શ્રી જિનભદ્રવિજયજીની વંદના માટે તેઓ આવ્યા હતા. એ જ પ્રસંગે ચરિત્રની ગુંથણી માટે વાત નીકળતાં તેઓશ્રીએ પણ ચરિત્ર ગુંથણ કરી આપવા સહર્ષ હા પાડી. એ કાર્ય તેઓને ભળાવી મનખોજ હલકો કર્યો, અને યોગ્ય પુરૂષને યોગ્ય કાર્યની સોંપણી થવા બદલ પરમ આહલાદ થયો. આજના કપરા સમયમાં અને માથે “ યશોવિજયજી જૈન ગુરુકુલ ” નો સમગ્ર બોળે લદાયેલો હોવા છતાં ભક્તિતનિમિત્ત સાંગોપાંગ સુંદર શૈલીથી ચરિત્ર ચોજ આપવા બદલ અમો ટ્રસ્ટીઓ અને કહું તો સમગ્ર ગચ્છ અને સમગ્ર ભકતો ખરેખરા ઋણી છીએ. જીવન પ્રભાને રસપ્રદ તથા સર્વાંગ

સુંદર લખી આપવા બદલ શ્રીયુત કુલચંદભાઈ હરિચંદ દોશીનો જેટલો ઉપકાર માનીએ એટલો આછો છે.

એ સિવાય આ “જીવન પ્રભા” ને સુવાસીત મધમધતી ખનાવવા માટે નિમ્નલિખિત મુનિરાજે અને મહાશયો એ કાવ્યો અને લખાણથી સ્વસ્વ હૃદયના ભાવપુષ્પો સમર્પિત કર્યાં છે તેઓ સર્વેનો આભાર અમે વિસરી શકીએ તેમ નથી જ.

લેખક.	લેખ નામ.	પૃષ્ઠ.
(૧) પૂજ્ય શ્રી ગુલાબમુનિજી	ધારા ગુરુદેવ	૩
(૨) શ્રી મોહનલાલ દીપચંદ ચોકસી	પ્રસ્તાવના	૭
(૩) શેઠ શ્રી રવજી સોજપાળ	આચાર્યશ્રીના- અનુપમ ઉપકારો	૧૫
(૪) શ્રી કુલચંદહરિચંદ દોશી મહુવાકર	એ બોલ	૧૬
(૫) શ્રી જીવજીયંદ સાકરચંદ ઝવેરી	પુન્યરાશિ પરિચય	૨૬
(૬) શ્રી મણીલાલ મોહનલાલ પાદરાકર	કાવ્યો	૩૧૧-૩૧૬
(૭) શ્રી જીવજીયંદ સાકળચંદ	કાવ્ય	૩૧૭
(૮) શ્રી મણેશભાઈ પરમાર	કાવ્ય	૩૨૮
(૯) આચાર્યશ્રી જિનરત્નસૂરીજી મં ની આજ્ઞાથી ઉપાધ્યાય શ્રી લલિતમુનીજી કૃત.	કુલક	૩૨૦
(૧૦) શાસ્ત્રીશ્રી સન્મુખરામ કેશવરામ જ્યોતિષી	શ્લોકો	૩૨૩
(૧૧) પંડિત શ્રી:જીવેશ્વર ઝા.	શ્રદ્ધાંજલિ કાવ્ય	૩૨૫-૩૨૮

લીં. જયેરચંદ કેશરીચંદ

મેનેજંગરૂટી:-શ્રી મહાવીરસ્વામી જૈન દેરાસરજી અને મંડોવર ખરતરમજી શ્રી જિનદત્તસૂરિ જ્ઞાનમંડારના ટ્રસ્ટીઓ વતી:-

મુંબઈ પાયકુની } સં. ૨૦૦૬, ભાદ્રપદ પૂર્ણિમા
તા. ૨૩-૬-૧૯૫૩ } બુધવાર

ચિત્ર-સૂચિ

નં.	નામ	પૃષ્ઠ
૧	શ્રી મોહનલાલજી મહારાજ	૩
૨	આચાર્યશ્રી જિજ્ઞાસુસૂરિજી	૩
૩	સેવામુર્તિ શ્રી ગુલાબમુનિજી મહારાજ	૫
૪	શેઠ રવજીભાઈ સોજપાળ	૧૫
૫	શાહ દીપચંદ જસરાજ	૧૯
૬	ગુરુવર્ધશ્રી રૂપમુનિજી મહારાજ	૮૨
૭	શ્રી કુળામય નૂતન મંદિર-થાણા	૧૯૦
૮	આચાર્ય-ઉપાધ્યાય પદવી પ્રસંગ	૨૦૮
૯	ચોગીરાજ શ્રીમદ્ શાંતિસૂરીશ્વરજી	૨૨૪
૧૦	સૂરિસમ્રાટ શ્રી નેમીસૂરિશ્વરજી	૨૫૦
૧૧	શ્રી હરિચંદભાઈ માણેકચંદ	૨૫૬
૧૨	મૂળનાયક શ્રી મુનિમુવતસ્વામી-થાણા	૨૭૨
૧૩	ચાતુર્માસ સ્થાનો	૩૦૪

ક્ષમા-ચાચના

આચાર્યશ્રી જીજ્ઞાસુસૂરિજીની જીવન પ્રમાણ આલેખનમાં ભાવવશ કે અજાણપણે કોઈ કોઈ પ્રકરણમાં વિશેષતા કે ન્યૂનતા જણાય તો વાચકવૃંદ ઉદાર ભાવે ક્ષમા કરશે.

પ્રયોજક

સમર્પણનું સર્જન

ગિરિનગર શત્રુંજય જગતના તીર્થધામોમાં અલૌકિક અને ચમત્કારી છે. ‘શત્રુંજય-તીર્થદર્શન’ જેવું પુસ્તક આજસુધી બહાર પડ્યું નથી. શત્રુંજય અને તેનું સ્થાપત્ય, કળા, ઇતિહાસ, મંદિરો તથા ટુંકોનો વિગતવાર ઇતિહાસ, કથાનકો વગેરેથી રસપ્રદ મનોહર જેકેટ તથા ૧૧ ફોટોઓ કીર્મત ૧-૮-૦

શત્રુંજય-તીર્થ-પટ્ટો

ચિત્રકાર પ્રવીણકુમાર દોશીના તીર્થાધિરાજ શત્રુંજય તથા ગિરિનગર ગિરનારના વિવિધરંગી કળામય ટકાઉ કાપડ પર બનાવેલા ચિત્રિત પટો.

સાઇઝ ૯ X ૭ ફૂટ, સાઇઝ ૭ X ૬ ફૂટ, સાઇઝ ૯ X ૬ ફૂટ
તૈયાર છે.

નાની સાઇઝના ઓર્ડર પ્રમાણે થશે.

માટીના ચમત્કાર

અમે તે ખર્ચ કરતાં જે દરદો નથી મટયાં તે માટીથી મટી ગયાના ખરા પ્રયોગો બતાવતું ઉપયોગી પુસ્તક દરેક ઘરમાં હોવું જ જોઈએ. એકવાર માટીના પાટાનો અનુભવ કરો, અને તમે માટીના ચમત્કાર જાણો. કીર્મત ૧-૦-૦.

પ્રવીણચંદ્ર કુલચંદ દોશી

જૈન ગુરુકુળ-પાલીતાણા

અ નુ ક મ ભિ કા

નં.	વિષય.	પૃષ્ઠ.	નં.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧	રાંકને ત્યાં રતન	૧	૨૨	કલ્યાણકારી કામો...	૧૧૬
૨	વસમી વિદાય ...	૨	૨૩	દાદા સાહેબોની	
૩	પ્રતાપી માદી ...	૮		દેરીઓનો જીર્ણોદ્ધાર	૧૨૪
૪	અધ્યયન અને સમર્પણ	૧૪	૨૪	શ્રી માણિભદ્રવીરની	
૫	સાધના ...	૧૭		દેરીનો જીર્ણોદ્ધાર	૧૨૬
૬	યતિ દિક્ષા ...	૨૨	૨૫	બે પ્રતિષ્ઠાઓ ...	૧૩૪
૭	તીર્થયાત્રાનો સંદેશ...	૨૫	૨૬	જૈન વિદ્યાર્થીગૃહ ...	૧૪૩
૮	શત્રુજયનો ચમત્કાર	૩૪	૨૭	ગુરુદેવનો ભવ્ય	
૯	ગુરુદેવની સેવા ...	૪૧		જયંતી ઉત્સવ ...	૧૪૭
૧૦	તીર્થ યાત્રાઓ ...	૪૫	૨૮	સાચી ભક્તિ તો	
૧૧	વચન સિદ્ધિ ...	૪૯		સ્વામીભાષ્યોની ...	૧૫૨
૧૨	પાંચ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ	૫૫	૨૯	પરાઓમાં ધર્મ જાગૃતિ	૧૫૯
૧૩	યોગોદ્ધન તથા		૩૦	પ્રતિષ્ઠા માટે પ્રયાસ	૧૬૫
	પંચાસપદવી ...	૬૨	૩૧	ચાણુની પ્રાચીનતા	૧૭૦
૧૫	નાગોરમાં ઐક્યતા...	૬૬	૩૨	બાર બાર વર્ષના	
૧૫	ઉપકારોની પરંપરા	૭૦		કલેશનું સમાધાન ...	૧૭૭
૧૬	નવાણું યાત્રા અને તપશ્ર્ચા	૭૪	૩૩	દાદરનો ભવ્ય	
૧૭	સેવામૂર્તિ શિષ્યની પ્રાપ્તિ	૮૧		પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ ...	૧૮૫
૧૮	શ્રી મોહનલાલ જૈન		૩૪	બેનસૂત કલામય મંદિર	૧૯૧
	જ્ઞાન મંદિર ...	૮૫	૩૫	આચાર્ય પદવી સમારંભ	૧૦૧
૧૯	ધર્મ ઉદ્યોત ...	૯૫	૩૬	પર્યુષણ વ્યાખ્યાનમાં	
૨૦	આમોદ્ધાર ...	૧૦૪		પુણ્ય કે પાપ ! ...	૨૦૮
૨૧	ધર્મ ચર્ચા ...	૧૧૨	૩૭	તીર્થ મહિમા અને	
				જ્ઞાન પ્રચાર ...	૨૧૪

નં.	વિષય.	પૃષ્ઠ.	નં.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૩૮	ચોગીરાજ સાથે		૪૫	શ્રી ધંટાકરજીની	
	ગાનગોષ્ઠિ ...	૨૨૦		મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા ...	૨૭૪
૩૯	ચુરમાં ધર્મ પ્રભાવ	૨૨૬	૪૬	છેલ્લો મહોત્સવ ...	૨૮૧
૪૦	બીકાનેર અને		૪૭	આખરી સંદેશ ...	૨૮૪
	તીર્થયાત્રા સંઘ ...	૨૩૫	૪૮	ધન્ય તપશ્ચર્યા ...	૨૯૧
૪૧	મધુરાં મિલન ...	૨૪૫	૪૯	મૃત્યુ મરી ગયું રે લોલ	૨૯૪
૪૨	ધન્ય વીરચંદ્રભાઈ !		૫૦	અર્ધાંજલિ ...	૨૯૦
	ધન્ય ગ્રામ સુધારણા	૨૫૨	૫૧	પુણ્યોત્સવ તપસ્વી...	૩૦૩
૫૩	ગુરુદેવનું પુણ્ય સ્મારક	૨૫૭	૫૨	ગૂરૂમૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા	૩૦૮
૪૪	બબ્બ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ	૨૬૮	૫૩	ગુરુ સ્તુતિ આદિ ૩૧૧-૩૨૮	

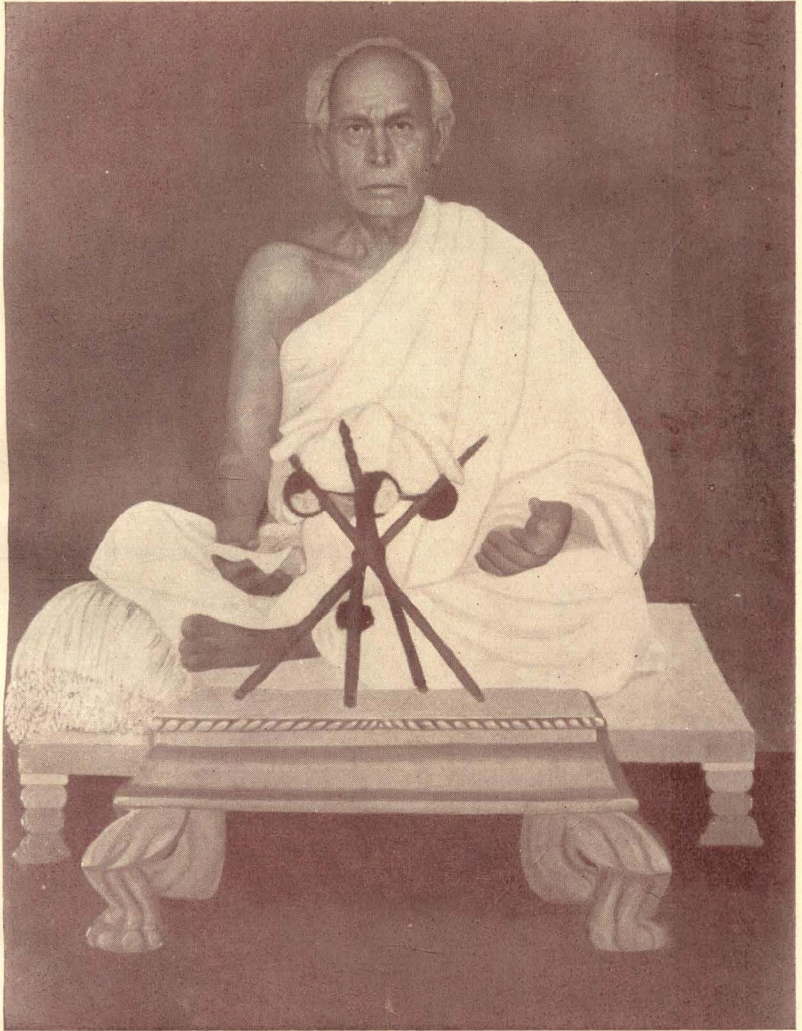
શ્રીમાન્ જિનઋદ્ધિસૂરિશ્વર-ગુણ સ્તુતિ

૧૮ અક્ષરી (ત્રિપાદ-સ્તુતિ)

બ્રહ્મા ગુરુ ચર્યા, મોહનમુનિના સંવિજ્ઞ વરવા,
તજી રિદ્ધિસિદ્ધિ પળવિપળમાં લક્ષલક્ષાવધિ;
મરૂ ક્ષેત્રે ચુરુ શ્રીપૂજ પદવી સૌભાગ્યવરતી,
અપિ મુકિત નિધિ ગ્રિહણ કરવા વિકસિત અર્થ. ૧

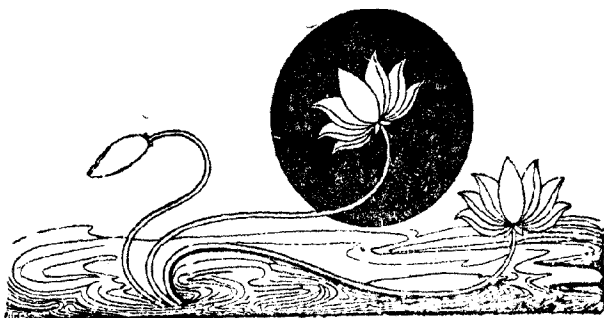
જઈ પાલીતાણા મોહનમુનિથી સંવિજ્ઞ વરતા,
નિવાયું સૌભાગ્ય શ્રીપૂજપદનું જગવંદ થાવા;
સુવિહિત પક્ષે ખરતર ગણે ઋદ્ધિસૂરીશ્વરા.
હસ્તાયુગો બેડી જીવન લગી વંદે શ્રી સૂરીશ્વરા. ૨

સં. ૨૦૦૮, ગુરુવાર } જીવજીલાલ સાકરચંદ્ર ઝવેરી
અશાહી એકાદશી } મુંબઈ તા. ૩-૭-૫૨

બાલપ્રહ્લાચારી દીર્ઘતપસ્વી, ચારિત્રરત્ન આચાર્યશ્રી
જિનઋદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજ

દીર્ઘતપસ્વી જિનઋદ્ધિસૂરિ જીવન-પ્રભા

રાંકને ત્યાં રતન

(૧)

માતાજીના આનંદનો પાર નથી. કેટકેટલા તપ-જપ પછી કેટલાએ વર્ષે આજે પુત્રનું મુખ જોવા મળ્યું. વૈશ્રવં સંપ્રદાયના પ્રસિદ્ધ તીર્થ લોહાગરજીની પાસેના ગામમાં ગૌડ બ્રાહ્મણ કુંડુંબ કૃષિકારનું શ્રમમય જીવન ગુજારી રહ્યું છે. બન્ને ધર્મ-પ્રેમી ભલાભોળા અને તપસ્વી છે. પૂર્ણિમાની રાત્રે જ્યારે ચંદ્ર સોળેકળાએ ખીલી રહ્યો છે. ચાંદની રેલાઈ રહી છે. શીતળતા પથરાઈ રહી છે અને આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો છે. તે રાત્રિએ રેવા માતાએ એક પુત્રને જન્મ આપ્યો. નાનકડા ગામડામાં બ્રાહ્મણ કુંડુંબમાં કૃષિકારનું જીવન જીવતા બ્રાહ્મણ પિતાને

પુત્રરત્નની પ્રાપ્તિથી આનંદ થયો. પણ બાળકનું ઔરવણું શરીર, સુંદર તેજસ્વી મુખાકૃતિ, ચમકદાર આંખો. વિશાળ લલાટ, હસતું વદન જોઈને માતા-પિતા પોતાને ભાગ્યશાળી માનવા લાગ્યા. પુત્રના લક્ષણ પારણામાંથી એ દૃષ્ટિએ પોતાને આંગણે કોઈ દેવપુત્ર જુદ્યો-ભટક્યો ભાગ્યયોગે આવી ચડ્યો છે. અને મહા પંડિત, મહા કર્મકાંડી, યોગી અને તપસ્વીના લક્ષણો જોઈ જોઈને માતા-પિતાના આનંદનો પાર નથી. ‘રાંક ને ત્યાં રતન’ એમ માની બાળક રામકુમારને જોઈ જોઈને માતા તો બાળકના ઉછેરમાં લાગી ગયેલ છે. ‘રામકુમાર’ નું હસતુ મુખ અને કિલકિલાટ ઘરમાં આનંદ અને શાંતિ સરળવી રહેલ છે. બાળક રામકુમાર ચંદ્રમાની જેમ માતા-પિતાની ગોઢમાં રાત્રિ-દિવસ વૃદ્ધિ પામી રહેલ છે.

રામકુમારનું બાળપણ માતા-પિતાના સહવાસમાં વીત્યું. નાનપણથી જ બાળક રામકુમારને સંધ્યા-પૂજા તરફ પ્રેમ હતો. ગામડાના તાબા હુધ-હહી અને સ્વચ્છ સાદા ખોરાકથી ખાંધો પણ મજબૂત હતો. ચંચળ અને જિજ્ઞાસુ સ્વભાવ હોવાથી કોઈ દેવ-દેવી કે પીર પેગંબરનું સ્થાન સાંભળે ત્યાં દોડી જાય અને બધા પાસે ‘મહા શક્તિ અને ચમત્કાર’ની માંગણી કરે.

માતા-પિતા ‘રામકુમાર’ની આવી સાધુવૃત્તિ અને બાળપણથી જ ત્યાગ ભાવના જોઈને વિસ્મય પામતા.

‘માતાજી મારે ચૂર જવું છે.’ એક દિવસ બહાર ફરવા જવાના શોખને લીધે રામકુમારે માતાજીને પોતાનો વિચાર જણાવ્યો.

‘ ખેટા રામકુમાર ! ચૂર તો બહુ દૂર છે. તું અમારા રાંકનું રતન છે. તારા પિતાની સાથે જતો રહે. ત્યાં ખેતરોમાં તો બહુ મજા પડે, ’ માતાએ સમજાવવા પ્રયત્ન કર્યો.

‘ માતાજી ! આ ગામ અને ખેતરો તો હું ખુંદી વળ્યો. અહીં બીજું શું જોવાનું છે ? સાચું કહું ! મને ખેતરો કરતાં મંદિર અને તીર્થસ્થાનો જોવાં બહુ ગમે છે. ’

‘ બાઈ ! યાત્રાએ જવું હોય તો પાસેના લોહાગરજી જઈ આવ. ’

‘ માતાજી ! મારો એક જૈન બાઈબંધ અને તેનું કુટુંબ ચૂર મંદિરના દર્શને જાય છે. અને મને તે સાથે લઈ જવા કહે છે. ત્યાં તેમના મહારાજ છે તે બહુ વિદ્વાન છે. ’

‘ ખેટા ! તારા વિના અહીં અમને કેમ ગમશે ! તારા વિના મને તો ખાવાનું પણ ભાવશે નહિ. તારા પિતા દિવસ આખાના પરિશ્રમથી થાક્યા-પાક્યા આવે છે. પણ તને હસતો-રમતો જોઈને તેમને કેટલો આનંદ થાય છે ! ’

‘ માતાજી ! હું બધાની સાથે પાછો આવી જઈશ. મારા પિતાને કહીને મને આજ્ઞા આપો. ચૂરના મંદિરના દર્શન કરી હું પાવન થઈશ. તેમના મહારાજના પણ દર્શન થશે. ’

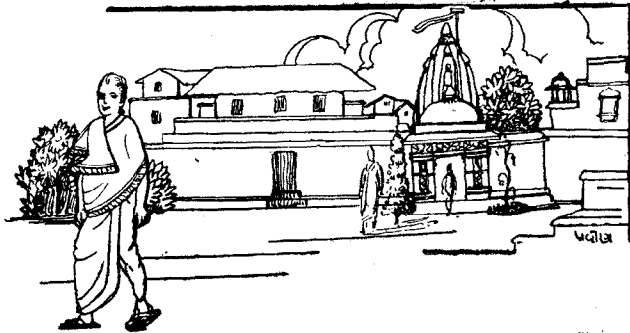
‘ ખેટા ! તારી ઉત્કૃષ્ટ ભાવના છે તો સુખેથી જા ! પણ વહેલો વહેલો પાછો આવજો. રખે ત્યાં રોકાઈ જતો. તારા વિના મારા દિવસો કેમ જશે ! ’ હુબ્બી મને છેવટે માતાએ રજા આપી.

રામકુમારનો એક મિત્ર હતો. તે જાને દોસ્તોને ફરવાનો શોખ. ખેતરોએ જાય, જંગલમાં ફરે. કોઈ દેવ-દેવે હોય તો પહોંચે અને જ્યારે જુઓ ત્યારે સાથે ને સાથે. તેના માતા-પિતા જૈનધર્મી હતા. પાસેના ચૂર શહેરના મંદિરના દર્શને જવાનો વિચાર કર્યો અને મિત્રે રામકુમારને પણ સાથે આવવા કહ્યું, રામકુમાર તો ખડાર ફરવા તૈયાર જ હતો. તેણે સાંભળ્યું હતું કે ચૂરના ચતિલ મહારાજ ઘણા વિદ્વાન છે.

રામકુમાર જન્મથીજ ધર્મલાવના વાળો હતો. તેની અંતરની ઉંડીઉંડી એવી ઇચ્છા હતી કે ચૂરમાં આ વિદ્વાન ચતિલ પાસે અભ્યાસ કરવાની તક મળે તો તો ખેડો પાર થઈ જાય. આ ખેતરો અને મજૂરી તરફ જરાપણ વૃત્તિ નહોતી. તે તો કોઈ મહાન કાર્યને માટે સરજાયેલો હોય તેમ તેના લક્ષણો ઉપરથી જણાઈ આવતું હતું.

આ વિચારથી મિત્રની સાથે ચૂર જવાનો નિર્ણય કર્યો. માતા પિતાની આજ્ઞા મેળવી અને જવાના દિવસની આતુરતાથી રાહ જોવા લાગ્યો.

વસમી વિદાય

(૨)

માતાની તો રજા મળી ગઈ. રામકુમાર તો ચૂર જવા તલસી રહ્યો છે. પિતા તેને બહાર મોકલવા રાજી નહોતા પણ ઘર જેવો સંગાથ અને રામકુમારની માતાજીની સમજવટથી જવાની રજા પિતાએ પણ આપી.

‘ આવતી કાલે તો સવારમાં મારો લાડીલો રામકુમાર જશે. અરે કોઈ દિવસ ગામ બહાર મોકલ્યો નથી. કાચું કોરું ખાવાથી કે તાપ-તડકાથી મારો રામ કુમાર બિમાર પડી જશે તો ? ત્યાં કોણ સંભાળ રાખશે. મારા લાલ રામકુમાર વિના મને તો ઘરમાં સુનુસુનું લાગશે. દિવસ આખો કેમ કરીને જશે ! રામ તો રખડવાનું મળે તો ખાવાની પણ પરવા કરે તેવો નથી, શરમાળ તો એવો છે કે જે મળે તે ખાઈને સંતોષ માને,

ભૂખ્યો હોય તો પણ ખોલે નહિ. મારો જીવ તો તેને આંખ આગળથી દૂર કરવા માનતો નથી, પણ ખાળાં રાજની હઠ પણ એવી છે કે તે ગયા વિના રહેવાનો નથી. તેની સંભાળ તેનો મિત્ર અને તેના માતા પિતા રાખશે. પ્રભુ ! મારો રામકુમાર ક્ષેમ કુશળ ન આવે ત્યાં સુધી હું મીઠાઈ નહિ ખાઉં પ્રભુ તેની રક્ષા કરજો.

આજ રાત્રે માતાને હજાર હજાર વિચાર આવ્યા. પુત્રના વિયોગના વિચારોથી મન મુંઝાઈ ગયું. ઉંઘ પણ આવી નહિ. સારા-નરસા અનેક વિચારો આવ્યા, જરાક આંખ મળી ત્યાં સ્વપ્ન લાધ્યું.

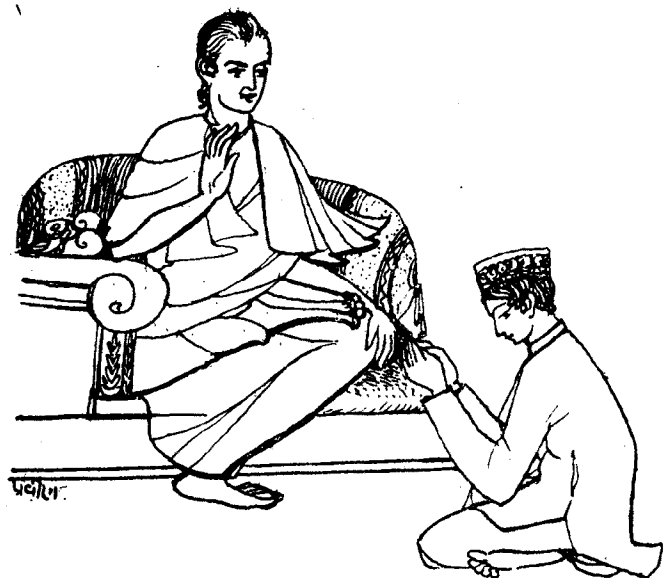
એક તેજસ્વી યોગી પોતાને આંખે આવ્યા છે. પતિ-પત્ની તેમને વંદન કરે છે. નાનકડો રામકુમાર તો યોગીના ચરણમાં નમી પડે છે. રામકુમારનું લગ્ન લલાટ, ગોડુંમુખ અને કાન્તિ જોઈને યોગી તેમની પાસે ખાળકની ભિક્ષા માગે છે અને ખન્ને ચોંકી ઉઠે છે. યોગી ખાળકની રેખા જોઈને કોઈ પ્રભાવશાળી તપસ્વી થવાને સર્જાયેલા ખાળક માટે માતા પિતાને સમજાવે છે. અશ્રુભર્યાં નયનોએ યોગીના વચનને સત્કારે છે. અને યોગી રામકુમારને લઈને આકાશમાં ઉડી જાય છે.

આ સ્વપ્ન કે શું ! વિચારતી માતા પુત્રને નિદ્રામાં જોઈને જરાક શાંતિ અનુભવે છે. પણ પછી તો ઉંઘ ચાલી ગઈ. આખી રાત સ્વપ્નોના વિચારોજ આવી રહ્યા. મારો રામકુમાર તો આ રહ્યો. પણ સવારમાં તો એ ‘રામ’ યાત્રાએ જવાનો છે. શું માફ સ્વપ્ન સાચું પડશે ! મારો રામ મારી પાસેથી રીસાઈ જશે. નહિનહિ-એ તો નયું સ્વપ્ન છે. મારા ‘રામ’ ને કોઈ નહિ

લઈ જઈ શકે. એ તો મારો આત્માનો આરામ છે. મારો વિસામો છે. માઈં રાંકતું રતન છે. હું નહિ આપું-નહિ આપું, સવાર થયું અને રામકુમાર યાત્રાએ જવા તૈયાર થઈ ગયો. માતાએ ભાતું કરી આપ્યું. કપડાં ગોઠવી આપ્યા. પોતાની પાસેથી રૂ ૫) આપ્યા. કપાળમાં કુમકુમનું તિલક કર્યું અને અશ્રુભરી આંખડીઓએ વિદાય આપી.

‘ખેટા ! તું મારો આધાર છે. માઈં મોંઘું ધન છે. તું યાત્રામાં શરીરની સંભાળ રાખજે. ખાવા-પીવાની કાળજી રાખજે. પાછો વહેલો વહેલો આવી જજે તારા વિના મને ઘડીએ ગમશે નહિ, વધારે રોકાઈશ નહિ કાકા-કાકીની સાથે જ આવી રહેજે. રખે તું તારી ભણવાંની ધૂનમાં અમને ભૂલી જતો.’ રામકુમારે માતાના પગ અશ્રુઓથી પખાળ્યા. પિતાને પ્રણામ કર્યા. ઘર પડોશીઓ, ગામ, ખેતરો અને મંદિરો ભેતો ભેતો જાણે જનની અને જન્મભૂમિની કાયમી વિદાય લેતો હોય તેમ ચાલી નીકળ્યો.

પ્રતાપી ગાદી

(૩)

શેઠ કાનમલજીનું કુટુંબ તથા રામકુમાર ચૂર આવી પહોંચ્યા. ચૂર શહેરની હવેલીઓ, બજાર, ભવ્યમંદિર તથા મનોહર મૂર્તિઓ જોઈ જોઈને રામકુમારના અંતરમાં આનંદની ઉર્મિઓ લહેરાવા લાગી.

ચૂરના જૈન ભાઈઓની ભાવભરી લાગણી તથા સ્વામીભાઈ માટેનો અગાધ પ્રેમ જોઈને રામકુમાર તો દિંગ થઈ ગયો. ઠશી સગાઈ ન હોવા છતાં માત્ર સ્વામીભાઈના સગપણ માત્રથી

ખૂબ આનંદથી ભાતભાતના લોજન જમાડવા અને મહેમાન-ગતિમાં જરાપણ ખામી ન આવે એ રીતનું વર્તન એ રામકુમારને મન આશ્ચર્યની વાત હતી, આવી જાતના પ્રેમ સંબંધની રામકુમારના બાળ મન પર ઊંડી છાપ પડી અને રામકુમાર જૈનસમાજને ભાગ્યશાળી સમાજ માનવા લાગ્યો.

ચુરૂ શહેર તો નાનું ગણાય પણ જૈન ભાઈઓ સુખી અને સંતોષી હતા. ઘણાખરે વ્યાપાર પણ જૈનોના હાથમાં જ હતો. ધર્મભાવના પણ સુંદર હતી. ઘેરઘેર દસદસ, વીસવીસ ગાયો-ભેંસો તો હોય જ અને તેથી સ્વચ્છ દુધ-દહીં ઘી-છાશ વગેરેની વિશેષ અનુકૂળતા હતી. બાળકો સુદૃઢ અને ક્રાંતિવાળા હતા. સ્ત્રીઓ પડદામાં રહેતી પણ ધર્મભાવના વિશેષ હતી.

‘ મથ્યેણુવંદામિ ! ’ કાનમલ શેઠે યતિશ્રીને વંદણા કરી.

‘ ધર્મલાલ ’ યતિશ્રીએ ધર્મલાલ આપ્યો.

‘ સાહેબ ! ઘણા વખતથી આપના દર્શનની ભાવના હતી પણ ગૃહસ્થીના કામમાંથી છુટાય ત્યારે આવી શકાય, વચ્ચે દુકાનનું કામ પણ વધ્યું તેથી નીકળાયું નહિ. ’ શેઠ કાનમલજીએ ખૂલાસો કર્યો.

‘ આ કુમાર કોણ છે તમારા પુત્રનો મિત્ર જણાય છે ! ’ યતિશ્રીએ તેજસ્વી કુમારને જોઈને પૂછ્યું.

‘ સાહેબ ! એ બ્રાહ્મણ કુમાર છે. મારા પુત્રનો પરમ સ્નેહી છે. બ્રાહ્મણકુમાર હોવા છતાં તીર્થયાત્રાનો ખૂબ શોખ છે. તેને અભ્યાસની પણ ભાવના છે. તેનું નામ રામકુમાર છે. ’

યતિશ્રીએ મંગલિક સંભળાવ્યું. યતિશ્રીની વિદ્વતા, સરળતા, પ્રભા અને પ્રેમભાવનાથી રામકુમાર પ્રભાવિત થયો. અભ્યાસની ભાવના જાગી ઊઠી અને જો યતિશ્રી રજા આપે તો ત્યાંજ રહી જવા વિચાર ઉદ્ભવ્યો. યતિશ્રી પણ આ તેજસ્વી કુમારના સુલક્ષણો જોઈને આકર્ષાયા. બન્નેના ભાવોનું એકીકરણ થયું. ભોજનનો સમય થઈ જવાથી કાનમલજીએ રજા લીધી. બંધોરના ફરી મળવાનું જણાવી બધા છુટા પડ્યા.

રાજપૂતાના બીકાનેર રાજ્યના ચુરૂ શહેરમાં શ્રી બૃહત્ ખરતરગચ્છની મોટી ગાદી હતી. શ્રી પૂજ્યજીની આજ્ઞાનુસાર યતિવર્ય શ્રી ઈસરચંદ્રજી, ખેમચંદ્રજી તથા જીવજીરામજી નામના ત્રણ ગુરૂભાઈઓ રહેતા હતા. એ ત્રણે ગુરૂભાઈઓ યતિવર્યોના આચારવિચારોથી વિભૂષિત હતા ઉપરાંત વૈદ્યક અને જ્યોતિષ વિદ્યાના જાણકાર હતા. ધર્મોપદેશ આપવાની શક્તિ પણ સારી હોવાથી જૈન જૈનેતરો તેનો લાભ લેતા. ખાસ બીકાનેર નરેશ તરફથી તેમ જ સરકારના રાવરાજ તરફથી તેઓશ્રીને કેટલાંએક ગામો બક્ષીશ આપવાની કૌશિષ કરવામાં આવી હતી પરંતુ તેઓશ્રી સેવાભાવી તથા શાંતિપ્રિય હોવાથી તે ઉપાધિમાં નહિ પડતાં તે બન્ને રાજવીઓને ધર્મોપદેશ આપીને પયુંબણપર્વના આઠે દિવસ તેઓના રાજ્યમાં કૌંઈપણ માણસ જીવહિંસા ન કરે તેમજ ઘોખી, રંગારા, હજામ, ભાડબૂજા, ઘાંચી, મોચી, તેલી તંબોલી અને કંઠોઈ વગેરે આરંભ સમારંભના કાર્યો બંધ રાખે તેવી રાજ આજ્ઞા કરવામાં આવી અને તેનો અમલ વર્ષોથી આજસુધી બન્ને રાજ્યમાં ચાલુ છે. ઉપરાંત તે બન્ને રાજ્યમાં યતિત્રયના ઉપદેશથી જૈન મંદિર અને

ઉપાશ્રયના જે જે લાગા-કર રાજદરબારમાં તથા રાજ્યની રૈયતમાં ચાલુ થયેલા તે લાગા પણ આજસુધી ચાલુ રહ્યા છે.

આ પ્રતાપી યતિવર્યોની પરંપરામાં યતિવર્ય શ્રી પુન-મચંદ્રજી, શ્રી ચીમનરામજી તથા શ્રી ડુંગરમલજી નામના ત્રણ ગુરુભાઈઓ થયા. તેઓ પણ ઉપરોક્ત યતિત્રયની માફક ધર્મશાસ્ત્ર તથા જ્યોતિષ વૈદ્યક અને શાસ્ત્રમાં પ્રવીણ હતા અને જૈનસમાજ તથા જૈનેતર વર્ગમાં સુપ્રસિદ્ધ હતા.

યતિશ્રી ચીમનરામજીને બાળક રામકુમારની તેજસ્વી સુખા-કૃતિ, વિશાળ લલાટ તથા સુદૃઢ શરીર તેમ જ જ્યોતિષ દ્રષ્ટિએ સર્વોત્કૃષ્ટ રેખાઓ જોઈને રામકુમાર તરફ સ્વાભાવિક મમતા જાગી. બપોરના આવે ત્યારે બાળક રામકુમારની મનોકામના જાણી લેવા નિષ્ણંદ કર્યો.

રામકુમારના મનમાં પણ વિદ્વાન-પ્રભાચુકત, શાંત અને મધુર બાળી યતિવર્યને જોઈને આકર્ષણ થયું. આવા ગુરુવર્ય પાસે રહેવાની તક મળે તો મારી અધ્યયનની તમન્ના પૂરી થાય. હું તીર્થયાત્રાઓ પણ કરી શકું. મારા જીવનને વિશેષ ઉજ્જવળ બનાવી શકાય.

બંનેના વિચારોમાં એક બીજા પ્રત્યે મમતા જાગી અને દૈવી સંકેત હોય તેમ પ્રથમ મિલને પરસ્પર આકર્ષણ થયું.

‘સાહેબ! મારી ભાવના અભ્યાસ માટે છે. આપશ્રીના ચરણમાં મને રાખો, હું આપનો જીવનભરનો ઋણી બની રહીશ.’ રામકુમારે પોતાની અભ્યાસની ઝંખના રજુ કરી.

‘ મહારાજશ્રી ! રામકુમારના માતા-પિતા ગૌડ પ્રાદ્યુષ છે. તેના પિતા કૃષિકાર છે પણ આ બાળક રામકુમાર તેજસ્વી છે. તેને વિદ્યાની પિપાસા છે. આપ તેને આપની નિશ્રામાં રાખશે તો રામકુમાર વિદ્વાન અને યશનામી થશે ’ કાન-મલજીએ રામકુમારની ભાવનાને પ્રદર્શિત કરી.

‘ કાનમલજી ! જ્યારથી મેં રામકુમારને જોયો છે ત્યારથી હું તેની સુખાકૃતિ-સુલક્ષણો અને રેખાઓ જોઈ રહ્યો છું. આ બાળક મહા ભાગ્યશાળી છે. ભવિષ્યમાં, એક પ્રતિભાશાળી તપસ્વી મહાપુરૂષ થવાના બધા લક્ષણો હું જ્યોતિષ દૃષ્ટિએ તેમનામાં જોઈ રહ્યો છું પણ તેના માતા-પિતા રામકુમારને રજા આપશે !’

‘ સાહેબ ! તેમના માતા-પિતા તો બહુ સરળ અને સૌમ્ય પ્રકૃતિના છે. રામકુમારની પોતાની જ ઝંખના અભ્યાસ માટે છે. વળી હું તેમને સમજાવીશ, આપનું વચન પણ તેઓ માન્ય રાખશે આવા ભાગ્યશાળી ઉત્તમ લક્ષણોવાળા સુપુત્રને યશનામી કરવા માટે તેઓ પણ બડલાગી ગણાશે. ’ કાન-મલજીએ પોતાની સંમતિ દર્શાવી.

‘ ગુરૂવર્ય ! મારે તો આપની છાયામાં જ રહેવું છે. વિદ્યા-અભ્યાસ કરવો છે. તીર્થયાત્રાઓ કરવી છે. અને ‘મારા આત્માનું કલ્યાણ સાધવું છે. ’ રામકુમારે પોતાની મક્કમ ભાવના રજુ કરી.

‘ ધન્ય રામ ! ધન્ય તારા માતા-પિતા ! ધન્ય તારી તમન્ના !’ ગુરૂવર્યે ધન્યવાદ આપ્યા.

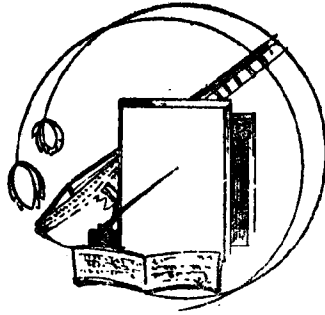
‘કાનમલ્લ ! તમે એક કામ કરો. તેના માતા-પિતાને તો તમે સમજાવશો, પણ મારી ઇચ્છા છે કે હું જાતે તેમને સમજાવી બધી રીતે સંતોષીને પછી રામકુમારને મારી પાસે રાખું તો વિશેષ આનંદ થાય.’

‘હું તેમને સમજાવીશ, બધી રીતે તેમને સાંત્વન આપીશ અને આપની પાસે પણ લઈ આવીશ પછી આપ તેમને સુખેથી સમજાવશો, ત્યાં સુધી રામકુમાર ભલે અત્રે રહે અને વિદ્યાભ્યાસ કરે.’

‘જહાસુખમ ! તમે પણ મારી વતી તેમને ખૂબ સમજાવશો ને શાંતિ આપશો !’ કાનમલ્લ તેમના કુટુંબ સાથે ગુરૂમહારાજને વંદણા કરી રામકુમાર માટે બધી ભલામણ કરી પોતાને ગામ ગયા.

યતિવર્યને રામકુમાર જેવા પ્રતાપી ગાદીના વારસ મળવાનો આનંદ થયો. રામકુમારને તો માગ્યા મેઘ વરસ્યા.

અધ્યયન ને સમર્પણ

(૪)

અભ્યાસ કરવાની ચોતાની ભાવના કુળી તેથી રામકુમાર યતિશ્રીની પાસે હોંશે હોંશે અભ્યાસ કરવા લાગ્યા. પ્રાતઃકાળે વહેલા ઉઠી સૂત્રો તૈયાર કરતા. સવારમાં યતિશ્રી માંગલિક સંભળાવતા તે ચોતે શીખી ગયા. શ્રી ગૌતમસ્વામીનો રાસ પણ કંઠે કરી લીધો. શત્રુજયનો રાસ તો તેમને ખૂબ જ ગમી ગયો. હાલેરાસરજીમાં પણ જયજ્ઞાપૂર્વક પ્રક્ષાલન-અંગલૂણા પૂજા-વગેરે ખૂબ આનંદપૂર્વક કરવા લાગ્યા. યતિવર્ય રામકુમારની ધર્મપ્રવૃત્તિમાં સુરૂચિ જોઈને આનંદ પામતા હતા.

જે કાંઈ ખર્ચ માટે મળતું તેનો ખર્ચ નહિ કરતાં તે ગરીબ-ગુરખાને આપી દેતા. કોઈનું દુઃખ જોઈને તેમના મનમાં કંઈક આવી જતી અને રાત દિવસ અભ્યાસમાં લીન રહેવા લાગ્યા.

રામકુમાર હવે તો યતિવર્યનો કાર્યભાર પણ ધીમે ધીમે ઓછો કરવા લાગ્યા. મંદિરની બધી સંભાળ કાળપૂર્વક રાખતા, માંગલિક ચોતે જ સંભળાવતા, ચુરૂના ભાઈ બહેનો રામકુમારની મીઠી મધુરી વાણી તથા શાંત સ્વભાવથી વિશેષ સંતુષ્ટ રહેતા,

‘સાહેબ ! રામકુમારના પિતાજી આવ્યા છે. તેમની માતાની પણ રામકુમારને જોવાની ઉત્કટ ઈચ્છા હતી પણ આટલે દૂર ઘર છોડી આવવું મુશ્કેલ.’ કાનમલ્લજીએ એક દિવસ એચિતા આવીને વાત કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમે તો જડભાગી છો. તમારો રામ-કુમાર તો પરિશ્રમી-અભ્યાસી-તેજસ્વી અને સર્વે સમુદાયને ઘણો જ પ્રિય થઈ પડ્યો છે, તેમણે અહીંનું બધું કામ પોતે ઉપાડી લીધું છે. હોંશે હોંશે કામ કરે છે, નાનકડા ખોળીયામાં મહાન આત્મા બેઠેલો છે. મહાપ્રભાવશાળી થશે. તમારા જન્મ જન્માંતરના પુણ્યયોગે આવો પ્રતાપી પુત્ર સાંપડ્યો છે, ચતિશ્રીએ રામકુમારના પિતાને ભવિષ્ય કહ્યું છે.’ મહારાજ ! ‘રામ’ અમારું રાંકતું રતન છે. તેની માતા તો તેના વિના જીરે છે. પણ આપની છત્રછાયામાં તે અભ્યાસ કરે તે જાણી સંતોષ થયો છે.’

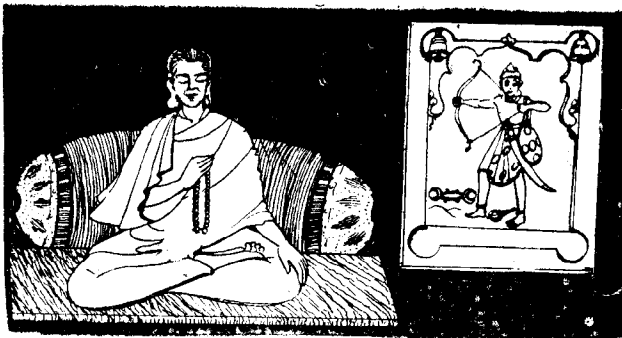
‘રામ’ મારો તો પ્રાણ પ્યારો શિષ્ય છે. તેની મનો-કામના તીર્થયાત્રાઓ કરવાની છે. તે બ્રાહ્મણ ભલે જન્મ્યો પણ તપ અને ત્યાગદ્વારા જૈનધર્મનો ઉદ્યોત કરશે. જ્યોતિષ શાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ હું આ ભવિષ્ય ભાખું છું. તમને જરૂર દુઃખ થશે. તેની માતાને તો ‘રામ’નો વિયોગ અસહ્ય થઈ પડશે. પણ તમારા સુપુત્રના યોગ જ એવા બળવાન છે કે તે ઘરમાં રહેવાનો નથી. ત્યાગની રેખા તો એવી છે કે મારી પાસે પણ રહેશે કે નહિ તે કહેવાય નહિ. હવે તમે ‘રામ’ ને મને આપો, હું તમારી પાસે ‘રામ’ની લિક્ષા માગું છું. રામ તમારું કુળ અજવાળશે. જૈનશાસનનો સમર્થ યોગી બનશે.’

‘મહારાજ ! આપ જેવા ગુરૂવર્યં યતિવર્યં મારા જેવા સામાન્ય બ્રાહ્મણ પાસે એક વચન માગો ને હું પુત્રમોહના કારણે ન આપું તો માઈ બ્રાહ્મણત્વ લાજે. તેની માતાને તો પુત્ર-વિરહ વસમો થઈ પડશે. પણ ‘રામકુમાર’નો દંઢ નિશ્ચય, અભ્યાસની તમન્ના અને તેના ભવિષ્યનો વિચાર કરતાં અમારે સંતોષ માનવો પડશે.’ પિતાએ પુત્રનું સમર્પણ કર્યું.

‘ધન્ય તમારી ભાવાના, તમારું સમર્પણ, ‘રામકુમાર’ મારો લાડલો રહેશે. તે રાજકુમારની જેમ ઉછરશે. તેને બ્રાહ્મણ-કુમારની જેમ મહા વિદ્યા અપાશે. તે મહા પ્રતાપી બનશે. તમારું-તમારા કુટુંબનું કલ્યાણ થાઓ.’ યતિશ્રીએ પિતાને સાંત્વન આપ્યું.

‘બેટા રામ ! તારી જ્ઞાનની પિપાસા, ત્યાગ ભાવના અને દંઢ નિશ્ચય જોઈને હું તો અકિત થયો છું. યતિશ્રીએ જાદુ કર્યું છે. તે અમારો મોહ છોડ્યો અને ગુરૂવર્યંને ચરણે બેસી ગયો. તારી માતા તો આંસુ સારે છે. પણ ગુરૂવર્યંના વચનો રૂળે તે દૃષ્ટિથી તને આશીર્વાદ આપું છું. કુળને અજવાળજે. ધર્મનો ઉદ્યોત કરજે.’ આંસુભર્યે નયને પિતાએ આશીર્વાદ આપ્યા.

પિતાજી ! આપે મને જે મંગળ આશીર્વાદ આપ્યા તે પ્રમાણે હું બ્રાહ્મીમાત્રનું કલ્યાણ કરીશ. મારી માતાને સાંત્વન આપશો. હું માતાની કૂબ દીપાવીશ. મારા આત્માનું કલ્યાણ કરીશ. તીર્થયાત્રાઓ કરીશ. ધર્મબોધ આપી જૈન-ધર્મનો જયજયકાર કરીશ.’ અશ્રુવટે પિતાના પગ પખાડ્યા.

સાધના

(૫)

‘ ગુરૂદેવ ! હમણું હું ‘ ઉવસગ્ગહર ’ સ્તોત્રનો જાપ કરું છું. પ્રાતઃકાળના ૪ વાગ્યે ઉઠી જાઉં છું. પ્રાતઃસ્મરણ કર્યા પછી હમેશાં ૧૦૮ ઉવસગ્ગહર જપું છું. આજે તો રાત્રિના મને ધરણેન્દ્ર નાગરાજરૂપે દેખાયા. હું જરાક ચમક્યો પણ માથા ઉપર છત્રની જેમ ફેણ પ્રસારી ચાલ્યા ગયા.

‘ રામકુમાર ! તું ભાગ્યશાળી છે. ‘ ઉવસગ્ગહર ’ મહા-મંત્ર છે. તેનો જાપ રોગ-શોક-વિષનું નિવારણ કરનાર તથા કલ્યાણ કામના પૂર્ણ કરનાર છે. પણ સાવધાન રહેજે. કોઈ ચમત્કારથી ડરીશ નહિ. ’ ગુરૂવર્યે સૂચના આપી.

‘ ગુરૂદેવ ! મારે કોઈ મહામંત્રની સાધના કરવી છે. કૃપા કરો. મને કોઈ મહામંત્ર આપો. હું આપશ્રીની નિશ્રામાં તેની સાધના કરીશ. ’

‘ બેટા ! વીર ઘંટાકરણનો મંત્ર ચમત્કારી છે તે મહા-
પ્રભાવિક જાગતા દેવ છે. પણ તું હજી બાળક છે. મંત્રની
સાધના કાચાપોચાથી ન થાય. અખંડ બ્રહ્મચર્ય, સૌમ્યવૃત્તિ,
શાંત પ્રકૃતિ, નિઃસ્વાર્થભાવ તથા દૃઢતા અને ધીરજ હોય તો જ
સિદ્ધિ થાય. વળી તે મંત્રનો ઉપયોગ કલ્યાણ કામો માટે જ
થઈ શકે. થોડો સમય ‘ ઉવસગ્ગહર ’ નો જાપ ચાલુ રાખો
પછી જરૂર ‘ વીર ઘંટાકરણની સાધનાનો મંત્ર આપીશ. ’

‘ ગુરુદેવ ! ‘ ઉવસગ્ગહર ’ નો જાપ હવે પૂર્ણ થયો.
અક્રમ કરી ‘ વીર ઘંટાકરણનો જાપ શરૂ કરવા આજ્ઞા આપો.
કૃપા કરો. હું આ મહામંત્રની સાધના માટે આપની સૂચના
પ્રમાણે જ જાપ કરીશ. તપશ્ચર્યા કરીશ. રાત્રે બેઠાં કલાક હું
જાપ કરીશ અને સિદ્ધિ મેળવીશ. ’ રામકુમારે પોતાની દૃઢ
ભાવના રજૂ કરી.

રામકુમારનો અભ્યાસ ઠીક ઠીક ચાલી રહ્યો હતો. ચતિ-
શ્રીએ ‘ ઉવસગ્ગહર ’ સ્તોત્રનો જાપ આપેલો તેનાથી તેમને
ચમત્કાર થયો. તેથી મહામંત્રના જાપને માટે ભાવના જાગી.
ચતિવચને પ્રાર્થના કરી. ચતિશ્રીએ મહામંત્ર માટેની યોગ્યતા
વિષે સાવચેતી આપી અને રામકુમારની દૃઢતા જોઈને તેમને
‘ વીર ઘંટાકરણ ’ નો મહામંત્ર આપ્યો. ચતિવચ જ્યોતિષ
વિદ્યા-વૈદ્ય વિદ્યા અને મંત્રશાસ્ત્રના વેત્તા હતા. રામકુમારની
પાત્રતા જોઈને મહામંત્રને માટે આજ્ઞા આપી.

રામકુમાર તો રાત્રિના બે વાગે ઉઠી જાય છે. ‘ વીર ઘંટા-
કરણ ’ ની પ્રભાવશાળી તેજસ્વી છબી સામે રાખી, ઘીનો દીવો
રાખી ધૂપ કરીને બેસી જતા. બેઠાં કલાક જાપ ચાલતો અને

જાપમાં એવા તો મગ્ન બની જતા કે એ કલાક ક્યાં ચાલ્યા ગયા તેનો ખ્યાલ પણ રહેતો નહોતો. સવારના પ્રાતઃક્રિયામાં પણ પાછા સાવધાન હોય, અભ્યાસ તો ચાલુજ અને યતિ-વચનની સેવા પણ ચૂકતા નહિ.

જેમ જેમ જાપ ચાલતો હતો તેમ તેમ રામકુમારનો આત્મા પ્રકુલ-પ્રસન્ન અને પ્રભાવિત રહેતો હતો. ચહેરા પર લાલી ચમકતી. ખાવાપીવાની પરવા નહોતી. અકુમ અને ઉપવાસ-એકાશન ચાલુ હતાં. દિનપ્રતિદિન કોઈ દિવ્ય જ્યોતિ પ્રકાશના કિરણો વેરતી હોય તેમ ઝાંખી થતી અને એ દિવ્ય જ્યોતિના દર્શનની ઝાંખના વધુ ને વધુ ચિંતિત-મનન ને આત્મધ્યાન તરફ પ્રેરતી.

આજ અખંડ જાગરણ હતું. મંત્રનો સાક્ષાત્કાર કરવાની તાલાવેલી હતી. સ્નાન કરી પવિત્ર વસ્ત્ર પહેરી ‘વીર ઘંટા-કરણજીની મૂર્તિની વાસણેપની પૂજા કરી, દીપકની જ્વલંત જ્યોત અને ધૂપના પમરાટ વચ્ચે મહાયોગી બેઠા હોય તેમ ધ્યાન મગ્ન બની ગયા. ચાર કલાકના અખંડ જાપ પછી ચમત્કાર થયો. ચક્ષુ ખોલતાં જ બાજુમાં વીર ઘંટાકરણજી પોતે હાજરાહજુર હોય તેમ મહા તેજસ્વી પ્રભાપુર્ણ બાળક જોઈને રામકુમારજી ચકિત થઈ ગયા. લાંબા કેશ, લાલ કંઠોટો અને પ્રકાશના કિરણો વેરતું મુખાર્વિંદ જોઈને ‘વીર ઘંટા-કરણજી’ના બાળ સ્વરૂપને વંદન કર્યું. બાળકે પોતાના રમણીય લાંબા હાથોએ આશીર્વાદ આપ્યા ને તુરંત જ અંતર્ધ્યાન થઈ ગયાં.

‘બેટા ! આજ તો અકુમનું પારણું કરી લે. બીજો અકુમ

નથી કરવો. પછી અભ્યાસ પણ ન થાય અને ધ્યાનમાં પણ શાંતિ ન રહે.’

‘ગુરુદેવ ! આજ તો બીજો અક્રમ શરૂ કરવો જ છે. મને પહેલો અક્રમ તો જરા પણ લાગ્યો નથી. બીજા અક્રમ માટેનું પણ એક કારણ છે. કૃપા કરી મને આજ્ઞા આપો.’ રામકુમારે પ્રાર્થના કરી.

‘રામકુમાર ! શું કારણ છે બેટા ! હું જોઈ રહ્યો છું. તારા સુખાવિંદમાં હું તેજસ્વી આત્મા જોઈ શકું છું. અક્રમ હોવા છતાં તું ખૂબ પ્રસન્ન છે. હું બીજા અક્રમની આજ્ઞા તો આપું પણ મને કારણ તો કહીશ ને !

‘ગુરુદેવ ! મારી સાધના કળી છે. હું સવારના બે વાગે ઉઠીને ‘વીર ઘંટાકરણજી’ ની સાધના કરું છું. તેમાં હું એવો તો લીન થઈ જાઉં છું કે મને આસપાસનું ભાન પણ નથી રહેતું. કાલે અક્રમનો છેલ્લો દિવસ હતો. હું ધૂપ દીપના પમરાટ વચ્ચે ‘વીર ઘંટા કરણજી’ ની છબી સામે ધ્યાનસ્થ હતો. મને પ્રકાશનો ભાસ થયો અને મારાં ચક્ષુઓ ખોલું છું ત્યાં તો બાળ સ્વરૂપે ‘વીર ઘંટાકરણજી’ ના દર્શન થયાં. મારા શિર પર હાથ મૂકી આશીર્વાદ આપ્યા અને તુરત જ અંતર્ધ્યાન થઈ ગયા. તેથી જ બીજો અક્રમ કરવા ભાવના જાગી અને મને અક્રમ કયો છે તેનો ખ્યાલ પણ નથી. મારા અંતરમાં ઉજ્જ્વલ છે. મારા આનંદનો પાર નથી. હું મારા અહોભાગ્ય માનું છું.” રામકુમારે મંત્રસિદ્ધિની વાત કરી.

‘બેટા ! તું ખરેખર બડભાગી છે. તારો આત્મા નિર્મળ

અને પ્રશાંત છે. બીજો અક્રમ કરવાની મારી આજ્ઞા છે. મારા મંગળ આશીર્વાદ છે. તારી ભાવના ફળી. તારા જીવનમાં પગલે પગલે ‘વીર ઘંટાકરણ’ તને હાજરાહજૂર રહેશે. તું મહા યોગી થઇશ. ’

યતિવર્યે પોતાના પ્રિય શિષ્ય રામકુમારની સાધનાની સિદ્ધિ જોઇને આનંદ અનુભવ્યો.

આપણા ચરિત્રનાયક દીર્ઘતપસ્વી આચાર્યશ્રી જીન ઋદ્ધિ-સૂરીશ્વરજીના જીવનમાં અક્રમ અક્રમની દીર્ઘ તપશ્ચર્યા, ગમેતે માંદગી હોય તો પણ રાત્રે બળે વાગે જાગી જઈ ધ્યાનમાં લીન થઈ જવું, તથા ‘વીર ઘંટાકરણ’ ની સાધના આપણે જાણી છે તેના બીજ ચૂરની ભૂમિમાં યતિવર્યની નિશ્રામાં વવાયેલાં અને તેના અંકુરો ધીમેધીમે વધતાં વધતાં મહા વટવૃક્ષની જેમ મહાયોગી સાધકના રૂપમાં વૃદ્ધિ પામતાં આપણે જોઈ શક્યા એ જવલંત જીવનનું મંગળમય દર્શન છે.

યતિ-દીક્ષા

(૬)

ઋદ્ધિકરણુજી અને રામકુમારજી બંને ગુરુભાઈઓ એક સાથે ઉછર્યા, સાથે અભ્યાસ કર્યો, ગુરુની સેવામાં પણ બંને સાથે જ હોય. બંને વચ્ચેનો પ્રેમ અદ્વિતીય હતો. હરવાફરવાનું પણ સાથે. યતિવર્ય ચીમનીરામજી અને યતિવર્ય પુનમચંદજીએ આ બે શિષ્યોને યતિ-દીક્ષા આપવાનો વિચાર શ્રી સંઘના આગેવાનોને જણાવ્યો અને બધાને આનંદ થયો.

સં ૧૯૪૮ ના ફાગણ સુદ ૨ નો મંગલ દિવસ આવી પહોંચ્યો. બંને ભાઈઓનો ઠાઠમાઠથી દીક્ષાનો વરઘોડો નીકળ્યો. સંઘના આબાલવૃદ્ધોએ તેમાં હર્ષપૂર્વક ભાગ લીધો. ઉપાશ્રયમાં માનવમેહની વચ્ચે શ્રી સંઘની હાજરીમાં યતિવર્ય શ્રી ચીમનીરામજીએ બંને ગુરુભાઈઓને યતિ દીક્ષા આપી શ્રી ઋદ્ધિકરણુજીને યતિવર્ય શ્રી પુનમચંદના શિષ્ય બહેર કર્યા. રામકુમારજીને શ્રી ચીમનીરામજીના શિષ્ય બહેર કર્યા.

શ્રી સંઘે બન્નેને આનંદ ઉલ્લાસથી વધાવ્યા. બન્ને યતિવર્યોએ મંગળ આશીર્વાદ આપ્યા.

‘દેવ-ગુરુ-ધર્મને ભૂલશે નહિ. ચારિત્ર-સંયમ-તપશ્ચર્યા-જ્ઞાન-ક્રિયામાં સદા તત્પર રહેશે. સંઘના ઉદય ને કલ્યાણ માટે ભાવના રાખશે. તીર્થ-યાત્રાઓ કરી આત્મશાંતિ મેળવશે. આત્મકલ્યાણની સાધનામાં પ્રયત્નશીલ રહેશે. જૈનશાસનને ઉદ્યોત કરશે અને મોક્ષ માર્ગના અધિકારી બનવાની ભાવના પ્રદિપ્ત રાખશે.’ યતિવર્ય શ્રી ચીમનીરામજીએ યતિ-દીક્ષાને સંદેશ આપ્યો.

બન્ને ગુરુભાઈઓએ બન્ને ગુરુવર્યોના ચરણમાં સપ્રેમ પ્રણીપાત કરી વંદણા કરી. શ્રી સંઘના આબાલવૃદ્ધના જય-ઘોષ વચ્ચે યતિ-દીક્ષાના આશીર્વાદ મેળવ્યા. આનંદ ઉર્મીઓ ઉછળી રહી. ચૂરૂ શહેરનો ઉપાશ્રય હર્ષના નાદોથી ગુંજી રહ્યો. રામકુમારજીનો અભ્યાસ વધવા લાગ્યો. રાત્રે ધ્યાન પણ ધરતા. સવારમાં વહેલા વહેલા પ્રાતઃક્રિયાથી તૈયાર થઈ જતા, શ્રદ્ધા-ગુજનોને માંગણિક સંભળાવતા, યતિ-વર્યની સેવા પણ કરતા અને બન્ને ગુરુભાઈઓ આનંદપૂર્વક રહેતા હતા. પણ રામકુમારજી જુદી માટીના હતા. તેમનામાં ત્યાગભાવના વિશેષ હતી, તપશ્ચર્યા તરફ વિશેષ લક્ષ્ય રહેતું. મંત્રસિદ્ધિમાં તેઓ મગ્ન રહેતા. યતિ-વર્યની ગાદી, યતિ-વર્યની સંપત્તિ અને યતિ-વર્યના વારસાની તેમને ચિંતા થઈ પડી. ક્યાં મારી ત્યાગ ભાવના-તપશ્ચર્યા-મંત્રસિદ્ધ અને ક્યાં યતિવર્યની માયા-મમતા અને સંપત્તિ? ગુરુભાઈ તો બાહોશ છે. તે વડીલબંધુ છે. શક્તિશાળી છે. બધું સંભાળી શકે તેવા છે. ગાદીના સાચા

વારસ તે જ છે. પણ તેઓ મારા તરફના પ્રેમભાવને લીધે મને આ બધું વળગાડીને ચાલ્યા જાય તો ! હું શું કરું ! હું જવા-બદારી કેવી રીતે ઉપાડી શકીશ ! મારું ગળું નહિ. એ ભાર મારાથી ઉપડે જ નહિ. હું તો અલિપ્ત જ રહીશ. ’

આવા આવા વિચારો આવતા ને મન મુંઝાઈ ઉઠતું.

પછી તો ચૂરૂ છોડવા નિર્ણય કર્યો. ચાલી પણ નીકળ્યા પણ અનુભવ નહિ, કંઈ જાણેલું નહિ, બહાર કોઈ વખત ગયેલા નહિ તેથી ગભરાયા અને ક્યાં જવું તેમ વિચાર કરે છે ત્યાં તો યતિ-વર્ય પુનમચંદ્રજીએ મોકલેલ ઉંટ ઉપર આવેલા માણસે પકડી પાડ્યા. લાચાર થઈ પાછા આવ્યા. યતિ-વર્યે ખૂબ સમજાવ્યા. શિખામણ આપી અને હવે બાળક બુદ્ધિ કરી કોઈ દિવસ ન જવા માટે ચેતવણી આપી.

હવે તો યતિ-વર્ય પુનમચંદ્રજી ચાંપતી દેખરેખ રાખતા હતા, કોઈ કામ માટે તેમને એકલાને મોકલતા નહિ, નજીકમાં ગયા હોય અને જરા વિલંબ થાય તો તુરત પાછળ માણસ મોકલ્યો જ હોય. આમ રામકુમારજી તો પૂરા જાપતામાં રહેવા લાગ્યા. મન તો મુક્ત થવા તલસતું, અને તક મળે તો ઉડી જવા માટે ઝંખતું પણ થોડો વખત તો કસોટીમાં ગયો. પછી જરાક જાપતો એછો થયો અને સમયની પ્રતિક્ષા કરવા લાગ્યા. તેજસ્વી આત્માને ગાદીની સંપત્તિમાં અકળામણ થવા લાગી. ફરી એ વાર ચાલ્યા ગયા અને બન્નેવાર યતિશ્રી પુનમચંદ્રજી શોધાવીને ચૂરૂ લઈ આવ્યા.

તીર્થયાત્રાનો સંદેશ

(૭)

રાત્રિના બે પ્રહર પૂરા થવા આવ્યા છે. આકાશ વાદ-
ળાઓથી ઘેરાયેલું છે. તારલાઓ અદૃશ્ય થઈ રહ્યા છે. ચૂર
શહેરના ભલાભોળા માનવીઓ નિદ્રાને બોળે સુખે સૂતેલા
છે. બધું સુમસામ જણાય છે. વચ્ચે વચ્ચે પહેરેગીરોના પડ-
કાર અને કોઈ કોઈ કૂતરાઓના અવાજો સંભળાય છે. શહેર-
પર શાંતિ પથરાઈ રહી છે.

પણ એક યુવાનને અઝંપો થયો છે. નિદ્રા વેરણ બની છે.
શું કરવું? ક્યાં જવું! કેવી રીતે જવું! તેના વિચારો આવી
રહ્યા છે.

કોઈ કલેશ નથી, કોઈ દુઃખ નથી, કોઈ દર્દ નથી, કોઈ
ચિંતા નથી, કોઈ સુંઝવણ નથી. મહાલય જેવું નિવાસગૃહ
છે. સુખ અને સાહ્યબી છે. ખાવા-પીવાની ખોટ નથી. બધાઓ

ખમા ખમા કરે છે. પિતા તુલ્ય ગુરુવચનો પ્રેમ અસીમ છે. વડીલ બંધુસમા ગુરુભાઈ ઋદ્ધિકરણજી તો યુવકને માટે પ્રાણ પાથરે છે. પણ રામકુમાર તો આ સમૃદ્ધિ સુખચેન અને સાદ્યબીથી મુંઝાઈ રહ્યા છે. જન્મથી ત્યાગ ભાવના અને શાંત પ્રકૃતિવાળા કુમારને ક્યાંએ સાચું સુખ દેખાતું નથી. આજે તો આખરી નિર્ણય માટે મન તલસી રહ્યું છે.

‘ગુરુદેવનો કેવો અપ્રતીમ પ્રેમ છે ! મોટા ભાઈ કેવા પ્રાણ પાથરે છે ! આ મહાલય, આ સમૃદ્ધિ કેવી માયા લગાડી રહ્યાં છે ! પણ એ સુખચેન માટે હું સંજાંયો નથી. મારે તો અબાધિત મોક્ષ સુખ જોઈએ. બધે વખત હું આ મોહ-માયા છોડી ચાલી નીકળ્યો પણ મારા પરમ પૂજ્ય ગુરુવચે મને શોધી કાઢ્યો. હવે તો દૂરદૂર નીકળી જઈ તો કેવું સારું ! હે અધિષ્ઠાયક દેવ ! હે ત્રિલોકના નાથ ! મને માર્ગદર્શન કરાવો. ખસ એ જ માર્ગ ઉત્તમ છે- મારું સ્વપ્ન એ જ દર્શાવે છે. મારે તીર્થયાત્રાએ જવું. તીર્થાધિરાજ મને પોતાની મુક્તિપાંખમાં લેશે. મારો બેડોપાર થઈ જશે. મને આ દેખાતાં સુખચેન કરતાં આત્મકલ્યાણકારી શાંતિ મળશે જ મળશે.’

ચાલ્યા જવાના વિચારો તો ઘોળાઈ રહ્યા હતા પણ ક્યાં જવું તે પ્રશ્ન હતો. બે દિવસ પહેલાં એક મધુરું સ્વપ્ન આવ્યું હતું. સ્વપ્નમાં તીર્થયાત્રાનો સંદેશ મળ્યો હતો. શત્રુંજય અને ગિરનારના લગ્ન જીનાલયો અને ચમત્કારી મૂર્તિઓના દર્શનની ઝાંખી થઈ હતી. અધિષ્ઠાયક દેવે જ માર્ગદર્શન આપ્યું ન હોય તેમ મુંઝવણનો ઉકેલ મળી જતાં આજે આખરી નિર્ણય માટે તાલાવેલી લાગી હતી.

ત્રીજો પ્રહર પૂરો થવા આવ્યો ને આપણા ચરિત્રનાયક રામકુમારે દૃઢ નિશ્ચય કરી લીધો.

ઉપાશ્રયમાં બધાં નિદ્રાધીન હતાં. પૈસા તો હતા નહિ. બળે વખત ચાલ્યા ગયેલા તેથી દિવસે તો એકલા જવાતું નહિ. આજે રાત્રે જ નીકળી જવાની તક હતી. ગુરૂદેવની પાસે જ બન્ને શિષ્યોને સૂવાની વ્યવસ્થા હતી. પણ ગરમી અને ઉકળાટથી આપણા રામકુમાર અગાશીમાં સૂતા હતા, પાસેજ દાદર હતો. અને નીકળી જવામાં સુગમતા હતી.

જતાં જતાં વિચાર ઉમટી આવ્યો. “અરે આ પિતા-તુલ્ય ગુરુવર્યની છાયા શું હમેશ માટે હું ખોઈ બેસીશ ! મારા પરમ પ્રિય ગુરુભાઈનો આવો અનુપમ પ્રેમભાવ હું ક્યાં પામીશ ! હું જાઉં છું પણ ક્યાં જઈશ ! કેને આશ્રયે રહીશ ! કેટકેટલાં દુઃખો સહન કરીશ ! નથી દમડી, નથી દાગીનો, નથી સાધનસામગ્રી, કપડાં પણ શરીરે પહેરેલાં માત્ર, ગાડા-ગાડી કે ઉંટ-ઘોડાનું સાધન પણ નથી. સગા-સંબંધી પણ કોઈ નથી. ઉપર આકાશ અને નીચે ધરતી-અરે આ સ્થિતિમાં એકલો-અટુલો હું શું કરી શકીશ. ”

પણ નહિ નહિ આવી નિર્બંજતા શા માટે ! હું ભલે એકલો છું પણ મારું ભાગ્ય મારી સાથે છે. મારા અધિષ્ઠાયક મારી સાથે છે. મારા પાર્શ્વનાથ મારી સાથે છે. મારી ચક્રેશ્વરીમાતા મારી સાથે છે. આ સમૃદ્ધિ અને ગાદીની ઉપાધિ કરતાં આત્મશાંતિ અને આત્માનો આનંદ મેળવવા જે જે દુઃખો આવશે તે સહન કરીશ. તીર્થયાત્રાઓ કરીશ અને એ તીર્થ સલીલમાં મારા આત્માને નિર્મળ કરી પ્રભુ મહાવીરના શાસનનો

સેવક બનીશ. તપશ્ચર્યા એ મારી ઢાલ બનશે. ત્યાગને હું મારો દીવડો બનાવીશ અને જૈનશાસનનો જયજયકાર કરવા હું ગામેગામ, શહેરે-શહેર વિચરી જનસમાજનું કલ્યાણ સાધવા યથાશક્તિ પ્રયાસો કરીશ.

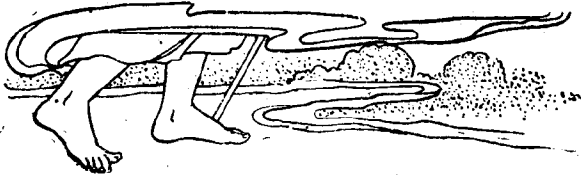
હું જઈશ-મારા અત્માનો સાદ મને તીર્થયાત્રાએ જવા પ્રેરે છે. એ તીર્થયાત્રાનો સંદેશ મારો માર્ગ મંગળમય બનાવશે.

બસ, આ વિચારપ્રવાહે તેનામાં હિંમત રેડી. વેદનાના લોહીનો ઘુંટડો ગળી જઈ, પવિત્ર માર્ગમાં આવનારી મુશ્કેલીઓને ટાળવા દૃઢ નિર્ણય કર્યો.

સ્વપ્નની સિદ્ધિ માટે આપણા ચરિત્રનાયક રામકુમાર આલી-શાન ઉપાશ્રય, સમૃદ્ધિ અને સુખ સાહ્યબી છોડી ચૂપચાપ આલી નીકળ્યા. ગુરૂદેવની ગાદીને અને ગુરૂદેવની છબીને પ્રણીપાત કર્યો. હૃદયના તાર ઝણઝણી ઉઠ્યા. બે અશ્રુ બિંદુઓ ટપકી પડ્યાં. પણ ઉચ્ચ ભાવનાની સિદ્ધિ માટે હૃદયને મજબૂત બનાવી આલી નીકળ્યા.

જીવન ઢાતા ચૂરૂની ભૂમિ, તેના મંદિરો, મહાલયો મહોલ્લાઓ અને ફરવાળો વટાવતા અનેક સંસ્મરણો જાગી ઉઠ્યાં. ચૂરૂની છેલ્લી વિદાય વસમી થઈ પડી. જતાં જતાં અશ્રુબિંદુઓથી ભૂમિને પખાળી નૂતન જીવનની કેડીએ શાંતિનું ભાથું લઈને ભાગ્ય દોરી બધે ત્યાં આલી નીકળ્યા.

ચોગીનો આદેશ

(૭)

‘ક્યાંથી આવો છો !’ યતિશ્રીએ પ્રશ્ન કર્યો.

‘યતિવર ! હું ચૂર-ખીકાનેરથી આવું છું.’ રામકુમારે જવાબ આપ્યો.

‘તમારું શુભ નામ !’

‘રામકુમાર’

‘તમે યતિ છો !’

‘હા ! મેં ગયા કાગણ માસમાં યતિ દીક્ષા લીધી છે.’

‘તમે તો પગપાળા યાત્રાએ નીકળ્યા છો !’

‘હા ! કારણવશ પગપાળા નીકળ્યો છું.’

‘ક્યાં ક્યાં જઈ આવ્યા !’

‘હું ચૂરથી નીકળ્યો. ખીકાનેર પહોંચ્યો. ત્યાંના રમણીય જૈન મંદિરોના દર્શન કર્યો. ત્યાંથી નજીકમાં શ્રી નાભદાદાજીનું

પ્રસિદ્ધ ચમત્કારિક દેવાલય છે. ત્યાંની યાત્રા કરી ખૂબ આનંદ અનુભવ્યો. પછી તો જિહાસર, સુબનગઢ, લાડનૂં, ડેગાંવ, નાગોર, મૂંડવા, ખજવાના, હેસવાલ, મેડતાફલોધી થઈ જોધપુર પહોંચ્યો. જોધપુર યતિવર્ય શ્રી હરદેવજીના ઉપાશ્રયમાં મુકામ કરી સર્વે જૈન મંદિરોના દર્શન કર્યો. ત્યાંથી પાલી જઈ શ્રી નવલખા પાર્શ્વનાથની યાત્રા કરી. અહીંથી ગુંદોચ, ઢાલાડા, શિવગંજ, બેડા તથા નાણા થઈ અત્રે આબુજીના જગવિખ્યાત કલામય મંદિરોની યાત્રા કરવા આવ્યો છું.’ રામકુમારજીએ પોતાની પગપાળા મુસાફરીની વાત કરી.

‘રામકુમારજી! અહીં સુધી પગપાળા આવનાર અને રસ્તાની વિકટતા તથા ખાવાપીવાની મુશ્કેલી સહનાર તમને ધન્ય છે. પણ તમે ચૂર કેમ છોડ્યું!’ યતિશ્રીએ પ્રશ્ન કર્યો.

‘યતિશ્રી! ચૂરમાં તો હું મારા ગુરૂદેવ શ્રી ચીમનીરામજી યતિવર્યને લાડલો હતો. પણ મને ગાદીની સંપત્તિ ને જવાબદારી ગમ્યાં નહિ. મને તીર્થયાત્રાની ભાવના જાગી અને એકાએક ચાલી નીકળ્યો.’ રામકુમારે સ્પષ્ટતા કરી.

‘હવે શું ભાવના છે!’

‘પગપાળા જૂનાગઢ જવું છે. તિર્થાધિરાજ ગિરિનગર ગિરનારના લગ્ન મંદિરોની યાત્રા કરવાની ભાવના છે.’

‘તમે મારી સાથે ચાલો. પગપાળા જૂનાગઢ જતાં ઘણા સમય લાગશે. તમે પૈસાની શીકર ન કરશો. મને પણ તમારી વાતોથી આનંદ થશે.’

‘આપની કૃપા!’

રામકુમાર એકાએક ચૂરૂથી નીકળી બીકાનેર વગેરે શહેરો અને ગામોમાં પગપાળા ફરી આબુ આવ્યા. આબુના મંદિરોના દર્શન કરી જૈન શિલ્પ કળા અને ભાગ્યશાળી દાનવીરોની દાનશુરતાને અંજલિ આપી આનંદ અનુભવવા લાગ્યા. અહીં યાત્રાથે આવેલા એક યંત્રિવર્ધનો પરિચય થયો. અને સાથે જૂનાગઢ માટે પ્રયાણ કર્યું.

જૂનાગઢ ધર્મશાળામાં ઉતારો કર્યો. શહેરના મંદિરોના દર્શન કર્યા. બીજે દિવસે ગિરનારની યાત્રા કરવા ગયા.

સૌરાષ્ટ્રની દક્ષિણે વિશાળકાય પાથરી પર્વતરાજ ગિરનાર ઊભો છે. દૂરદૂરથી આકાશને ભેટતાં સુંદર મનોહર શિખરો, કાળા કાળા રાક્ષસી પથ્થરો, સુંદર લીલમ લીલાં ઝાટો વગેરે દૃશ્યો અદ્ભૂત હતાં. પર્વત ઉપર ધીમે ધીમે આવી પહોંચ્યા. અહીંનું વાતાવરણ પવિત્ર અને મધમધતું લાગે છે. અહીં જગતની જન્મળ જૂલી જઈ ફરેક મનુષ્ય આનંદ અને શાંતિ અનુભવે છે.

રામકુમાર તો ગિરનારનું ભવ્ય અને અદ્ભૂત દૃશ્ય જોઈ મુગ્ધ થઈ ગયા. બાવીશમા તીર્થંકર શ્રી નેમીનાથજીના મંદિરની શોભા અપરંપાર છે. હાદાની મનમોહક મૂર્તિનું આકર્ષણ એવું થયું કે ત્યાં જ ધ્યાનમગ્ન બેસી ગયા. ધ્યાન પૂરું થયે મેરકવસી તથા સગરામ સોનીની ટુંકના દર્શન કર્યાં. કુમારપાળ મહારાજ, વસ્તુપાળ તેજપાળ તથા સંપ્રતિ રાજની ટુંકોના પણ ભાવપૂર્વક દર્શન કર્યાં.

કિલ્લો છોડીને બહાર નીકળ્યા એટલે પ્રકાશ અને શાંતિનું

વાતાવરણ મળ્યું. ગિરનાર ઉપરના બે વનો સહસ્રાવના અને ભરત વન પણ ધૂમી વળ્યા. અહીં ગીચ ઝાડી અને ગુફાઓ જોઈ ધ્યાનની ભાવના જાગી ઉઠી પણ જોવાનું ઘણું હતું તેથી આગળ ચાલ્યા. હનુમાન ધારા, લૈરવઝાંપાથી આગળ ખીજ શિખરે અંખાજી માતાનું મંદીર આવે છે. આગળ જતાં ગોરખનાથનાં પગલાં આવે છે. ગિરનારનું પાંચમું શિખર ચઢવું એ જીંદગીની ખરેખર મોજ છે. ઉંચે આકાશ અને તેની વિશાળતા નીચે હજારો ફીટ ઊંડી ખીણને શિખરનું ચઢાણ એ કુદરતની અદ્ભૂતતાનો નમૂનો છે.

અહીં ગુરૂત્તાત્રયના પગલાં છે. અહીંથી આખો ગિરનાર-જૂનાગઢના દરિયો-દૂરદૂરના પ્રદેશો બસ ! ગિરનારનો આનંદ, ગિરનારની શોભા અને ગિરનારની મધુરતા જે કહો તે આ શિખર ઉપરથી અનુભવવા મળે છે.

હવે તો પાછાં જવું જોઈએ. ચતિવર્ષ તો થાકી જવાથી પાછા ગયા હતા પણ આપણા રામકુમારજી તો એકેએક ટુંક કે ગુફાઓ જોતા ધરાતા નથી.

સાંજ પડવા આવી અને એક રમ્ય ગુફા પાસે તેમને શાંતિ લીધી અને ત્યાં બેસી ગયા. અંધારૂ થવા આવ્યું હતું. ગુફામાંથી વૃદ્ધ યોગી બહાર નીકળીને જુઓ તો રામકુમારજી શાંતિથી ધ્યાનમગ્ન દેખાયા.

‘યહાં રાત્રિ રહેનેકા હુકમ નહિ ! તુમ કોન હો !’

યોગી બાળક રામકુમારનું તેજસ્વી મુખ તથા ચતિના કપડાં જોઈ અકિત થયા.

રામકુમારજીએ જણાવ્યું યાત્રાથેં આવ્યો છું. અહીં મને શાંતિ લાધી અને યાત્રા કરી જરા થાક પણ લાગેલો તેથી બેસી ગયો. યોગીને આકર્ષણ થયું. રામકુમારજીને ગુફામાં લઈ ગયા. થોડું ખાવાનું આપ્યું.

‘બેટા કહાં જાનેકા વિચાર હૈ ! યોગીએ પૂછ્યું.’

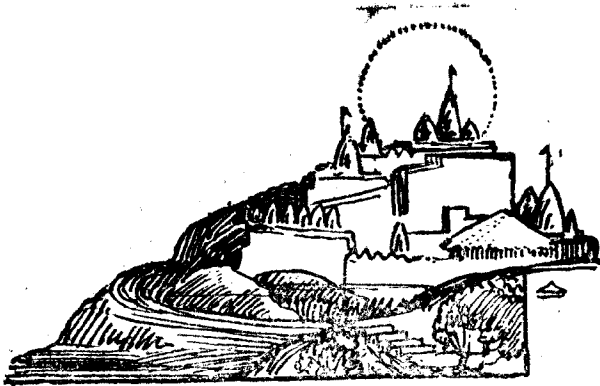
‘મહારાજ હું દ્વારકાની યાત્રાએ જવા ઇચ્છું છું.’

‘અરે ! તુમ તો જૈનધર્મી હો ! શત્રુજય જૈન ધર્મકા બડા તીર્થ હૈ. તુમકો વહાં ઇછકી પ્રાપ્તિ હોગી !’

યોગીના વચન સાંભળી ગિરિરાજ શત્રુજયની યાત્રાની જાવના પ્રદિપ્ત થઈ અને શત્રુજય જરા નિષ્ચય કર્યો.

અહીં ધર્મશાળામાં યતિશ્રી તેમની રાહ જોઈ રહ્યા હતા, યોગીની આજ્ઞાથી તેમને નમસ્કાર કરી તેઓ મોડા મોડા પણ ધર્મશાળામાં આવ્યા. રામકુમારજીએ યોગીના આશીર્વાદની વાત કરી.

બીજે દિવસે શ્રી નેમનાથ પ્રભુના ભાવપૂર્વક દર્શન કરી શત્રુજય માટે નીકળ્યા. યતિશ્રીએ શત્રુજયની યાત્રા કરી હોવાથી તેઓ જૂનાગઢથી પાછા પોતાને ગામ ગયા. રામકુમારજીને શત્રુજય જવા માટે ટીકીટ કઢાવી આપી. બે રૂપીઆ બીજા આપ્યા. રામકુમારજીએ યતિવર્યને ખૂબ આભાર માન્યો. એકબીજાને પ્રેમથી લેટી બન્નેએ વિદાય લીધી.

શત્રુંજયનો ચમત્કાર

(૮)

જગતના તીર્થધામોમાં શત્રુંજય અલૌકિક અને ચમત્કારી છે. યુગયુગથી એ આત્મશુદ્ધિ, આત્મશાંતિ અને અત્મકલ્યાણનો દિવ્ય સંદેશ આપી રહેલ છે.

તીર્થને વાચા નથી હોતી પણ એ તીર્થધામે ખડાં ખડાં મૌનદ્વારા હજારો ઉપદેશો જેવી જ પ્રાણપ્રેરક પ્રેરણા આપે છે. જગતની જીવનકથા અને આત્માની અમરકથા એ તીર્થો સંભળાવે છે.

રામકુમારજી પાલીતાણા આવ્યા અને દૂરદૂરથી શત્રુંજયના શિખરો જોઈને હૃદય નાચી ઊઠ્યું. દૂરથી જ ગિરિરાજને પ્રણિપાત કર્યો. એ મંદિરોના નગરસમા ગિરિનગરના દર્શન માટે તાલાવેલી લાગી. પાલીતાણામાં શ્રી ખરતરગચ્છના શ્રી હેમચંદ્રજીના ઉપાશ્રયમાં ઉતારો કર્યો. ખરતરગચ્છના યતિવર્યે રામકુમારજીને આવકાર આપ્યો.

રામકુમારજી તો યાત્રા માટે જવા તૈયાર થયા. યતિવર્યે મુસાફરીના થાકને કારણે તેમજ તડકે થઈ ગયો હોવાથી આજનો દિવસ આરામ લઈ બીજે દિવસે પ્રાતઃકાળે જવા સૂચના કરી. તે દિવસે તળેટીના મંદિરોના દર્શન કરી ધનવસી ટુંક જોઈને સંતોષ માન્યો.

આજે તો પાંચ વાગ્યે જાગી ઉઠ્યા. યાત્રાર્થે વહેલા ચાલી નીકળ્યા.

જય તળેટીની દહેરીઓના દર્શન કરી. ધનવસી ટુંકમાં આદિશ્વર દાદા તથા પુંડરિક ગણધર અને દેરીઓના દર્શન કરી બહાર નીકળી એક ધ્યાનથી ચઢવા માંડ્યું. એક પછી એક વીસામા વટાવી છાલાકુંડ આવી પહોંચ્યા. અહીં શીતળ પવનની લહેરીઓ આવે છે. છાલાકુંડથી પશ્ચિમ તરફ શ્રીપૂજ્યની દહેરી અથવા જીનેન્દ્ર ટુંક આવે છે તે જીર્ણ છે છતાં તેમાં શ્રી પદ્માવતી દેવીના દર્શન કરી હનુમાનધારા આવી પહોંચ્યા. અહીંથી વાઘજી પોળમાં શ્રી શાંતિનાથ દાદા તથા ચક્રેશ્વરી માતાના દર્શન કરી આજીઆજીના મંદિરોના દર્શન કરી દાદાની ટુંકમાં આવી પહોંચ્યા. આદિશ્વર દાદાની અનુપમ, ભવ્ય, તેજ તેજ અંબાર અને અલૌકિક જ્યોતિર્મંથી ચમત્કારી મૂર્તિના દર્શન કરી આનંદ ઉલ્લાસથી હૃદય નાચી ઉઠ્યું. આત્મા પ્રકુલ બની ગયો. ભાવનાઓ જાગી ઉઠી, પ્રભુનાં ચરણમાં જીવન અર્પણ કરવાની ઉર્મિઓ જાગી ઉઠી. દર્શન કરતાં કરતાં ધ્યાનમગ્ન થઈ જવાયું. દાદાની ચમત્કારી મૂર્તિ સામે ધ્યાન ધરીને આત્મશાંતિનો અનુભવ મેળવ્યો. બહારના મંદિરોના પણ દર્શન કર્યાં. મંદિરોનું નગર, અલૌકિક મૂર્તિઓ,

કળામય મંદિરો, માનવસમુદાય, પવિત્ર-શાંત-મધ્યમધતું વાતા-વરણુ જોઈ જોઈને જીવન સાર્થક થતું લાગ્યું.

બહાર નીકળીને ચોતરફ-દૃષ્ટિ ફેરવતાં રૂપેરી જળપ્રવાહથી ભરીભરી શત્રુંજયી નદી, તેનો વિશાળ પટ અને નાના નાના ખેતરો જોઈ હર્ષ થાય છે. સામે જ તાલધ્વજ-તળાજના ધવલ મંદિરોની અનુપમ તોરણમાળ રમ્ય દેખાય છે. સ્વચ્છ હવામાનમાં ગોપનાથ અને મહુવાની ભૂમિને પખાળતી ઉછળતા સમુદ્રની લહેરો જોઈને મન પ્રકુલ્લ બને છે. પશ્ચિમ તરફ ગિરનારના શ્યામ વર્ણના આકાશ સાથે વાતો કરતાં શિખરો દેખાય છે. ઉત્તર તરફ પ્રાચીન વલ્લભિપુરના અવશેષો અને શિહોરની આસપાસના પહાડો નજરે પડે છે. નીચે પાલીતાણાના રમણીય મકાનો ને વિધવિધરંગી પુષ્પોથી ખીલી ઉઠતા બગીચાઓ દૃષ્ટિને આનંદ ને આરામ આપે છે.

આજ યાત્રામાં ખૂબ આનંદ રહ્યો. દાદાની પ્રતિમા તો મનમાં જડાઈ ગઈ હતી. મંદિરોતું નગર જગતનું અલૌકિક યાત્રા ધામ જોઈને તો મન સુગ્ધ બની ગયું હતું.

સવાર પડે ને યાત્રાએ નીકળી પડે. હંમેશાં જતા રામકુમારને પાલીતાણામાં ખીરાજતા પન્યાસજી દયાવિમળજી મહારાજનો પરિચય થયો. પં. દયાવિમળજી મહારાજની શાંત મુદ્રા, મીઠી મધુરી વાણી તથા પ્રેમભાવથી આકર્ષોયા. સંવેગી સાધુ સુનિવરોના ઉત્તમ આચારો અને ઉદાર વિચારોની ઉંડી છાપ રામકુમારના મન પર પડી. તેમની સંવેગી દીક્ષા માટેની તીવ્ર અભિલાષા જાગૃત થઈ અને પોતાની ભાવના પન્યાસશ્રી દયાવિમળજી મહારાજને જણાવી.

‘તમે ખરતર ગચ્છના યતિ છો. તો તમારાજ ખરતર ગચ્છના ઉત્તમ ક્રિયાપાત્ર, વચન સિદ્ધિવાળા, પરમ યોગીસમા તથા જશનામ કર્મના ઉદ્ધવવાળા શ્રી મોહનલાલજી મહારાજ હાલમાં અત્રે યાત્રા કરવા પધારેલા છે. તેમની પાસે જઈ તમારા મનોરથ સફળ કરો.’ પન્થાસજીએ સાચી સલાહ આપી.

‘પોતાના જ ગચ્છના આવા ઉત્તમ મુનિરત્ન બિરાજે છે, તેમ જ અન્યગચ્છવાળા મુનિવરો પણ તેમની પ્રશંસા કરે છે. તો હું તેમની પાસે જઈ દીક્ષા લઈશ.’ આમ વિચારી રામકુમારજી શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના દર્શનાર્થે ગયા.

‘મથ્યેણ વંદામિ,’ રામકુમારજીએ વંદણા કરી.

‘ધર્મલાલ ! ક્યાંથી આવો છો ભાગ્યશાળી !’ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજે પ્રશ્ન કર્યો.

‘સાહેબ ! હું ચૂરથી આવું છું. મારવાડ-રાજપૂતાના-આબુ-ગિરનારની યાત્રા કરી, શત્રુજયની યાત્રાર્થે આવ્યો છું. આજે આપના દર્શનનો મને લાભ મળ્યો.’ રામકુમારે બધી હકીકત હુંકમાં જણાવી.

રામકુમાર ખરતર ગચ્છના યતિ છે. શાંત અને તેજસ્વી છે. તપશ્ચર્યા અને ધ્યાન તરફ લક્ષ્ય છે તથા સંવેગી દીક્ષાની ભાવના બળી છે, તે બાળી શ્રી મોહનલાલજી મહારાજે સિંચન કર્યું.

‘મહાનુભાવ ! તમારી ભાવના બાળી અનંદ થયો. પણ સંવેગી સાધુતામાં જીવનની કસોટી છે. તમે તો બાળો છો કે પાદ વિહાર-ગોચરી-તપશ્ચર્યા-ત્યાગ અને ક્રિયા વગેરે ઉપરાંત

આત્મશુદ્ધિ અને આત્મકલ્યાણ એજ અમારું અંતિમ દ્યેય છે. તમે યતિવેષ લીધો તો તેને ખરેખરો દીપાવવો હોય તો સંવેગી દીક્ષા લઈ તે મુનિવેષને પૂરેપૂરો સાર્થક કરો. લીધેલા વેષને યથાર્થ બજવી ન શકાય તો અતોબ્રહ્મ તતોબ્રહ્મ જેવી સ્થિતિ થાય. ત્યાગ બળને ખીલવી આત્મબળને ફેળવો અને આ કાયાનું 'કલ્યાણ સાધી જગતનું કલ્યાણ સાધવા કટિબદ્ધ થાઓ. અહીં જે આત્મશાંતિ મળશે તે ભવોભવના બંધનો કાપી અવિચળ એવા કલ્યાણધામ તરફ દોરી જશે. મારા તમને અન્તરના મંગળ આશીર્વાદ છે.'

રામકુમારજી ગુરૂવર્યાની મીઠી-મધુરી વાણી તથા જીવન સાર્થકતા માટેનો વૈરાગ્ય ભાવનાભર્યો સદ્ઉપદેશ અંતરમાં ઉતરી ગયો. આવા ખરતર ગચ્છના જશનામ કર્મવાળા અને વચન સિદ્ધિવાળા ગુરૂ મળી ગયા તેથી ખૂબ શાંતિ અનુભવવા લાગ્યા.

‘ગુરૂદેવ ! અબ મોહો તારો ! હું આપની સેવા કરીશ. જૈનધર્મ અને શાસનનો ઉદ્યોત કરીશ. તપશ્ચર્યા અને ત્યાગથી મારું જીવન ધરીશ અને ગુરૂદેવના નામનો જયજયકાર કરીશ.’

રામકુમારના આવા પ્રિય અને મધુર શબ્દો સાંભળી મહારાજશ્રી વિશેષ પ્રસન્ન થયા. સારું મુહૂર્ત જોઈને સં. ૧૯૪૮ ના અષાઠ શુદ્ધિ ૬ ના દિવસે ચતુર્વિંશ સંઘની માનવ-મેઢની વચ્ચે ઠાઠમાઠપૂર્વક રામકુમારજીને દીક્ષા આપી. પોતાના વડીલ શિષ્ય શ્રી યશોમુનિજીના શિષ્ય તરીકે શ્રી ‘ઋદ્ધિમુનિ’ નામ સ્થાપન કર્યું. આપણા અસ્તિત્વનાયકના આનંદની સ્તીમા નહોતી. હજારો સ્ત્રી-પુરૂષોના જયજયકારથી વાતાવરણ ગુંજ

ઉઠ્યું. નૂતનમુનિની સૌમ્ય, શાંત મુખાકૃતિ, વિશાળ લલાટ, ગોરૂંવદન તથા સુદૃઢ શરીર અને તેજસ્વી ચક્ષુઓ તથા ભક્તિભાવ અને લઘુતા જોઈ બધાને ખૂબ સંતોષ થયો.

શ્રી ઋદ્ધિમુનિને આજે ઉપવાસનું પારણું હતું. નૂતન-મુનિ હોવાથી પારણામાં ગુરૂભાઈઓએ કુધ-રાખડી શીરો વાપરવા આપી. બધાનો પ્રેમભર્યો ભાવ જોઈને તો આનંદ થયો પણ સાધુજીવનમાં પણ શરીરની આટલી ગુલામી ! પોતે તો શરીરને જરૂરી ભાડું આપી ત્યાગભાવના કેળવવા નિર્ણય કર્યો.

પ્રાતઃકાળ નિત્યક્રિયાથી પરવારી ગુરુદેવની આજ્ઞા લઈ યાત્રાર્થે ગયા.

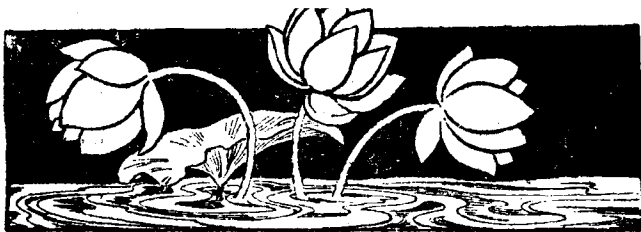
શ્રી આદીશ્વર દાદાની મોટી ટુંકમાં દર્શન કરી ત્યાંથી ચન્દન તલાવડીએ આવ્યા. અહીં મોટી શિલા ઉપર બેઠા બેઠા કાઉ-સગ્ગ ધ્યાનમાં રહ્યા. ત્યાંથી ભાડવાના ડુંગર ઉપર જઈ ત્યાં આવેલી દેરી પાસે અઠૂમની તપશ્ચર્યા લઈ ત્યાંજ રહ્યા.

સાધુપણું લીધું છે. શત્રુજય જેવું ચમત્કારી તીર્થસ્થાન છે. તીર્થાધિપતિ શ્રી આદીશ્વર દાદા જેવા અલૌકિક પતિત પાવન છે. ભાડવાના ડુંગરનું એકાન્ત સ્થાન છે. અહીં અઠૂમ કરી ધ્યાન કરીશ તો મારા આત્માનો સાક્ષાત્કાર થશે. આ જીવનનું એજ સાર્થક છે ને ! આવા આવા મનોરથો કરતા અઠૂમની તપશ્ચર્યા લઈ ધ્યાનમગ્ન રહેવા લાગ્યા. પોતે નૂતન મુનિ છે. ગુરૂવર્યને કેટલી ચિંતા થશે ! અહીં રાત્રિએ કાંઈ ઉપદ્રવ કદાચ થાય ! હિંસક-પ્રાણી પણ આસપાસ હોય જ. આ વિષે જરા પણ વિચાર કર્યો વિના ધ્યાનની ધૂનમાં રોકાઈ રહ્યા.

અહીં પાલીતાણામાં યાત્રાર્થે ગયેલ નૂતનમુનિ ન આવ્યા તેથી ચિંતા થઈ પડી. બીજે દિવસે ગોઠીએ નૂતન મુનિને ધ્યાનમગ્ન જોયા અને નીચે તપાસ ચાલી રહી હતી ત્યાં જઈ જણાવ્યું. તુરત જ ડોળી મોકલાવી. નૂતન મુનિને નીચે આવવા વિનંતિ કરી. ઉપર રાત્રિના રહેવાની સરકારી મનાઈ છે. પેઠી તરફથી ડોળી મોકલાવી છે. તમારા ગુરૂદેવ પણ તમારે માટે ચિંતાતુર છે. માટે નીચે પધારો. પોતાને અક્રમને અભિગ્રહ હતો પણ તે ડોળીમાં બેઠા નહિ. ધીમે ધીમે ડોળીવાળા સાથે નીચે આવી ગયા. બધાના જીવને શાંતિ થઈ. વ્યવહારકુશળ અને ગંભીર એવા ગુરૂવચં શ્રી મોહનલાલજી મહારાજે કશે ઠપકો ન આપ્યો. અક્રમનું પારણું કરાવ્યું.

પહેલાં જ્યારે જ્યારે ઉપવાસ આદિ તપશ્ચર્યામાં પારણા વખતે વારંવાર ઉભટી થતી પણ શ્રી શત્રુજય ગિરિરાજની યાત્રા ક્યાં પછી તેમજ ભાડવાના ડુંગર ઉપર રહીને કરેલા અક્રમ પછી પારણા પછીની તકલીફ સહાને માટે શાંત થઈ ગઈ. આ પ્રતાપ પવિત્ર તિર્થોધિરાજનો તેઓ માનતા અને શ્રી શત્રુજયમાંજ પરોપકારી એવા ગુરૂદેવ મળ્યા. મુનિપણની દીક્ષા લીધી, તેમજ ત્યાગ-તપશ્ચર્યા અને ધ્યાનનો જે સંદેશ શત્રુજયમાંથી મળ્યો તે દીર્ઘકાળના દીક્ષા પર્યાયમાં તેમણે જીવંત રાખ્યો.

ગુરૂદેવની સેવા

(૯)

‘ ઋદ્ધિ ! તારી તપશ્ચર્યા, સેવાભાવના તથા ત્યાગભાવના જોઈને મને સંતોષ થાય છે. તારો આત્મા પુણ્યશાળી છે. પણ હજી તારી ઉમર નાની છે. તું નવીન સાધુ છો. ઉત્તર તપશ્ચર્યા અને ત્યાગથી તુરંત જ આત્મસિદ્ધિ મેળવવી આ જમાનામાં દુશ્કર છે. પ્રાતઃકાળમાં જ્યારે હું જોઉં છું ત્યારે તું ધ્યાનમાં લીન હોય છે તે સારી વાત છે. પણ હાલમાં તીર્થયાત્રા, અભ્યાસ, તપશ્ચર્યા, સેવાભાવથી ધીમે ધીમે આત્મા ઉજ્જવળ બનાવો તો આવતી કાલે તમારું ચારિત્ર-તપ અને યોગ બળ શાસનનું કલ્યાણ સાધી શકશે. ’ એક દિવસ તક જોઈને ઋદ્ધિમુનિને ગુરૂવચન શ્રી મોહનલાલજી મહારાજે પાસે બેસાડી જરૂરી શીખામણ આપી અને આશીર્વાદ આપ્યા.

ગુરૂદેવના મમતા ભર્યા મીઠા શબ્દો તથા આ વ્યવહાર-દષ્ટિ નૂતન મુનિશ્રી ઋદ્ધિમુનિના હૃદયમાં ઉતરી ગઈ અને ઉત્તર તપશ્ચર્યા તેમજ ધ્યાનમાં મર્યાદા મૂકી દીધી.

આપણા ચરિત્રનાયક શ્રી ઋદ્ધિમુનિ ગુરૂદેવની શીખ માનીને અભ્યાસમાં લાગી ગયા. તપશ્ચર્યા તો ચાલુ હતી પણ ગુરૂસેવાનો રસ લાગ્યો અને ગુરૂદેવની સેવા સુશ્રુષામાં મગ્ન રહેવા લાગ્યા. આવા પરમ ઉપકારી, સદ્ગુણાનુરાગી, પ્રભાવશાળી, વચનસિદ્ધિ પામેલા, વયોવૃદ્ધ, જ્ઞાનપ્રભા યુક્ત, તપસ્વી, સર્વમાન્ય ગુરૂવર્યની સેવા એ જીવનનો લ્હાવો ગણવા લાગ્યા. તેમની સેવાથી શ્રી ઋદ્ધિમુનિમાં સરળતા, સૌમ્યતા, શાંતિ, સેવાભાવના, નમ્રતા તથા લઘુતા પ્રગટયાં, મન ખૂબ આનંદમાં રહેવા લાગ્યું. ચિત્તમાં પ્રસન્નતા લાગવા લાગી અને ગુરૂસેવા એ પરમ કલ્યાણકારી છે તેમ અનુભવ થવા લાગ્યો. પછી તો ગુરૂવર્યની સેવા એ ઋદ્ધિમુનિનું મહામૂલું કામ બની રહ્યું. ગુરૂદેવને આવા વિનીત, સેવાભાવથી ભરેલા, પ્રશાંત, શિષ્ય પર પુત્રપ્રેમ જેવો હાર્દિક પ્રેમ પ્રગટયો. ગુરૂશિષ્યની જોડી અનુપમ બની રહી.

બીજા નાના મોટા શિષ્યો ગુરૂવર્યની સેવાલક્ષિત માટે તલસતતા પણ આપણા ચરિત્રનાયક શ્રી ઋદ્ધિમુનિએ એવું મહામૂલું સ્થાન ગુરૂના હૃદયમાં ધારણ કરેલું કે નાની મોટી બધી સેવા ઋદ્ધિમુનિ પાસેથી લેતા અને તેમાં ઋદ્ધિ મુનિ પોતાને ભાગ્યશાળી માનતા.

ઋદ્ધિ મુનિ તરફ પૂર્વ જન્મનો એવો તો પ્રેમભાવ હતો કે છેવટની પણ સુધી ગુરૂદેવે આપણા ચરિત્રનાયકને પોતાની પાસેજ રાખ્યા હતા અને તેમની નિર્મળ અને નિઃસીમ સેવા-

ભકિતને! લાભ લઈ શિષ્યને ભૂરિભૂરિ અંતરના આશીર્વાદ આપ્યા હતા.

ક્રિયાપાત્ર, વયોવૃદ્ધ, જ્ઞાનવૃદ્ધ, પરમપૂજ્ય, યોગીવર, વચન-સિદ્ધ, હરેક ગરુડ તથા સંઘેને માન્ય એવા સદગુરૂદેવની સેવાના કૃણ સ્વરૂપ આપણા ચરિત્રનાયકને ગુરૂ કૃપા મળી અને ધર્મ-સમાજ શાસના કલ્યાણના અનેક કાર્યો દીર્ઘ દીક્ષા-પર્યાયમાં કર્યાં તે હવે પછીના પ્રકરણોમાં આપણે જોઈશું.

આપણા ચરિત્રનાયક શ્રી ઋદ્ધિમુનિએ પહેલું સં. ૧૯૪૯નું ચાતુર્માસ પાલીતાણામાં ગુરૂવર્યની સાથેજ કર્યું. તેવીજ રીતે સં. ૧૯૫૦ નું ચાતુર્માસ સુરતમાં, ૧૯૫૧-૧૯૫૨ નું મુંબઈમાં. ૧૯૫૩ નું અમદાવાદમાં, ૧૯૫૪ નું પાટણમાં અને ૧૯૫૫ નું ચાતુર્માસ સુરતમાં ગુરૂ મહારાજની સાથે અને તેમની સેવામાંજ કર્યું. સં. ૧૯૫૬ માં વલસાડના શ્રી સંઘની વિનતિથી પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે ગુરૂમહારાજની આજ્ઞાથી શ્રી ઋદ્ધિમુનિ સુરતથી વિહાર કરી નવસારી થઈને વલસાડ પધાર્યા. વલસાડમાં શા. ડાહ્યાભાઈ કેશુરજી તથા શા. મગનભાઈ રાયચંદ તરફથી જૈન મંદિરના ગોખલામાં પ્રભુ પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા અઠાઈ-મહોત્સવ તથા શાન્તિસ્નાત્ર તથા આઠે દિવસના સંઘ જમણ બન્ને ગૃહસ્થો તરફથી ખંડુ આનંદપૂર્વક થયાં. નાની ઉંમર હોવા છતાં આપણા ચરિત્રનાયકે ગુરૂદેવની કૃપાથી બધા ઉત્સવકાર્યો શાંતિપૂર્વક કરાવ્યા અને સંઘને આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો. ઉત્સવ બાદ પાછા ગુરૂમહારાજની સેવામાં સુરત આવી પહોંચ્યા. વલસાડના ધર્મ ઉદ્યોતના કાર્યોની સફળતા જાણી ગુરૂવર્યે પણ ધન્યવાદ અને પ્રેરણા આપ્યાં.

સં. ૧૯૫૬-૫૭ નું ૮ મું ૯ મું ચાતુર્માસ સુરતમાં
શુરદેવની સાથે જ કર્યું. સં. ૧૯૫૮ નું ૧૦ મું ચાતુર્માસ
શુરદેવની સાથે મુંબઈમાં થયું.

આપણા અરિત્રનાયક રાત્રિન શુરદેવની સેવા સુશ્રુષામાં જ
રહેતા. અભ્યાસમાંથી જેવો સમય બચે તે બધો સમય શુર-
દેવની પાસે જ ગાળતા. શુરદેવના નાના મોટા બધાં કાર્યો
પોતે જ પતાવી લેતા. તેમના આહાર-પાણી તથા આરામની
પણ તેઓ જ વ્યવસ્થા કરતા.

શુરદેવની પણ તેમના પર અમીદદિ રહેતી. 'મારો ઋદ્ધિ
જેવો અનન્ય સેવક છે. તેવો જ મહાન યોગી થવા સર્જાયેલો છે.

તીર્થ-યાત્રાએ

(૧૦)

શુરેદેવ ! અમારા ગામ રોહીડામાં સુંદર મંદિર તૈયાર થયું છે. તેની પ્રતિષ્ઠાનું મહૂર્ત મહા શુદ્ધ પ આવે છે. કૃપા કરી આપશ્રી પધારો તો અમારાં ધન્યભાગ્ય !’ રોહીડાના શેઠ રાયચંદણ મૂથાએ પૂજ્ય મોહનલાલજી મહારાજશ્રીને વિનંતિ કરી.

‘ ભાગ્યવાન ! મારાથી તો જલ્દી પહોંચી શકાય તેમ નથી. આતુર્ભાસ પછી તબીયત પણ સારી રહેતી નથી. પણ મારા શિષ્ય શ્રી યશોમુનિ તથા શ્રી ઋદ્ધિમુનિને જરૂર મોકલીશ. તમે ખુશીથી તૈયારી કરો.’ શુરમહારાજે સંમતિ આપી.

ગુરૂદેવની આજ્ઞાથી શ્રી યશોમુનિ તથા આપણા ચરિત્ર-
નાયક તથા છ ણીજા મુનિઓએ મુંબઈથી વિહાર કર્યો. સુરત-
અમદાવાદને રસ્તે શ્રી તારંગા તીર્થ, કુંભારીયા તીર્થ તથા
આણુ અચળગઢની યાત્રાઓ કરી રોહીડામાં ધામધૂમથી પ્રવેશ
કર્યો. રોહીડાના આખાલવૃદ્ધના આનંદને પાર નહોતો. અઢાઈ-
મહોત્સવ થયો. આઠે દિવસ સંઘ-જમણ કરવામાં આવ્યા.
સં. ૧૯૫૯ ના મહા શુદ્ધિ પંચમીના દિવસે શુભ મુહૂર્તે શ્રી
રોહીડાજીના જૈન મંદિરની પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી. આપણા
ચરિત્રનાયક શ્રી ઋદ્ધિમુનિએ ગુરૂવર્ય શ્રી યશોમુનિજીની સાથે
પ્રતિષ્ઠા કાર્યને અનુભવ લીધો. ગુરૂવર્યને શ્રી ઋદ્ધિમુનિના
અભ્યાસ, તપશ્ચર્યા, સેવાભાવના, વિકાસ અને સૌમ્યતાથી વિશેષ
આનંદ થયો.

રોહીડાથી વિહાર કરી શિરોહી જીલ્લાની નાણા-નાંદીયા
વગેરે પંચતીર્થોની યાત્રા કરી. ઝાડોલી, પિંડવાડા, અંબરી,
ખેડા થઈ ણીજાપુરમાં શ્રી રાતા મહાવીરની યાત્રા કરી સેવાડી,
લુણાવા અને સાદડી થઈ ખેનમૂત કળામય ભવ્ય રાણકપુરજી
તીર્થની યાત્રા કરવા પધાર્યા. શ્રી રાણકપુરના ૧૪૪૪ સ્તંભ-
વાળા અલૌકિક મંદિર તથા કોરણી જોઈ જોઈને પૂર્વપુરો,
આચાર્યપુંગવો અને દાનવીરોની જ્વલંત ધર્મભાવના માટે
મસ્તક નમી પડ્યું. ધન્ય કળા, ધન્ય તીર્થ, ધન્ય દાનવીરતાના
શબ્દો નીકળી પડ્યા.

અહીંથી વિહાર કરી ભાણુપુરા, સાયરા, ઢોલ અને મોટા
ગામ થઈ ઉદયપુર પધાર્યા. ઉદયપુરના જૈન મંદિરોના દર્શન
કરી સુપ્રસિદ્ધ તીર્થ કેશરીયાજી આવ્યા. મહા પ્રભાવક કેશરીયા

દાદાની યાત્રા કરતાં આનંદ થયો. કેશરીયાજીને જૈનો જ માને છે તેમ નથી પણ જૈનેતરો પણ માને છે અને બીલ-કોળી-ગણાતી જાતિ પણ કેશરીયાબાબાને ખૂબ ખૂબ માને છે.

ઉદયપુર થઈ ઘાણેરાવની નાળ ઉતરી ઘાણેરાવ, ડેસુરી, નાડલાઈ, નાડોલ તથા વરકાણા પાર્શ્વનાથની યાત્રા કરી રાણી-ગામ, ખીમેલ, ખુડાલા, શિવગંજ, પોસાલીયા, પાલડી થઈને જાવાલ પધાર્યા. મંદિરોના દર્શન કરી પાછા શિવગંજ આવ્યા. અહીં ગુરૂદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજશ્રીનો પત્ર આવ્યો કે ‘ જોધપુર જવાની આવશ્યકતા હોવાથી જોધપુર તરફ વિહાર કરી ત્યાં ચાતુર્માસ કરશે. ’ ગુરૂદેવની આજ્ઞા મળતાં શિવગંજથી વિહાર કરી શ્રી યશોમુનિજી તથા શ્રી ઋદ્ધિમુનિ, શ્રી પ્રતાપ-મુનિ, શ્રી સુક્રિતમુનિ, શ્રી છગનમુનિ, શ્રી સિદ્ધિમુનિ આદિ જોધપુર પધાર્યા. સં. ૧૯૫૯ નું અગ્યારમું ચાતુર્માસ આહોરના ઠાકોરની હવેલીમાં કર્યું. જોધપુરના ચોમાસા બાદ મુંબઈથી ગુરૂદેવની આજ્ઞાથી શ્રી ઋદ્ધિમુનિ, શ્રી છગનમુનિ તથા શ્રી સિદ્ધિમુનિ મુંબઈ તરફ વિહાર કરી ગયા. સં. ૧૯૬૦ નું ૧૨ મું ચાતુર્માસ ગુરૂદેવની સેવામાં મુંબઈ થયું. ચાતુર્માસ પછી આપણા ચરિત્રનાયકની ભાવના શ્રી અંતરીક્ષજી પાર્શ્વનાથની યાત્રા માટે હોવાથી ગુરૂદેવની આજ્ઞા લઈ મુંબઈથી વિહાર કરી થાણા, પનવેલ, લાનોલી, તલેગામ, હોડોડા, ગાલા-ગામ, ઘોડનદી, અહમદનગર, ઔરંગાબાદ, જાલના અને લૂણારમાં ધર્મોપદેશ આપતા તથા દેવદર્શન કરતાં શ્રી અંતરીક્ષજી પાર્શ્વનાથની યાત્રાથે સિદ્ધપુર પધાર્યા. કલિકાળમાં મહા પ્રભાવિક, અતૌકિક અને ચમત્કારી શ્રી અંતરીક્ષ પાર્શ્વનાથના દર્શન

કરી આનંદ અનુભવ્યો. પ્રભુની તેજ પ્રભાથી હૃદય નાચી ઉઠ્યું. ભક્તિ અને ઉદ્ધામપૂર્વક દર્શનનું પાન કરી બાલાપુર, ખામ-ગામ, મલકાપુર, જલગામ, અમલનેર, ધૂલીયા, કોડાબારી, ઇસરવાડી, નવાપુર, સોનગઢ, વ્યારા, બાજીપુરા અને બારડોલી વગેરે સ્થળોની યાત્રા કરતાં કરતાં તથા ગામેગામ ધર્મોપદેશ આપતાં આપતાં સુરત શહેરમાં પધાર્યા.

વચન-સિદ્ધિ

(૧૧)

‘ મથ્યેણ વંદામિ ! સાહેબ સુખશાતામાં ! ’ સુરતના શેઠશ્રી નગીનચંદભાઈએ વંદણા કરી.

‘ ધર્મલાલ ! ભાગ્યશાળી ’ તમે બન્ને દાનવીરોએ ગુરૂદેવના નામનો આ ઉપાશ્રય બહોર રસ્તા પર બહુજ સુંદર અને વિશાળ રાજમહેલ જેવો બનાવરાવી સુકૃત લક્ષ્મીનો સાચો સદ્ઉપયોગ કર્યો છે. શ્રી ઋદ્ધિમુનિજીએ ધન્યવાદ આપ્યો.

‘ સાહેબ ! અમે સાંભળ્યું છે કે આપશ્રી વિહાર કરી અંકલેશ્વર જવાના છો. આપ ગુરૂદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના પ્રશિષ્ય અને અમારો આ ઉપાશ્રય સુનો રહે ! સુરતને આપનો લાલ કેમ ન મળે ! ’ શેઠ કરતુરચંદભાઈએ વિનંતિ કરી.

‘દયાળુ ! તમે આ ઉપાશ્રયને છોડીને જાઓ. તે કદી ન બને. અમને આપની વાણીનો લાભ આપવાનો જ છે.’ શેઠ નગીનચંદભાઈએ પણ આગ્રહ કર્યો.

‘ભાગ્યવાનો ! તમારી વાત તો સાચી પણ હું તો હજી અભ્યાસી છું. વ્યાખ્યાનનો ખડુ અનુભવ પણ નહિ. તમારા સુરતમાં આચાર્ય મહારાજો શોભે. અંકલેશ્વરના ભાઈઓની ઘણા વખતથી વિનંતિ છે તેથી ત્યાં જવા ભાવના છે.’

‘સાહેબ ! તમે અભ્યાસી છો તો અહીં સારા પંડિતની જોગવાઈ થઈ જશે. આપના વ્યાખ્યાન અમે સાંભળ્યા છે. આપ તો પોતાને અભ્યાસી માને છો પણ ગુરૂદેવની કૃપાથી અહીં આનંદ આનંદ થશે. ગુરૂદેવની આજ્ઞા પણ અમે મંગાવી છે. અમે કોઈપણ ઉપાયે આપને અહીંથી વિહાર કરવા દેવાના નથી.’ બન્નેએ ભાવપૂર્વક આગ્રહ કર્યો.

મુનિ શ્રી ઋદ્ધિમુનિજી સુરત આવ્યા અને શેઠ શ્રી નગીનચંદ કપુરચંદ ઝવેરી તથા શેઠ કસ્તુરચંદ કલ્યાણચંદ ઝવેરીએ ગોપીપુરામાં ભવ્ય રાજમહેલ જેવો શ્રી મોહનલાલજી જૈન ઉપાશ્રય બંધાવ્યો હતો તે બન્નેએ શ્રી ઋદ્ધિમુનિને વિનંતિ કરી અને અંકલેશ્વર જતા રોકીને સુરતમાં ચાતુર્માસ કરવા માટે ગુરૂદેવની આજ્ઞા મંગાવી. એ અરસામાં શ્રી ચતુરમુનિજી ત્યાં આવી પહોંચ્યા. ગુરૂ આજ્ઞા પણ આવી ગઈ. તેથી સં. ૧૯૬૧-૧૯૬૨ ના (તેરમું તથા ચૌદમું) ચાતુર્માસ શ્રી સુરતમાં આનંદપૂર્વક થયાં. અહીં પંડિતની સારી જોગવાઈ હોવાથી અભ્યાસમાં પણ સારો વિકાસ થયો. પશુધન પર્વમાં પણ

તપશ્ચર્યા-વરઘોડા, સ્વપ્નની બોલી સ્વામીવાત્સલ્ય બહુ આનંદપૂર્વક થયાં.

‘ભાઈ ! આ ગ્રામોદ્ધેન બંધ કરાવો. આવાં ગાયનો આપણે ત્યાં ન શેલો. આ તો મંદિર અને પ્રતિષ્ઠાનો મંડપ ગણાય.’ શ્રી ઋદ્ધિમુનિએ શ્રૃંગારીક ગાયનો મંડપમાં ન વગાડવા સૂચના કરી.

‘સાહેબ ! મારું તો કોઈ માનતું નથી. મેં તો ઘણું કહ્યું કે બહાર લઈ જઈને વગાડો. પણ માલીક ના પાડે છે અને સાથે કેટલાક જીવાનો પણ મળ્યા છે.’ પેલા ભાઈએ પોતાની લાચારી બતાવી.

મહારાજશ્રીને તો મંદિરજીના મંડપમાં લોકો અપ્રતીક્ષ ગાયનો સાંભળવા ટોળે મળ્યા તેથી દુઃખ થયું. વળી પ્રતિષ્ઠાના મંડપમાં તો વગાડી શકાય નહિ. ધર્મની હાંસી થાય તે તો અસહ્ય ગણાય. મહારાજશ્રી સમસમી ગયા, તેમણે મૌન ધારણ કરી જે કરવાનું હતું તે કરી લીધું અને પોતે ત્યાંથી ઉપાશ્રયમાં ચાલ્યા ગયા. એક ગાયન પૂરું થયું અને બીજી રેકડં ચડાવી-ચાવી દીધી, પીન બદલાવી પણ ગ્રામોદ્ધેન ચાલે જ નહિ. જરા બગડી ગયું હશે એમ ધારી બોલીને ફરી ચાવી દીધી પણ તે તો બંધ જે-બધાને નવાઈ લાગી. હજી તો હમણાં જ ચાલું હતું અને આ શું થયું ! વાળનો માલીક જાણી ગયો કે આ બાબાજીએ કાંઈક જાદુ કર્યું-બીજું તો ઠીક પણ બોટું પંડી જાય તો તો ભારે નુકશાન થાય. હવે શું કરવું ? બધા લોકો પણ આ બનાવથી ચકિત થઈ ગયા. વાળવાળો દીનવદને મહારાજશ્રી પાસે ગયો ને પ્રાર્થના કરી.

‘ મહારાજશ્રી મારા પર કૃપા કરો. હું તો મજૂર માણસ. એ પૈસા મળે તો ગુજારો ચાલે. આ વાળું પણુ ખીંતનું છે. મને માફ કરો. મારી જૂલ થઈ. આપ તો દયાળુ છો. ’

‘ ભાઈ! આ ધર્મસ્થાનમાં આવા ખીંતસ ગાયનો ગવાય તેમાં આશાતના થાય અને અમારી હાંસી થાય, હવે તમે વાળુ લઈ જાઓ. મંડપની બહાર ચાલુ કરો તો વાગશે પણુ સારાં યોગવાળાં ગાયનો વગાડશે તો જ ચાલશે. ’ મહારાજશ્રીએ માર્ગ દર્શાવ્યો.

પેલો વાળવાળો તો તુરત વાળું લઈને મંડપની બહાર ગયો. ચાવી દીધી અને સારી રેકડં ચડાવી. તુરત જ ટ્રામોકેન ચાલ્યું. લોકો તો ચકિત થઈ ગયા. મહારાજશ્રીના આ અમત્કારની વાતો તો ગામ આખામાં ફેલાઈ ગઈ.

સં. ૧૯૬૧ ના ચાતુર્માસ બાદ પુહારીના સંઘની આગ્રહભરી વિનંતિ આવી. પુહારીના હહેરાસરની પ્રતિષ્ઠા હતી. આપણા ચરિત્રનાયક તથા શ્રી ચતુરમુનિજી પુહારી પધાર્યા. આઠ દિવસ અઠ્ઠાઈમહોત્સવ થયો. શાન્તિસ્નાત્ર થયું. આઠ દિવસ સંઘ જમણુ થયાં. આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો. અહીં પ્રતિષ્ઠાના દિવસોમાં આ નાનકડો અમત્કાર થયો. આપણા ચરિત્રનાયકના ઉજ્જવળ ચારિત્ર અને યોગદૃષ્ટિનો પ્રથમ પરિચય હતો.

સં. ૧૯૬૨ ના માગશર શુક્ર પ.ના મંગળ સુદૃતે પુહારીમાં શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામીની પ્રતિષ્ઠા કરાવવામાં આવી. જૈન ધર્મની સારી પ્રભાવના થઈ. પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગના દરેક કાર્યો નિર્વિઘ્ને સંપૂર્ણ થયાં.

આપણા ચરિત્રનાયકને વાળના પ્રસંગથી સુરત જીવતામાં ચમત્કારી મહારાજ તરીકે ઓળખવા લાગ્યા. જેનેતરેમાં પણ તેમની સારી પ્રસિદ્ધિ થઈ.

બુહારીથી વિહાર કરી સુરત પધાર્યા. ગુરૂદેવ શ્રી મોહન-લાલજી મહારાજશ્રીએ મુંબઈથી સુરત તરફ વિહાર કર્યો. મુનિશ્રી ઋદ્ધિમુનિ દહાણુ સુધી સામા ગયા. મહારાજશ્રી સુરત પધાર્યા. સુરતમાં ગુરૂદેવની તળીયત વધારે બગડી. આપણા ચરિત્રનાયકે દિનરાત ગુરૂદેવની અવિરત સેવા કરી. ગુરૂદેવ સં. ૧૯૬૩ ના ચૈત્ર વદ ૧૨ ના રોજ અરિહંત-અરિહંતનો જાપ જપતા શાંતિપૂર્વક સ્વર્ગે સીધાવ્યા. સુરતનો સંઘ ગમગીન થઈ ગયો. હજારો સ્ત્રી પુરૂષો ગુરૂમહારાજના દર્શને ઉમટી આવ્યા. ગુરૂદેવની ભવ્ય સ્મશાન યાત્રા નીકળી.

શ્રી કાન્તિમુનિ, શ્રી કલ્યાણમુનિ તથા શ્રી ઋદ્ધિમુનિએ શ્રી સંઘને શાંતિસ્તોત્ર સંભળાવ્યું. ગુરૂદેવનો પ્રભાવ, વચનસિદ્ધિ, સર્વગ્રંથ સમાનતા, શાંતસ્વભાવ, કલ્યાણ ભાવના વગેરે ચાદ કરીને સૌએ શ્રદ્ધાંજલિ આપી.

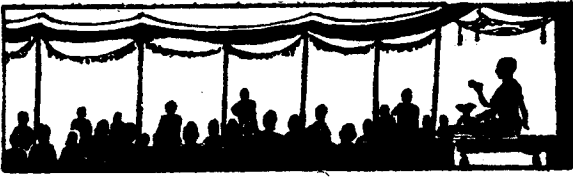
ગુરૂવચનના સ્વર્ગવાસ પછી કઠોરના સંઘના આગ્રહથી શ્રી કાન્તિમુનિ, શ્રી કલ્યાણમુનિ તથા શ્રી ઋદ્ધિમુનિ કઠોર પધાર્યા. સં. ૧૯૬૩ તું પંદરમુ આતુર્માંસ કઠોરમાં થયું, અહીં ગુજરાત-મારવાડ સાથમાં પરસ્પર કલેશ ચાલતો હતો. તે ઘણી સમજાવટથી આપણા ચરિત્રનાયકે દૂર કરાવ્યો. સંઘમાં આનંદ આનંદ ફેલાઈ રહ્યો. આ એકસંપીની ખુશાલીમાં સાચણવાળા શેઠ પાનાચંદ નગીનદાસભાઈએ સંઘ જમણુ કયું. શ્રી સંઘે મન્દિરના ચોકમાં આરસનો નકશીદાર ગોખલો કરાવ્યો અને

મહા પ્રભાવક ગુરૂવર્ય શ્રી મોહનલાલજી મહારાજની ચરણ-
પાદુકાની સ્થાપના કરી.

કઠોરના મારવાડી સંઘે નૂતન જીનાલય તૈયાર કરાવ્યું હતું. પણ પૈસા ઘટી પડવાથી કામ અટક્યું હતું. મારવાડી સમાજના આગેવાન શ્રી જયચંદભાઈએ આપણા સરિત્રનાયકને વિનંતિ કરી કે આપે અમારો કુસંપ મીટાવ્યો. હવે આ અમારા મંદિર માટે કૃપા કરી કંઈ કરાવી આપો. મહારાજ-શ્રીએ સાડેં ગુહૂર્ત કાઢી આપી બહાર જવા કહ્યું. અને રૂા. ૧૦૦૦) ટીપમાં ન બરાચ ત્યાંસુધી કઠોરમાં પગ ન મૂકવો તેમ પ્રતિજ્ઞા કરવા સૂચના કરી.

શ્રી જયચંદભાઈ તથા શ્રી લીમાલજીએ ગુરૂમહારાજની આજ્ઞા શિરોધાર્યે કરીને બહારગામ ગયા અને સૌના આશ્ચર્ય વચ્ચે એજ અઠવાડિયામાં રૂા. ૧૦૦૦) લઈને પાછા આવ્યા. શ્રી સંઘ તથા બધા આ વચનસિદ્ધિ જોઈને ચક્રિત થયા.

પાંચ પ્રતિષ્ઠા-મહોત્સવો

(૧૨)

‘ સાહેબ ! આપશ્રીની કૃપાદ્રિષ્ઠી પૈસા તો મળી ગયા અને મળી. રહેશે પણ અમારે પ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ કરવો છે. તો પ્રતિમાળ માટે સારામાં સાડું મુહુર્ત કાઢી આપો ’ એ આગેવાનોએ પ્રાર્થના કરી.

‘ પ્રતિમાળ માટે તો આજનું મુહુર્ત બહુજ સુંદર છે. કારણકે આજે શાન્તિસ્નાત્ર અને સંઘ જમણુ છે. તો તેનો લાભ લઈને આજેજ તમે પ્રતિમાળ માટે રવાના થાઓ તો પ્રભાવશાલી પ્રતિમાળ મળશે. ’ મહારાજશ્રીએ તો તાત્કાલિક મુહુર્ત આપ્યું.

મહારાજશ્રીના વચનમાં વિશ્વાસ હોવાથી ખીલું બધું કામ છોડીને તેજ દિવસે સંઘના આગેવાનો પ્રતિમાળ માટે રવાના થયા.

મારવાડમાં આવેલા પોસીના તીર્થમાં પાંચ જૈન મંદિરો છે. ત્યાંથી સંપ્રતિરાજના વખતના શ્રી શાંતિનાથભગવાન આદિની ત્રણ પ્રાચીન પ્રતિમાઓ લઈને સંઘના ભાઈઓ કઠોર આવી પહોંચ્યા. રાજ્યમાન્ય નગરશેઠ શ્રી મોહનલાલ લક્ષ્મીચંદ હસા-

ડીઆના બંગલામાં પ્રતિમાજીને પધરાવવામાં આવ્યા. આવા પ્રભાવિક પ્રાચીન પ્રતિમાજીના દર્શન માટે જૈન જૈનેતરોના ટોળાં ઉમટી પડ્યાં. પ્રતિમાજી મનોહર અને ચમત્કારી હતાં. આવા મોટા પ્રતિમાજી કેમ ઉપડશે તેમ બધા વિચારતા હતા પણ પ્રતિમાજીને ઉઠાવતાં હજવા લાગ્યા અને સહેલાઈથી ઉપડ્યા આથી લોકોને પ્રતિમાજી તરફ વિશેષ આકર્ષણ થયું.

સં ૧૯૬૪ ના માગશર શુદ્ધ ૩ ના મંગળ સુહૃતે પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી. અઠ્ઠાઈમહોત્સવ, શાન્તિસ્નાત્ર તથા સંઘજમણ વગેરે આનંદપૂર્વક થયા. ઉપજ પણ ઘણી સારી થઈ. જ્યારથી આપણા ચરિત્રનાયકે શ્રી શાન્તિનાથ પ્રભુની પ્રતિષ્ઠા કરાવી છે ત્યારથી કઠોરના મારવાડી સમાજની ઉત્તરોત્તર આખાદી થઈ છે. ધર્મભાવના પણ વધી છે અને શાસન પ્રભાવનાના કાર્યો પણ થતાં રહ્યાં છે.

કઠોરની પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે વયોવૃદ્ધ પ્રવર્તક સુનિરાજશ્રી કાન્તિમુનિજી, ત્યાગમૂર્તિ શ્રી દેવમુનિજી, મારવાડના મહદ્દ ઉપકારી શ્રી કેશરમુનિજી, કઠોરમાંથી વીશાશ્રીમાળી જ્ઞાતિમાંથી બાદ્યવયમાં દીક્ષિત થયેલા વિદ્યાવિલાસી શ્રી ક્ષમામુનિજી આદિ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના ઘણા શીષ્ય-પ્રશીષ્યો કઠોરમાં પધારેલા હતા. તે બધાએ વિચાર-વિનિમય કરી દૃઢ સંકલ્પ કર્યો કે આપણા સમુદાયમાં પં. શ્રી યશોમુનિજી મહારાજને આચાર્યપદથી વિભૂષિત કરવા. આ માટે બધાએ હર્ષપૂર્વક સંમતિ આપી અને એ સંમતિદર્શક પત્ર વયોવૃદ્ધ શ્રદ્ધેય પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિમુનિજીને આપવામાં આવ્યો.

‘મથ્યેષુ વંદામિ !’ કહોદના આગેવાનોએ વંદણા કરી.

‘ધર્મલાલ! કેમ ભાગ્યશાળી! શું કામે આવ્યા છો!’
આપણા ચરિત્રનાયકે આગેવાનોને ધર્મલાલ આપી આવવાનું
કારણ પૂછ્યું.

કૃપાળુ! આપશ્રીએ કઠોરની પ્રતિષ્ઠાનું કાર્ય ખૂબ આનંદ
પૂર્વક પૂર્ણ કર્યું. હવે કૃપા કરી અમારે ત્યાં પધારો. તો
અમારું પ્રતિષ્ઠાનું કાર્ય ઘણા વખતથી બાકી છે તે આપશ્રીના
પ્રભાવથી નિર્વિઘ્ને પૂર્ણ થાય. ’કઠોરના આગેવાન શેઠ મોતી-
ચંદલાઈ જગન્નાથજીએ વિનતી કરી.

‘મોતીચંદલાઈ! તમારી વિનતિનો બરાબર છે પણ મેં
સંભળ્યું છે કે તમારે ત્યાં સંઘમાં ઘણા સમયથી કુસંપ છે.
તેની શાન્તિ તો પહેલાં કરો પછી પ્રતિષ્ઠાની વાત કરો.’
આપણા ચરિત્રનાયકે સ્પષ્ટ સંભળાવ્યું.

‘શુદ્ધવર્ચ! આપની વાત તો સાચી છે પણ આપ જેવા
તપસ્વી, વચનસિદ્ધ સુનિરતન પધારશો એટલે જરૂર શાંતિ
થશે અને પ્રતિષ્ઠા આદિ શાસન પ્રભાવના થશે.’ બીજા આગેવાન
શ્રી મોતીચંદ રાજાજીએ પ્રાર્થના કરી.

‘હયાળુ! મોતીચંદલાઈની વાત સાચી છે. આપશ્રી અમારે
ત્યાં પગલાં કરશો એટલે કુસંપ તો ચાલ્યો જશે અને અમારું
સંઘનું કલ્યાણ થશે. આપ આવવા માટે સંમતિ આપો
એટલે જ અમે અહીંથી ઉઠવાના છીએ. અમારી વિનતિ સ્વીકારો.’
શ્રી મોતીચંદ જગન્નાથજીએ વિશેષ આગ્રહપૂર્વક વિનતી કરી.

‘જહાસુખમ્! વર્તમાન ભોગ. પણ પં. શ્રી હર્ષમુનિજીના
ઉપદેશથી શેઠ નગીનચંદ કપૂરચંદ ઝવેરીએ સુરતથી છરીપા-
ળતો ઝઘડીયાતીર્થનો સંઘ કાઢેલો છે. તેઓ અત્રે પધાર્યા છે.

તો સંઘ સાથે શ્રી ઝગડીયાજી તીર્થની યાત્રા કરી હું કડોદ આવું છું. તમે તૈયારી કરો' આપણા ચરિત્રનાયકે સંમતિ આપી.

શ્રી મોતીચંદ જગન્નાથજી તથા શ્રી મોતીચંદ રાજાજી મહારાજશ્રીની સંમતિથી હર્ષિત થયા.

શ્રી ઝગડીયાજી તીર્થની યાત્રા કરી મહારાજશ્રી માંગરોળ, તડકેશ્વર અને બહુધાન થઈને કડોદમાં પધાર્યા. કડોદમાં શ્રી સંઘે મહારાજશ્રીનું ભાવલીનું સ્વાગત કર્યું. સંઘના આખાલ વૃદ્ધમાં આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો.

‘ભાગ્યવાનો! હું વચન પ્રમાણે યાત્રા કરી કડોદ આવ્યો છું. તમારા શ્રી સંઘનો આનંદ અનેરો છે. આપણે પ્રતિષ્ઠાનું મંગળકારી કાર્ય કરવું છે, પણ આવા મહાન ઉત્સવ માટે તો સંઘમાં એકસંધી, એકવાક્યતા અને સંગઠન જોઈએ. તમે તો જાણો છો. કુસંધી છિન્નભિન્નતા થઈ છે. બધાના મનને ઉદ્દેશ રહે છે. વીતરાગ પરમાત્માનો મહા પાવનકારી મંગળકારી ધર્મ પાત્રી આપણે તો સમતા-શાંતિ અને સમભાવ રાખવો જોઈએ. તમે નાના નાના મત ભેદો ભૂલી જાઓ. એક બીજા પ્રત્યે પ્રેમ ભાવના પ્રગટાવો. કુસંધી અગ્નિને અમૃતના છાંટણાથી યુગાવો અને સંઘમાં શાંતિની લહેર લહેરાવો. ખામેશિ સંવ જીવ્યા, સંવે જીવા ખમંતુ મે. એ સૂત્રને યાદ કરી મૈત્રીભાવ ધારણ કરો.’

ગુરૂવર્યના ઉપદેશની જાડુઈ અસર થઈ. સંઘના બધા બધામાં આનંદ ઉભિ ઉછળી રહી. ગુરૂદેવના વચનામૃતોથી સંઘમાં એકસંધી થઈ. બધાએ ગુરૂવર્યને પ્રતિષ્ઠાના કાર્યારંભ

માટે વિનંતિ કરી. કડોહના વૃદ્ધોને તો આ ઐક્યતાનો અમત્કાર લાગ્યો. હર્ષનાદથી ઉપાશ્રય ગુંજી ઉઠ્યો.

સં. ૧૯૬૪ ના મહા માસમાં મંગળ મુહૂર્તે કડોહ શહેરમાં શ્રી શાન્તિનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી. અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ થયો. સંઘજમણુ કરવામાં આવ્યું. સંઘમાં ઐક્યતા અને પ્રતિષ્ઠાથી આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો.

કઠોર અને કડોહની પ્રતિષ્ઠા અને ઐક્યતાની વાતો આસપાસના શહેરોમાં પહોંચી અને આપણા ચરિત્રનાયકની ધર્મભાવના તથા વચનસિદ્ધિની ભૂરિ ભૂરિ પ્રશંસા થવા લાગી.

‘કૃપાનિધિ ! આપે કઠોર અને કડોહમાં તો પ્રતિષ્ઠા આદિ કાર્યો કરી જૈન શાસનની પ્રભાવના કરી પણ અમારા ગામની પ્રતિષ્ઠાનું કામ બાકી છે. આપશ્રી પગલાં કરો તો જરૂર પ્રતિષ્ઠાનું કાર્ય પાર પડે. કૃપા કરી વ્યારા પધારો અને અમારી ભાવના પૂર્ણ કરો.’ વ્યારાના સંઘના અગ્રેસરોએ વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યવાનો ! અમારું સાધુનું કામ જ શાસન પ્રભાવનાની કરવાનું છે. જૈન ધર્મના અટકી પડેલાં કાર્યો અમારે ધર્મોપદેશથી પહેલી તકે કરાવવાં જોઈએ. હું અહીંનું થોડું ઘણું કાર્ય પૂરું કરાવી વ્યારા આવું છું. તમે તૈયારીમાં રહેશો.’ મહારાજશ્રીએ સંમતિ આપી.

આગેવાનો મહારાજશ્રીની સરળતા તથા શાસન પ્રભાવનાની ધગશથી હર્ષિત થયા. વ્યારા જઈને પ્રતિષ્ઠા માટે તૈયારી કરવાની વાત સંઘમાં જણાવી. સંઘમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો.

આપણા ચરિત્રનાયક કડોદથી વિહાર કરી વ્યારા પધાર્યા. સંઘમાં ઘણા વખતથી પ્રમાદ અને થોડું મનદુઃખ હતાં તેનું પોતાની સુધાવાણીથી સમાધાન કરાવ્યું. આગેવાનો આનંદ-પૂર્વક એકબીજાને સાથ આપી પ્રતિષ્ઠાની તૈયારી કરવા લાગ્યા. સં. ૧૯૬૪ ના વૈશાખ માસમાં વ્યારામાં આનંદ અને ઉત્સાહ-પૂર્વક શ્રી અજીતનાથ પ્રભુની પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી. અઠ્ઠાઈ-મહોત્સવ, શાંતિસ્નાત્ર તથા આઠે દિવસના સંઘજમણે થયાં. આપણા ચરિત્રનાયકની પ્રેરણાથી પ્રતિષ્ઠાની ઉપજ પણ ઘણી સારી થઈ.

હવે સરલોણ ખાડી રહી જતું હતું. ત્યાંના આગેવાનો પણ મહારાજશ્રીને વિનંતિ કરવા આવ્યા અને આપણા ચરિત્ર-નાયક વ્યારાથી વિહાર કરી સરલોણ પધાર્યા. સરલોણમાં પણ અઠ્ઠાઈ-મહોત્સવ સંઘજમણ-શાંતિસ્નાત્ર તથા સં. ૧૯૬૪ ના જેઠમાં પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ આનંદપૂર્વક થયાં. સરલોણ જેવા નાના ગામમાં પણ મહારાજશ્રીના પ્રભાવથી ધર્મ પ્રભાવના સારી થઈ. વૃદ્ધપુરુષો તો આવે અનુપમ ઉત્સવ જોઈને પોતાની જાતને ધન્ય માનવા લાગ્યા.

આપણા ચરિત્રનાયકને પગલે પગલે ધર્મપ્રભાવનાના દીવડા પ્રગટયા.

‘સાહેબ! મારા પૂજ્ય પિતાશ્રીના શ્રેયાર્થે અઠ્ઠાઈ-મહોત્સવ કરવા ભાવના છે. વળી નવાપુરાના જૈન મંદિરના લોંચરામાં શ્રી સામળા પાર્શ્વનાથ પ્રભુની પ્રતિષ્ઠા આપના મંગળ હસ્તે કરાવવાની અમારી સૌની ઇચ્છા છે તો હવે આપશ્રી સુરત પધારો.’ સુરતના શેઠ શ્રી દલીચંદ વિરચંદ શ્રીકે વિનંતિ કરી.

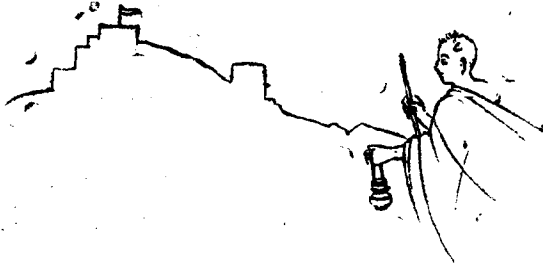
‘ ભાગ્યશાળી ! તમે તો ગુરૂદેવના અનન્ય ભક્ત છો. તમારે ત્યાં આવ્યા સિવાય કંઈ ચાલશે ! તમે નિશ્ચિંત રહો. અમે થોડા રોજમાં ત્યાં આવી પહોંચશું. ’ આપણા ચરિત્રનાયકે સંમતિ આપી.

મહારાજશ્રી સરભોણથી વિહાર કરી સુરત પધાર્યા. સુરતમાં આપશ્રીનું સુંદર સામૈયું કરવામાં આવ્યું. ગુરૂદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજશ્રીના પરમ ભક્ત શ્રી શેઠ દલીચંદભાઈએ તેમના પૂજ્ય પિતાશ્રીના કલ્યાણ અર્થે આઠ દિવસનો અઠાઈ-મહોત્સવ કર્યો. સંઘજમણપૂર્વક શ્રી શામળા પાર્શ્વનાથ પ્રભુની પ્રતિષ્ઠા નવાપુરાના જૈન મંદિરના ભોંયરામાં ધામધૂમપૂર્વક કરવામાં આવી. જૈન શાસનનો જયજયકાર થઈ રહ્યો.

મહારાજશ્રી જે ઉપાશ્રયમાં ઉતર્યા હતા તે જીર્ણ થઈ ગયો હતો તેથી મહારાજશ્રીએ તે ઉપાશ્રયને સગવડવાળો વિશાળ બનાવવા ઉપદેશ આપ્યો અને નવાપુરાના શેઠ મગનભાઈ દેવચંદની ધર્મપત્ની શ્રીમતી સૂરજબહેને રૂા. ૧૫૦૦૦) ખર્ચી બહોર રસ્તા ઉપર બે માળનો સુંદર ઉપાશ્રય કરાવ્યો.

મહારાજશ્રી સુરતથી વિહાર કરી રાંદેર થઈ ઓલપાડ પધાર્યા. અહીંનું મંદિર પણ જીર્ણ થઈ ગયેલું હોવાથી તેનો પણ જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો. અહીંથી વિહાર કરી મહારાજ શ્રી સુરત પધાર્યા. સુરત શેઠ દલીચંદ વીરચંદ તથા શેઠ કૃષ્ણજી બેઠાજી વગેરે આગેવાનોના આગ્રહથી સં. ૧૯૬૪ ત્રું સોળસું ચાતુર્માસ સુરતમાં નવાપુરાના ઉપાશ્રયે કર્યું.

પાંચ પાંચ પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવીને આખા પ્રદેશમાં આપણા ચરિત્રનાયક વિશેષ પ્રસિદ્ધ થયા.

યોગોદ્ધત્તન તથા પન્થાસપદવી

(૧૩)

રતલામ શહેરથી રાવળહાદુર શેઠ ચાંદમલ્લ કોટાવાળા. ગુરુદેવ પન્થાસલ મહારાજ શ્રી યશોમુનિજીની પ્રેરણાથી શ્રી માંડવગઢ તીર્થનો સંઘ કાઢવાના છે તે સમાચાર મળવાથી આપણા ચરિત્રનાયકની ભાવના સ્થાવર તીર્થરૂપ શ્રી માંડવગઢ અને જંગમ તીર્થસ્વરૂપ શ્રી ગુરુદેવના દર્શનની થઈ અને ચાતુર્માસ બાદ સુરતથી વિહાર કરી કઠોર, માંગરોળ, ઝગડીયા, ડોલોઈ, છોટાઉદેપુર, અલીરાજપુર, કુકસી, રાજગઢ, અને ધાર ધર્મને માંડવગઢ પધાયાં. ગુરુદેવના દર્શન અને મિલનથી અરસપરસ ખૂબ આનંદ થયો. માંડવગઢ તીર્થની યાત્રા કરી આત્મશાંતિ અને ઉલ્લાસ મળ્યાં.

સુરતના પ્રદેશમાં પાંચ પાંચ પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી તથા આસપાસના પ્રદેશમાં ધર્મ પ્રભાવના કર્યાના સમાચાર જાણી ગુરુવર્થ શ્રી યશોમુનિજીને આપણા ચરિત્રનાયક માટે ખૂબ સંતોષ થયો.

માંડવગઢ તીર્થમાં સાડાં મુઢૂત જોધનિ શુરુવર્થ પંચાસજી મહારાજશ્રી યશોમુનિજીએ શ્રી ઋદ્ધિમુનિ આદિ ૪ મુનિવરોને ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના યોગોદ્ધનનો આરંભ કરાવ્યો. માંડવગઢથી વિહાર કરી ઇન્દોર, દેવાસ, મકસીતીર્થ, સારંગપુર, ખ્યાવરા થઇને ગૂણા પધાર્યા. ત્યાં શ્રી શુભાનમુનિજી આવી મળ્યા. તેમને પણ યોગોદ્ધનમાં પ્રવેશ કરાવ્યો. ગૂણાથી વિહાર કરી શિવપુરી થઇને ગ્વાલીયર, લક્ષ્મી પધાર્યા અને સિંધીયા નરેશના ખજાનચી શેઠ નથમલજી શુલેચ્છાના આગ્રહથી પોતાના ગુરુમહારાજની છત્રછાયામાં આઠ મુનિરાજોના સમુદાય સાથે શ્રી ઋદ્ધિમુનિજી મહારાજનું સં. ૧૬૬૫ નું સત્તરમું ચાતુર્માસ ગ્વાલીયરમાં થયું. ચાતુર્માસ બાદ પાંચે સાધુઓના ૪૫ આગમના યોગોદ્ધન પૂરા થવાથી સંવત ૧૬૬૬ ના માગશર શુદ્ધિ ૩ ના દિવસે પં. શ્રી યશોમુનિજીએ શ્રી શુભાનમુનિ, શ્રી ઋદ્ધિમુનિ તથા શ્રી કેશરમુનિને પંચાસપદવી તથા શ્રી રત્નમુનિ અને શ્રી ભાવમુનિને ગણી પદવી ધામધૂમપૂર્વક અર્પણ કરી. આ પ્રસંગે શેઠ નથમલજી શુલેચ્છાએ આઠ દિવસનો મહોત્સવ કર્યો હતો.

પંચાસ શ્રી ઋદ્ધિમુનિ ગ્વાલીયરથી વિહાર કરી મોરેના, ધોળપુર, આગ્રા થઈ જયપુર પધાર્યા. ભક્તજનોની વિનતિથી સં. ૧૬૬૬ નું અઠારમું ચાતુર્માસ જયપુરમાં કર્યું. પંચાસજી મહારાજશ્રીએ જયપુરમાં ૮૧ આયંબિલની દીર્ઘતપશ્ચર્યા કરી. સંઘના આભાલવૃદ્ધ ગુરુવર્થ ઋદ્ધિમુનિજી મહારાજશ્રીની ત્યાગ અને તપની જ્વલંત ભાવનાથી મુગ્ધ થયા. ૮૧ આયંબિલની તપશ્ચર્યા કર્યા છતાં પંચાસજી મહારાજને ખૂબ શાતા રહી

હતી. હમેશાં ઉપદેશ આપતા તથા ખજે કલાક ધ્યાનમાં બેસતા.

પર્યુષણ પર્વ પ્રસંગે આગરાથી શેઠ તેજકરણજી ચાંદમલજી અજમેરથી શેઠ હીરાચંદજી સંચેતી. મુંબઈથી શેઠ મણીલાલ ઉત્તમચંદ ઝવેરી તથા શ્રી શીવરાજજી ઝવેરી વગેરે ઘણા આગ્યા હતા. પર્યુષણપર્વમાં દરેક ધાર્મિક કાર્યો પૂર્ણ ઉત્સાહપૂર્વક થયાં. તપશ્ચર્યા ઘણી સારી થઈ. ઉપજ પણુ ઘણી સારી થઈ. સંઘમાં આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો. નીન શાસનની શોભા વધી. દિગમ્બર ભાઈઓનો પંદર દિવસનો ઉત્સવ થયો. પછી રવેતાંબર સંઘ તવક્ષી પણુ પંદર દિવસનો મહોત્સવ થયો. આ પ્રસંગે ચૂર શહેરથી આપણા ચરિત્રનાયકના યતિપણુના વડીલ ગુરુભાઈ યતિવચં શ્રી ઋદ્ધિકરણજી પધાર્યા હતા. બન્ને ગુરુભાઈઓનું મિલન હૃદયસ્પર્શી હતું. યતિવચં શ્રી ઋદ્ધિકરણજી પોતાના દીર્ઘતપસ્વી-તેજસ્વી-પ્રભાવક ગુરુભાઈને ઉચ્ચદશા પામેલા જોઈને ખૂબ હર્ષિત થયાં. પન્યાસજીએ પોતાના પરમ પ્રેમી યતિવચં શ્રી ઋદ્ધિકરણજીનું ભાવભર્યું સ્વાગત કરાવ્યું.

‘સાહેબ ! આપતો આપના પ્યારા ચૂર શહેરને ભૂલી ગયા, તમારા વડીલખંધુ સમા ગુરુભાઈને ભૂલી ગયા અને તમારા પ્રિય શ્રાવકોને પણ ભૂલી ગયા ? હવે કૃપા કરીને તે તરફ પધારો.’ ચૂરથી યતિવચં સાથે આવેલાં ઓસવાળ ભાઈઓએ વિનંતિ કરી.

‘મહાનુભાવો ! હું ચૂરને કેમ ભૂલું ! ત્યાં તો મેં યતિવચંના રાજ્યમાં આનંદ માણ્યો છે. મારો અભ્યાસકાળ પણ

મેં ત્યાં ગાળ્યો. મારા વહીવટ ગુરુભાઈનો મારા પ્રત્યેનો પ્રેમ-ભાવ તો બૂદ્યો બૂલાતો નથી. મેં તેમની યાદ કાયમ રાખવા માટે નામ પણ ઋદ્ધિમુનિ રાખ્યું છે. તમારા જેવા પ્રેમી શ્રાવકોને પણ હું કેમ બૂઝું ! ગુરુમહારાજની સેવા તથા અભ્યાસના કારણે હું ચૂર તરફ આવી શક્યો નથી.’ આપણા ચરિત્રનાયકે ચૂરની યાદ તાલ કરી.

‘કૃપાળુ ! ગુજરાત-સૌરાષ્ટ્રમાં તો સંવેગી મુનિવરો ગામે-ગામ વિચરે છે પણ આપણા સ્થલી પ્રદેશમાં તો કોઈ આવતાજ નથી તેથી તેરાપંથી વગેરે આવી વિશેષ પ્રચાર કરે છે અને ઘણા ભાઈઓ ચલિત થતા જાય છે, તો હવે અત્રેથી સ્થલી પ્રદેશમાં પધારો અને આપની સુધાભરી વાણીનો અમને લાભ આપો.’

ચૂર શહેર પોતાની જૂની વિદ્યાભૂમિ હોવાથી તથા ઘણા ભાઈઓનો અનન્યપ્રેમ હોવાથી પન્યાસજી મહારાજે તે તરફ વિહાર કર્યો. ચૂરના સંઘે પન્યાસજી મહારાજનું ભાવભીનું સુંદર સ્વાગત કર્યું. પન્યાસજીએ ધર્મઉપદેશ આપીને શ્રાવકોને શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક સંપ્રદાયમાં દલ કર્યો. તેરાપંથી સાધુઓ સાથે શાસ્ત્રાર્થ કરી વિજ્યી થયા અને શાસનની પ્રભાવના થઈ.

નાગોરમાં ઐક્યતા

(૧૪)

‘સાહેબ ! આપ ઘણા સમયે આ તરફ પધાર્યા છો. અમારા શહેરને તો આપના જેવા ત્યાગી-તપસ્વી પુણ્યાત્માને લાભ મળતો જ નથી. આપની મધુર દેશના અમારા હૃદયને પ્રકુલ બનાવે છે. કૃપા કરો અને સ્થિરતા કરો.’ નાગોરના આગેવાનોએ સ્થિરતા માટે વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળીઓ ! તમારા શહેરમાં તો કેમ રહી શકાય. હું જોઉં છું કે તમારામાં કુસંપનું સામ્રાજ્ય છે. નાની બાબતોમાં મતમતાંતર ચાલે છે. જ્યાં કુસંપ હોય ત્યાં શાંતિ તો હોય જ નહિ. જ્યારે કુસંપથી વ્યવહારિક કાર્યો પણ અટકી પડ્યાં છે તો ધર્મકાર્યો તો થાય જ ક્યાંથી ! વરસાદ તો વરસે પણ ભૂમિ જ ઉસર હોય ત્યાં શું અસર થાય ! આપણા નૈન-સમાજનું કમનસીબ છે કે આપણે આપણા પોતાના ઘરના ઝગડા ઉપાશ્રય અને મંદિરમાં લાવીએ છીએ. એમાંથી આપણું કેઈનું કલ્યાણ નથી. સંઘનો પણ અલ્પહૃદય આમાં ક્યાંથી થાય !

કુસંપવાળા શહેરમાં રહેવા કરતાં સંપની સુવાસવાળા ગામ-
ડામાં રહેવું ધર્મઉદ્યોત કરનાર છે' આપણા ચરિત્રનાયકે
સ્પષ્ટ જણાવી દીધું.

આ બહુભરી વાણીની ચમત્કારિક અસર થઈ, બધાના હૃદય
કુણા પડ્યાં. આપણે આ રીતે કુસંપથી વ્યવહાર-ધર્મ બધું
ખોઈ ખેતીશું એમ વિચારી સંઘના આગેવાનો શ્રી શેઠ મુલ-
તાનભલજી, શ્રી જૂહારભલજી, શ્રી ગોપીલાલજી, શ્રી મોહ-
નલાલજી, શ્રી અમોલખચંદજી, શ્રી ઉદયચંદજી ગોથરા, શ્રી
સુગનચંદજી, શ્રી ગુલાલચંદજી, સમજડીયા, વકીલ સજજ-
નભલજી, શ્રી મોહનલાલજી પરછરાજજી, શ્રી છગનભલજી
ચોરડીયા, શ્રી અમરચંદજી લાલચંદજી, શ્રી હીરાચંદજી તથા
શ્રી ગોપીલાલજી ખજનચી, શ્રી પનાલાલજી ચોધરી, શ્રી ઝવેરી-
ચંદજી હુગડ તથા શ્રી મોહનલાલજી ભણશાળી વગેરે તમામ
આગેવાનોએ મહારાજશ્રીને નાગોર રોકાઈ જવા પ્રાર્થના કરી
અને આપના સુધા ભર્યા પ્રાણપ્રેરક પ્રવચનોથી શાંતિ થશે
જ થશે તેમ ખાત્રી આપી.

આપણા ચરિત્રનાયક લાલ બાણીને થોડા દિવસ વિશેષ
રોકાઈ ગયા. પ્રેરણાત્મક ઉપદેશથી બધાને સમજાવ્યા. બધાના
મનનું ખુબીથી સમાધાન કર્યું. નાગોરના શ્રીસંઘમાં ઘણા
વર્ષોથી ચાલ્યો આવતો કુસંપ ગયો અને બધાના મન પ્રકુલ
થયાં. સંઘમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો. બધાનેતો આ એક
ચમત્કાર લાગ્યો.

આ સંપસમાધાનના આનંદમાં નાગોરમાં મહોત્સવ કરવામાં
આવ્યો. ઘણા વર્ષે નાગોરમાં સંઘનું જન્મજય થયું. આખાલ-

વૃદ્ધ સાથે બેસીને આનંદથી જમ્યા. ગુરૂદેવના નામનો જયજય-કાર થઈ રહ્યો. શાસનપ્રભાવના થઈ. સુધાભર્યા ઉપદેશતું આતું મધુરે કૃણ જોઈને આસપાસના પ્રદેશમાં પણ આપણા ચરિત્ર-નાયકની યથોગાથા શું જી બિડી.

નાગોરથી વિહાર કરી મેડતાફલોધી જઈ શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની યાત્રા કરી મહારાજશ્રી પાછા નાગોર પધાર્યા. ચોમાસા માટે નાગોરના સંઘે ખૂબ ભાવપૂર્વક વિનતિ કરી. પણ પાસેના કુચેરા ગામના ભાઈઓ વિનતિ કરવા આગ્યા. તેઓએ ગુરુમહારાજને પ્રાર્થના કરી કે આપે નાગોરમાં તો વર્ષોનો કુસંપ શાંત કરી ચમત્કાર કર્યો. અમારા કુચેરામાં ભાગ્યે જ મુનિરાજ પધારે છે. નાગોરે ખૂબ સારો લાભ લીધો. હવે આપ અમારા કુચેરાને આપની અમૃતવાણીથી પાવન કરો. સ્થાનકવાસીના સાધુઓના આ તરફના વિહારથી ઘણાખરા સ્થાનકવાસી થવા લાગ્યા છે.

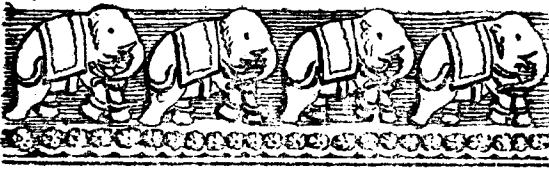
આપણા ચરિત્રનાયકે લાલલાભનો વિચાર કરી કુચેરાની વિનતિનો સ્વીકાર કરી નાગોરથી વિહાર કર્યો.

જેઠ મહિનાની સખત ગરમી, રેતાળ પ્રદેશ, રસ્તો વિકટ, આસપાસના ગામો દૂર દૂર, પાણી પણ ન મળે તો ગોચરીની તો વાત જ શી ! આપણા ચરિત્રનાયકને ઉગ્ર ગરમીના કારણે તાવ આવી ગયો. મૂંડવામા સ્થાનકવાસી થઈ ગએલા ઘરો હોવાથી ઉતરવાની જગ્યા ન મળી, બીજે ઓસવાળોમાં તપાસ કરી પણ ગરમ પાણી ન મળ્યું.

આપણા ચરિત્રનાયકે આગળ વિહાર ચાલુ રાખ્યો. માર્ગમાં

ઐસવાળોની કુળદેવીનું મંદિર આવે છે. ત્યાં ગયા પછુ તે ગામમાં ઐસવાળનું એક પછુ ઘર હતું નહિ. કુચેરા ત્રણ માઈલ દૂર હતું. મારવાડની ભૂમિ, લૂતો ચાલુ જ હતી. ગરમી કહે મારું કામ અને રેતીના ઢગ ઐળંગવાના. આપણા ચરિત્રનાયકને પ્યાસ વિશેષ લાગી. પાસેના આડના છાંયડે આરામ લેવા બેસી ગયા. પછુ પ્યાસથી ગળું સુકાવા લાગ્યું. મહારાજશ્રીને મુઠ્ઠા આવી ગઈ. બીજા સાધુ તેમને હવા કરવા લાગ્યા. હવે શું થાય ! પન્યાસજી મહારાજે વીર ઘંટાકરણને યાદ કર્યા અને તુરત જ ઊંટવાળા તે જ માર્ગે નીકળ્યા. જૈન સાધુની આવી દશા જોઈને ઊંટવાળાએ તાબડતોબ કુચેરા જઈને ત્યાંના શ્રાવકોને વાત કરી. શ્રાવકો પછુ તુરત જ પાણી વગેરે લઈને જલ્દી દોડી આવ્યા. મહારાજશ્રીને પાણી વહોરાવ્યું. પાણીથી ખૂબ શાંતિ થઈ. બધા બહુ પરતાવા માંડ્યાં. આપણે જ ભૂલ્યા, આપણે પ્રદેશ ઉજ્જડ, ગરમી બેસુમાર, પાણી પછુ મળે નહિ. સાથે બે-પાંચ જણાએ રહેલું જોઈતું હતું. આપણા પ્રદેશમાં સાધુ મુનિરાજે આવા કષ્ટોને લીધે નથી વિચરતા. પન્યાસજી મહારાજની પોતાની ભૂલ બદલ માફી માગી. પન્યાસજીએ તો કહ્યું કે એ તો સાધુમાર્ગની કસોટી છે.

થોડો સમય આરામ લઈ પન્યાસજી મહારાજે ત્યાંથી વિહાર કર્યો. કુચેરામાં આવી પહોંચ્યાં. ઊંટવાળાની વાતોથી કુચેરાના નાના-મોટા બધા ચિંતા કરતા હતા અને ગુરૂમહારાજની કુશળતાની વાત જોઈ રહ્યા હતા. ગુરૂમહારાજને આવતા જોઈ બધાને હર્ષ થયો. બધા સામે ગયા. જૈનશાસનનો જયજયકાર બોલાવ્યો. ગુરૂમહારાજે બધાને માંગલિક સંબળાવ્યું.

ઉપકારોની પરંપરા

(૧૫)

‘કૃપાસિંધુ! આ સાલ વરસાદ નહિ થાય તો અમારું તો ઠીક પણ પશુ-પંખીઓનું, ગરીબ ખેડૂતોનું અને સામાન્ય વર્ગનું શું થશે!, કુચેરાના ભાઈઓએ ચિંતા દર્શાવી.

‘સાહેબ! અન્ય દર્શનીઓ વરસાદને લાવવા માટે ભેરવજીના મંદિરમાં યજ્ઞ-હોમ આદિ કરે છે. પણ વરસાદ તો દેખાતો જ નથી!’ બીજા ગૃહસ્થે વાત કરી.

‘હયાળુ! ઠાકોરજીને શહેર બહાર તળાવ પર લઈ ગયા પણ પાણીનું ખિંદ પણ ન પડ્યું.’ ત્રીજા ગૃહસ્થે પણ શહેર આખાની ચિંતા રજુ કરી.

‘તમારી વાત તો વિચારવા જેવી છે. વરસાદ ન થાય તો તો મુશ્કેલીનો પાર ન રહે. પણ વરસાદ તો થવો જોઈએ. આપણે પરમ દિવસે શુભ મુહૂર્તે રથયાત્રાનો વરઘોડો ગોઠવો. તેજ દિવસે સ્નાત્રપૂજા ભણાવો. હું તો વીર ઘંટાકરણનો જાપ કરું છું. વીર ઘંટાકરણ તો હાજરા હજૂર છે. વરસાદ આવ્યો જ સમજો.’ આપણા ચરિત્રનાયકે ખૂબ સાંત્વન આપ્યું.

મહારાજશ્રીની વચનસિદ્ધિમાં બધાને વિશ્વાસ હતો. બધાને ખૂબ સંતોષ થયો. કુચેરાના શ્રી સંઘે સ્નાત્ર બણાવી. સ્થયાત્રાનો વરઘોડો ખૂબ ઉત્સાહપૂર્વક કાઢી આખા ગામમાં ફેરવ્યો. જ્યાં વરઘોડો પાછો આવ્યો કે તુરત જ્યાં રેતીના ગોટે ગોટ ઉડી રહ્યા હતા ત્યાં મૂશળધાર વરસાદ વરસ્યો, પાણીની રેલમછેલ થઈ રહી, તળાવોમાં પાણી ભરાયાં. કુચેરાના તમામ લોકોમાં આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો. લોકો તો કહેવા લાગ્યા કે જૈનોના ભગવાન હાજરાહજૂર છે. આ મહાત્માએ તો ચમત્કાર કર્યો. વરસાદની આશા જ નહોતી અને મૂશળધાર વરસાદ થવાથી લોકોને શાંતિ થઈ.

કુચેરામાં પન્યાસજી મહારાજે એક પછી એક અનેક ઉપકારો કર્યા તે ચિરસ્મરણીય રહેશે. કુચેરામાં ૩૦ ઘરો સ્થાનકવાસી થઈ ગયા હતા તે બધાને ઉપદેશ આપી મૂર્તિપૂજક બનાવ્યા અને ધર્મમાં દ્રઢ બનાવ્યા.

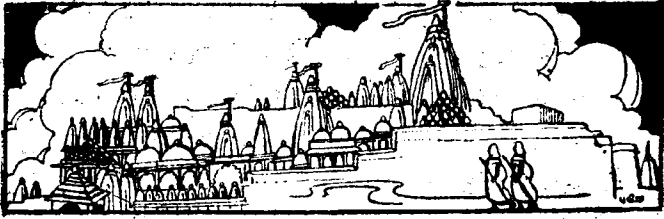
કુચેરામાં ઓસવાળોમાં એક રિવાજ એવો હતો કે સારા માઠા કોઇપણ પ્રસંગે જમણુવાર થાય તે રાત્રે જ થતો. જમણુ કરનારને તો રાત્રિના બગે વાગ્યા સુધી હેરાન થવું પડતું. મહારાજશ્રીએ આ વિષે વારંવાર વ્યાખ્યાનમાં ટકોર કરી. રાત્રિભોજનથી થતા ગેરલાલો જણાવ્યા. તેમજ જૈનધર્મ પાળનારા આપણાથી કોઇ પણ પ્રસંગે રાત્રે જમણુવાર રાખી જ ન શકાય. તેનાથી કેટલા દોષ લાગે ? આ વાત બધાના હૃદયમાં ઉતરી અને તે દિવસથી જમણુવાર રાત્રિના રાખવાનું બંધ કરવામાં આવ્યું.

એક રિવાજ એવો પણ હતો કે કોઈના તરફથી સ્વામી વાતસલ્ય થાય પણ તેમાં સ્ત્રીઓને જમવાનું નહિ. કેવળ પુરૂષોને જ સ્વામીવાતસલ્યમાં જમવાનો રિવાજ. આપણા ચરિત્રનાયકે આ વિષે પણ વ્યાખ્યાનોમાં ખૂબ ઉપદેશ આપ્યો. આવો રિવાજ તો કોઈ દેશમાં નથી. પુરૂષોને જમવાનો અધિકાર અને સ્ત્રીઓને કેમ નહિ! સાચું સ્વામીવાતસલ્ય તો એજ કે જેમાં સ્ત્રી-પુરૂષો, બાળકો-આગિકાઓ બધાં આનંદપૂર્વક જમે અને સાચી આશીશ આપે. આ ઉપદેશની પણ અસર થઈ અને સંઘજમણમાં સ્ત્રી-પુરૂષો બધાને જમવાનું શરૂ કરાવ્યું.

ઉપકારની પરંપરા ચાલી. આપણા ચરિત્રનાયકે એક ઉપકાર એ પણ કર્યો કે સ્થાનકવાસી સાધુઓના પરિચય અને ઉપદેશથી કેટલીએ બહેનો માસિક ધર્મ પાળતી નહોતી. આ સાંભળીને આપણા ચરિત્રનાયકને તો બહુ જ ખેદ થયો. તેમણે તો આ વિષે વ્યાખ્યાનમાં સ્થાનાંગસૂત્રનો તથા વશાશ્રુત સ્કંધનો પાઠ સંભળાવી દશ પ્રકારની અશુદ્ધિ રાખવા માટે સમજાવ્યું તેમજ માસિક ધર્મ તો આરોગ્ય દૃષ્ટિએ, શુદ્ધિની દૃષ્ટિએ, મંદિરો-ઉપાશ્રયોની પવિત્રતાની દૃષ્ટિએ, વ્યવહાર દૃષ્ટિએ અત્યંત જરૂરી છે તે તો અવશ્ય પાળવો જ જોઈએ. તે નહિ પાળનાર ધર્મનો કક્કો પણ બાળતું નથી તેમ કહી શકાય. આ ઉપદેશની પણ ભારે અસર થઈ અને માસિકધર્મ પાળવાના બહેનોએ નિયમ લીધા.

પાંચમો સર્વશ્રેષ્ઠ ઉપકાર તો એ કર્યો કે જીંદગીભરમાં શ્રી શત્રુજયતીર્થની યાત્રા નહોતી કરી એવા દોઢસો ભાઈ-બહેનોને તીર્થધિરાજ શ્રી શત્રુજયતીર્થનો મહિમા, આદીશ્વરદાદા

અને મંદિરોના નગર સમા મહા ચમત્કારી તીર્થની યાત્રા કરવા મહારાજશ્રીએ પ્રેરણા કરી અને કાતંકી પૂર્ણિમાએ ગુરૂદેવના આશીર્વાદ લઈને કુચેરાનો સંઘ યાત્રા કરવા સિદ્ધક્ષેત્ર પાલીતાણા આવ્યો. સંઘ શત્રુંજય, ગિરનાર, લોચણી, અમઠાવાદ, તારંગા, આબુની યાત્રા આનંદપૂર્વક કરીને પાછો આવ્યો. પન્યાસજી મહારાજશ્રીનો તે અત્યંત આભાર માનવા લાગ્યા. પન્યાસશ્રીને પણ સૌ આનંદપૂર્વક યાત્રા કરી આવ્યા તેથી વિશેષ હર્ષ થયો. કેટલાક ગૃહસ્થોએ તે યાત્રાની ખુશાલીમાં સંઘના જમણો કર્યા. મંદિરમાં ઠાઠમાઠથી પૂજા ભણાવી, પ્રભાવનાઓ કરી, આંગી રચાવી, ગરબાઓ ગવરાવ્યા તથા જાત જાતના વાસણોની લહાણી કરી. કુચેરામાં પન્યાસજી મહારાજના પ્રભાવથી જૈન શાસનનો ખૂબ ઉદ્યોત થયો.

નવાણુયાત્રા અને તપશ્ચર્યા

(૧૬)

‘મથ્યેણુ વંદામિ !’ જયપુરના શેઠ હીરાચંદ્રેણુ ટાંકે વંદણુ કરી.

‘ધર્મલાભ !’ પન્યાસણએ ધર્મલાભ આપ્યો.

‘શુદ્ધેવ ! મારી ભાવના જયપુરમાં નવપદ્મનું ઉદ્યાપન-ઉજવણું કરવું છે. આપ કૃપા કરી જયપુર પધારો’ શેઠ હીરાચંદ્રેણુ ટાંકે આગ્રહપૂર્વક વિનતિ કરી.

પન્યાસણ કુચેરાથી ખજવાના થઈ ફરી મેડતા ફલોધીની માત્રાએ આળ્યા હતા. ત્યાં શેઠ હીરાચંદ્રેણુ ટાંકેની પ્રાર્થનાથી મેડતા થઈ રીયાં, પુષ્કરરાજ, અજમેર અને કિસનગઢ થઈ જયપુર પધાર્યા. શેઠ હીરાચંદ્રેણુએ ખૂબ ઉત્સાહ અને ઠાઠમાઠથી મહોત્સવ તથા નવપદ્મનું ઉજવણું કર્યું. જયપુરથી વિહાર કરી અજમેર, ખ્યાવર, સોજત, પાલી, શુદોચ, બીજેવા,

વરકાષ્ઠા, નાંડોલ તથા નાંડલાઇની યાત્રા કરી મહારાજશ્રી દેસુરી પધાર્યા. દેસુરીમાં ચાર બાઇઓને દીક્ષા લેવાના ભાવ થવાથી ચારે બહેનોને આનંદપૂર્વક દીક્ષા આપી. તેઓને સાધ્વીશ્રી ઉત્તમશ્રીજીની શિષ્યા બહેર કરી.

દેસુરીથી વિહાર કરી ઘાણેરાવ, સાહડી તથા રાણકપુર તીર્થની યાત્રા કરી. બાલી, શીવગંજ, શિરોહી થઈ આણુ તથા અચલગઢની યાત્રા કરી. પાલણુપુર, સિદ્ધપુર, ઊંઝા, મહેસાણા, અમદાવાદ, ખેડા, માતર, સોજીત્રા, ખંભાત, જમ્બુસર, આમોદ, ભરૂચ, અંકલેશ્વર, થઈને મહારાજશ્રી સુરત પધાર્યા. સુરત થોડા દિવસ સ્થિરતા કરી નવસારી, બીલીમોરા, વલસાડ, બગવાડા, વાપી, ઘોલવડ, દહાણુ, પાલગઢ અગાસી, ખેરીવલી, મલાડ, અંધેરી, માહિમ, દાદર, ભાયખલા થઈને સુબંધ શ્રી લાલબાગ જૈન ઉપાશ્રય પધાર્યા.

પન્થાસજી મહારાજ મારવાડ-ગૂજરાતના હબરો માઈલોનો વિહાર કરી ગામેગામ જૈન શાસનની પ્રભાવનાના કાર્યો કરતા કરતા સુબંધ પધાર્યા. સુબંધના ભક્તજનોની સંખ્યા વધવા લાગી. સં. ૧૯૬૮ અને સં. ૧૯૬૯ નું વીસ તથા એકવીસમું ચાતુર્માસ સુબંધમાં આનંદપૂર્વક કર્યું.

તીર્થધિરાજ શત્રુજયની ૯૯ યાત્રાની ઘણા સમયથી ભાવના હતી. સિદ્ધાચળ ગુરૂવર્ધની દીક્ષા ભૂમિ હતી. શત્રુજયનો સંદેશ તેમના હૃદયમાં હતો. સુબંધથી વિહાર કરી પન્થાસજી મહારાજ સુરત, ભરૂચ, ખંભાત, ઘોલેરા, વળા થઈ પાલીતાણા પધાર્યા. બાણુ પનાલાલજીની ધર્મશાળામાં ત્યાગમૂર્તિ શ્રી દેવસુનીજીની સાથે રહ્યા. અહીં સન્મિત્ર શ્રી કપુરવવિજી મહારાજનો

પરિચય થયો. સન્મિત્ર કપુરવિજયજી આપણા ચરિત્રનાયકની ત્યાગભાવના, તપશ્ચર્યા તથા યોગદૃષ્ટિ જોઈને ખૂબ હર્ષિત થયા.

આપણા ચરિત્રનાયક . પન્થાસજી ઋદ્ધિમુનિએ કાગણુ સુદ ૧ થી લગાતાર ૮૧ આયંબિલની દીર્ઘ તપશ્ચર્યા કરતાં કરતાં નવાણુ યાત્રા પૂર્ણ કરી અને એવા નિયમપૂર્વક કે ધર્મશાળાથી નીકળ્યા બાદ ઓછામાં ઓછી એક યાત્રા કરીને ૫૦ બાધી નવકારવાળી ગણ્યા પછી જ ધર્મશાળામાં પ્રવેશ કરવો.

નવાણુ યાત્રા ઉપર તપશ્ચર્યાપૂર્વક પૂર્ણ કરી. સં. ૧૬૭૦ નું બાવીસમું ચાતુર્માસ શ્રી સિદ્ધક્ષેત્રમાં આનંદપૂર્વક કયું.

ચાતુર્માસ બાદ ચૈત્રી પુનમ સુધી સ્થિરતા કરી. વિશેષ યાત્રા કરતા રહ્યા. ત્યારબાદ વિહાર કરી વળા, ધોલેરા, આમલી-ખીપલી થઈ તડકેશ્વરને આરો ઉતરી પન્થાસજી મહારાજ ખંભાત પધાર્યા. ખંભાત શેઠ અંબાલાલ પાનાચંદની ધર્મ-શાળામાં સ્થિરતા કરી. ખંભાતના શ્રી સંઘને ભક્તિભાવ હોવાથી સં. ૧૬૭૧ નું તેવીસમું ચાતુર્માસ શ્રી દેવમુનિ સાથે ખંભાતમાં કયું. અહીં આપણા ચરિત્રનાયકે પાઠશાળા તથા હુન્નરશાળા માટે ઉપદેશ આપ્યો અને શ્રી મોહનલાલજી જેન પાઠશાળા તથા હુન્નરશાળા સ્થાપન કરવામાં આવી. આને લાભ બાળકો, બાળાઓ અને ઐરાંઓ સારી રીતે લેવા લાગ્યા. ચાતુર્માસમાં મુંબઈથી બાપુ રતનલાલજી યુનિલાલજી મહારાજશ્રીને વંદન કરવા આવ્યા હતા. તેમણે પન્થાસજીના ઉપદેશથી રૂ. ૩૦૦૦) ઉપરોક્ત પાઠશાળામાં આપ્યા.

ચાતુર્માસ બાદ પન્થાસજી મહારાજશ્રીએ વિહાર કર્યો.

ખંભાતની પૂજની ટોળીના ભાઈઓ મહારાજશ્રીની સાથે આવ્યા. ખંભાતની આ પૂજની ટોળી મશહૂર ગણાતી તેમાં ખંભાતના નગરશેઠ વેણીભાઈ દીપચંદ, માસ્તર દીપચંદ પાનાચંદ, ખંભાત સ્ટેટના નાજર શેઠ બકેરદાસ, શ્રી દલપતભાઈ નગીનદાસ ફાટાવાળા, શ્રી લોગીલાલ મગનલાલ નાણુવટી, શ્રી ગાંડાભાઈ રતનચંદ, શ્રી રતનલાલ રણછોડદાસ, શ્રી મણીલાલ જીવચંદ, શ્રી સાકરચંદ રાયચંદ અને પોરવાળની જ્ઞાતિના શેઠ શ્રી લોગીલાલભાઈ હતા. આ ઉપરાંત ૧૫૦ ભાઈઓ પણ સાથે હતા. પન્યાસજી મહારાજનો સાયમાનો ટોળી સાથેનો પ્રવેશ જોવા જેવો હતા. સાયમામાં પૂજની ટોળીએ મનોહર રીતે પૂજ લણાવી, દોર ગુંથ્યો, ડાંડીયારાસ લીધા અને નાના ગામમાં આનંદ ઉત્સવ કર્યો. સાયમાના ભાઈઓએ ભક્તિપૂર્વક બધાને જમાડ્યા. સાયમાંથી પન્યાસજી મહારાજ ટોળી સાથે જીજીસન ગયા. ત્યાં પણ સાયમાની માફક આનંદ ઉત્સવ પૂજ જમણ થયાં. ધર્મજ પણ એ રીતે પ્રવેશ-પૂજ-ડાંડીયા-દોર ગુંથવો તથા જમણ થયાં. મહારાજશ્રીના વ્યાખ્યાનેનો લાભ ખૂબ લેવાયો. ધર્મજથી ખંભાતની ટોળી મહારાજશ્રીના આશીર્વાદ મેળવી ખંભાત ગઈ. આપણા ચરિત્રનાયક પેટલાદ, જમ્બુસર, ભરૂચ, સાયણ થઈને સુરત પધાર્યા. સં. ૧૯૭૨ ત્રીંચોવીસમું ચાતુર્માસ સુરતમાં શ્રી મોહનલાલજી જૈન ઉપાશ્રયમાં આનંદપૂર્વક પૂજ કર્યું.

ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયા પછી નવાપુરામાં શેઠ મગનભાઈ દેવચંદ તરફથી તૈયાર થયેલા નવીન ઉપાશ્રયમાં શેઠ દેવચંદ-ભાઈની સુપુત્રી શ્રીમતી નેમકુંવર તરફથી ઉપધાન કરાવ્યાં.

ઉપધાન સમાપ્ત થતાં અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ, વરઘોડો, સંઘજમણ વગેરે શાસનોત્તતિના કાર્યો થયાં.

સુરતથી વિહાર કરી પન્થાસજી મહારાજ સુરત જીલ્લાના ગામોમાં વિહાર કરતા કરતા દાહાણું તથા પાલગઢ થઈને મુંબઈ પધાર્યાં. શ્રી લાલબાગના જૈન ઉપાશ્રયમાં સં. ૧૯૭૩ નું પચ્ચીસમું ચાતુર્માસ પૂર્ણ કર્યું.

આસો માસમાં શેઠ બાબુભાઈ કલ્યાણચંદ્ર ઝવેરી તથા શેઠ ભગવાનદાસ હીરાચંદ્ર ઝવેરી તરફથી ઉપધાન વહન કરાવ્યા. તથા લાલબાગમાં મહોત્સવ કરવામાં આવ્યો. જુદા જુદા પરામાં થોડો સમય સ્થિરતા કરી વાલકેશ્વર થઈને પાછા લાલબાગમાં પધાર્યા અને સં. ૧૯૭૪ નું છઠ્ઠીસમું ચાતુર્માસ પણ મુંબઈમાં કર્યું.

‘સાહેબ ! આપ તો તીર્થાધિરાજ શ્રી શત્રુંજયની નવાણું યાત્રા દીર્ઘ તપશ્ચર્યા સહિત કરી આવ્યા. અમારો ઘણો ભાવ હતો પણ તે સમયે કુટુંબ સહિત આવી શકાય તેમ નહોતું. હવે તો શું થાય !’ શુરભક્ત શેઠ ભગવાનદાસ હીરાચંદ્ર ઝવેરીએ ભાવના દર્શાવી.

‘ભાગ્યશાળી ! તીર્થાધિરાજ શત્રુંજય જગતના તીર્થ-ધામોમાં અલૌકિક અમતકારી તીર્થ છે. તે યુગયુગથી આત્મ-શુદ્ધિ, આત્મશાંતિ અને આત્મકલ્યાણનો દિવ્ય સંદેશ આપી રહ્યું છે. મને તે તીર્થભૂમિમાં જે પરમશાંતિ મળી છે તે ક્યાંયે અજો તેમ નથી. તમાસ ભાવ હોય તો જરૂર નવાણું યાત્રા કરો. તમારે ગૃહસ્થીને તો સરળતા છે. આજે બેઠા ને કાલે ત્રિદ્વિગિરિમાં’ પન્થાસજી મહારાજે ભાવનાની પુષ્ટિ કરી.

‘કૃપાળુ ! આપશ્રીના ઉપદેશામૃતથી કુટુંબ સહિત નવાણુ યાત્રાની ભાવના જાગી છે પણ આપશ્રીની નિશ્રામાં હૃદય યાત્રા થાય તો તો અમારું પરમ કલ્યાણ થઈ જાય. એ કામના કેમ પૂરી થાય ? ક્યાં મુંઝઈ અને ક્યાં સિદ્ધિસ્થેત્ર !’ શ્રી ભગવાન-ઝવેરીએ પોતાની ઈચ્છા દર્શાવી.

‘ભગવાનભાઈ ! વાત તો ખરી. તમારે ગૃહસ્થીને તો બીજો દિવસે પહોંચાય પણ અમારે તો સમય લાગે. પણ તમારા કુટુંબની ભાવના હોય અને મારી જરૂર જણાતી હોય તો આલો હું પણ પાલીતાણા તરફ વિહાર કરું. તમે સુખેથી યાત્રાથો આવો અને તીર્થયાત્રાનો લાભ લઈએ. મને પણ ફરી ફરી હાહાની યાત્રાનો લાભ મળશે.’ પન્યાસજીએ પોતાની ભાવના પ્રગટ કરી.

ભગવાનભાઈ તો ખુશખુશ થઈ ગયા. મુંઝઈ-મોહમયીમાંથી ગૃહસ્થીને નીકળાય નહિ. કાંઈને કાંઈ કામ-આવરણ આવ્યાજ કરે, વળી આવા ચારિત્રપાત્ર-દીર્ઘ તપસ્વી પન્યાસજી મહારાજ કૃપાદષ્ટિથી પધારે તો તો બેડોપાર થઈ જાય. તેમણે પન્યાસજી પાસે તીર્થયાત્રા માટે પ્રતિજ્ઞા લીધી. પન્યાસજી ફરી મુંઝઈથી વિહાર કરી વલસાડ, સુરત, ભરૂચ, કાવી, ખંભાત, ધોલેરા, વળા થઈને પાલીતાણા પધાર્યા. દરમ્યાન શેઠ ભગવાનદાસ ઝવેરી પોતાના આખા કુટુંબને લઈને પાલીતાણા આવી ગયા હતા.

પન્યાસજી મહારાજની સાનિધ્યમાં આનંદ ઉત્સાહ અને ભાવપૂર્વક આખા કુટુંબે શ્રી સિદ્ધગિરિની ત્રિધિપૂર્વક નવાણુ યાત્રા પૂર્ણ કરી.

ભગવાનદાસ પોતાને આની અમેલી તક મળવા માટે ભાગ્યશાળી માનવા લાગ્યા, ગુરૂમહારાજની અસીમ કૃપા જોઈને ભગવાનદાસ તે દિશ થઈ ગયા.

પન્થાસળ પાલીતાણામાં રહ્યા ત્યાં સુધી એકાંતરે ઉપવાસ અને પારણામાં આયંજિલ એવી ઉચ્ચ તપશ્ચર્યા પૂર્વકની યાત્રાનો મહાન સાલ લીધો.

ધન્ય તપશ્ચર્યા ! ધન્ય ત્યાગ !

ધન્ય યાત્રા ! ધન્ય તપસ્વી !

સેવાભૂતિ પૂજ્યપાદ્

મુનિશ્રી ગુલાબમુનિજી મહારાજ

મૂળ પાટીદાર (ઝટ) સ્થાનકવાસી દીક્ષા ૧૯૫૭

સંવેગી દીક્ષા શ્રી સિદ્ધગિરિમાં સં. ૧૯૭૫ વૈ. શુ. ૬

સેવામૂર્તિ શિષ્યની પ્રાપ્તિ

(૧૭)

‘સાહેબ ! અમે આપની તપશ્ચર્યા, શાંત પ્રકૃતિ, ત્યાગ-
દષ્ટિ તથા સૌમ્યતાથી આકર્ષાઈને આપની પાસે રહેવાના
ભાવથી આવ્યા છીએ’ એ ત્રણ દીક્ષાર્થીઓએ પ્રાર્થના કરી.

‘ભાગ્યશાળીઓ ! શું તમારી ભાવના દીક્ષા લેવાની છે !’
આપણા ચરિત્રનાયકે પ્રશ્ન કર્યો.

‘કૃપાળુ ! અમે તો એ નિષ્કંચ કરીને જ આવ્યા છીએ.
આપ જેવા પરમ ત્યાગી ગુરૂવર્યની સેવા ક્યાંથી !’

‘જુઓ ! હું તો પરમપરોપકારી, મહાપ્રભાવિક શ્રી મોહન-
લાલજી મહારાજનો શિષ્ય છું. તપશ્ચર્યા, તીર્થયાત્રાઓ,
અમાનુગ્રામ વિહાર, ગુરૂસેવા અને જૈનસમાજનું કલ્યાણ એ
મારું કથેય છે. આ સંવેગી દીક્ષા તો ખાંડાના ખેલ છે. જોઈ
વિચારીને-નિષ્કંચ કરજો.’

‘ સાહેબ ! અમારો મક્કમ નિર્ધાર છે. અમે આપની સેવામાં જ રહેવાના છીએ. હવે અહીંથી પાછા જવાના નથી જ. ’ અને દીક્ષાર્થીઓએ મક્કમતા દર્શાવી.

‘ ભાગ્યવાનો ! હું તમારી મનોકામના સમજ્યો છું. તમારી ભાવના ઉંચી છે. હું તમને જરૂર દીક્ષા આપીશ; પણ તમને હરકત ન હોય તો તમારો પૂર્વ ઇતિહાસ તો જણાવો. ’ પન્થાસજી શ્રી ઋદ્ધિમુનિએ જણાવ્યા દર્શાવી.

‘ સાહેબ ! અમારા પૂર્વજીવનની કથા લાંબી છે. અમે મારવાડના સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયના પૂજ્ય શ્રી જયમલજીના સમુદાયના મુનિ શ્રી સૂર્યમલજીના શિષ્ય-પ્રશિષ્ય છીએ. સં. ૧૬૬૦ માં શુદ્ધસંવેગી ધર્મ અંગીકાર કરવા ભાવના જાગી. તીર્થયાત્રા કરતા કરતાં મારવાડથી આણંદની યાત્રા કરી પાલણપુર, લોચણી, સોનગઢ થઈને અહીં પાલીતાણામાં આવ્યા હતા. પણ સ્થાનકવાસી સાધુ એટલે કેઈ ધર્મશાળામાં જગ્યા ન મળી. એક ભાવસારની દુકાન હતી. તેણે અમને ઉતારાની વ્યવસ્થા કરી આપી. તીર્થોધિરાજની ભાવથી પાંચ યાત્રા કરી. આ વખતે સંવેગીપણાની દીક્ષા લેવાની ઇચ્છા હતી, પણ કેઈ ઉદાર શાંત મુનિરાજ મળ્યા નહિ. પાલીતાણાથી પછેગામ થઈ ખરવાળા ગયા. ત્યાં સ્થાનકવાસી વેષનું પરિવર્તન કર્યું અને મંદિરમાર્ગીનો વેષ ધારણ કર્યો. શ્રી મોહનલાલજી માહારાજ-શ્રીના સમુદાયના શ્રી પ્રસન્નમુનિજીની પાસે ત્રણ મહિના રહી સાધુની દરેક ક્રિયા શીખી લીધી. પછી સંવેગીપણાની દીક્ષા લેવાની તો હતી, પણ દૂરદૂરના તીર્થોની યાત્રાની ભાવના થયે તુરતમાં સંવેગી દીક્ષા ન લીધી, અને પાદવિહાર

ગુરૂવર્ય શ્રી રૂપસુનિજી મહારાજ
સ્થાનકવાસી દીક્ષા ૧૯૩૬
સિક્ષાયત્ર યાત્રા કરીને સંવેગ પક્ષમાં ૧૯૬૧
સ્વર્ગવાસ ૧૯૭૪

રેલ વિહાર કરી શ્રી સમેતશિખર, પાવાપુરી, રાજગૃહી, ચંપા-
પુરી, અજમગંજ, કલકત્તા વગેરેની યાત્રા કરી. આતુર્ભાસમાં
બુદ્ધાબુદ્ધા શહેરમાં જઈને સ્થિરતા કરતા. સં. ૧૯૬૦ માં ખેરાળુ,
૧૯૬૧ માં પાલણુપુર, ૧૯૬૨ માં શિરોહી, ૧૯૬૩ માં અજ-
મગંજ, ૧૯૬૪ માં માલેગામ, ૧૯૬૫ માં સાહી, ૧૯૬૬ માં
ખાત્રી, ૧૯૬૭ માં મેડતા, ૧૯૬૮ માં કુચેરા, ૧૯૬૯ માં
પાચોરા અને ૧૯૭૦ થી ૭૪ માં નાગોરમાં આતુર્ભાસ કર્યા.
નાગોરમાં આમારામાના શ્રી રૂપચંદ્રજી સં. ૧૯૭૪ ના શ્રાવણ
શુદ્ધિ ૧૪ તું પાક્ષિક પ્રતિક્રમણ કરી બૃહત્સાંતિ સાંભળતાં
સાંભળતાં સમાધિપૂર્વક નાગોરમાં સ્વર્ગવાસ પામ્યા. અમે બે
રહ્યા. છેવટે ગિરિરાજ શત્રુજયની યાત્રાની ભાવનાથી વિહાર
કરી મેડતા, સોજત, નાંડોલ, વરકાણા, શીવગંજ, પીંડવાડા,
પાલનપુર, મેસાણા, અમદાવાદ, ધોળકા, ધંધુકા, વળા થઈને
પાત્રીતાણા આવ્યા. અહીં આપશ્રીની પ્રસિદ્ધિ સાંભળી આનંદ
થયો. વળી આપશ્રી પૂજ્ય મોહનલાલજી મહારાજશ્રીના પ્રશિષ્ય
છો તેથી તો અત્યંત આનંદ થયો. હવે કૃપા કરી અમને
તારો, આપના શિષ્યો બનાવો. 'બન્ને દીક્ષાર્થીઓએ પોતાની
પૂર્વકથા કહી સંભળાવી.

‘જહાસુખમ ! તમે સુખેથી અત્રે અમારી સાથે જ રહો.
વૈશાખ શુદ્ધિ ૬ ના રોજ તમને દીક્ષા આપીશું.’ આપણા
ચરિત્રનાયકે વચન આપ્યું. બન્નેના હૃદય આનંદ ઉર્મિથી ઉભરાઈ
આવ્યા. ગુરૂચર્યાના ચરણમાં પ્રણિપાત કરી, આનંદપૂર્વક રહેવા
લાગ્યા. દીક્ષાના મુદ્દતની આતુરતાપૂર્વક રાહ જોવા લાગ્યા.
તીર્થયાત્રાઓ કરી પોતાની જાતને વિશેષ નિર્ભળ બનાવવા લાગ્યા.

સં. ૧૯૭૫ ના વૈશાખ સુદ ૬ ના મંગળ દિવસે બન્ને મારવાડી મુનિઓને પન્થાસજી મહારાજશ્રીએ દીક્ષા આપી. શ્રી ગુલાબચંદજીને પોતાના શિષ્ય તરીકે જાહેર કરી શ્રી ગુલાબમુનિ નામ સ્થાપન કર્યું. શ્રી ગિરધારીલાલજીને શ્રી ગુલાબમુનિના શિષ્ય તરીકે જાહેર કરી શ્રી ગિરિવરમુનિ નામ સ્થાપન કર્યું, શ્રી ગુલાબમુનિજી તેા સેવામૂર્તિ બની ગયા. ગુરૂવર્યના અનન્ય પરમ પ્રિય ભક્ત અને શિષ્ય તરીકે આચાર્યપ્રવર શ્રીમદ્ જીનઋદ્ધિસૂરીશ્વરજીના પ્રત્યેક શાસન ઉદ્યોતના અને ધર્મપ્રભાવનાના કાર્યમાં જોડાજોડ રહ્યા. આચાર્યશ્રીની ઉચ્ચ તપશ્ચર્યા તથા માંદગીમાં પણ ગુરૂદેવની છાયા તરીકે પાસેને પાસે જ રહ્યાં. ગુરૂદેવના સ્વર્ગવાસ સમયે ગુરૂદેવે પરમ શાંતિપૂર્વક મહામૂલા આશીર્વાદ આપ્યા. આજે શાંતમૂર્તિ શ્રી ગુલાબમુનિજી ગુરૂદેવને પગલે પગલે ગુરૂદેવનેા સંદેશ જનતામાં પહોંચાડી રહ્યા છે. ગુરૂદેવના જીવનને ઉજવણ કરી રહ્યા છે.

શ્રી મોહનલાલ જૈન-જ્ઞાનમંદિર

[૧૮]

શ્રી ખરતરગચ્છ નલોમણિ, સુખઈ તથા સુરતના જૈન સમાજના મહદ ઉપકારી, પરમ યોગી, વચનસિદ્ધિવાળા, પરમ પૂજ્ય શ્રી મોહનલાલજી મહારાજ સં. ૧૯૬૬ માં સુરતમાં ખિરાજતા હતા. તેમના પોતાના ઘણા શાસ્ત્રના પુસ્તકો તથા જૈનધર્મ, જૈન ઇતિહાસ, જૈન કથા, જૈન સાહિત્ય, જૈન તત્ત્વ-જ્ઞાન, આગમ સાહિત્ય વગેરે હજારો ગ્રંથરત્નો જુદી જુદી જગ્યાએ હતા. આવા ગ્રંથરત્નોનો સંગ્રહ એકજ જગ્યાએ હોય તો સાધુ-સાધ્વી, જૈન વિદ્વાનો તેનો વિશેષ લાભ લઈ શકે તેવો વિચાર મહારાજશ્રીને સ્ફૂર્યો. તેમણે સુરતની આસ-પાસ જ્ઞાતિના અગ્રેસર શેઠ નગીનચંદ કપુરચંદ ઝવેરીને બોલાવ્યા અને ઉપદેશ આપ્યો.

‘ભાગ્યશાળી! પૂર્વપુણ્યના ઉદયે તમે હામ-હામ અને હામ ઉપરાંત વીતરાગ ધર્મ અને અદ્વિતીય ખળના રૂપ શાસ્ત્રો પામ્યા છો. શાસ્ત્રોની સંભાળ તો દરેક જૈને રાખવી

ઘટે. તે તો કદપતરૂ સમાન છે. તમને ધર્મની ઊડી લાગણી છે. આપણા ખબના જેવાં અણુમોલ રત્નો વિખરાયેલાં જ્યાં ત્યાં પડ્યાં છે. લક્ષ્મીના સ્વામી તો બન્યા છે પણ તે લક્ષ્મીને પટારામાં પૂરી રાખવા કે તેજૂરીઓમાં ગોંધી રાખવા માટે તો નથી મળી ને? તે લક્ષ્મીનો સદ્ઉપયોગ કરો. તેને વાવો અને તો જ તેમાંથી મિષ્ટ ફળો પામશો. મારી પોતાની પાસે હબરો અંચરત્નો છે. જો તમે એક સુંદર જ્ઞાનભંડાર બનાવો તો મારાં બધાં પુસ્તકો તેમાં આપી દઉં. વળી બીજાં જરૂરી સાહિત્ય-તત્વ-જ્ઞાનના અંથો પણ લાવવામાં આવશે. આવા અંચરત્નોના સંગ્રહથી એક ભવ્ય જ્ઞાનભંડાર થશે. તમારી લક્ષ્મીનો જ્ઞાન પ્રભાવનામાં ઉપયોગ થશે.’

શ્રી નગીનહાસભાઈ તો સરળ પરિણામી, અનન્ય ગુરુભક્ત તથા જ્ઞાનપ્રભાવનામાં પુણ્યોદય માનવાવાળા હતા. તેમણે ગુરુ-મહારાજના ઉપદેશ વચનામૃતો ઝીલી લીધાં અને જ્ઞાનભંડાર માટે પોતે નિષ્ઠુ થઈ.

‘કૃપાનિધાન! આપશ્રી આપનાં પુસ્તકો જ્ઞાનભંડારને આપો છો તો હું પુસ્તકોની રક્ષા થઈ શકે તેવું પત્થરનું ભવ્ય મકાન બંધાવીશ. આપશ્રીના નામથી જ જ્ઞાનભંડાર થશે અને દરેક માણસ તે જ્ઞાનભંડારનો લાભ લઈ શકે તેવી વ્યવસ્થા શ્રી સુરતનો સંઘ કરશે’ શેઠ નગીનચંદ કપૂરચંદે પન્યાસજીને વચન આપ્યું. મહારાજશ્રીએ પોતાનો હસ્તલિખીત તથા મુદ્રિત પુસ્તકોનો મોટો સંગ્રહ શ્રી સુરત સંઘને અર્પણ કર્યો.

પણ ભાગ્ય યોગે મહારાજશ્રી તો ત્યારપછી થોડા જ સમયમાં સુરતમાં સ્વર્ગે સીધાવ્યા. શ્રી શેઠ નગીનચંદ કપૂરચંદે

ઉપાશ્રયની સમીપમાં ભવ્ય મકાન બંધાવ્યું અને શ્રી મોહન-
લાલજી જૈન જ્ઞાનભંડાર જાહેર કર્યો.

ભંડારની સ્થાપના તો થઈ ગઈ, પરંતુ તેના નિભાવ માટે તથા સુવ્યવસ્થા માટે કોઈપણ જાતનું ફંડ નહોતું. અવ્યવસ્થાને લીધે કેટલાંક હસ્તલિખિત પુસ્તકો ચોરાઈ પણુ ગયાં. તેથી શ્રી નગીનદાસ કપુરચંદ ઝવેરીના સરળ સ્વભાવી સુપુત્ર શ્રી ફકીરચંદ નગીનચંદ ઝવેરીએ તે વખતે મારવાડમાં વિચરતા પન્થાસશ્રી હર્ષસુનિજીને ભંડારની સુવ્યવસ્થા માટે સુરત પધારવા વિનંતિ કરી. ગુરુભક્તિમાં સાવધાન વિદ્યાપ્રેમી પન્થાસજી શ્રી હર્ષસુનિજી ઘણો લાંબો વિહાર કરીને પરમપૂજ્ય ગુરુવર્યાના જ્ઞાનભંડારની સુવ્યવસ્થા કરાવવા સુરત પધાર્યા. પન્થાસજીનો સુરતનો પ્રવેશ સ્મરણીય હતો. શ્રી મોહનલાલજી જૈન જ્ઞાન ભંડારના કાર્યવાહકોને શ્રદ્ધા બેઠી કે પન્થાસજી મહારાજની પ્રેરણાથી ભંડારની વ્યવસ્થા સુંદર થશે. પણ કાળની ગતિ વિચિત્ર છે. માણસ ધારે છે શું અને થાય છે શું ! ન જાણે જનકી નાથ ! પ્રભાતે કિં ભવિષ્યતિ' પન્થાસજીએ પ્રવેશ કર્યો તે જ દિવસે તેઓ એકાએક બિમાર થઈ ગયા. શ્રીસંઘને ભારે ચિંતા થઈ પડી. માંદગીએ જોતજોતમાં ભયંકરરૂપ પકડ્યું. શ્રીસંઘના આગેવાનોએ પ્રસિદ્ધ પ્રસિદ્ધ વૈદ્યો-ડાકટરોને લાવીને અનેક ઉપચારો કર્યા પણ 'ટૂટીની બૂટી નહિ' તેમ ચાર જ દિવસમાં પન્થાસજીનો સ્વર્ગવાસ થઈ ગયો. સૂરતના આખાલ-વૃદ્ધ ભારે ગમગીન બની ગયા. જૈનધર્મની ઉન્નતિના અનેક કાર્યો થવાની ધારણા નિષ્ફળ ગઈ.

આ વખતે આપણા ચરિત્ર નાયક પન્થાસજી મહારાજ શ્રી

ઋદ્ધિમુનિજી ખંભાતમાં હતા. બધા આગેવાનોની દૃષ્ટિ તેમના તરફ ગઈ. તેઓ પરમપૂજ્ય ગુરૂવર્યના અનન્ય ભક્ત-તપસ્વી-ત્યાગી અને વચનસિદ્ધ ગણાતા હતા. સુરતથી શેઠ ફકીરચંદ્ર ઝવેરીએ પોતાના મુનિમ શ્રી કપુરચંદ્ર સાકરચંદ્રને ખંભાત મોકલ્યા. જ્ઞાનભંડારની અવ્યવસ્થાની વાત સાંભળી પન્યાસજીને દુઃખ થયું. ઢાઢા ગુરૂના જ્ઞાનભંડારની સુવ્યવસ્થા કરવી એ મારી પ્રથમ ફરજ છે તેમ સમજી પન્યાસજીએ ખંભાતથી વિહાર કર્યો.

પેટલાદમાં શેઠ છગનભાઈનો અઠ્ઠાઈમહોત્સવ હતો. તે માટે શેઠ છગનભાઈની વિનતિથી પેટલાદમાં સ્થિરતા કરી અને શાંતિસ્નાત્ર-મહોત્સવ તથા સંઘ જમણુ વગેરેની સમાપ્તિ બાદ બોરસદ, પાટરા અને ભરૂચ થઈને સુરત પધાર્યો, સુરતમાં નવસારીવાળા શેઠ અમરચંદ્રભાઈએ વિનતિ કરી કે નવસારીમાં અમારા કુટુંબની એક બહેનને નવપદજીનું ઉજવણું કરવાનું છે. આપ કૃપા કરી પધારો. તેમની વિનતિને સ્વીકારીને પન્યાસજી મહારાજ આદિ ઠાણા ૪ નવસારી પધાર્યો. નવસારીમાં પન્યાસજીનું ભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું. નવપદજીનું તથા જ્ઞાનપંચમીનું ઉજવણું, જળજત્રાનો વરઘોડો, શાન્તિસ્નાત્ર, સંઘ જમણુ આદિ ધાર્મિક ઉત્સવ પન્યાસજી મહારાજની છત્રછાયામાં આનંદપૂર્વક સમાપ્ત થયો. નવસારીમાં આ ઉત્સવ પ્રસંગે વલસાડથી શેઠ ગાંડાભાઈ પ્રાગજી, જીવદયા મંડળના પ્રણેતા શેઠ લલ્લુભાઈ ગુલાબચંદ્ર ઝવેરી તથા શેઠ મગનભાઈ મુળચંદ્ર, મુંબઈથી શેઠ ફકીરચંદ્ર કેશરીચંદ્ર, સુરતથી શેઠ સુરચંદ્રભાઈ બઠામી જજ વગેરે બહારગામના આગેવાન ગૃહસ્થો નવસારી આવ્યા હતા.

આ મહોત્સવ પૂરો થયા પછી વલ્લસાડની વિનિતિથી પન્યાસજી વલ્લસાડ પધાર્યા. અહીં શેઠ નાથાલાલ ખૂબચંદ કોઠારી તરફથી નવીન બંધાવેલ આલીશાન ઉપાશ્રય પાંચ દિવસનો ઉત્સવ કરીને પન્યાસજી શ્રી ઋદ્ધિમુનિજીના શુભ હસ્તે ખુલ્લો મુકાવ્યો. વલ્લસાડથી વિહાર કરી પન્યાસજી પાછા સુરત પધાર્યા. સં. ૧૯૭૭ નું 'ઓગણત્રીશમું' ચાતુર્માસ ગોપીપુરામાં શ્રી મોહનલાલજી જૈન ઉપાશ્રયમાં કર્યું.

‘મથેણ વંદામિ !’ શેઠ ચુનિલાલ ગુલાબચંદ દાલીયાએ વંદણા કરી.

‘ધર્મલાલ ! હું તમને જ યાદ કરતો હતો. તમે તો પરમપૂજ્ય ગુરૂદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના અનન્ય ભક્ત છો. તમારે એક કામ કરવાનું છે,’ પન્યાસજીએ દાલીયાજીને સૂચના કરી.

‘સાહેબ ! આજ્ઞા ફરમાવો. મારાથી શક્ય હશે તે જરૂર કરીશ.’

‘તમે તો ભાગ્યશાળી છો. સરકારી જંગલખાતાના રૂા. ૧૧૦૦) ના માસિક પગારના ઉચ્ચ અધિકારી પરથી નિવૃત્ત થયા છો. તમારા જેવા સેવાભાવી શ્રદ્ધાળુ આગેવાને તો સમાજને દોરવણી આપી સમાજનું કલ્યાણ કરવું જોઈએ. અમારા દાદા ગુરૂના નામનો આ આલીશાન જ્ઞાન ભંડાર કેવો સુંદર છે ! તેના ગ્રંથરતનો અનુપમ છે. તે આપણો સાચો વારસો અને ઉત્તમ ખજાનો છે. તેની અવ્યવસ્થા જોઈ મને પણ દુઃખ થયું. તમારા જેવા બે પાંચ ભાઈઓ મન પર લ્યે તો સુરતમાં તે જ્ઞાનની ગંગા વહેવડાવી ઘેરઘેર અને આખા ભવૃદ્ધમાં જ્ઞાનના

હીવડા પ્રગટાવી શકે. મારો તો તમને અનુરોધ છે કે તમે આ કાર્યની જવાબદારી લ્યો તો જરૂર આ જ્ઞાનભંડારનો ઉદ્ધાર થશે જ થશે.’ આપણા ચરિત્રનાયકે હાલીયાજીને પ્રેરણા આપી.

‘હયાજી! આપની વાત તો તદ્દન સાચી છે. પણ નિભાવ કંડ વિના આપણે શું કરી શકીએ. આપશ્રી તે માટે પ્રયત્નશીલ છો. જો અમારા સદ્ગુણો નિભાવકંડ સાફ થઈ જાય તો આપની આજ્ઞા પ્રમાણે હું જરૂર ભંડારની સુવ્યવસ્થા માટે સેવા આપીશ.’ શ્રી ચુનિલાલ હાલીયાએ વચન આપ્યું.

બ્યારથી પન્થાસજી સૂરત પધાર્યા ત્યારથી આપણા પન્થાસજીએ શ્રી મોહનલાલજી જૈન જ્ઞાનભંડારને સુવ્યવસ્થિત કરવા માટે પ્રયાસ આરંભ્યો. સૌથી પ્રથમ નવાપુરાવાળા શેઠ કૃષ્ણાજી જોધાજીએ રૂા. ૨૦૦) કબાટ માટે નોંધવ્યા અને પછી તો ધીમે ધીમે એક જ જાતના ૪૫ કબાટોની મદદ મળી.

‘સાહેબ! અમારી ભાવના આપશ્રીની નિશ્રામાં ઉપધાન વહન કરાવવાની છે.’ શેઠ લાલુભાઈ હેમચંદ તથા શેઠ હીરાચંદ જીવજીજીએ વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યવાનો! ઉપધાન વહન કરાવવાની તમારી ભાવના ઉત્તમ છે. તે માટે મારે વિદ્વદ્વચ્ચં શ્રી માણેકમુનિજીની સાથે થોડી વિચારણા કરવાની છે તે પછી તમને જણાવીશ.’ પન્થાસજીએ ખુલાસો કર્યો.

‘કૃપાજી! આપ તેમને જરૂર જણાવશો પણ અમને તો તે માટે મંજૂરી આપો. અમે અમારી તૈયારી આજથી શરૂ કરીએ.’ બન્નેએ મંજૂરી માગી.

‘આપણા પરમ પૂજ્ય ગુરૂવર્ય શ્રીમદ્ મોહનલાલજી મહારાજશ્રીના આ જ્ઞાનભંડારને માટે મારી થોડી જવાબદારી છે. તે માટે હું જ્ઞાનભંડારના દ્રુતી તથા શ્રી સંઘની સાથે વાટાઘાટ કરીને તમને જણાવીશ.’

‘ગુરૂવર્ય ! આપ જેમ કહેશે એમ અમારે તો મંજુર છે.’

‘હવે હું આ પયુષ્ણપર્વમાં સમય મેળવી વાતચીત કરી લઈશ. આપણે વિજ્યાદશમીનો પ્રવેશ રાખીશું. તમે નિશ્ચિંત રહેશો.’

ગુરૂમહારાજની મંજુરી મળવાથી બન્નેને ખૂબ ખૂબ આનંદ થયો. આપણા ચરિત્રનાયકે મુનિ રત્નશ્રી માણેકમુનિજીની સલાહ લીધી તથા ભંડારના કાર્યવાહકો સાથે પણ વિચારણા કરી. એવો વિચાર કર્યો કે શ્રી મોહનલાલજી જ્ઞાનભંડારના મકાનમાં ઉપધાનની ક્રિયાઓ કરાવવી અને માળ વગેરેની ઉપધાન અંગેની બોલીની જે ઉપજ આવે તે ભંડારના નિભાવ ખાતામાં લઈ જવી.

પયુષ્ણ પર્વમાં આ વિષે ગોપીપુરાના ઉપાશ્રયમાં શ્રી સંઘ સમક્ષ જાહેર કરવામાં આવ્યું કે આવતી વિજ્યાદશમીના દિવસે ગોપીપુરામાં આવેલા શ્રી મોહનલાલજી જૈન જ્ઞાન ભંડારના મકાનમાં ઉપધાનતપ શરૂ કરવામાં આવશે, અને તે ઉપધાનમાં માળ વગેરેની જે ઉપજ આવશે તે જ્ઞાનભંડારના નિભાવ ફંડ ખાતે લઈ જવામાં આવશે. તે પ્રસંગે શેઠ લાલુભાઈ હેમચંદ બરફીવાળા તથા શેઠ હીરાચંદ જીવણજીએ ઉભા થઈને શ્રી સંઘને જણાવ્યું કે ઉપરોક્ત રીતે અમારે ઉપધાન કરાવવાની અમારી ભાવના છે તો શ્રી સંઘ કૃપા કરી અમને રજા આપે, તે જ વખતે સંઘ તરફથી શ્રી મોહન-

લાલજી જ્ઞાન ભંડારના કાર્યવાહક શેઠ ફકીરચંદ નગીનચંદ ઝવેરીએ ઉભા થઈને બન્ને ભાગ્યશાળીઓને ચાંદલો કરી ઉપધાન વહન કરાવવાનો આદેશ આપ્યો.

વિજયાદશમીના દિવસે શ્રી મોહનલાલજી જૈન જ્ઞાન-ભંડારના મકાનમાં ઉપધાન શરૂ કરવામાં આવ્યા. તે જ દિવસે ૮૦ માણસોએ ઉપધાનમાં પ્રવેશ કર્યો.

ઉપધાન વહન ખૂબ સુંદર રીતે થયાં. તપસ્વીઓએ શાંતિ-પૂર્વક ક્રિયાઓ કરી. માળનો ભવ્ય વરઘોડો નીકળ્યો. માળા-રોપણનો ઉત્સવ આનંદપૂર્વક થયો. ઉપજ પણુ ઘણી સારી થઈ ઉપધાનમાં થયેલી ઉપજના ઉપયોગ વિષે ઘણું ઉદ્ઘાપોહ થયો. તે માટે ચર્ચાઓ પણ થઈ. કોઈકોઈએ દ્રેષભાવથી કલેશના બીજ વાળ્યાં પણ આપણા ચરિત્રનાયકની મક્કમતા-ઉપધાનના વ્યવસ્થાપકોનો નિર્ણય તથા શેઠ ફકીરચંદ તથા શેઠ કેશરી-ચંદ આદિના પ્રયાસોથી પહેલા શ્રી સંઘ સમસ્ત કરૈલ નિર્ણયજ કાયમ રહ્યો.

આ ઉપજ લગભગ રૂા. ૧૧૦૦૦) લગભગ થઈ હતી. પન્યાસજી મહારાજશ્રીના વરદ હસ્તે માળ પહેરાવવાની ક્રિયા કરાવવામાં આવી હતી. ઉપરાંત જ્ઞાનભંડારની રૂા. ૩૫૦૦) ની સીલક હતી. રૂા. ૫૦૦૦) શેઠ ફકીરચંદ નગીનચંદ ઝવેરીએ તથા તેમના ભાઈશ્રી ઝવેરચંદ તરફથી રૂા. ૧૦૦૦) બીજી પરચુરણ આવક મળી રૂા. ૩૦૦૦૦) ત્રીસ હજાર શ્રી મોહન-લાલજી જૈન જ્ઞાનભંડાર ખાતે જમે થયા. પન્યાસજી મહારાજ-શ્રીની પ્રેરણા અને પ્રાણપ્રેરક પ્રોત્સાહનથી શ્રી જ્ઞાન ભંડારના નવસર્જન માટે નાની મોટી બીજી પણ મહત્ત્વ મળી અને આરસ

જડાવવા માટે રૂ. ૨૦૦૦) રંગ રોગાનમાં રૂ. ૧૫૦૦) કબાટોમાં રૂ. ૭૦૦૦) વગેરે ખર્ચાયા અને શ્રી મોહનલાલજી જૈન જ્ઞાન ભંડાર સર્વાંગ સુંદર જ્ઞાન મંદિર થયું. આજે પણ એ જ્ઞાન-ભંડારનો લાભ સાધુ-સાધ્વી, વિદ્વાનો, અભ્યાસીઓ ખૂબ સારી રીતે લઈ રહ્યા છે.

જ્ઞાન ભંડારની સુવ્યવસ્થા થઈ ગયા પછી સાધુ સાધ્વીના અભ્યાસ માટે પંડિતની વ્યવસ્થા આપણા ચરિત્રનાયકના ઉપ-દેશથી કરવામાં આવી. આ ઉપરાંત બાળક બાલિકાઓના અભ્યાસ માટે ધાર્મિક શિક્ષકની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી. આ રીતે શ્રી મોહનલાલજી જૈન પાઠશાળાની સ્થાપના પણ કરવામાં આવી.

સુરતથી વિહાર કરી પન્યાસજી મહારાજ વલસાડ પધાર્યા. વલસાડના સંઘના આગ્રહથી સં. ૧૯૭૮ નું ત્રીસમું ચાતુર્માસ વલસાડમાં કર્યું. ચાતુર્માસ બાદ વિહાર કરી બીલીમોરા, જમાલપુર, સુરત, ભરૂચ, જમખેડ, કાવી થઈને પન્યાસજી મહારાજ શ્રી ઋદ્ધિમુનિજીએ સં. ૧૯૭૯ નું એકત્રીશમું ચાતુર્માસ ખંભાતમાં કર્યું. ચાતુર્માસ બાદ વિહાર કરી બોરસદ, વાસદ, વડોદરા, મીયાગામ, જગડીયા, માંગરોળ, તડકેશ્વર, બહુધાન થઈને પન્યાસજી મહારાજ કડોદ પધાર્યા. સંવત ૧૯૮૦ નું બત્રીશમું ચાતુર્માસ કડોદમાં કર્યું. પન્યાસજી મહારાજના ઉપદેશથી આસો માસમાં કડોદમાં ઉપધાન શરૂ થયાં. ઉપધાન સમાપ્તિના સમયે અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ, શાંતિસ્નાત્ર તથા સંઘજમણ વગેરે આનંદપૂર્વક થયાં.

ધર્મ-ઉદ્યોત

(૧૯)

ભાગ્યવાનો ! તમે બધા ભાઈઓ-બહેનો બાળકો, વૃદ્ધો, દુધપાક-પુરીનું જમણુ જમો અને તમારા જૈનધર્મ પાળનારા વીતરાગ ભગવાનને માનનારા, પ્રતિક્રમણુ-સાંભાલિક, પૂજા આદિ કરનારા તમારા ભાઈઓ લાડવાશ્રીમાળી તમારી સાથે બેસી ન શકે ! તે કોઈ રીતે ઇષ્ટ નથી. ‘ પીછે સે ચલી આતી હે ’ એ હવે ક્યાં સુધી ચાલશે. તમે તો શાણુ છો. આપણે સમય પ્રમાણુ સંગઠન અને સંઘની દૃષ્ટિએ જરૂરી ફેરફાર કરવા જોઈએ. આમાં તો માત્ર કઠાગ્રહ છે. નવકાર જાણનાર કોઈપણ જૈન-સ્વામી ભાઈને નવકારશી કે સંઘ જમણુમાં અટકાવી શકાય નહિ, તો તે જમણુને તમે નવકારશી ન જ કહી શકો. કોઈ કાળે કોઈ મતભેદના કારણે તેમ બન્યું હશે પણ આજે તો એવા નજીવા મતભેદો ભૂલી જઈ બધાએ એકચિત્તા સાધી તમારાજ લાડવાશ્રીમાળી ભાઈઓને તમારી સાથે જમાડવા જ જોઈએ. તેમાં શ્રીસંઘની શોભા-ઉદારતા છે. ’ પન્યાસજી મહારાજે સચોટ ઉપદેશ આપ્યો.

આ ઉપદેશ વચનોની જાડુઈ અસર થઈ, આગેવાનો સંમત થયા અને વર્ષોથી જુદા થયેલા લાડવાશ્રીમાળી

ભાઈઓ સંઘ જમણમાં સાથે જમવા લાગ્યા. આ કાર્ય કડો-
દના ઈતિહાસમાં સ્મરણીય ગણાયું. શ્રી લાડવાશ્રીમાળી
ભાઈઓ તે આ મંગળ પ્રસંગથી પન્યાસજીના આજીવન ઋણી
બન્યા, સંઘના નાના-મોટા કાર્યમાં લાડવાશ્રીમાળી ભાઈઓ
ઉત્સાહથી ભાગ લેવા લાગ્યા.

કડોદથી વિહાર કરી પન્યાસજી મહારાજ દરમણ પધાર્યા.
દરમણમાં ઢાહાણું, બગવાડા, વાપી અને વલસાડના આગેવાન-
ભાઈઓ પોતાના ગામમાં ચોમસું કરવા માટે વિનતિ કરવા આવ્યા.
વલસાડવાળા શેઠ ગાંડાભાઈ પ્રાગજીભાઈ તથા જીવદયા કામમાં
ઘણો જ પ્રશંસનીય પ્રયાસ કરનાર શેઠ લલ્લુભાઈ ગુલાબચંદ-
ભાઈ ઝવેરીનો વિશેષ આગ્રહ હોવાથી તથા ધર્મ ઉદ્યોતના
વિશેષ કાર્યો થવાની સંભાવનાથી પન્યાસજી મહારાજશ્રીએ
વલસાડની વિનતિ સ્વીકારી.

ગ્રામાનુગ્રામ વિચરતા પન્યાસજીએ ધામધૂમપૂર્વક વલ-
સાડમાં પ્રવેશ કર્યો. સં. ૧૯૮૧ નું ત્રેતીશમું ચાતુર્માસ
મહારાજશ્રીએ વલસાડમાં કર્યું.

વલસાડના ચાતુર્માસમાં આપણા ચરિત્રનાયકે એક એક
પારણાને આંતરે અઠૂમ જેવી કઠિન તપશ્ચર્યા ચાર માસ સુધી
કરી, આત્મિક આનંદનો અનુભવ કરી અનેક પ્રકારની આત્મ-
શક્તિ ખીલવી આત્મદર્શન મેળવ્યું.

પર્યુષણની આરાધના આનંદ પૂર્વક થઈ. આસપાસના
ગામોના ઘણા ભાઈ-બહેનોએ પર્યુષણનો લાભ લીધો. કૃષ્ણસવાળા
શેઠ મેઘરાજજીના બહેન શ્રી સૂરજબહેને ૧૦ ઉપવાસની તપશ્ચર્યા
કરી હતી, અને પંદર દિવસ તેમના તરફથી સાધર્મી ભાઈઓની

ભક્તિ કરવામાં આવી હતી. ઉપરાંત પરીયાવાળા શેઠ છોટા-લાલભાઈ, અંબાચવાળા શેઠ તારાચંદ જેતાજી અને શેઠ કેસરીમજી જેઠાજી કાંકરીયા તરફથી પણ જીદાજીદા રસોડા ચાલતાં હતાં. આખા હિંદુસ્તાનમાં અને પરદેશમાં પણ જીવદયા મંડળી મારફત તન મન અને ધનથી જીવદયાનું અત્યુત્તમ કાર્ય કરનાર શેઠ લલ્લુભાઈ ગુલાબચંદ ઝવેરીએ આખા ચોમાસામાં મહારાજ સાહેબને વાંઢવા માટે બહારગામથી આવનાર ભાવિકોની ભક્તિનો લાભ લીધો હતો.

શેઠ લલ્લુભાઈ ઝવેરીની ઉપધાનની ભાવના થઈ અને શેઠ લલ્લુભાઈ ગુલાબચંદ ઝવેરી. તથા શેઠ નગીનદાસ ઝવેરી તરફથી ઉપધાન વહન કરાવવામાં આવ્યા. ઉપધાનમાં ઘણા ગામોના ભાઈ-બહેનોએ પ્રવેશ કર્યો. ઉપધાન આનંદથી સમાપ્ત થયાં.

માળારોપણ આદિ ઉત્સવો થયા. ધર્મનો સારો ઉદ્યોત થયો. આ પ્રસંગે શ્રી જીવદયા ખાતે રૂ ૩૦૦૦) ની ઉપજ થઈ હતી.

‘મથ્યેશ્વવંદામિ !’ જયચંદલાઈએ વંદણા કરી.

‘ધર્મલાભ !’ મહારાજશ્રીએ ધર્મલાભ આપ્યો.

‘સાહેબ ! મારી વૃદ્ધાવસ્થા છે. મારી ભાવના ઉત્સવ કરવાની છે. અમારા નાનકડા ગામમાં તો મુનિરાજ ભાગ્યે જ પધારે છે. આપ સાહેબ મારા તરફ કૃપા કરી મારે ગામ ઉંટડી પધારો. મારી ભાવના પૂર્ણ કરો, શેઠ જયચંદલાઈએ વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમારી ભાવના તો ઘણી સારી છે. તમારા હાથે કરેલી કમાણીનો વૃદ્ધાવસ્થામાં સદ્ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

તમારા નાના ગામમાં અનેક આત્માઓને વીતરાગ પરમાત્માના ઉત્તમધર્મનો યોધ થશે. તમારું કંઠ્યાણુ થશે.' પન્યાસણુએ સંમતિ આપી.

‘કૃપાળુ! હું મારા સ્નેહીસંબંધીને નિમંત્રણ મોકલું છું. આપશ્રી વહેલાસર પધારશે.’

‘ડુંગરીના ભાઈઓની પણ વિનતિ છે, પણ હું પહેલાં ઉંટડી થઈને ડુંગરી જઈશ. તમે સુખેથી તૈયારી કરો.’

શેઠ જયચંદભાઈની ભાવના આ રીતે પૂર્ણ થઈ તેથી તેમને આનંદ થયો. જયચંદભાઈ વલસાડ, ખીલીમોરા વગેરે નજદિકના ગામેમાં જાતે જઈને પોતાના સ્નેહીસંબંધી વર્ગને નિમંત્રણ કરી આવ્યા. દીર્ઘંતપસ્વી, ધર્મ ઉદ્યોતકારી પન્યાસણ મહારાજની નિશ્રામાં ઉંટડી જેવા ગામમાં ઉત્સવ થવાનો છે તે સંભળી ઘણા ભાઈઓને તેમાં ભાગ લેવાની ભાવના જાગી અને ઉંટડીમાં અકાંઈ મહોત્સવ, વિવિધપૂજા, સ્વામીવાત્સલ્ય ઘણા ઉમંગથી થયાં. શ્રી જયચંદભાઈએ પોતાની સ્વ કમાઈનો આ રીતે ધર્મ ઉદ્યોતમાં સદ્ઉપયોગ કર્યો. આસપાસના ગામેના ભાઈ-બહેનોને ધર્મનો યોધ મળ્યો. પન્યાસણ મહારાજના પ્રણુપ્રેરક પ્રવચનોથી ઘણા ભાવિકોના ભાવો ધર્મમય બન્યા.

ડુંગરીના ભાઈઓની પણ વિનતિ હતી. પન્યાસણ મહારાજ ઉંટડીથી ડુંગરી પધાર્યા. ડુંગરીમાં સ્વામીવાત્સલ્ય વગેરે થયું.

ડુંગરીથી વિહાર કરી ખીલીમોરા, નવસારી અને મરોલી થઈને પન્યાસણ મહારાજ સુરત પધાર્યા.

‘કૃપાસિંધુ ! આપ સાહેબ શ્રી સમેતશિખરજીની યાત્રાએ પધારો તો અમારી પણ ભાવના શિખરજીની યાત્રાની છે. સમેતશિખરજીની યાત્રા માટે આપને કશી તકલીફ નહિ રહે ૮-૧૦ ભાઈ બહેનો આપની સાથે જ રહેવાની ઇચ્છા રાખે છે. તે બધાનો જરૂરી ખર્ચ હું આપીશ. સંઘ કાઢવાની તો મારી શક્તિ નથી પણ આપશ્રીની સેવાભક્તિ અને યાત્રાનો નાનો સૂનો લાભ નથી. ઘણા વર્ષોથી આ મહાન તીર્થની યાત્રાનો લાભ હું લઇ શક્યો નથી. આપશ્રી પધારશો તો અમને પણ તે લાભ મળશે.’ શ્રી છોટુભાઈ ભગવાનદાસ ઝવેરીએ વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમારી ભાવના તો ઘણી સુંદર છે. મારી ઇચ્છા પણ સમેતશિખરજીની યાત્રાની છે પણ સમેતશિખરજીની યાત્રા સહેલી નથી. હવે તમારો અત્યંત આગ્રહ છે તો હું વિચારીને જણાવીશ.’

‘સાહેબ ! જ્યારે પણ આપશ્રી તે તરફ વિહાર કરો ત્યારે મને તુરત જણાવશો હું તે માટે શક્ય બધી વ્યવસ્થા કરીશ.’

સમેતશિખરજી તીર્થની યાત્રાની ભાવનાથી સુરતથી વિહાર કર્યો. આપણા ચરિત્રનાયક ખારડોલી, કડોદ થઇને માંડવી પધાર્યા. માંડવીમાં શેઠ મોતીચંદભાઈએ અઠાઈમહોત્સવ, શાન્તિસ્નાત્ર તથા સંઘજમણ કરી લાભ લીધો. માંડવીથી વિહાર કરી વ્યારા, સોનગઢ, નવાપુરા, ચિંચપાડા અને ખાંડખારા થઇને નંદરખાર પધાર્યા.

વ્યારાથી નંદરખારનો રસ્તો ઘણો જ ખરાબ હોવાથી પન્યાસજી મહારાજને વિહારમાં ભારે તકલીફ થઈ. પરિશ્રમ

પણ ઘણા પડયો. પગે સોજા આવી ગયા. નંદખારમાં શેઠ ડાહ્યાભાઈ મંછારામના જીનમાં પધાર્યો. તાવ પણ આવી ગયો. યાત્રાના પ્રારંભમાં જ વિઘ્ન આવ્યું. કોઈ જૈન મુનિ મહારાજ પોનાના જીનમાં ઘર આંગણે પધાર્યો છે તેમ સંભળી શેઠ ડાહ્યાભાઈ મહારાજશ્રીના દર્શને આવ્યા.

પન્યાસજી મહારાજને જોઈને તેઓ તો ખૂબ હર્ષિત થયા. પોતાને જૈન ધર્મના ઉત્તમ સિદ્ધાંતોની ઓળખાણ કરાવી પોતાને તથા પોતાના આખા કુટુંબને સન્માર્ગે ચઢાવનાર, પોતાના પરોપકારી ગુરૂમહારાજ પન્યાસજી શ્રી ઋદ્ધિમુનિજીને જોઈને ખૂબ પ્રસન્ન થયા. ઔષધની તુરત વ્યવસ્થા કરવામાં આવી, સેવાભક્તિનો પણ લાભ લીધો અને પોતાને આંગણે પોતાના જ ધર્મગુરૂ એકાએક આવી મળ્યા તે પોતાના અહો ભાગ્ય છે તેમ માનવા લાગ્યા.

‘સાહેબ ! આપની તબીયત સારી નથી. તાવ તો નથી પણ હજી અશક્તિ ઘણી છે. વળી આ દર માઈલના વિહારથી નંદરખારના વિહારમાં કેવી કડીનતા આવી ? તો સમેતશિખર તો હજી દૂર રહ્યું. આપની યાત્રાની ભાવના તો ઉત્તમ છે. છોટુભાઈ ઝવેરી પણ ભાગ્યવાન છે, પણ આપની તબીયત ખરાબર સારી ન થાય ત્યાંસુધી તો હું આપને વિહાર કરવા નહિ દઉં. સમેતશિખર માટે જે જે સામગ્રી જોઈશે તે માટે સેવક હરથડી તૈયાર છે. આપ તો મારા પરમ ઉપકારી છો. મારામાં ધર્મ પ્રાણ પ્રેરક છો.’ શેઠ ડાહ્યાભાઈ મંછારામે તબીયત સંભળવા આગ્રહ કર્યો.

‘ભાગ્યશાળી ! તમારી ભક્તિ તો પ્રશંસનીય છે. તમે તો મારા સ્વાસ્થ્ય માટે અને સુખશાતા માટે ઘણું ઘણું કરો છો, પણ મારા મનમાં હવે કે શેઠ છોટુભાઈની ભાવના પણ યાત્રાની છે તો આવા મહાન તીર્થની યાત્રાનો લાભ લઈ લેવો. પણ આ પ્રદેશનો વિહાર તો ઘણો જ કષ્ટદાયી નીવડ્યો. શ્રી છોટુભાઈએ તો બધી વ્યવસ્થા કરી છે, પણ શરીર કથળે ત્યાં શું થાય ! હવે હમણું તો આગળ વધી શકાય તેમ નથી.’ આપણા ચરિત્રનાયકે ખુલાસો કર્યો.

‘હયાળુ ! મારી વિનતિને માન આપી આપે શ્રી સમેત-શિખરની યાત્રાનો વિચાર મુક્તવે રાખ્યો તે જાણી આનંદ થયો. આ અમારા નન્દરખારના આગેવાનો પણ આવી પહોંચ્યાં.’

‘મથ્થેણ વંદામિ !’ આગેવાનોએ વંદણા કરી.

‘ધર્મલાભ !’ પન્થાસજીએ ધર્મલાભ આપ્યો.

‘મહારાજશ્રીએ મારી વિનતિને માન આપી શ્રી સમેત-શિખરની યાત્રાનો વિચાર મુક્તવે રાખ્યો છે.’ ડાહ્યાભાઈએ ખુલાસો કર્યો.

‘કૃપાળુ ! આ સમાચારથી તો બહુ જ આનંદ થયો પણ કૃપા કરી હવે હમણું અત્રે જ સ્થિરતા કરો અને આપના સુધા વચ્ચેથી અમારામાં ધર્મભાવના પ્રગટાવો.’ આગેવાનોએ વિનતિ કરી.

‘ભાગ્યવાનો ! મારા સ્વાસ્થ્ય માટે તો હું હમણું અહીં છું પણ મારી એક ભાવના છે.’

‘સાહેબ ! ફરમાવો. આપની આજ્ઞા શિરોધાર્ય છે.’

‘નન્દરબાર તો વેપારનું મથક છે. સાધુ સાધ્વીને માટે વિહારનું આશ્રય સ્થાન છે. તમારા ગામમાં ઉપાશ્રય ન હોય તે બરાબર નથી. તમે ઘણા બરા બહારથી આવી વસ્યા છો. પરમાત્માની કૃપાથી તમે સુખી થયા. લક્ષ્મી કમાયા પણ ધર્મ લક્ષ્મી વિના બધું નકાસું. તમે ધારો તો ઉપાશ્રય થતાં વાર શી !’

‘સાહેબ ! ઉપાશ્રય માટે અમારી ભાવના તો ઘણા સમયથી છે પણ તે માટેના પ્રયાસો થયા નથી.’

આપણા ચરિત્રનાયકના ઉપદેશની જાદુઈ અસર થઈ. તેજ વખતે રૂ. ૫૦૦૦) લખાઈ ગયા. ખીજા પણ રૂ. ૧૦૦૦૦) થયા અને ઉપાશ્રયનું ખાતમુહૂર્ત પણ થયું. કામ પણ તાબડ-તોબ શરૂ થયું અને મનોહર ઉપાશ્રય તૈયાર થઈ ગયો.

પ્રતિષ્ઠાનો દિવસ નક્કી થયો. અષ્ટોત્તરી સ્નાત્ર ભણાવવાનો નિર્ણય થયો. આસપાસના ગામોમાં નિમંત્રણ પત્રો મોકલવામાં આવ્યા.

શેઠ ડાહ્યાભાઈ મંછારામ મહારાજશ્રીના પરમ ભક્ત હતા. તેમણે મહારાજશ્રીને વિનંતિ કરી કે આ પ્રતિષ્ઠાના મહોત્સવમાં તેર દિવસની નવકારશી તથા અષ્ટોત્તરી સ્નાત્ર વગેરેનો લાભ મને મળવો જોઈએ. મારાં અહોભાગ્ય કે મારી લક્ષ્મીનો આવાં ધર્મઉદ્ધોતના કાર્યોમાં સદ્ઉપયોગ થશે. ડાહ્યાભાઈની ભાવના તો ઘણી જ ઉંચી હતી પણ ખીજા ભાઈઓને પણ લાભ મળવો જોઈએ તે દ્રષ્ટિએ શ્રીસંઘે શ્રી ડાહ્યાભાઈને ત્રણ

નવકારશીની રત્ન આપી. બીજી દશ નવકારશી બીજા ભાઈએ તરફથી લખાઈ ગઈ.

મહોત્સવનું કાર્ય ખૂબ આનંદપૂર્વક શરૂ થયું. અષ્ટોત્તરી રત્નાત્ર કરવામાં આવ્યું આસપાસના હજારો ભાઈબહેનોએ પ્રતિષ્ઠા-ઉત્સવનો લાભ લીધો. સં. ૧૯૮૨ ના જેઠ શુદ્ધ ૬ ના દિવસે પન્થાસજી મહારાજશ્રી ઋદ્ધિમુનિજીના મંગળ હસ્તે પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી. શ્રી ડાહ્યાભાઈએ દ્રવ્ય પરથી મમતા ઉતારી ઉદારતાથી લક્ષ્મીનો સદ્ઉપયોગ કર્યો. ભગવાનને ગાદીએ બેસાડવાનો, ધ્વજદંડ તથા કળશ ચઢાવવાનો આદેશ લીધો. પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ ખૂબ આનંદપૂર્વક થયો. શ્રી ડાહ્યાભાઈએ આ પ્રસંગે રૂ. ૫૦૦૦૦) જેટલી મોટી રકમ ખરચી જીવન ધન્ય બનાવ્યું. નન્દરખારના ભાઈબહેનોનો ઉત્સાહ અનેરો હતો. હજારો માણસો પ્રજુજીના દર્શન માટે ઉમટી આવ્યા હતા. જૈનશાસનનો જય જયકાર થઈ રહ્યો હતો.

આપણા ચરિત્રનાયકના પ્રેરક વચનોથી નન્દરખાર જેવા અનાય પ્રદેશમાં પણ ભારે ધર્મઉદ્યોત થયો. પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે રૂપીઆ એક લાખની તો ઉપજ થઈ. પ્રતિષ્ઠાનું કાર્ય નિર્વિઘ્ને પૂર્ણ થયું.

પ્રતિષ્ઠા સમયે આવેલ વ્યારાના સુરત જીલ્લામાં પ્રસિદ્ધ શેઠ ચીમનાજી મેઘાજી તથા બીજા વ્યારાના આગેવાનોએ વ્યારાના ચાતુર્માસ માટે વિનંતિ કરી. લાભાલાભની દૃષ્ટિએ પ્રતિષ્ઠા પછી પન્થાસજી મહારાજે વિહાર કર્યો વ્યારાના સઘે ધણા જ ઉત્સાહ અને ઠાઠમાઠથી પ્રવેશ કરાવ્યો. સં. ૧૯૮૨ નું ચૈત્રીશકુ ચાતુર્માસ પન્થાસજીએ વ્યારામાં કર્યું.

વ્યારામાં પર્યુષણ પર્વ કરવા માટે મહારાગામના ભાઈ બહેનો પણ આવ્યા હતા. ૧૮ અઠાઈ ઉપરાંત તપશ્ચર્યાઓ ધણી સારી થઈ-તપસ્વીઓની ભક્તિ પણ સારી થઈ. લગભગ મહિનો દિવસ તો ઉત્સવ ચાલ્યો.

પન્થાસજીના ઉપદેશથી વાલોડવાળા શેઠ મોતીજી રાજજી તથા બુહારીવાળા શેઠ ઉત્તમચંદ વીરચંદ તરફથી આસો સુદિ ૧૦ થી ઉપધાન શરૂ થયાં. આસપાસના ગામોના ઘણા બહેન ભાઈઓ પણ ઉપધાનમાં બેઠા. ઉપધાન આનંદપૂર્વક સમાપ્ત થયાં.

માળારોપણના ઉત્સવ પ્રસંગે જૈન શાસ્ત્રોના નિષ્ણાત તથા અભ્યાસી વિદ્વાન શ્રી શેઠ કેશરીચંદ કલ્યાણચંદ ઝવેરીએ ઉપધાનની તપશ્ચર્યા કરનાર ભાઈ બહેનોને મંગળ આશીર્વાદ આપતાં જણાવ્યું કે વ્યારાના શ્રાવક ભાઈઓનો ધર્મોત્સાહ પ્રશંસનીય છે. તમે ભાગ્યવંત છો કે જગત્ પૂજ્ય શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના અનન્ય સેવાભાવી, દીર્ઘ તપસ્વી પ્રશિષ્ય પન્થાસ શ્રી ઋદ્ધિ મુનિજી મહારાજની નિશ્રામાં આવો ધર્મ ઉદ્યોત થઈ રહ્યો છે. તપસ્વી ભાઈ બહેનોને ધન્ય છે કે આવું ઉજમાળ તપ સંપૂર્ણ કરી આજે તેઓ માળ પહેરવા ભાગ્યશાળી બન્યા છે. શ્રી કેશરીચંદભાઈએ એક એક શ્રીફળ તથા એક એક રૂપીયાની પ્રભાવના કરી.

આમોદ્ધાર

(૨૦)

‘ મથ્યેણ વંદામિ ! ’ શેઠ કાનાળ રામજીએ વંદણા કરી.

‘ ધર્મલાભ ’ પન્યાસજીએ ધર્મલાભ આપ્યો.

‘ સાહેબ ! હું શ્રીમતી લાડુબહેન તથા શ્રીમતી સૂરજબહેન તથા મારા ભાઈની ધર્મપત્નીને માળ પહેરાવવા માટે ટાંકેલથી આવ્યો છું-માળનો ઉત્સવ તો બહુજ લગ્ય થયો. ’ શેઠ કાનાળજીએ આનંદ પ્રદર્શિત કર્યો.

‘ ભાગ્યશાળી ! મોટા શહેરમાં ઉત્સવો તો હરહંમેશ થતા રહે છે. પણ નાના નાના ગામોના લોળાલલાં, લાવલયો, ધર્મ શ્રદ્ધાવાળા ભાઈ બહેનોને પ્રતિબોધ આપી ધર્મપ્રેમી બનાવવા તે અત્યંત આવશ્યક છે. મને તો આમાનુષામનો વિહાર અને ધર્મઉદ્યોત માટેના ઉત્સવો માટે વિશેષ પ્રેમ છે. ’

‘હયાળુ ! આપે વ્યારામાં અને આસપાસના પ્રદેશમાં તો નૈનશાસનની સારી પ્રભાવના કરી પણ અમારા ટાંકેલ ગામના ભાગ્ય ક્યારે જાગશે !’ શેઠ કાનાણ રાજાજીએ વિનંતિ કરી.

‘સાહેબ ! અમારા ગામમાં ૪૦ લગભગ શ્રાવકોના ઘર છે. ધર્મશ્રદ્ધા પણ સારી છે પણ સાધુ મુનિરાજની ભોગવાઈ વિના અમે ધર્મથી વિમુખ બનતા જઈએ છીએ. સંસારમાં મોક્ષમાર્ગની પ્રાપ્તિ માટેનો સર્વોત્તમ મનુષ્યભવ હારી જવા જેવી સ્થિતિ અમારી છે. કૃપા કરી આપ પધારો અને અમને ધર્મનો ઓધ આપી કૃતાર્થ કરો.’ બીજા આગેવાનોએ વિનંતિ કરી.

‘હયાળુ ! આપ પધારો તો મારી ભાવના ઉપાશ્રય માટેની થાય છે.’ લાડુબહેને પોતાની ભાવના દર્શાવી.

‘લાડુબહેન ! પહેલાં તો હહેરાસર થવું જોઈએ પછી ઉપાશ્રય પણ થઈ જ રહેશે. વળી ટાંકેલ જેવા ગામમાં તો નાનકડું સુંદર હહેરાસર અને નાનકડો ઉપાશ્રય થાય તો બધાને ઉપયોગી થઈ પડે. તમે તો ભાગ્યશાળી છો. તમે જ એ લાભ લ્યો એવી મારી ઈચ્છા છે.’ પંચાસજીએ સૂચના કરી.

‘ગુરૂદેવ ! આપની આજ્ઞા મારે શિરોધાર્ય છે. આપ અમારે ત્યાં પધારો, હહેરાસર અને ઉપાશ્રય મારા તરફથી થશે.’ લાડુબહેને પોતાની ભાવના દર્શાવી.

વ્યારાથી વિહાર કરીને પંચાસજી મહારાજ માંડવી, કડોહ કઠોર, સાયણ, સુરત અને નવસારી તથા સીસોદરા થઈને ટાંકેલ પધાર્યા.

ટાંકેલ જેવા નાના ગામમાં પન્યાસજી પધાર્યા હેવાથી ગામના આબાલવૃદ્ધને આનંદ થયો. પન્યાસજીના ઉપદેશથી શ્રી લાડુબહેને હહેરાસર તથા ઉપાશ્રય માટે તેમના દૂસ્ત્રી શ્રી કાનાજી રાબજી મારફત જૈન હહેરાસર તથા જૈન ઉપાશ્રય કરાવ્યાં. ધર્મનો ઉદ્યોત થયો.

ટાંકેલથી વિહાર કરી ગણુદેવી, ખાપરીયા, ખીલીમોરા અને વલસાડ, અંધને પન્યાસજી મહારાજ પારડી પધાર્યા.

‘કૃપાળુ ! અમારા બગવાડા પ્રગણામાં તો અમે નામના જ નૈનો છીએ. અમારા નાના ગામડાઓમાં મુનિરાજો ઓછા વિચરે છે. કોઈ સ્થિરતા તો કરતું નથી. જૈનધર્મ અને તેનું સ્વરૂપ તથા ક્રિયાકાંડ વિષે અમને પણ ખાસ કાંઈ જ્ઞાન નથી તો અમારા બાળકોને ધર્મના સંસ્કાર ક્યાંથી હોય !’ અંબાચના શેઠ તારાચંદ જેતાજીએ પરિસ્થિતિ દર્શાવી.

‘હયાસિંધુ ! આપ અમારા બગવાડા પ્રદેશમાં પધારે અને અમારા ગામડાઓમાં રહેતા લાઈબહેનોને ધર્મનો બોધ આપી ધર્મમાર્ગમાં જોડો.’ શા કસ્તુરચંદ પ્રેમચંદે વિનંતિ કરી.

‘સાહેબ મોટા શહેરોમાં તો મુનિરાજોનો જોગ હોય છે અને ત્યાંના શ્રાવકોને તો વ્યાખ્યાનવાણીનો લાભ મળ્યા જ કરે છે પણ અમારા ગામડાઓમાં તો બહો વેપાર અને ભટું ઘર. તપ-જપ-નિયમ, સમાયિક કથું જ થતું નથી. ઉપદેશના સિંચન વિના ધર્મસંસ્કાર ક્યાંથી આવે !’ શા નેમચંદલાઈએ ગામડાઓની દશા જણાવી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમે જાણો છો કે હું તો આમનુઆમ વિહાર કરી ગામડાઓના ભાઈ-બહેનોને ધર્મનો યોધ આપી જૈનધર્મમાં સ્થિર કરવાના વિચારનો છું અને જ્યાં જ્યાં હું જઈ છું ત્યાં ત્યાં આમ પ્રજામાં ધર્મના સંસ્કાર રેડું છું. તમારા ગામમાં પણ આવવાનું થશે. બગવાડા પ્રદેશમાં તો ઘણાં કામે કરાવવાની ભાવના છે.’ પંચાસજી મહારાજે પોતાની ભાવના વ્યક્ત કરી.

પારડીથી વિહાર કરી પંચાસજી મહારાજ પરીયા, અંબાય, ઠાપરલી, ઢેહગામ, રાંતા વગેરે નાના નાના ગામેમાં થોડા થોડા દિવસોની સ્થિરતા કરીને સચોટ ધર્મોપદેશ આપ્યો. આમ-વાસીઓને ધર્મ રસ્તે ચઢાવ્યા. તપ-જપ-વ્રત-નિયમ દર્શન-પૂજા-સામાયિક વગેરે ધર્મકરણીનું સ્વરૂપ સમજાવી ક્રિયામાં રસ લેતા કર્યા. ગામેગામ પંચાસજીનો ભાવભર્યો સંસ્કાર થવા લાગ્યો, પૂજા-જમણવાર-વ્યાખ્યાનો થવાં લાગ્યાં. જૈનધર્મનો જયજયકાર થઈ રહ્યો. ગામડાના લોખા-ભલા ભાઈ બહેનો પંચાસજીના દર્શન માટે ટોળેટોળાં આવવા લાગ્યાં. તેઓશ્રીના અમૃત વચનો સાંભળી પોતાની જાતને ધન્ય માનવા લાગ્યાં. વૃદ્ધ સ્ત્રી-પુરૂષો તો પોતાને આંગણે પ્રભુ પધાર્યા’ એમ માની હર્ષિત થયા.

આમાનુઆમ વિહાર કરતાં કરતાં પંચાસજી મહારાજ વાપી પધાર્યા. વાપી જેવું નાનકડું પણ કેન્દ્રસ્થ ગામ, સો ઘરની વસ્તી, બધા શ્રદ્ધાળુ અને ધર્મભાવવાળા પણ ધર્મના યોધ વિના સંસ્કાર નહિ તેથી પંચાસજીએ વાપીમાં સ્થિરતા કરી. દેવપૂજા, સામાયિક, પ્રતિક્રમણ જેવી રીતની ક્રિયાથી વંચિત એવા બધાને

ધર્મનો ઉપદેશ આપી ધર્મકરણીમાં જોડયા. વાપી જેવું સુંબ-
ધના રસ્તા ઉપરનું ગામ ધર્મસંસ્કારી હશે તો બગવાડા પ્રદે-
શમાં ધર્મની સુવાસ ફેલાશે, તે દૃષ્ટિએ વાપીમાં વિશેષ સ્થિરતા
કરી ધર્મભાવના ફેલાવી ઘણાં કુટુંબોને ધર્મમાં દૃઢ કર્યા.

બગવાડા પ્રગણાના આગેવાન દેહશામવાળા ધર્મચુસ્ત શેઠ
મોતીજી પદમાજીના મકાનમાં ચાર મહિના સ્થિરતા કરી
સચોટ ધર્મોપદેશ આપી, આખા ગામને ધર્મમાં જોડીને સમસ્ત
બગવાડા પ્રદેશમાં વાપીને ધર્મમય બનાવી દીધું. બગવાડા પ્રદે-
શના બધા શ્રાવકો આપણા ચરિત્રનાયકના ઘણા ભક્તિવંત થયા.

‘સાહેબ ! મારે ત્યાં અમારાં બહેનનો લગ્નોત્સવ છે. મારી
ભાવના તે પ્રસંગે ધાર્મિક ઉત્સવ પણ કરવાની છે. અચ્છારી
ગામમાં આપના પગલાંથી ધર્મ પ્રભાવના થશે. અમને આપના
અમૃતવચનોનો લાભ મળશે.’ શેઠ રાયચંદ ગુલાબચંદે
વિનંતિ કરી.

‘રાયચંદભાઈ ! તમે તો ધર્મશ્રદ્ધાળુ, સાધુ સેવાભિલાષી અને
વ્યવહારક્ષુ છો. તમારા અચ્છારી ગામમાં તમારી સુવાસ તો
છે પણ આસપાસના પ્રદેશમાં પણ તમારી પ્રતિષ્ઠા ઘણી સારી
સાંભળી છે. તમારા ધર્મકાર્યમાં તો આવ્યા સિવાય આલશે !’

‘કૃપાળુ ! હું તો સંઘનો હાસ છું. ધર્મકાર્યો અને સમાજ-
કલ્યાણના કાર્યો તરફ મને રસ છે. મારી ભાવના તો શિક્ષણ-
પ્રચારની છે. જ્યારે સંજોગ આવશે ત્યારે તેમાં આપના
આશીર્વાદ જોઈશે.’ રાયચંદભાઈએ પોતાની ભાવના પ્રદર્શિત કરી.

અચ્છારી જવાની તૈયારી ચાલતી હતી. ત્યાં બગવાડા

પ્રદેશના ૩૦૦ માણસો પન્યાસજીને વંદન કરવા આવ્યા. તેઓ પન્યાસજી મહારાજશ્રી અચ્છારી પધારે છે તે જાણી હર્ષિત થયા.

અચ્છારીનો પ્રવેશ લાવલયો હતો. શેઠ રાયચંદભાઈએ લગ્નોત્સવની સાથે અઠ્ઠાઈમહોત્સવ-પૂજા-સંઘજમણ વગેરે આનંદપૂર્વક કર્યો. અચ્છારીના ભાઈબહેનોને ધર્મપ્રદેશ આપી ધર્મશ્રદ્ધાજી બનાવ્યા. શેઠ રાયચંદભાઈએ ખૂબ ભક્તિ કરી લાભ લીધો.

‘સાહેબ ! આપશ્રી અમારા ગ્રામપ્રદેશમાં ઠીકઠીક ધર્મપ્રભાવના કરાવી રહ્યા છે. અમારા સામટા ગામમાં પધારી અમને આપની સુધાભરી વાણીનો લાભ આપો.’ શેઠ ગુલાબચંદજીએ વિનંતિ કરી.

‘કૃપાજી ! અમે દહેરાસર તૈયાર કયું છે. અમારા ભાઈઓનો સંપ પણ સારો છે. પ્રતિષ્ઠા કરાવવાની છે. આપ સામટા પધારો તો પ્રતિષ્ઠાનો ઉત્સવ આપશ્રીની નિશ્રામાં થાય. વળી પ્રતિષ્ઠાના ઉત્સવ માટે અમે અજણ છીએ તો આપના માર્ગદર્શન પ્રમાણે બધી ક્રિયાઓ થાય તેમ અમારી ભાવના છે.’ શેઠ ચુનિલાલજીએ સંઘની ભાવના રજુ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમે સામટા જેવા ગામમાં દહેરાસર કરવા જે ઉત્સાહ બતાવ્યો છે તે પ્રશંસનીય છે. પ્રતિષ્ઠા વૈશાખમાં આવે છે તો હું બોરડી, ઘોલવડ થઈને સામટા આવવાની ઇચ્છા રાખું છું.’ પન્યાસજીએ સંમતિ દર્શાવી.

સામટાના ભાઈઓની વિનંતિને માન આપી પન્યાસજી મહારાજ અચ્છારીથી વિદાર કરી બોરડી, ઘોલવડ, ઢાહાણું વગેરે ગામોમાં ઉપદેશ આપતા આપતા સામટા પધાર્યા.

પ્રતિષ્ઠાના કાર્ય સંબંધી ત્યાંના શ્રાવકોને માર્ગદર્શન આપ્યું. બધી જાતની તૈયારી કરાવી. સં. ૧૯૮૩ ના વૈશાખમાં મંગળ સુદ્ધતે પંચાસજી મહારાજશ્રીના વરદ હસ્તે ધામધૂમપૂર્વક પ્રતિષ્ઠા કરાવવામાં આવી. સામટાના ભાઈ-બહેનોમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો.

પ્રતિષ્ઠા સમયે એક ચમત્કાર થયો. શેઠ કેશરીમલ્લના ધર્મપત્ની સ્થાનકવાસી ધર્મ પાળતા હતા. કોઈ કોઈ વખત આપણા ચરિત્રનાયકના દર્શને જતા. દહેરાસર જવામાં તો તે પાપ માનતા હતા, એક દિવસ તેઓ વંદન કરવા આવ્યા. પંચાસજી મહારાજશ્રીએ વીતરાગ ભગવાનનું સ્વરૂપ, મૂર્તિપૂજના લાભ, ભગવાનની મનોહર મૂર્તિના દર્શનથી આત્માની જાગૃતિ, પ્રાચીન સમયમાં પણ મૂર્તિઓનું વિધાન વગેરે એવી તો સચોટ શૈલીમાં ઉપદેશ આપ્યો કે શેઠ કેશરીમલ્લના ધર્મપત્નીનો અંતર આત્મા જાગી ઉઠ્યો. ધર્મભાવના પ્રગટી ને એવી તો પ્રબળ ચિનગારી લાગી કે નૂતનશ્રાવિકા તરીકે પંચાસજી મહારાજશ્રી પાસે 'પૂજનું' વૃત લીધું એટલું જ નહિ પણ પ્રતિમાજીને પધરાવવામાં, શાંતિસ્નાત્રમાં અને સંઘજમણ વગેરે કાર્યોમાં રૂા. ૩૦૦૦) આશરે વાપર્યાં. સામટાના ભાઈ-બહેનોને તો આ ચમત્કારજ લાગ્યો.

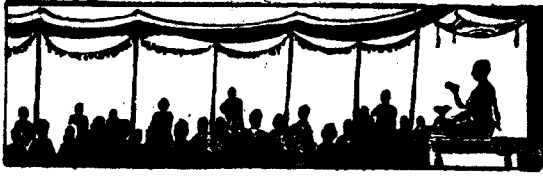
પ્રતિષ્ઠાનું કાર્ય પૂર્ણ કરી પંચાસજી મહારાજે સામટેથી વિહાર કરી પાલગઢ થઈને અગાસી, બોરીવલી, મલાડ, અંધેરી, શાંતાકુજ, ઠાઠર, ભાયખલા થઈ મુંબઈ લાલબાગના ઉપાશ્રયમાં પધાર્યાં. સં. ૧૯૮૩ તથા ૧૯૮૪ નાં પાંત્રીસ છત્રીસમા આતુર્મોસ મુંબઈમાં કર્યાં.

ચાતુર્માસ પછી ફરી વિહાર કર્યો. ઢાઢર વગેરે થઈ ભાઈ-
ઢર, અગાસી, ઢઢાણું થઈને ઘોલવડ પધાર્યા.

ઘોલવડમાં જૈન મંદિર તથા ઉપાશ્રયની જોઈએ તેવી સગ-
વડ ન હોવાથી આગેવાનોને ઉપદેશ આપીને બંને ધર્મસ્થાનો
સગવડવાળાં કરાવ્યા. ઘોલવડથી વિહાર કરી અચ્છારી, વાપી,
બગવાડા થઈ વલસાડ પધાર્યા. વલસાડના સંઘને આગ્રહ
હોવાથી ત્યાં થોડીવાર સ્થિરતા કરી, વલસાડથી નવસારી
થઈને સુરત પધાર્યાં, સં. ૧૯૮૫ નું સાડત્રીસમું ચાતુર્માસ
સુરતમાં કર્યું.

ચાતુર્માસ પછી આમોદારની દ્રષ્ટિથી સુરત જીલ્લાના ગામ-
ડાઓમાં ફરતા ફરતા ઢઠાર પધાર્યાં, શ્રી સંઘના આગ્રહથી
સં. ૧૯૮૬ નું આડત્રીસમું ચાતુર્માસ પન્યાસજી મહારાજે ઢઠો-
રમાં કર્યું. આ ચાતુર્માસમાં પન્યાસજી મહારાજ હોવાથી
આસપાસના ઘણા ભાઈ બહેનો પર્યુષણ કરવા આવ્યા હતા.
પર્યુષણ બહુ આનંદપૂર્વક થયાં. ઉપજ પણ ઘણી સારી થઈ.
પન્યાસજી મહારાજે ચાર ચાર અને પાંચ પાંચ ઉપવાસ એક
એક પારણાને આંતરે ત્રણ માસ સુધી કરીને તપશ્રયની
જવલંત ભાવના પ્રદર્શિત કરી.

ધર્મ-ચર્યા

(૨૧)

‘સાહેબ! આજે મુનિશ્રી ન્યાયવિજયજી અત્રે પધારે છે.’
એક ગૃહસ્થે સમાચાર આપ્યા.

‘બહુ આનંદની વાત! તેઓ તો શાસ્ત્ર વિશારદ જૈનાચાર્ય શ્રી વિજય ધર્મસૂરીજીના વિદ્વાન શિષ્યરત્ન છે. સંસ્કૃતભાષાના પ્રખર પંડિત છે. તેમની કવિત્વ શક્તિ પણ અજોડ છે. તેઓએ જૈન દર્શનના પણ ઘણાં સુંદર પુસ્તકો લખ્યાં છે. તેઓ તો ન્યાયવિશારદ અને ન્યાયતીર્થ છે. તેમના પરિચયથી મને તો આનંદ થશે. ધર્મચર્યાનો આનંદ આવશે.’ પન્યાસજીએ આનંદ વ્યક્ત કર્યો.

‘પધારો! વિદ્વાન મુનિરત્ન ન્યાયતીર્થજી! તમારા આજ-મનથી ઘણો આનંદ થયો.’ પન્યાસજીએ ભાવભર્યો આવકાર આપ્યો.

‘મથ્થેણ વંદામિ! પન્યાસજી મહારાજ મને આપના પરિચયથી લાલ થશે. જ્ઞાનગોષ્ઠિ થશે. તમારા અનુભવો અને ગ્રામોદ્ધારની દ્રષ્ટિનો લાલ મળશે.’ મુનિ ન્યાયવિજયજીએ વિનય દર્શાવ્યો.

ચાતુર્માસ બાદ કઠોરથી વિહાર કરી પન્થાસણ મહારાજ સાયણ પધાર્યા. સુરતથી મુનિરત્ન શ્રી ન્યાયવિજયણ પણ સાયણ આવ્યા. પન્થાસણ મહારાજ શાસ્ત્રવિશારદ જોનાચાર્ય શ્રી વિજયધર્મસૂરીજીના ધર્મપ્રભાવના તથા સાહિત્ય પ્રચારના કાર્યથી વાકેફ હતા. તેમના શિષ્યોની વિદ્વતાથી પણ પરિચિત હતા. ન્યાયતીર્થ મુનિરત્ન શ્રી ન્યાયવિજયજીના પુસ્તકો તથા વિચારોથી વિશેષ જાણકાર હતા. સાયણમાં બંનેનું મિલન અનુપમ હતું. બંનેના હૃદયમાં એક બીજા પ્રત્યે ઉચ્ચ ભાવના અને મમતા હતી.

આજે પન્થાસણ મહારાજને બીજો ઉપવાસ હતો. પન્થાસણ મહારાજની દીર્ઘ તપશ્ચર્યા વિષે જાણીને ન્યાયવિજયજી મહારાજને ખૂબ ભાવ થયો. કુરસદનો વખત મેળવી તેઓ પન્થાસણ મહારાજ પાસે આવતા અને અનેક વાર્તાલાપ કરીને બંને સમયનો સફળઉપયોગ કરતા.

પન્થાસણએ અઠમનું પારણું કર્યું. મુનિશ્રી ન્યાયવિજય પણ કુરસદ લઈને આવ્યા.

‘સદ્ભાગ્યે આપણે નાના એવાગામમાં મળ્યા છીએ. અહીં શહેર જેટલી ધમાલ કે બીજી પ્રવૃત્તિ નથી. તમે છો ન્યાયતીર્થ, ન્યાય વિશારદ અને વિદ્વાન. આપણે થોડી ધર્મચર્ચા કરીએ. તેમાંથી ઘણું જાણવાનું મળશે.’ પન્થાસણએ વાતની શરૂઆત કરી.

‘મહારાજશ્રી ! હું ન્યાયતીર્થ છું, પણ તમારા જેટલો અનુભવ મને ક્યાં છે ! આપ તો પૂજ્યપાદ મોહનલાલજી મહારાજના ગાઢ સંપર્કમાં આવ્યા છો. તેમનો પુણ્ય પ્રભાવ પ્રસિદ્ધ

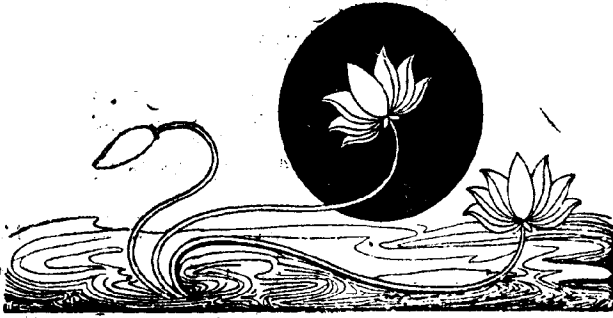
છે. તમે પણ શાસ્ત્રના જાણકાર છો. છતાં વિચાર વિનિમય કરવાથી લાભ જ થશે.' ન્યાયવિજયજીએ સંમતિ દર્શાવી.

પછી તો હસ દિવસ સુધી જ્ઞાનગોષ્ઠિ ચાલી. સાચું સ્વામી-વાત્સલ્ય માત્ર જમણવારોમાં નહિ પણ સ્વામી ભાઈઓને પોતાના જ આપ્તજનો ગણી તેઓને ઉદ્યોગ ધંધે લગાડવા જોઈએ. જ્ઞાનમાં સુપાત્રજ્ઞાન અને કુપાત્રજ્ઞાનની પણ ચર્ચા થઈ. ઉપધાન પ્રવૃત્તિ હિતકારી છે પણ તેમાં શાંતિપૂર્વક ક્રિયા થવી જોઈએ. ઉપધાનનું રહસ્ય સમજાવવું જોઈએ અને તેની પાછળ ઓછામાં ઓછા ખર્ચ થવો જોઈએ જેથી સામાન્ય સ્થિતિના ભાવિક માણસ પણ ઉપધાન તપનો લાભ લઈ શકે. આસ્તિક નાસ્તિક વિષે પણ રસપ્રદ ચર્ચા થઈ અને જૈન સમાજની પરિસ્થિતિ તથા નાના નાના મતભેદોમાંથી ઉભા થતા વિખવાદો વિષે પણ ચર્ચાઓ થઈ. આ બાબતમાં બંને મુનિરાજોએ તટસ્થ દૃષ્ટિએ એવો વિચાર દર્શાવ્યો કે જ્યારે કોઈ પણ પ્રકારનો મતભેદ ઉભો થાય ત્યારે પરસ્પર મળી એક-બીજાની દૃષ્ટિ સમજાવો. પ્રયત્ન કરવામાં આવે તો સંતોષકારક નીવેડો આવે અને કુસંપના બીજ ન વધાય. કોઈ પણ બાબતમાં સમાધાનવૃત્તિ મુખ્ય રહેવી જોઈએ, પણ સમાજના કમનસીબે હમણા હમણા મતભેદો વધતા જાય છે એટલું જ નહિ પણ એક બીજાને ઉતારી પાડવાની પ્રવૃત્તિ થાય છે તે કોઈ પણ રીતે ઈષ્ટ નથી. જૈન સમાજના શાણા અને ડાહ્યા અગ્રેસરોએ આ બાબતમાં બંને પક્ષોનું સમાધાન કરાવવું જ જોઈએ. જૈન સમાજને આ શોભે નહિ. આ અને આવા બીજા અનેક વિચારો બંને મુનિવરોએ કર્યા અને હસ દિવસ સુધી ધર્મચર્ચામાં રસપૂર્વક

ભાગ લઈ અનેક દષ્ટિ ઝિંદુઓથી વિચારણા કરી. દેવદ્રવ્ય-સ્વપ્નની યોદ્ધીનું દ્રવ્ય તથા ઉપધાનમાં માળ વગેરેનું દ્રવ્ય વગેરે વિષે પણ સ્પષ્ટતાથી ચર્ચાઓ થઈ અને તેમાં મુનિ રત્નશ્રી ન્યાયવિજયજીએ નવી જ વિચારસરણી રજૂ કરી. આ ધર્મચર્ચા આપણા ચરિત્રનાયકને તો ઘણી ઉપયોગી થઈ પડી.

આજ પચ્ચીસ વર્ષે પણ જૈન સમાજની એ જ હશા જોઈને ખેદ થાય છે. પ્રમાણિક મતભેદો તો હોય પણ મતભેદોને ઉકેલ થવો જોઈએ. તેમાંથી ડાહ્યા પુરૂષોએ સમાધાનનો માર્ગ શોધવો જ જોઈએ. જૈન સમાજ જેવો શિષ્ટ અને પ્રતિષ્ઠિત સમાજ તો કેવો પ્રગતિશીલ અને સમૃદ્ધત હોય? આપણા ધર્મના ઝગડાઓએ આપણા સમાજને છિન્ન ભિન્ન કરી નાખ્યો છે. સમાજના પુનર્વિધાન કે નવસર્જન માટે તો કેઈને વિચાર સરજો નથી તે આપણી કમનસીબી છે.

કલ્યાણકારી કામો

(૨૨)

‘ મથ્થેણ વંદામિ ! ’ ગુલાબચંદ લલ્લુભાઇ લેસ્તાનવાળાએ વંદણા કરી.

‘ ધર્મલાલ ! તમારી સાધુ મુનિરાજે પ્રત્યેની અનન્ય ભક્તિ વિષે જાણીને અત્યંત આનંદ થાય છે. શું સમાચાર છે, પન્યાસજીએ પ્રશ્ન કર્યો.

‘ સાહેબ ! અમારા ગામમાં સુરતના ભાવિક ગૃહસ્થોએ ઉપાશ્રય તો ખંધાવી આપ્યો. પણ દેખરેખની ખાતરીને લીધે કામ કાચુ રહ્યું છે અને દીવાલોમાં ફાટ પડી છે. તેને હમણાં સુધારી લેવામાં આવે તો તો ઠીક છે, નહિ તો ચોમાસામાં મુશ્કેલી રહેશે. સાધુ મુનિરાજને પણ ઉતારી નહિ શકાય. ’ ગુલાબચંદભાઇએ પરિસ્થિતિ જણાવી.

‘ તમારી વાત સાચી છે. પણ તેમાં ખર્ચ કેટલો છે ! ’

‘ગુરુદેવ ! ચોમાસા પહેલાં તેને સુધારી લેવામાં આવે તો તો ૧૦૦૦ રૂપિયામાં કામ થઈ જશે પણ જો ચોમાસું જવા દેવામાં આવશે તો તો પછી પાંચેક હજાર જોઈશે.’

‘મથથેણ વંદામિ !’ ઝવેરભાઈ નગીનદાસે વંદણા કરી.

‘ધર્મલાલ ! કઠોરમાં તો બધા સુખશાંતિમાં છે ને !’

‘ગુરુદેવ ! આપની કૃપાથી સુખશાંતિ છે. આપના પ્રતાપે આનંદમંગળ છે. આપશ્રીના પુણ્ય પ્રભાવને અમે બધા યાદ કરીએ છીએ. કઠોરના એ દિવસો તો ભારે આનંદ અને ઉત્સવના હતા. મારા સરખું કામકાજ ફરમાવો.’ કઠોરવાળા ઝવેરભાઈએ વિનંતિ કરી.

‘ઝવેરભાઈ તમે તો ભાગ્યશાળી છો. તપ, જપ અને ધર્મક્રિયામાં તમે શ્રદ્ધાવાન છો. તમારી કમાઈનો તમે તો પ્રસંગે પ્રસંગે સદ્ઉપયોગ કરો છો. તમે ઠીક સમયસર આવી પહોંચ્યા છો.’

‘ગુરુદેવ ! આજ્ઞા ફરમાવો. મારી લક્ષ્મીનો સદ્ઉપયોગ ધર્મકાર્યમાં થાય એવાં મારા ભાગ્ય ક્યાંથી ?’

‘ઝવેરભાઈ ! આ શુભાખચંદભાઈ લેસ્તાનના ધર્મનિષ્ઠ આગેવાન છે. તેમના લેસ્તાન ગામમાં ઉપાશ્રય તો સુરતના ભાઈઓએ કરાવી આપ્યો છે પણ પૂરી દેખરેખ ન રહેવાથી દીવાલોમાં ચીરાટો પડી છે. જો ચોમાસા પહેલાં તેને સુધારી લેવામાં આવે તો ઓછા ખર્ચમાં થાય અને ચોમાસામાં સાધુ મુનિરાજ પણ રહી શકે.’ પન્થાસજીએ પ્રેરણા કરી.

‘સાહેબ ! તે માટે મારા તરફથી રૂ. ૧૦૦૦ આપીશ. ખસો પાંચસો વધારે જોઈશે તો પણ આપીશ.’

‘ધન્ય છે તમારી ભાવના ! હમણાં તો રૂ. ૧૦૦૦ થી કામ ખની જશે પણ જરૂર હશે તો તમને ગુલાબચંદ્રભાઈ જણાવશે. તમે હવે જઈને ઉપાશ્રય સુધારવાની તૈયારી કરો. ઋણાનુબંધ આનું નામ. તમારું આવયું અને શ્રી ઝવેરભાઈની ભક્તીને સદ્ઉપયોગ થવો તે કેવો જોગાનજોગ થયો કહેવાય ? ધર્મ ઉદ્યોતના કામો આ રીતે થતાં જ રહે છે.” પંચાસ જીએ સંતોષ પ્રગટ કર્યો.

“સાહેબ ! આપ સાહેબના પુણ્ય પ્રભાવથી જ આ બધાં કાર્યો થાય છે. આપશ્રી જ્યાં જ્યાં પધારો છો ત્યાં ત્યાં આબાહવૃદ્ધમાં ધર્મભાવના પ્રગટે છે અને ગામેગામ મંદિરો, ઉપાશ્રયો, ઉત્સવો થઈ રહ્યા છે. આસપાસના બધાં ગામોમાં જૈનધર્મની કેવી પ્રભાવના થઈ રહી છે !’ બન્નેએ કલ્યાણકારી કામો વિષે હકીકત દર્શાવી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમે તો જાણો છો. ગામડાઓની ભોળી-ભાળી પ્રજામાં ધર્મ શ્રદ્ધાના બીજ વાશે તો જૈનધર્મનો જયજયકાર થશે. શહેર કરતાં ગ્રામ પ્રદેશોમાં વિચરવામાં મને આનંદ આવે છે. તમારા જેવા ભાગ્યશાળીઓના આત્મામાં ધર્મનો પ્રકાશ થાય તો અમારે બીજું શું જોઈએ !’ પંચાસ જીએ ગ્રામપ્રદેશોમાં કાર્ય કરવાના લાભ દર્શાવ્યા.

શ્રી ઝવેરભાઈની સહાયતાથી ભેસ્તાનનો ઉપાશ્રય સુધારીને મજબૂત કરવામાં આવ્યો. મુરતથી વિહાર કરી ખરોલી, નવ-

સારી, અમલસાડ, બીલ્લીમોરા, ગણદેવી, વલસાડ, પારડી, બગવાડા, વાપી, ઉમ્મરગામ અને દોલવડ થઈને પન્યાસજી મહારાજ દાહાણુ પધાર્યા. દાહાણુના શ્રીસંઘે ભાવભીનું સ્વાગત કર્યું. સં. ૧૯૮૭ નું ઓગણચાલીસમું ચાતુર્માસ પન્યાસજીએ દાહાણુમાં કર્યું.

દાહાણુના જે કુરિવાને વિષે પન્યાસજીએ ખૂબ સાંભળ્યું હતું. આજે અષ્ટમી હતી. વ્યાખ્યાનમાં દાહાણુના બધા આગેવાનો ઉપરાંત આસપાસના ઘણા ભાઈ-બહેનો પર્યુષણ કરવા આવ્યા હતા. મહારાજશ્રીએ પોરસી ભણાવી, બહેનોએ પન્યાસજીની વાણીને લાભ લેવા તથા પર્વાધિરાજ પર્યુષણ પર્વ રૂડી રીતે ઉજવવાની ગહુંલી સંભળાવી. પચ્ચબાણો આખ્યાં અને પછી જણાવ્યું.

‘ ભાગ્યશાળીઓ, દાહાણુની દિન-પ્રતિદિન ઉન્નતિ જોવામાં આવે છે, પુણ્યોદયથી તથા ધર્મ શ્રદ્ધાથી તમે બધા સુખી છો, પણ તમારામાં જે જે કુરિવાને છે તે નાબૂદ થવા જોઈએ. લગ્ન પ્રસંગે હબરોની પહેરામણી આપવાનો રિવાજ તો કોઈ રીતે ઇષ્ટ નથી. દરેકની સ્થિતિ સરખી નથી હોતી. શ્રીમંતોને લીધે બીજા સાધારણ સ્થિતિના માણસોને ઘણું સહન કરવું પડે છે. દીકરી-જમાઈને તો આપવું હોય તેટલું ગમે ત્યારે આપી શકાય છે, પણ લગ્ન પ્રસંગે આપવાનો રિવાજ બંધ થવો જોઈએ જેથી સ્વામીભાઈ સુખેથી રોટલો રળી શકે અને ધર્મ સાધનમાં તૈયાર રહે, વળી યુવાનો પણ પૈસાના મોહમાં તણાઈને માત્ર લક્ષ્મી મેળવવાની લાલસા રાખે તે કોઈ રીતે ઇચ્છવા જોગ નથી. બીજી ખોટી પ્રથા મરણ પાછળ ધી બીચડીનો રિવાજ

નિંદનીય છે. શ્રીમંત તો ગમે તે ખર્ચ કરે પણ સાધારણ વર્ગની શું સ્થિતિ ! એક તો ઘરનું માણસ જાય અને ખીજી તરફ ત્રણ-ત્રણ છ-છ મહિના સુધી મહેમાનોને ઘી ખીચડી ખવરાવવી પડે તેમાં મધ્યમવર્ગને ઘણું જ સહેવું પડે છે. તમે તો જાણો છો, મધ્યમવર્ગના બાઇઓને પોતાની સ્ત્રીના ઠાગીના વેચીને કે ઘર ગિરવી મૂકીને મરણ પાછળ જમણ કરવું પડે છે. આ ખંને પ્રથા મધ્યમવર્ગ માટે અત્યંત હાનીકર છે. તે સદંતર ખંધ થવી જ જોઈએ તેમાં તમારું-તમારા સ્વામી બાઇઓનું, તમારા ઠાકાણુનું અને સૌનું કલ્યાણ છે. ’

આ પ્રવચનની જાદુઈ અસર થઈ. તેજ વખતે પંદર વીસ ગામના આગેવાનોએ ખંનેમાં સુધારો કરવા વચન આપ્યાં. આ તો એક ચમત્કાર થયો. આખાલવૃદ્ધમાં આનંદ આનંદ ફેલાઈ રહ્યો.

પર્યુષણ પર્વમાં ઠાકાણુના શ્રી સંઘે કુમકુમ પત્રિકા કાઢી ને આસપાસના જૈન બાઇઓને નિમંત્રણ મોકલ્યાં અને પન્થાસ-જીની વ્યાખ્યાન વાણીનો લાભ લેવાની દૃષ્ટિએ આસપાસના ઘણા કુટુંબો પર્યુષણ કરવા ઠાકાણુ આવ્યા હતા. ઠાકાણુના સંઘ તરફથી મોટું રસોડું ખોલવામાં આવ્યું અને પંદર દિવસ સુધી હજાર હજાર માણસોની સ્વામીભક્તિ ઠાકાણુના શ્રી સંઘે આનંદપૂર્વક કરી હતી. આ સેવા કાર્યમાં શેઠ ધન-રાજજી ઘેવરચંદજી, પુનમચંદજી યુનિલાલજી, છગનમલજી, મીશ્રીમલજી, નગરશેઠ મીશ્રીમલજી ખેયરા, ફેજમલજી મોટાજી, ગુલાબચંદજી ખેયરા અને શેઠ તારાચંદજી વગેરે આગેવાનોએ સારો એવો લાભ લીધો હતો. કાર્તિકી પુનમે ઠાકાણુ શહેરથી

વિહાર કરી પન્યાસજી મહારાજ ઢાહાણુ સ્ટેશન પધાર્યા. ત્યાં સામટા ખંઢરવાળા ધર્મનિષ્ઠ શેઠ હરખચંદજી લક્ષ્મીચંદજી તરફથી મોટો મંડપ તૈયાર કરાવી તેમાં તીર્થોધિરાજ શ્રી શત્રુઙ્ગય તીર્થનેા નવીન સુંદર પટ ખાંધવામાં આવ્યો. ઢાહાણુમાં પટ ખાંધવાનો રિવાજ હતો નહિ, પણ પન્યાસજી મહારાજશ્રીની પ્રેરણાથી પટના દર્શનની પ્રવૃત્તિ શરૂ કરવામાં આવી હતી. આસપાસના ગામોના ઘણા લાઈઓ-ખંડેનો પટના દર્શને આવ્યા હતા. પૂજા તથા સ્વામીવાત્સલ્ય પણ કરવામાં આવ્યા હતાં. ઢાહાણુથી વિહાર કરી ઘોલવડથી ધોરડી પધાર્યા. ધોરડીમાં ઉપાશ્રયનું કામ અટકી પડ્યું હતું. પન્યાસજી મહારાજે ઉપદેશ આપી. રૂા. ૨૦૦૦) લેગા કરાવ્યા અને ઉપાશ્રયનું કામ પૂરું કરાવ્યું. ધોરડીથી વિહાર કરી કણસાવાળા શેઠ અમરચંદજી મૂલચંદજી છાજેડના નવા ખંગલામાં પૂજા લણાવીને સ્વામીવાત્સલ્ય થયું. કણસા પધાર્યા. કણસામાં ઘર દહેરાસર શેઠ ગંભીરમલજી છાજેડના મકાનમાં હતું પણ ઉપાશ્રયની વ્યવસ્થા નહોતી. પન્યાસજીએ ઉપાશ્રય માટે પ્રેરણા કરી. અમરચંદજી છાજેડે વિનતિ કરી કે—

‘ ગુરૂદેવ ! ઉપાશ્રયનેા લાભ શ્રીસંઘ મને આવે. હું ઉપાશ્રય અને દહેરાસર ખન્ને કરાવી આપીશ. મારી ભાવના પૂર્ણ કરો. ’

શ્રી સંઘે ધન્યવાદ સાથે અમરચંદજી છાજેડની વિનતિ સ્વીકારી, અને બે માળનું મકાન તૈયાર કરવામાં આવ્યું. કણસાથી વિહાર કરી પન્યાસજી વાપી પધાર્યા. વાપીના શ્રીસંઘે ભાવભીનું સ્વાગત કર્યું. પન્યાસજી મહારાજ ઢાહાણુ હતા

ત્યારે વાપીના શ્રી મગનીરામ વંદનાથે ગયેલા. તેમની તખીયત નરમ રહેતી હતી. તેમણે મહારાજશ્રીને પૂછ્યું કે મને કેાઈ એવી તપશ્ચર્યા બતાવો કે મને મારા તન-મનની શાંતિ મળે. પન્યાસજી તો દીર્ઘતપસ્વી. તેમણે તો ૮૧ આયંબિલની દીર્ઘ-તપશ્ચર્યાની વાત શેઠ મગનીરામજીને કહી અને જણાવ્યું કે મને તો આયંબિલની તપશ્ચર્યામાં સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા છે. તમે પણ શ્રદ્ધા રાખો અને આયંબિલની તપશ્ચર્યા કરી જુઓ. તમને તનની ને મનની તો શાંતિ રહેશે. પણ અધિષ્ઠાયક દેવની કૃપા અને નવપદજીના પ્રભાવથી ધનની પણ વૃદ્ધિ થશે. પન્યાસજી જેવા દીર્ઘતપસ્વી, પુણ્યપ્રભાવક તથા વચનસિદ્ધ ગુરૂવર્યના વચનમાં શ્રદ્ધા તો હતી જ અને શરીરની શક્તિ નહોતી છતાં શ્રદ્ધાપૂર્વક ૮૧ આયંબિલનો નિર્ણય કર્યો અને ઉત્તર તપશ્ચર્યા શરૂ કરી. પન્યાસજી વાપીમાં પધાર્યા ત્યારે તપશ્ચર્યા ચાલતી હતી તે જોઈને પન્યાસજીને આનંદ થયો. પન્યાસજી મહારાજને તપશ્ચર્યાના પારણા સુધી વાપીમાં સ્થિરતા કરવા અને ગુરૂદેવના મંગળ હસ્તે પારણું કરવા શેઠ મગનીરામે અભિગ્રહ લીધો. પન્યાસજીએ વાપીમાં સ્થિરતા કરી.

શેઠ મગનરામજીની ૮૧ આયંબિલની તપશ્ચર્યા પૂર્ણ થઈ. તપશ્ચર્યામાં હમેશાં પન્યાસજીના વંદનાથે શેઠ મગનરામજી જતા, પૂજા ભાવપૂર્વક કરતા, વ્યાખ્યાન સાંભળતા અને શાંતિપૂર્વક ઘેર નોકારવાળી ગણુતા. પન્યાસજીના મંગળ આશીર્વાદથી નિર્વિઘ્ને તપશ્ચર્યા પૂરી થઈ. પારણાનો દિવસ આવી પહોંચ્યો. પન્યાસજી મહારાજને ભાવપૂર્વક ઘેર પગલાં કરાવ્યા. આહારપાણી પોતે જાતે વહોરાવ્યા. કપડાં તથા કામળ પણ આગ્રહપૂર્વક

વહોરાવ્યાં. આનંદઉદ્ઘાસથી પારણું કયું. રોગ તો શરીરમાંથી નિમૂળ થઈ ગયો. મન પણ શાંત, સંયમી અને પ્રકુલ્લ રહેવા લાગ્યું. અધિષ્ઠાયકની કૃપાથી વ્યાપારમાં પણ લાભ થયો. બપોરના ખારતની પૂજા ઠાઠમાઠથી ભણાવવામાં આવી. પન્યાસજીના આશીર્વાદ કળ્યા. વાપી અને આસપાસના ગ્રામપ્રદેશમાં આ દીર્ઘ તપશ્ચર્યા અને પન્યાસજીના પુણ્યપ્રભાવની પ્રશંસા થવા લાગી.

વાપીથી વિહાર કરી હહેગામ થઈ પન્યાસજીનાં દ્વાર પધાર્યા. શેઠ નેમીચન્દ્રજી તથા શેઠ કુલચન્દ્રજી તરફથી પૂજા ભણાવવામાં આવી તથા સ્વામીવત્સલો થયા. પન્યાસજીના વ્યાખ્યાનમાં જૈનો તેમજ જૈનેતરો પણ આવતા હતા. એક દિવસ ફીરંગી લોકોના ધર્મશુર પોતાના સમુદાય સાથે ધર્મચર્યા માટે પન્યાસજી પાસે આવ્યા. એક કલાક સુધી ઇશ્વર, કર્મ, પુણ્યપાપ, મૂર્તિપૂજા, સ્વર્ગ, તીર્થંકરો તથા નવતત્ત્વો અને જીવવિચાર વિષે રસપ્રદ ચર્ચા થઈ. પન્યાસજીએ સરળતાથી જૈન તત્ત્વજ્ઞાન સમજાવ્યું. ફીરંગીના ધર્મશુરને ખૂબ આનંદ થયો. જૈનધર્મના સિદ્ધાંતોથી તેમને ઘણું ઘણું ભણવાનું મળ્યું.

દાદાસાહેબોની દેરીઓનો જીર્ણોદ્ધાર

(૨૩)

‘ મથ્યેણુવંદામિ ! અંભેટીના શેઠ ચીમનલાલ નાનચંદ તથા શેઠ કેશવલાલભાઈ અને મરોડીવાળા શેઠ ચીમનાજી વગેરેએ વંદણા કરી. ’

‘ ધર્મલાલ ! ’ પન્યાસજીએ ધર્મલાલ આપ્યો.

‘ સાહેબ ! આપે તો આ ગ્રામ પ્રદેશોમાં ઘણાં ઘણાં કલ્યાણ કામો કર્યાં. જૈનશાસનની પ્રભાવના ઘણી થઈ. શેઠ મગનીરામજીની ૮૧ આયંબિલની તપશ્ચર્યા અને તેની પૂર્ણાહૂતી અને ઉત્સવ વગેરે વિષે જાણીને તો બધાને આશ્ચર્ય થયું. ’ કેશવલાલ ભાઈએ ગ્રામ પ્રદેશોના કલ્યાણ કામો વિષે પ્રશંસા કરી.

‘ ભાઈ ! હું તો નિમિત્ત માત્ર છું. ધર્મના કાર્યો શાસન-દેવની કૃપાથી નિવિઘ્ને થતાં જ રહે છે. તમે તો જાણો છો મને

આમપ્રદેશોમાં વિચરવાનો અને ગામડાના લોખા ભલા ભાઈ-બહેનોમાં ધર્મનો દીપ પ્રગટાવી તેમનામાં શ્રદ્ધા અને ધર્મ-સંસ્કાર દ્રઢ કરવા તરફ વિશેષ પ્રેમ છે. તપશ્ચર્યા તો તન-મન-ધનના કલ્યાણ માટેનું મહાવ્રત છે.’ પંચાસજીએ તપશ્ચર્યાનો મહિમા દર્શાવ્યો.

‘ગુરુદેવ ! કૃપા કરી મરોલી પધારો. મરોલી તો આપે જોયું છે. કેવું મળતું નાનકડું ગામ છે ! શ્રદ્ધા પણ સારી છે. મંદિર તો છે, પણ ઘર દહેરાસર માત્ર છે. અમારી ભાવના સ્ટેશન ઉપર સુંદર જૈન મંદિર અને ઉપાશ્રય કરવાની છે. આપશ્રી પધારો તો અમારી ભાવના મૂર્તિમંત થાય.’ મરોલીના શેઠ ચીમનાજીએ વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! મરોલી જેવા નાનકડા રૂપાળા ગામમાં જૈન મંદિર તો જોઈએ. સાધુ સાધ્વીના વિહારનું તે સ્થળ છે. તમારી ભાવના જરૂર ફળશે, હું ખગવાડા, વલસાડ, બીલી-મોરા, નવસારી થઈ મરોલી આવીશ. તમે પ્રાથમિક વિચારણા કરી રાખશો.’ પંચાસજીએ સંમતિ આપી.

પંચાસજી દાદરાથી વિહાર કરી વાપી, ખગવાડા, વલસાડ વગેરે થઈ મરોલી પધાર્યા મરોલીમાં સંઘે ભાવભીનું સ્વાગત કર્યું. સંઘના આખાલવૃદ્ધમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો. પંચાસજીએ વ્યાખ્યાનમાં જૈનમંદિર તથા ઉપાશ્રય માટે પ્રેરણા કરી અને તુરત જ વાણીનું જાદુ થયું. અંભેટીવાળા ગુરુભક્ત શેઠ ચીમનલાલે પોતાના જીનની જગ્યામાંથી થોડી જગ્યા મફત કાઢી આપી. દીપ પણ સારી ભરાઈ ગઈ. બે માળનું મનોહર

મકાન તૈયાર થયું. નીચેના ભાગમાં ઉપાશ્રય રાખવામાં આવ્યો. ઉપાશ્રય માટે નડોદવાળા શેઠ પાનાચંદ જેતાજીએ ઉદારતાથી રૂ. ૬૦૦૦ આપ્યા. માળ પર મંદિર રાખવામાં આવ્યું. જૈનમંદિર અને ઉપાશ્રય થવાથી મરોલીની શોભા પણ વધી. સાધુ સાધ્વીઓ માટે સુંદર વિશ્રામ સ્થાન બન્યું. મરોલીમાં જૈનકુટુંબો વધ્યાં. કુકાનો પણ ૬૦-૬૫ થઈ. બધા કુટુંબો ધર્મ પ્રતાપે સુખી છે.

‘કૃપાસિંધુ ! આપશ્રીના પુણ્ય પ્રભાવથી અને પ્રેરણાથી રૂ. ૩૦૦૦૦, ત્રીસ હજારનું જે ફંડ દાદાસાહેબોની દેરીઓના જીર્ણોદ્ધાર માટે થયું હતું. તે પ્રમાણે ખંભાતની જીર્ણોદ્ધાર થયેલી દાદાવાડી તથા દાદાસાહેબોની દેરીઓનો જીર્ણોદ્ધાર થઈ ગયો છે.’ ખંભાતના લોગીલાલ મગનલાલે પંચાસજીને હકીકત કહી.

‘લોગીલાલભાઈ ! હું વિચાર જ કરતો હતો કે અહીંથી ખંભાત થઈને પછી આગળ જવું. મને દાદાસાહેબની દેરીઓની ચિંતા હતી જ. જીર્ણોદ્ધાર શરૂ થવાની વાત જાણી હતી, પણ કામ ક્યાંસુધી પહોંચ્યું તેનો ખ્યાલ નહોતો. હવે તમારી વાતથી સંતોષ થયો.’ પંચાસજીએ સંતોષ વ્યક્ત કર્યો.

‘સાહેબ ! મને મન સાક્ષી. આપે ખંભાત ચાલ કયું અને હું આવી પહોંચ્યો. દાદાવાડી તથા ત્રણે દાદાસાહેબોની દેરીઓ ઘણી મનોહર થઈ તૈયાર છે. આપશ્રી ખંભાત પધારો અને પ્રતિષ્ઠા કરાવો તો દાદાશુરજીઓનો જયજયકાર થઈ જાય.’ શેઠ લોગીલાલભાઈએ વિનંતિ કરી.

સૂરતથી ખંભાત તરફ વિહાર કર્યો. ભરૂચ, સમની, જમખૂ-
સર, કાવી તીર્થ થઈ સારોદને આરે થઈ પન્યાસજી મહારાજ
રાલજ પધાર્યો. ખંભાતની પાંચે જ્ઞાતિનો સમુદાય ત્યાં આવી
પહોંચ્યો. શેઠ ભોગીલાલભાઈ તરફથી પૂજા ભણાવવામાં આવી
તથા સ્વામીવાત્સલ્ય કરવામાં આવ્યું. ખીજે દિવસે શકરપુરામાં
ચીંતામણી પાશ્વનાથના દર્શન કરીને શહેરમાં પધાર્યા. શ્રીસંઘે
ભાવભીનું સ્વાગત કર્યું. ખંભાતની પાંચે જ્ઞાતિના આગેવાનોની
હાજરીથી સામૈયું ઘણું જ દીપી રહ્યું. શ્રી ચિન્તામણી પાશ્વ-
નાથના દર્શન કરી માણેકચોકના ઉપાશ્રયે પન્યાસજી મહારાજ
પધાર્યા. માંગલિક સંભળાવ્યા બાદ ગુરૂભક્ત શેઠ ભોગી-
લાલભાઈએ પ્રભાવના કરી. ખંભાતના આબાલવૃદ્ધમાં આનંદ
આનંદ છવાઈ રહ્યો.

પ્રતિષ્ઠાની તૈયારી થવા લાગી. શેઠ છોટાલાલભાઈ મગનલાલ
નાણાવટીએ સં. ૧૯૮૮ નાં જેઠ શુદ્ધ ૧ થી અઠ્યામહોત્સવ
શરૂ કર્યો. જળ જત્રા વગેરે વરઘોડા ઠાઠમાઠથી કાઢવામાં
આવ્યા. હમેશાં વિધ વિધ પ્રકારની પૂજા ભણાવવામાં આવતી.
રાત્રે ભાવનાઓમાં સંગીત વિશારદોનો એવો તો જલસો જામતો
કે તે સાંભળવા માનવ મેઢની ઉમટી પડતી. મહોત્સવને છેલ્લે
દિવસે દાદાવાડીમાં જગત વિખ્યાત કલિકાલ કલ્પતરૂ જાગતી
જ્યોત સમા, ભક્તજનોના પ્યારા, હાજરાહજૂર વડા દાદાશ્રી
યુગપ્રધાન શ્રી જીનંદતસૂરિ, મણિધારી શ્રી જીનયંત્રસૂરિ, પુણ્ય
પ્રભાવક શ્રી જીનકુશલસૂરિ આદિ દાદા ગુરૂઓની ચરણપાદુકા-
ઓની પ્રતિષ્ઠા ધામધૂમપૂર્વક કરવામાં આવી. આ પ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ
જેવા માટે ખંભાતના હજારો ભાઈ-બહેનો ઉમટી આવ્યા હતા.

પન્થસજી મહારાજે આનંદ ઉલ્લાસપૂર્વક પ્રતિષ્ઠા કરાવી. ઠાઠા-
ગુરૂઓનો જય જયકાર થઈ રહ્યો.

મહોત્સવને છેલ્લે દિવસે નાણાવટીભાઈઓ તરફથી સંઘ
જમણ કરવામાં આવ્યું. શ્રી સંઘના આગ્રહથી પન્થસજી
મહારાજતું સં. ૧૯૮૮ તું ચાલીશતું ચાતુર્માસ ખંભાતમાં
માણેકચોકના ઉપાશ્રયમાં થયું.

શ્રી માણીભદ્રવીરની દેરીનો જીર્ણોદ્ધાર

(૨૪)

‘ શુરૂદેવ ! માતર તીર્થના સાચાદેવ શ્રી સુમતિનાથ ભગવાનના ખાવન જીનાલયની યાત્રાએ જવા અમારી ભાવના છે. આપશ્રી પધારો તો યાત્રાનો આનંદ આવે. ’ કેટલાક ભાઈ-જોએ વિનતિ કરી.

‘ ભાઈ ! મારી પણ ભાવના ઘણા સમયથી સાચાદેવની યાત્રા કરવાની છે. તમે બધા આવતા હો તો વિશેષ આનંદકારી. કરો તૈયારી. ’ પન્થાસજીએ સંમતિ દર્શાવી.

‘ સાહેબ ! માતર પાસે સોજીત્રામાં એક ઉપાશ્રયમાં પૂર્વાચાર્યના હસ્તે ખાવન વીરમાં મુખ્ય ગણાતા શાસનરક્ષક શ્રી માણીભદ્રવીરની સ્થાપના થયેલી છે. તે ચમત્કારી છે. ’ એક ગૃહસ્થે વીરમાણીભદ્ર વિષે વાત કરી,

‘ માતર સાચાદેવની યાત્રા કરી આપણે જરૂર સોજીત્રા જઈ શાસનરક્ષક વીર માણીભદ્રના દર્શન કરીશું. ’ પન્યાસજીએ જીસાસા દર્શાવી.

ચાતુર્માસ આઠ શ્રાવક શ્રાવિકાના બહોળા સમુદાય સાથે પન્યાસજી માતર પધાર્યા. માતરમાં સાચાદેવ શ્રી સુમતિનાથ ભગવાનની અલૌકિક મૂર્તિના દર્શન કરી આનંદ અનુભવ્યો. બાવન જીનાલયના મનોહર ફહેરાસરજી માતર જેવા નાનકડા ગામમાં જોઈને પ્રાચીન નગરની ઝાંખી થઈ. સાચાદેવને જોનો ઉપરાંત હિંદુ મુસલમાન બધા માને છે અને મેળા પ્રસંગે તો અઢારે આલમ સાચાદેવના દર્શન કરી પાવન થાય છે. આખા સંઘે માતરમાં ખૂબ આનંદ અનુભવ્યો—પૂજા ભણાવવામાં આવી. સંઘ જમણુ થયું અને આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો.

માતરથી કેટલાક ભાઈઓ પન્યાસજી સાથે સોજીત્રા માણીભદ્રવીરના દર્શન ગયા. પન્યાસજી તો પૂર્વાચાર્યના હસ્તે પ્રતિષ્ઠિત થયેલી, બાવનવીરમાં પ્રમુખ શાસન રક્ષક શ્રી માણીભદ્રવીરની ચમત્કારી પ્રતિમાના દર્શન કરી મુગ્ધ થયા. તેઓ તો ત્યાં ધ્યાનમાં બેસી ગયા. શ્રી માણીભદ્રવીરનું ધ્યાન ધરવા લાગ્યા. ઉપાશ્રયમાં અજબ શાંતિ હતી. પન્યાસજી ધ્યાનમાં લીન હતા. ધ્યાનમાં જ ગેળી અવાજ સંભળાયો. ‘ અહીંથી ખંભાત પધારો, ત્યાં માણેકચોકના ઉપાશ્રયમાં ચમત્કારી માણીભદ્રવીરની દેરીને જીજોદાર કરો. ’ આ અવાજ સાંભળી પન્યાસજી આશ્ચર્ય ચકિત થઈ ગયા. માણેકચોકના ઉપાશ્રયમાં તો પોતે ચાતુર્માસ કરેલું પણ તે વખતે કયો વિચાર આ જીજું દેરી માટે આવ્યો નહિ અને આ પ્રાચીન મૂર્તિએ

પન્થાસજીને સંદેશ આપ્યો તે જાણીને પન્થાસજીનો આત્મા ખૂબ પ્રસન્ન થયો. ધ્યાનમાંથી જ્યારે તેઓ ઉઠ્યા ત્યારે શ્રી માણી-ભદ્રની મૂર્તિ તેજસ્વી જણાવા લાગી. પોતાના અંતરમાં પણ પ્રકાશ પ્રકાશ થઈ રહ્યો. આવી ચમત્કારી પ્રાચીન મૂર્તિથી પન્થાસજીના આત્મામાં આનંદની લહેરો લહેરાણી. પન્થાસજીનું 'સુખાવિંદ તેજથી જળહળવા લાગ્યું'.

પન્થાસજી સોજીત્રાથી વિહાર કરી ખંભાત પધાર્યા. માણેકચોકના ઉપાશ્રયમાં પધાર્યા. ખંભાતનો આ માણેકચોકનો ઉપાશ્રય કલિકાળ સર્વજ્ઞ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય મહારાજના સમયમાં બનેલો ઘણો પ્રાચીન છે. વૃદ્ધ પુરૂષો કહે છે કે આ ઉપાશ્રયમાં એક ભોંયડું છે-તેનું બીજુ દ્વાર કાવી ગામના બજારમાં પડે છે. એ ઉપાશ્રયમાં પાર્શ્વચન્દ્ર ગચ્છીય શ્રી ભાતૃચંદ્રસૂરિજીના ત્રણ ચાર ચાતુર્માસ થયાં હતાં. આ પ્રાચીન ઉપાશ્રયમાં શ્રી જૈન શ્વેતાંબર સંઘના રક્ષક, ધર્મનિષ્ઠ શ્રદ્ધાળુ પુરૂષોના સંકટ હરનાર, શાસનોત્થતિના કરેક કાર્યોમાં સહાયક થનાર અને બાવન વીરમાં શિરોમણી, વડવીરનું 'મિરઠધારક જગતિ જ્યોતસમા શ્રી માણી-ભદ્રવીરની આલ્હાલકારક મનોહર દર્શનીય મૂર્તિની સ્થાપના આ ઉપાશ્રયની મધ્યમાં પૂર્વાચાર્યના હાથે થયેલી છે.

પન્થાસજી મહારાજે પોતાને મળેલ ગેળી સંદેશની વાત શ્રી સંઘના આગેવાનોને પોતાની રીતે સમજાવી.

“ ભાગ્યશાળીઓ ! આ પ્રાચીન ઉપાશ્રય છે. કલિકાલ સર્વજ્ઞ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યના વખતનો ગણાય છે. અહીં આપણા અનેક સંતો-મહંતો પૂર્વ પુરૂષો અને જ્યોતિર્ધરો આવીને ધર્મ ભાવના પ્રગટાવી ગયા છે. સાથે જ શાસન રક્ષક વીર માણીભદ્રજીની

ચમત્કારી મૂર્તિ તમારા કલ્યાણ માટે ધિરાજમાન છે. તે હાજરા હજૂર છે, અને જાગતી જયોત છે. આવા પ્રાચીન ઉપ-શ્રયનો જીર્ણોદ્ધાર જરૂરી છે. તમારી લક્ષ્મીનો આવા ધર્મકાર્યમાં ઉપયોગ થાય તે તમારા અહોભાગ્ય ગણાય. ”

પન્થાસજીની વાણીની ચમત્કારી અસર થઈ અને તુરત જ જીર્ણોદ્ધાર માટે ખંભાતના નગરશેઠ શ્રી ચંદુલાલ ખાપુલાલ, અમ્છારીવાળા શ્રીયુત શેઠ રાયચંદ ગુલાબચંદ, સુરતના ઝવેરી શ્રીયુત કુસુમચંદ્ર લલ્લુભાઈ તથા ખજવાના મારવાડના શ્રીયુત શેઠ કિસનચંદ પુનમચંદ અને ફણસાના શેઠ અમરચંદ મૂળચંદ વગેરેએ પોતાની રકમો લખાવી. જીર્ણોદ્ધારનું કાર્ય શરૂ થયું. નગરશેઠ ચંદુલાલ ખાપુલાલભાઈની દેખરેખથી ઉપાશ્રય તૈયાર થઈ ગયો. શાસન રસીક માણીભદ્રવીરની મૂર્તિની દેરીનો જીર્ણોદ્ધાર ૧૯૮૯ ના ફાગણ શુક્ર ૧ ને શનિવારના પૂર્ણ થયો.

જીર્ણોદ્ધારનું કાર્ય ચાલતું હતું. તેનો હિસાબ વગેરે દેખ-રેખનું કાર્ય સેવાભાવે ઠાઠાણુ પ્રગણના દ્વીયર ગામના લૂંકડ ગોત્રીય વીસાઓસવાળ શ્રી માનમલજી પન્થાસજી મહારાજના વિશેષ પરિચયમાં આવ્યા. પન્થાસજીની પવિત્ર તપોમય જીવનપ્રભા તથા અમૃતવાણીથી પ્રભાવિત થઈને દીક્ષા માટે ઉત્સુક બન્યા. માનમલજીની પ્રમાણિકતા, સરળતા તથા ધર્મદ્રષ્ટિ જોઈને પન્થાસજીમહારાજે તેમને દીક્ષાની સંમતિ આપી. સં ૧૯૮૯ ના કાર્તિક શુક્ર ૧૫ ના દિવસે ખંભાતમાં શ્રીસંઘ સમસ્ત પોતાના વરદ હસ્તે દીક્ષા આપી. શ્રી ગુલાબમુનિના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યાં. શ્રી મહોદયમુનિ નામ સ્થાપન કર્યું.

ખંભાતથી વિહાર કરી મહારાજશ્રી સાયમા પધાર્યા. પન્યાસજીના દર્શન કરવા ખંભાતની પાંચે જ્ઞાતિના આગેવાનેા ઉપરાંત ખંભાતના નવાળ સાહેબના મામા તથા મસીઆઈ ભાઈ પણ પોતાના જનાના સાથે મહારાજશ્રીના દર્શનાર્થે પધાર્યા. મહારાજશ્રીના ધર્મપ્રવચનોના અમૃતવચનો સાંભળી બધા મુગ્ધ થયા. જનતાની સેવા અને પ્રાણી માત્ર તરફ દયા દ્રષ્ટિ એ સાચો ધર્મ છે તે સમજાવ્યું. ખંભાતના શુરભક્ત શેઠ ભોગીલાલ નાણાવટી તરફથી સ્વામીવત્સલ કરવામાં આવ્યું.

તારાપુર, સોલત્રા, ડલોઈ થઈ માતરની ફરી યાત્રા કરી પન્યાસજી ખેડા પધાર્યા.

બે પ્રતિષ્ઠાઓ

(૨૫)

‘સાહેબ ! પૂર્વપુણ્યના ઉદ્ધયે શેઠને ભાવના ભગી અને પરામાં નહીને કિનારે જૈન મંદિરની પાસે સુંદર ધર્મશાળા અને ઉપાશ્રય કરાવ્યા છે. આપશ્રી ત્યાં પગલાં કરો અને આપના વચનામૃતોનો લાભ આપો.’ શ્રી હામોદરદાસ વિઠ્ઠલ-દાસના ધર્મપત્ની શ્રી મણીબહેનને વિનંતિ કરી.

‘મણીબહેન ! તમારી તો મેં સારી પ્રશંસા સાંભળી છે. તમે શ્રીમંત છો. છતાં ધર્મપ્રેમી છો અને શેઠને તમેજ પ્રેરણાકરીને ધર્મશાળા તથા ઉપાશ્રય કરાવ્યાં છે. તમે તો સાધુ-સાધ્વીનું ચાતુર્માંસ કરાવી જ્ઞાતિભાઈઓને ધર્મમાર્ગે જોડો છો અને આ તો મહાન પુણ્ય ઉપાજનનું કાર્ય કરો છો.’ પત્ન્યાસહચરે ધર્મનીષ્ઠ મણીબહેનને ધન્યવાદ આપ્યા.

‘કૃપાળુ ! અમારા ખેડામાં તો બધી જાતની સામગ્રી છે. ધર્મશાળા-લાઈબ્રેરી-પાઠશાળા-ઉપાશ્રય બધું છે. પણ સાહેબ જોઈએ તેવો સંપ નથી.’

‘તમારી વાત તો સાચી છે. તમારા જેવા શહેરમાં તો ધર્મનો જયજયકાર હોવો જોઈએ. પરમાત્માની કૃપાથી રૂડા વાના થઈ રહેશે’ પંચાસજી મહારાજ ખેડામાં શ્રી મણીબહેનના ઉપાશ્રયમાં રહ્યા અને વ્યાખ્યાનવાણી સંભળાવી ખેડામાં ધર્મજગતિ લાવ્યા અને કુસંપને દૂર કરી શાસનની ઉન્નતિ કરવા પ્રેરણા કરી.

ખેડાથી વિહાર કરી વટવા જૈનઆશ્રમમાં બે દિવસ સ્થિરતા કરી અમઠાવાદ પધાર્યા. કોઠારી પોળમાં આવેલા વખતશાહની હવેલીના નામથી મશહૂર ખરતરગચ્છીય જૈન ઉપાશ્રયમાં સ્થિરતા કરી. ખેતરપાળની પોળની કન્યાપાઠશાળાની બહેનો અને કન્યાઓની પરીક્ષા લીધી. કન્યાઓને ધનામો આપવામાં આવ્યાં.

‘કૃપાસિંધુ ! અમારા તરફથી ખંભાતના જીજ્ઞૃષુ થઈ ગયેલા શ્રી કંસારી પાશ્વનાથના જૈન મંદિરનો જીર્ણોદ્ધાર થઈ ગયો છે. આપ ખંભાત પધારો. પ્રતિષ્ઠા આપના મંગળ હસ્તે કરાવવા શ્રીસંઘના આગેવાનોની ભાવના છે.’ શેઠ વાડીલાલ છોટાલાલે વિનંતિ કરી.

‘તમે તો જીર્ણોદ્ધારનું કાર્ય જલ્દી પૂરું કર્યું’. હું ખંભાત ગયે વર્ષે હતો, ત્યારે તો હજી વાતચીત ચાલતી હતી.’ પંચાસજીએ આશ્ચર્ય દર્શાવ્યું.

‘સાહેબ! આગેવાનોની દેખરેખ સારી, વળી કારીગરો પણ સારા મળી ગયા. કામ પણ સારું થયું છે. આપ પધારો તો ખાસ કરીને મને તો વિશેષ આનંદ થશે. આપની પ્રેરણાથી જ મેં કામ ઉપાડેલું અને હવે પૂરું થયું છે તો પ્રતિષ્ઠાનું કામ પણ પતી જાય તો આનંદ આનંદ.’ શ્રી વાડીભાઈએ પોતાની મનોકામના દર્શાવી.

‘ભાગ્યશાળી! હજી તો ગયે વર્ષે ખંભાત ચાતુર્માસ કયું’ ત્યાં પછી ફરી તે તરફ આવવાનું શી રીતે બને! આ અમારા નૂતન પ્રશિષ્ય શ્રી મહોદયમુનિના ગામમાં પણ પ્રતિષ્ઠા કાર્ય છે. ત્યાંના ભાઈઓ પણ રાહ જોઈ રહ્યા છે.’ પન્યાસજીએ મુશ્કેલી રજુ કરી.

‘આ પ્રતિષ્ઠા તો આપના હસ્તેજ કરાવવાની છે. પછી હું વિશેષ રોકું તો કહેજો પણ આ વખતે તો ખંભાત આવ્યા વિના ચાલશેજ નહિ. પછી ખુશીથી આપ બીજી પ્રતિષ્ઠા માટે પધારો.’ શ્રી વાડીભાઈએ વિશેષ આગ્રહ કર્યો.

આવી આગ્રહ ભરી વિનતિના કારણે પન્યાસજીએ અમદાવાદથી વિહાર કર્યો. સામટા પધારતાં ખંભાતની પાંચે જ્ઞાતિનાં ઘણાં ભાઈ-બહેનો મહારાજશ્રીને વાંદવા આવ્યા. તે બધાની સ્વામી-ભૂક્તિ ખંભાતના શેઠ વાડીલાલ છોટાલાલે સ્વામિવાત્સલ્યદ્વારા કરી. બીજે દિવસે પન્યાસજીનો નગર પ્રવેશ ભાવભીનો થયો. માણેકચોકના જૈનઉપાશ્રયમાં પધાર્યા. શ્રી સંઘના આખાલવૃદ્ધને આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો. પ્રતિષ્ઠાના કાર્યની શરૂઆત મંગળ મુહૂર્તે કરવામાં આવી. ખંભાતની ઓસવાળજ્ઞાતિના આગેવાન શેઠ શ્રી વાડીલાલ છોટાલાલે ભગવાનને ગાદીએ બેસાડવાનો

આદેશ મેળવી પ્રતિષ્ઠાને દિવસે પોતે શ્રી કંસારી પાર્શ્વનાથને ગાદિએ બિરાજમાન કર્યા. શાન્તિસ્નાત્ર લણાવવામાં આવ્યું. તથા તેમના તરફથી સ્વામીવાત્સલ્ય કરવામાં આવ્યું. પ્રતિષ્ઠાનું કાર્ય પન્યાસજીના મંગળહસ્તે આનંદપૂર્વક થવાથી શ્રી વાડી-લાલભાઈને ખૂબ આનંદ થયો. પન્યાસજી મહારાજને વિશેષ સ્થિરતા કરવા પ્રાર્થના કરી પણ પન્યાસજીને માતરની યાત્રાની ભાવના હોવાથી પાંચે જ્ઞાતિના ભાઈ-બહેનોએ ભાવભરી વિદાય આપી. પન્યાસજી ખંભાતથી વિહાર કરી સાયમા, તારાપુર, સોજીત્રા હોઘાઈ, ખાંધલી થઈ માતર પધાર્યા. માતરમાં સાચા દેવના દર્શન કરી વિહારની તૈયારી કરતા હતા ત્યાં શરદીએ એકાએક આક્રમણ કર્યું. તાવ અને પછી ન્યુમોનીયાનો હુમલો થયો. માંદગીએ ઉત્તરસ્વરૂપ લીધું.

માતરના નગરશેઠ શ્રી ગોપાળજીભાઈ વગેરેને ચિંતા થઈ પડી. નગરશેઠ શ્રી ગોપાળજીભાઈ વૈષ્ણવ હોવા છતાં પન્યાસજી મહારાજના સંપર્કથી સુસંસ્કારવાળા અને અનુરાગી થયા હતા. તેમણે તથા જૈન સંઘના આગેવાનોએ રાત દિવસ સેવાસુશ્રુષા કરી. સરકારી દવાખાનાના ડોક્ટરે પણ ખૂબ કાળજીથી સેવા કરી. એકવીસ દિવસની લાંબી માંદગી પછી સતત સેવાસુશ્રુષાથી પન્યાસજીને આરામ થયો. આ વખતે અમદાવાદનો ૨૦૦૦ માણસનો સંઘ તથા વડવા આશ્રમથી આવેલો કવિ રાજ્યંદ્રના અનુયાયીઓનો ૧૦૦૦ માણસોનો સંઘ પણ એક જ દિવસે માતરમાં આવી પહોંચ્યો. માતરની ધર્મશાળા તો ચિકાર ભરાઈ ગઈ. આ વખતે આચાર્યશ્રી વિજયલલિતસૂરી અઢારેક ઠાણાઓ સાથે આવી પહોંચ્યા. જગ્યા તો હતી જ નહિ પણ

આચાર્યશ્રી પન્યાસજી મહારાજ હતા. ત્યાં આવ્યા ત્યારે પન્યાસજીએ ભાવપૂર્વક આવકાર આપ્યો. ‘સાંકડા મોકડે આપણે સાથે રહીશું. આપ બધા અત્રે જ આવી જાઓ. તીર્થ-સ્થાનમાં જગ્યા ન હોય તો મારી ફરજ છે કે મારે મુનિવરે માટે બનતી વ્યવસ્થા કરી આપવી.’ પન્યાસજીની આ ઉદાર અને મમતાભરી નીતિથી આચાર્ય શ્રી વિજયલક્ષ્મિસૂરિને ભારે આનંદ થયો. પોતાની તબીયત બરાબર નહોતી છતાં પોતે જાતે ઉભા થઇને આવકાર આપ્યો અને બધાને માટે સગવડ કરી આપી. બપોરના સુરિજીએ પન્યાસજી સાથે અનેક પ્રકારનો વાર્તાલાપ કર્યો. દિલ ખોલીને વાતો કરી અને પરસ્પર આનંદ અનુભવ્યો.

તબીયત બરાબર થવાથી ખેડા, મહેમંદાવાદ, તથા વટવા થઇને અમદાવાદમાં ઝવેરીવાડામાં ખરતરગચ્છીય ઉપાશ્રયે પધાર્યો.

અમદાવાદમાં અશાઠ શુદ્ધિ ૧૧ ના દિવસે મોટા દાદા તરીકે પ્રસિદ્ધ શ્રી જીનહત્તસૂરીજીની જયંતી પન્યાસજી મહારાજશ્રીના અધ્યક્ષસ્થાને ઉજવવામાં આવી, શ્રીફળની પ્રભાવના થઇ. જૈનશાળાની બાળાઓને પુસ્તકોની લાણી આપવામાં આવી.

આ ચાતુર્માસમાં પન્યાસજીએ એક એક પારણાને આંતરે અઠૂમ-અઠૂમની ઉચ્ચ તપશ્ચર્યા ચાર મહિના સુધી કરી. ધન્ય તપશ્ચર્યા! ધન્ય ત્યાગ.

દાદાસાહેબની પોળમાં પ્રાચીન પૂર્વોચાર્ય શ્રી જીનહત્તસૂરી-શ્વરજી, શ્રી જીનકુશળસૂરિજી તથા શ્રી જીનચન્દ્રસૂરિજી તથા શ્રી જીનલાલસૂરીજી અને પુણ્ય પ્રભાવક મુનિશ્રી મોહનલાલજી

મહારાજની ચરણ પાદુકાઓ તથા ઠાઠાસાહેબના મન્દિરના નામથી પ્રસિદ્ધ પામેલા મંદિરને પન્યાસજી મહારાજની પ્રેરણાથી રંગ રોગાન કરાવી મંદિરને મનોહર બનાવી દીધું. મન્દિરની આખી રોનક બદલાઈ ગઈ. સં. ૧૯૮૯ નું એકતાલીસમું ચાતુર્માસ અમદાવાદમાં થયું.

અમદાવાદથી ખેડા, માતર થઈ ખાંધલી પધાર્યો. ખાંધલીથી તારાપુર, મોરજ થઈને ઇસરવાડે પધાર્યો. અહીં સાધુ-સાધ્વીને ઉતરવાની ઘણી મુશ્કેલી હતી. પન્યાસજી મહારાજશ્રીની પ્રેરણાથી ઉપાશ્રયની ટીપ કરાવવામાં આવી અને ઉપાશ્રયનું કામ શરૂ કરવામાં આવ્યું. ઇસરવાડેથી ખંભાત, રાણજ, કાવી, જમ્બુસર, આમોદ, સમની, ભરૂચ, અંકલેશ્વર અને સાયણ વગેરે ગામોમાં ઉપદેશ આપતા આપતા સુરત થઈ લેસ્તાન પધાર્યો. લેસ્તાનમાં શેઠ ગુલાબચંદભાઈએ આશ્રયપૂર્વક રોક્યા. લેસ્તાનના જૈન જૈનેતર ભાઈઓને ખાસ નિમંત્રણ આપીને પન્યાસજીનો ઉપદેશ સંભળાવ્યો. ગામના બધા માણસો પન્યાસજીની વાણી સાંભળી મુગ્ધ થઈ ગયા. ઘણા જૈનેતર બહેન ભાઈઓએ રાત્રિભોજન, માંસ, મદિરા વગેરેના નિયમ લીધા. લેસ્તાનથી મરોલી, નવસારી, કાલીયાવાડી, સીસોદરા અને ગણદેવી થઈને ટાંકેલ પધાર્યો.

‘ મઝથેણ વંદામિ ! ’ હવીચરના શેઠ પૃથ્વીરાજજી તથા શેઠ હગનલાલજી અને શેઠ નવલમલજીએ વંદણા કરી.

‘ ધર્મલાભ ! ભાગ્યશાળી ત્રિપુટી શું પધાર્યો છો ! ’ પન્યાસજીએ પ્રશ્ન કર્યો.

‘સાહેબ ! આપના પ્રશિષ્ય શ્રી મહોદયમુનિએ દીક્ષા પહેલાં પોતાનું ઘર તથા જમીન જૈન મંદિર અને ઉપાશ્રય માટે સંઘને અર્પણ કરેલ તે ઉપર અમારા શ્રી સંઘે નવીન મંદિર બંધાવી તૈયાર કરાવ્યું છે તો પધારો.’ શેઠ પૃથ્વી-રાજજીએ વિનતિ કરી.

‘તમારે પ્રતિમાજી માટે સુસ્કેલી હતી ને ?’

‘કૃપાળુ ! પ્રતિમાજી માટે તો બહુ તકલીફ રહી. અમારે શ્રી વિમલનાથજીની પ્રતિમાજીની જરૂર હતી. ઘણી ઘણી તપાસ કરી પણ મળેજ નહિ. છેવટે અમદાવાદમાં તપાસ કરતાં ત્યાં અમારે જોઈતા શ્રી વિમળનાથજી હતા. ત્યાં શેઠ આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીના કાર્યવાહકે શેઠ ભગુભાઈ સુતરીયા તથા ત્યાં બિરાજતા આચાર્ય શ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી તેમજ આચાર્ય શ્રી વિજયનીતિસૂરીશ્વરજીની પ્રેરણાથી શેઠ આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢી હસ્તકના શ્રી અજીતનાથજીના મંદિરમાંથી પ્રાચીન ભવ્ય પ્રતિમાજી મળ્યાં. તેનો પ્રવેશ વૈશાખ શુદ્ધ ૬ નો છે. પ્રવેશ આપના વરહહસ્તે કરાવવાની અમારા શ્રી સંઘની ભાવના છે તો તે સ્વીકારો અને શિઘ્ર તે તરફ પધારો.’ શેઠ નવલમલજીએ ખુલાસો કર્યો.

‘ભાગ્યશાળી ! તમારી વિનતિ તો છે. પણ પંથ લાંબો ને દિવસો થોડા. મારાથી પહોંચી નહિ શકાય.’

‘હયાળુ ! અમારે તો આપના મંગળ હસ્તે જ પ્રતિષ્ઠા કરાવવી છે. આપ હમણું નહિ પધારો તો આ સુદૂત જવા દઈશું. જ્યારે આપ પગલાં કરશો ત્યારે જ પ્રવેશ થશે. આપના

સિવાય પ્રવેશ થવાનો નથી.’ શેઠ છગનલાલજીએ સંઘની બાવના રજુ કરી.

‘તમે તો જબરા નીકળ્યા. લાંબો પંથ તેથી જ વિચાર કરતો હતો. પણ તમારી જોરદાર વિનંતિને માન્ય રાખ્યા સિવાય ચાલે તેમ નથી. કરો તૈયારી. પન્યાસજીએ સંમતિ આપી.’

બધા ખુબ હર્ષિત થયા. પન્યાસજીને વિહાર કરાવીને પછી જ ગયા.

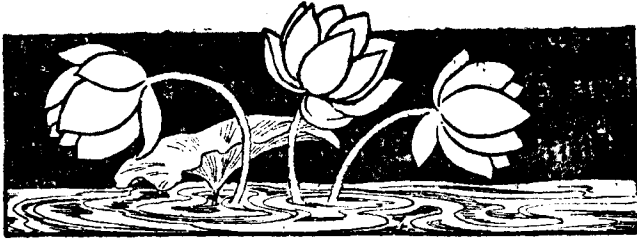
ટાંકેલથી જલ્દી જલ્દી વિહાર કરતા કરતા ખીલીમોરા, વલસાડ, પારડી, બગવાડા, વાપી અને સંજીવ થઈ ઉમ્મરગામ પધાયાં. તેજ દિવસે પ્રતિમાજી પણ ત્યાં આવી ગયા હોવાથી ત્યાં નવપદજીની પૂજા ભણાવવામાં આવી.

ખીજે દિવસે દવીયર, ઘોલવડ અને દાહાણુંના આગેવાનો ઉપરાંત અમ્બાચના શેઠ તારાચંદ જેતાજી તથા શ્રી મહોદય મુનિજીના સંસારી અવસ્થાના મસીઆઈભાઈ અચ્છારીવાળા શેઠ રાયચંદજીભાઈ, કણસાના શેઠ મેઘરાજજી અને સોલસમ્બાના શેઠ ગુલાબચંદજી સંચેતી તથા શેઠ મોહનલાલ પોપટલાલ ભાઈ વગેરે ઘણા ઉમ્મરગામ પહોંચી ગયા. શ્રી વિમલનાથજીના પ્રતિમાજીને સન્નવટથી પાલખીમાં પધરાવી ઠાઠમાઠથી વરઘોડો કાઢવામાં આવ્યો. પન્યાસજી મહારાજ પણ સાથે જ હતા. દવીયર ગામનો પ્રતિમા પ્રવેશ ભવ્ય હતો. દરેક ઠામના માણસો પ્રતિમાજીના દર્શન માટે ઉમટી આવ્યા, બહેનોએ ભગવાનને વધાવ્યા અને આખા ગામમાં અનંદ-આનંદ છવાઈ રહ્યો. સં. ૧૯૬૦ ના વૈશાખ શુદ્ધ ૬ ના શુભ સુદૂતે

અમ્હારીવાળા શેઠ રાયચંદ ગુલાબચંદે ૪૦ મણુ ધીની ખોલીથી આદેશ લઈને પ્રતિમાજીનો મંદિરમાં પ્રવેશ કરાવ્યો. સંઘ જમણુ કરવામાં આવ્યું.

સં. ૧૯૯૦ નું ખેતાલીસમું ચાતુર્માસ પન્થાસજીએ ઘોલવડમાં કયું. આ પચુંપણમાં પંદર દિવસ સુધી દાહાણું તથા બગવાડા પ્રગણાના નૈન લાઈએ તથા બહેનોએ ઘોલવડમાં રહીને દરેક ધર્મકાર્યોમાં સુંદર લાભ લીધો હતો. આ ચાતુર્માસમાં શ્રી મહોદયમુનિ તથા દાહાણુ સ્ટેશનવાળા શા તલકન્દજી લેરાજના માતુશ્રીએ માસક્ષમણની તપશ્ચર્યા કરી હતી. નાના ગામમાં આવી ઉચ્ચ તપશ્ચર્યાથી બધાને ભારે આશ્ચર્ય થયું. પન્થાસજી મહારાજના મંગળ આશીર્વાદથી બન્નેને ખૂબ શાતા રહી. પારણા આનંદથી થયા. નૈન ધર્મનો જયજયકાર થઈ રહ્યો.

જૈન વિદ્યાર્થીગૃહ

(૨૬)

‘આજનો દિવસ પવિત્ર દિવસ છે. પર્યુષણ પછીના સર્વે જીવો સાથે ક્ષમાપના કરવાનો અને પારણાનો દિવસ પવિત્ર અને મંગલકારી છે. આજે તમે આસપાસના પ્રદેશના લગભગ બધા આગેવાનો હાજર છો. તમારા પ્રદેશમાં ધર્મભાવના તો ઠીક ઠીક વધી છે. દહેરાસરો ને ઉપાશ્રયો પણ જગ્યાએ જગ્યાએ થયા છે. તમે ઠીક ઠીક સુખી છો અને તમારી પ્રતિષ્ઠા પણ સારી વધી રહી છે. તમારામાં ઘણા ભાગ્યવાનો દાનનો મહિમા જાણે છે અને યથાશક્તિ દાન કરે છે. પણ તમારા પ્રદેશમાં એક પણ વિદ્યાર્થીગૃહ નથી. તમારા મધ્યમવર્ગના કુટુંબોની પરિસ્થિતિ તો તમે જાણે છે. જ્ઞાનદાન ઉત્તમ દાન છે. આજના બાળકો આવતી કાલના જૈનસમાજના સાચા વારસદારો છે. શિક્ષણ તો સરકારી શાળામાં અપાય છે પણ તેમાં ધાર્મિક

શિક્ષણ કે ધર્મસંસ્કાર તો અપાતા નથી. મારી ભાવના છે કે આ પ્રદેશમાં એક સુંદર જ્ઞાનના પરબસસુ વિદ્યાર્થીગૃહ થાય તો હજારો વિદ્યાર્થીઓના જીવન ઉજળી શકાય. મધ્યમવર્ગને શહત મળે. આ વિદ્યાર્થીઓમાંથી જે રત્નો નીકળશે તે તમને લાખ લાખ આશીર્વાદ આપશે.’

પન્યાસજી મહારાજે પર્યુષણ પછી ભાદરવા સુદી ૫ ની ૨૦૦૦ ઉપરાંત માણસોની મોટી સભામાં જૈન વિદ્યાર્થીગૃહ માટે જોરદાર પ્રેરણા કરી અને આસપાસના પ્રદેશના આગેવાનો પન્યાસજીનો જ્ઞાનનો સંદેશ સાંભળી વિચારમાં પડ્યા.

‘ગુરુવર્ય ! આપની પ્રેરણા વખતસરની છે. દહાણુ પ્રગણ્યામાં એક પણ શિક્ષણ સંસ્થા નથી. મધ્યમવર્ગના બાળકો માટે ધર્મસંસ્કાર અને ધર્મશિક્ષણ મળે તેવા જૈન વિદ્યાર્થીગૃહની જરૂર ઘણી છે. આપણા ઉપદેશથી મને વિદ્યાર્થીગૃહ માટે ભાવના જાગી છે. આ બધા આગેવાનો પોતપોતાની શક્તિ અનુસાર ફાળો આપે અને પોતાના ગ્રામપ્રદેશોમાંથી અપાવા પ્રયાસ કરે તો મારા સ્વર્ગસ્થ પૂજ્ય પિતાશ્રીનું નામ જોડવાની શરતે રૂ. ૨૧૦૦૦ આપવા ઇચ્છું છું. આપણે જીજ્ઞ રૂ. ૪૦૦૦૦ થી વિશેષ એકઠા કરવાના રહેશે.

ધર્મનિષ્ઠ, વિદ્યાપ્રેમી શેઠ શ્રી રાયચંદભાઈની ઉદાર સખાવતથી બધાને ચત્યંત આનંદ થયો. ઘોલવડ, દાહાણુ તથા સામટાના આગેવાનોએ ઉભા થઈને શ્રી રાયચંદભાઈની ઉદારતાને વધાવી લઈ તેમનું બહુમાન કર્યું અને સૌએ યથાશક્તિ ફાળો આપવા સંમતિ દર્શાવી.

હજારો ભાઈ-બહેનોને આ મંગળમય શરૂઆતથી આનંદ થયો. બેરડીમાં જૈન વિદ્યાર્થીગૃહ શરૂ કરવા કમીટી નક્કી કરવામાં આવી. પન્થાસજી મહારાજશ્રીની ભાવના ફળી. પન્થાસજીએ પણ આ પ્રદેશમાં ગામેગામ વિહાર કરી જૈન વિદ્યાર્થીગૃહ માટેના ક્ષણ માટે ઉપદેશ આપ્યો અને થોડા સમયમાં રૂ. ૪૦૦૦૦) નો ક્ષણો થઈ ગયો. પન્થાસજી મહારાજ વાપીમાં હતા તે વખતે મુંબઈથી શ્રી મહાવીરસ્વામી જૈન મંદિરના કાર્યવાહક શ્રી મૂળચંદભાઈ હીરાચંદ ભગત વિનતિ કરવા આવ્યા. મુંબઈમાં શ્રી મોહનલાલજી જૈન સેન્ટ્રલ લાઈબ્રેરીના વિકાસ માટે વિચારણા કરવાની હોવાથી શ્રી મૂળચંદભાઈએ મુંબઈ પધારવા વિનતિ કરી. શ્રી રાચચંદભાઈએ જૈન વિદ્યાર્થીગૃહના ઉદ્ઘાટન માટે પણ વિનતિ કરી.

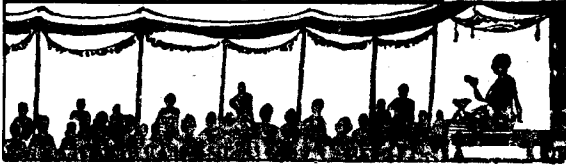
‘ ભાગ્યશાળી ! તમારી ભાવના તો ફળી. રૂ. ૪૦૦૦૦) નું ફંડ થઈ ગયું. આ પ્રદેશમાં વિચરીને મેં યથાશક્ય પ્રયાસો કર્યા. રસોઈ તો તૈયાર થઈ ગઈ. હવે તમે આનંદથી તેનો ઉપભોગ કરો. મુંબઈમાં ગુરૂદેવના નામની સેન્ટ્રલ લાઈબ્રેરી માટે ટ્રસ્ટીઓ સાથે પરામર્શ કરવાનો છે. તે અગત્યનું કામ છે તો તમે સુખેથી રજા આપો. ’ પન્થાસજીએ મુંબઈ તરફ જવાની ઇચ્છા દર્શાવી.

‘ સાહેબ ! આપશ્રીની પ્રેરણાથી જ આ જૈન વિદ્યાર્થીગૃહ થવા પામ્યું છે. વળી આપે તો ગામેગામ વિહાર કરી-આગે વાનોને સમજાવી મોટી રકમ પણ ફરાવી આપી, હવે ખરેખરા

સંસ્થાના ઉદ્ઘાટન વખતે આપની હાજરી તો જરૂરી છે. જે કૃપાકરી ઉદ્ઘાટન સુધી સ્થિરતા કરો તો વિશેષ આનંદ થશે. 'શ્રી રાયચંદભાઈએ ખૂબ આગ્રહપૂર્વક વિનંતિ કરી.

‘રાયચંદભાઈ ! તમારી વાત સાચી છે. પણ માફ કરાજો. મારું કામ પૂરું થયું. મુંઝવણ જરૂરી કામ ન હોત તો હું જરૂર સ્થિરતા કરત. મારા તમને મંગળ આશીર્વાદ છે. તમારી સંસ્થા ખૂબ ફૂલેફૂલે અને આ પ્રદેશમાં જ્ઞાનની ગંગા વહેતી રહે તેમ મારી અંતરની અભિલાષા છે.

ગુરૂદેવનો ભવ્ય જયંતિ-ઉત્સવ

(૨૭)

‘સાહેબ ! ચૈત્ર વદી ૧૨ નો પુણ્ય દિવસ આવે છે. ગુરૂવર્યનો ઉપકાર મુંબઈ શહેર ઉપર ઘણો ઘણો છે. પ્રસંગે સમાજ કલ્યાણ વાંચ્છુ પંજાબકેશરી આચાર્યશ્રી વિજયવલ્લભસૂરીજી પણ અત્રે ખિરાજમાન છે. ગુરૂદેવનો જયંતિ ઉત્સવ ભવ્ય રીતે ઉજવવાની અમારી ભાવના છે.’ શ્રી મૂળચંદ્રભાઈએ જયંતિ ઉત્સવ માટે પોતાની ભાવના દર્શાવી.

‘ભાગ્યશાળી ! ગુરૂદેવ તો પરમ ઉપકારી અને પુણ્ય-પ્રભાવી હતા. આ વખતે તો જોગ સારો છે. જયંતિ ઉત્સવ આનંદપૂર્વક ઉજવવા મારી સંમતિ છે. તમારી દ્રષ્ટીએ અને ભક્તજનોની ભાવના પ્રમાણે જે યોગ્ય લાગે તેની વ્યવસ્થા કરો. આચાર્યશ્રી વિજયવલ્લભસૂરીજી તો ગુરૂવર્યના પ્રેમી છે. જૈનશાસનના ઉદ્યોતમાં આચાર્યશ્રીનો ફાળો સવિશેષ છે,’ પંચાસજીએ સંમતિ આપી.

ચૈત્ર વદી ૧૩ નો પુણ્ય દિવસ આવી પહોંચ્યો. સવારના ૮ વાગે તો સુખઘના ભક્તજનો, બહેનો અને ભાઈઓ, વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓ, સ્વયંસેવકો અને યુવાનો ઉમટી આવ્યા. રથયાત્રાનો વરઘોડો ધામધૂમથી નીકળ્યો. શાળા, પાઠશાળા અને બોર્ડીંગના ૨૦૦ બાળક બાળિકાઓ હર્ષનાદ અને સંગીત ગાતાં ગાતાં રથયાત્રામાં મોખરે હતા. જૈનસ્વયંસેવક મંડળ તથા માંગરોળ જૈન યુવક મંડળનાં બેન્ડ ગાજી રહ્યાં હતાં. જૈનસમાજના ઘણા આગેવાનો પણ રથયાત્રામાં આવ્યા હતા. મુનિ-મંડળ પણ શોભી રહ્યું હતું. રથયાત્રામાં ભક્તજનોના જય-ઘોષ શુંજી રહ્યા હતા.

રથયાત્રા શહેરના મધ્ય મધ્ય ભાગમાં ફરીને આદી-શ્વરજીની ધર્મશાળામાં આવી પહોંચી. આજ ધર્મશાળાનો હોલ નાનો પડ્યો. સ્ત્રી પુરૂષોના ટોળેટોળાં આવી પહોંચ્યા. પગ મૂકવાની પણ જગ્યા નહોતી. કેટલાક ભાઈઓને તો ઢાઢરામાં ઉભું રહેવું પડ્યું. કેટલાક તો બહારના ભાગમાં ઉભા રહ્યા. પંજબકેશરી આચાર્યશ્રી પ્રમુખસ્થાને બીરાજ્યા. બાબુમાં પન્યાસજી મહારાજ શ્રી ઋદ્ધિમુનિજી બીરાજ્યા. પન્યાસજીએ આચાર્યશ્રીને મંગલિક સંભળાવવા વિનંતિ કરી. મંગલાચરણ પછી બહેનોએ ગુરૂવર્યની ગુરૂસ્તુતિ ગાઈ સંભળાવી. ગુરૂવર્યના જીવનકાર્ય અને પ્રભાવિકતા વિષે જીદાંજીદા વક્તાઓએ વિવેચનો કર્યા. પન્યાસજી મહારાજે પરમપૂજ્ય ગુરૂવર્યશ્રી મોહનલાલજી મહારાજના કેટલાક જીવનપ્રસંગો દર્શાવ્યા તથા તેમની સેવા ભક્તિથી પોતાને જે ચમત્કારી અનુભવો થયેલા તેમજ

ગુરૂદેવ પાસેથી પોતે જે જીવન-દર્શન મેળવ્યું તે એ શબ્દોમાં દર્શાવ્યું હતું.

શ્રી માવજી દામજી શાહે ગુરૂવર્યાના જયંતી ઉત્સવ પ્રસંગે પોતે રમેલી ગુરૂસ્તુતિ સંભળાવી ને જણાવ્યું કે પૂજ્ય મોહનલાલજી મહારાજ એવા પ્રભાવશાળી અને પુણ્યરાશી હતા કે મુંબઈના જૈનસમાજની દુકાને દુકાને અને ઘેરેઘેર એ મહાપુરૂષના ફોટાઓ નજરે પડે છે અને પ્રાતઃકાળે તેમના દર્શન મંગળકારી મનાય છે. મુનિશ્રી ચરણવિજયજીએ પૂજ્યપાદ આત્મારામજી મહારાજ તથા મુનિરત્ન શ્રી મોહનલાલજી મહારાજનો પરસ્પરનો કેવો પ્રેમભાવ હતો તે દર્શાવતા જણાવ્યું કે ચિકાગો વિશ્વધર્મ પરિષદમાં પ્રતિનિધિ તરીકે જઈ આવેલા મહુવાના વીરનર શ્રી વીરચંદ્ર રાઘવજી ગાંધી યેરીસ્ટર અમેરિકામાં જૈન દર્શનનો જ્ય-જ્યકાર બોલાવી મુંબઈ આવ્યા ત્યારે તેમને વિદેશગમન માટે સંઘબહાર મૂકવાની હિલચાલ થતી હતી ત્યારે મુંબઈના શ્રી સંઘે શ્રીમદ્ મોહનલાલજી મહારાજની સલાહ માગી પણ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજે પૂજ્યપાદ આત્મારામજી મહારાજની સલાહ લેવા સૂચના કરી. સંઘે તે માટે પંજાબ પૂજ્યપાદ આત્મારામજી મહારાજશ્રીને પૂછાવ્યું પણ એ સમયના જાણકાર એ મહાપુરૂષે શ્રીમદ્ મોહનલાલજી મહારાજનું માર્ગદર્શન મેળવી તેમની આજ્ઞા પ્રમાણે કરવા સૂચવ્યું. આ પ્રસંગ નાનોસૂનો નહોતો. જૈન જગત માટે એ પ્રશ્ન ઘણો જટિલ હતો. પણ દ્વરદ્વરના પ્રદેશોમાં હોવા છતાં બન્ને મહાપુરૂષોનો અંતરનો પ્રેમભાવ અનુપમ હતો તે આ ઉપરથી આપણે સમજી શકીએ છીએ. આવો પ્રેમભાવ આપણા મુનિરાજોમાં જાગે તો જૈનશાસનનો કેવો

ઉઘોત થાય ! આપણા જયંતીનાયકે પણ પ્રશ્નનો ઉકેલ બહુજ સુંદર રીતે કર્યો હતો. શ્રી વીરચંદ્રભાઈને સ્નાત્રપૂજા બાણાવી તીર્થોધિરાજ શત્રુજયની યાત્રા કરવા જણાવ્યું અને એ રીતે જૈન સંઘમાં શાંતિ થઈ.

ઉપસંહાર કરતાં આચાર્યશ્રીએ ખુલ્લું અવાજે શ્રીમદ્ મોહનલાલજી મહારાજનાં જીવનકાર્ય વિષે જણાવ્યું કે મુંબઈના દ્વાર સાધુ મુનિરાજે માટે ખુલ્લા મૂકનાર પ્રથમ મુનિરત્ન શ્રીમદ્ મોહનલાલજી મહારાજ હતા. તે પ્રસંગે જૈન જનતાના આનંદની સીમા નહોતી. મુંબઈ શહેર અને પરાના હબરો બહેન ભાઈઓ મુનિરત્નના સ્વાગત અને દર્શન માટે ઉમટી આવ્યા હતા. ભારતના વાઈસરોય લોર્ડ રિપનને મોતીના તોરણથી જે આવકાર મળ્યો હતો તેથી વિશિષ્ટ ભાવભીનું સ્વાગત શ્રીમદ્ મોહનલાલજી મહારાજનું જૈન જગતે કર્યું હતું. આજસુધીમાં બીજા કોઈપણ મુનિરાજને એટલું માન મળ્યું બાણમાં નથી. તમે જુઓ છો કે જે ઉદ્ધાસથી આજે આ મહાપુરૂષની જયંતી ઉજવાય છે તેવી મેં તો કોઈપણ મહાપુરૂષની ઉજવેલી જોઈ નથી. શ્રીમદ્ મોહનલાલજી મહારાજની પ્રેરણાથી મુંબઈ જેવા મોટા શહેરમાં બાળુ પત્તાલાલ જૈન હાઈસ્કૂલ સ્થપાઈ છે. તે હબરો બાળકો માટે જ્ઞાનનું મહામૂલું ધરખ છે. પણ મારી તો ભાવના છે કે બાળુ સાહેબ જૈન કોલેજ ઠરે તો આપણા હબરો બાળકોને ઉંચા પ્રકારનું જ્ઞાન મળે અને જૈન દર્શનના અભ્યાસ માટે પણ તક મળે. જૈન-સમાજના ઉત્થાત વિના જૈનશાસનનો ઉઘોત નથી. મુંબઈ જેવા

શહેરમાં શિક્ષણ સાહિત્ય અને સમાજ માટે શ્રીમંતોએ દાનનાં
ઝરણાં વહેવરાવી જૈનશાસનનો ઉદ્યોત કરવો જોઈએ.

શ્રીમદ્ મોહનદાસજી મહારાજના જયજયકારથી ધર્મશાળા
ગુંજ ઉઠી.

જયંતી ઉત્સવ નિમિત્તે શ્રી મહાવીર સ્વામીના મંદિરે
પૂજા ભણાવવામાં આવી, આંગી રચવામાં આવી તથા રાત્રે ભાવના
જેસાડવામાં આવી.

સાચી ભક્તિ તો સ્વામીભાઈઓની

(૨૮)

‘સાહેબ ! આ વખતનું’ ચાતુર્માસ અમારી વાડીમાં કરવા માટે અમારા સમુદાયની વિનતિ છે. આપના પધારવાથી જરૂર ધર્મજાગ્રતિ આવશે. નવીન ધર્મકાર્યો પણ થશે.’ કચ્છી વીસા ઓસવાળ સમુદાયના આગેવાનોએ વિનતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! અહીં પાયધુની ઉપરના શ્રી મહાવીર સ્વામીના હહેરાસરના ઉપાશ્રય માટે વ્યવસ્થા થઈ શકે તો હું જરૂર તમારી વાડીમાં ચાતુર્માસ કરીશ. અહીં પણ કોઈ તો જોઈએ ને.’ પન્થાસજીએ મુસ્કેલી દર્શાવી.

‘પન્થાસજી ! આપ મુખેથી કચ્છી વીસા ઓસવાળ ભાઈ-ઓની વિનતિ સ્વીકારો. અમે ત્રણે ઠાણા અત્રે પાયધુની સંભાળીશું. પન્થાસજી કેસરમુનિજીએ રસ્તો કાઢ્યો.

‘આપ પાયધુની સંભાળો તો અમે પાલાગલી જઈશું.’
‘ભાગ્યવાનો અમે તમારી વાડીમાં ચાતુર્માસ કરીશું પણ ખ્યાલ રાખશે કે ધર્મકાર્યો થવાં જોઈએ અને તમારે બધા આગેવાનોએ મને સહકાર આપવો જોઈશે.’ પન્યાસજીએ શરત કરી.

‘હયાણુ ! આપની મધુરી વાણીથી જરૂર ધર્મકાર્યો થશે. અમારો તો આપને હાર્દિક સહકાર છે જ. આપ સુખેથી અમારે ત્યાં પધારો.’ એક આગેવાને વચન આપ્યું.

‘કૃપાણુ ! અમારી ભાવના તો એવી છે કે આપના પુનિત પગલાંથી અને આપના સુધાભર્યા ઉપદેશથી દશા-વીસામાં જે થોડો ઘણો લેહભાવ છે તે મીટાવવો છે.’ બીજા આગેવાને સૂચના કરી.

‘ભાઈ ! મારી પણ એ જ ઈચ્છા છે. તમે દશા-વીસાને શા માટે જરા પણ લેહભાવ હોય. હું પણ એ જ ભાવનાથી ત્યાં આવું છું. તમે તો સમુદાયના સંપમાં માનો છો. દશા ભાઈઓના આગેવાનોને સમજાવી લઈશ.’ પન્યાસજીએ પોતાની ભાવના દર્શાવી.

પન્યાસજી કેસરમુનિજી આદિઠાણાં ૩ ને શ્રી મહાવીર જૈન મંદિરના ઉપાશ્રયે રાખી પન્યાસજી આદિ મુનિરાજે કચ્છી વીશા ઓસવાળ સમુદાયના આગેવાનોની વિનતિથી માંડવી ઉપર પાલાગલીમાં આવેલી તેઓની વાડીમાં પધાર્યા.

આ વખતનું ચાતુર્માસ યાદગાર બની ગયું. પન્યાસજીના ઉપદેશથી આ ચાતુર્માસમાં શેઠ હંસરાજભાઈ કુંવરજીએ પોતાની ઉદારતાથી શ્રી વર્ધમાનતપ આચાર્યજી ખાતું ત્રણ વર્ષ જાતે

ચલાવી રૂ. ૧૦૦૦૦) દસ હજારની મદદ આપી, કચ્છી વીસા ઓસવાળ મહાજનને સોંપી દીધું. આ આયંબિલ ખાતાનો લાભ કચ્છીભાઈઓ ઉપરાંત મારવાડી અને ગુજરાતી ભાઈઓ પણ લઈ રહ્યા છે.

પર્યુષણ પર્વ પણ આનંદપૂર્વક થયાં. આઠે દિવસના ચોસઠ પહોરના પૌષધ ઘણા ભાઈ-બહેનોએ કર્યા હતા. આ પર્યુષણ પર્વ માટે બહાર ગામથી આવેલ ભાઈ બહેનો માટે ભોજન આદિ દરેક પ્રકારની ભક્તિ શા. લઘાભાઈ માવજી, શા. પુનશી મોણશી તથા તેમના ભાગીદાર શા. જેઠાભાઈ અને શા. ગાંગજીભાઈ વગેરેએ ઉત્તમ પ્રકારે કરી હતી.

પર્યુષણ પર્વ ચાલતા હતા. વ્યાખ્યાનનો હોલ ચિકાર હતો. પન્યાસજીએ તક જોઈને પ્રશ્ન કર્યો.

‘ભાગ્યવાનો ! કેવાં મંગળમય પર્યુષણ પર્વો તમે ઉજવી રહ્યા છો ! તપશ્ચર્યા પણ ખૂબ થઈ. ચોસઠ પહોરી પૌષધો પણ ઘણા થયા. સ્વપ્નની ઉપજ પણ આ વખતે ઘણી સારી થઈ. તમારો બધાનો આનંદ ઉલ્લાસ પણ ઘણો જ દેખાય છે. પણ એક વાત આ વખતે થવી જોઈએ. તમે દશા-વીસા કંઈ જુદા છો ! એક જ પિતા ભગવાન મહાવીરના પુત્રો અને ભક્તો છો. બધા એક અને અવિભક્ત છો. તો પછી રથયાત્રાનો વરઘોડો જુદો જુદો શા માટે ? બધા સાથે મળી ભવ્ય રથયાત્રા શા માટે ન કાઢે ! તેથી તો તમારી-તમારા સંઘની, તમારા સમુદાયની, તમારા આગેવાનોની, જૈન શાસનની અને જૈન ધર્મની શોભા અને પ્રતિષ્ઠા છે. રથયાત્રા તો સાથે જ નીકળવી જોઈએ. અને તે તો નીકળશે પણ હું તો તમારા બધા

સમુદાયને એક સાથે જમવા માટે પણ આગ્રહ કરી રહ્યો છું. ખન્ને ભાઈઓ સાથે જમે—તો તેથી આખાલવૃદ્ધને ઠેટલો આનંદ થાય ? અને જૈનશાસનનો કેવો જ્યજ્યકાર થાય તે વિચારશો. મને તમે ભાવપૂર્વક લાગ્યા છો. તમે ભક્તિ પણ ભાવપૂર્વક કરો છો. પણ સાચી ભક્તિ તો સ્વામીભાઈઓની છે.’

આ સુધાભર્યા મધુર વચ્ચનોથી બધાના દિલ પીગળ્યા. આગેવાનોએ મંત્રણા કરી અને રથયાત્રા તથા જમણુ એક સાથે કરવા નિર્ણય કર્યો. સંઘમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો. પ્રેમભાવ અને એકતાની લહેર લહેરાણી. ભગવાન મહાવીર-સ્વામી અને પન્થાસજી મહારાજના જ્યનાદોથી ઉપાશ્રય ગુંજી ઉઠ્યો. છેલ્લા ૧૭ વર્ષથી દર વર્ષે રથયાત્રાનો વરઘોડો અને જમણુ સાથે જ થાય છે. સં. ૧૯૯૧ ની સાલતું તેંતાલીસમું ચાતુર્માસ મુંબઈ-માંડવીમાં આવેલી કચ્છી વીસા ઓસવાળની વાડીમાં આનંદપૂર્વક થયું હતું.

ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયા પછી કાતંકી પૂર્ણીમાએ કચ્છી વીસા ઓસવાળની વાડીએથી શ્રી શત્રુંજય તીર્થનો પટ મોટરમાં પધરાવી અનેક સાંબેલાઓ તથા બેન્ડવાજ સાથે વરઘોડો કાઢવામાં આવ્યો. ગિરિરાજ શ્રી શત્રુંજય ઉપર ભવ્ય કળામય મંદિરોથી સુશેખિત મોતીશાની ટુંક બંધાવનાર, લાલભાગમાં જૈન ઉપાશ્રયની વિશાળ જગ્યા અર્પણ કરનાર, કોટ તથા પાય-ધુની પર મંદિર બંધાવનાર, અનેક જગ્યાએ ધર્મશાળાઓ બંધાવનાર તેમજ ભાયખાલામાં મોટી વિશાળ જગ્યા તથા આલીશાન મંદિરતું મોટું ટ્રસ્ટ કરનાર મહા પુણ્યશાળી સુપ્ર-સિદ્ધ મોતીશા શેઠના ભાયખાલાના મંદિરે દર્શન કરવા બધા

ગયા હતા. ત્યાં બહારના મંડપમાં બાંધેલા તીર્થોધિરાજ શત્રું-જ્યના પદની યાત્રા કરી. પન્યાસજી મહારાજ તથા પન્યાસજી કેશર મુનીજી આદિ પાછા કચ્છી વીસા ઓસવાળની વાડીએ પધાર્યા હતા. કાતંક વદી ૨ ને દિવસે શ્રી મહાવીર સ્વામીના મંદિરે પધાર્યા હતા અને માગશર શુદ્ધિ ૩ ના પુણ્ય દિવસે પોતાના પરમપૂજ્ય ગુરૂવર્ય શ્રી જીન યશઃસૂરિજીની જયંતી ઠાઠમાઠથી ઉજવી હતી.

‘ સાહેબ ! શેઠ મેઘજીભાઈ સોજપાળે વંદણા કહેવરાવ્યા છે. અને આપ સાહેબ કૃપા કરી આવતું ચાતુર્માસ લાલવાડીમાં કરો તેમ વિનંતિ કરી છે. ’ લાલવાડીના મુનીએ વિનંતિ કરી.

‘ હું લાલવાડી થઈને જ દાદર થઈ કુરલા આવ્યો. હાલ ઘાટકોપર જવાની ભાવના છે. શેઠ મેઘજીભાઈને અમારા ધર્મ-લાલ સાથે કહેશે કે તમારી ભાવનાનો જરૂર વિચાર થશે. ’ પન્યાસજીએ આશા દર્શાવી.

ઘાટકોપરમાં કચ્છી-ગુજરાતી ભાઈઓ વ્યાખ્યાન આદિનેા સારો લાભ લેતા હતા પણ શેઠ મેઘજીભાઈના આગ્રહને માન આપી પન્યાસજી લાલવાડી પધાર્યા. શેઠ મેઘજીભાઈને અત્યંત આનંદ થયો. સં. ૧૯૯૨ નું ચુરમાલીસમું ચાતુર્માસ પન્યાસજી મહારાજે લાલવાડીમાં કર્યું.

લાલવાડીના ઉપાશ્રયમાં અશાઠ શુદ્ધિ ૧૧ ના પુણ્ય દિવસે દાદા સાહેબ શ્રી જીનદત્તસૂરીશ્વરજીની જયંતિ ઉજવવામાં આવી. આ પ્રસંગે મહારાજશ્રીના વૈશ્વ ભક્ત શેઠ મહાદેવજી પોદાર તરફથી મોદકની પ્રભાવના કરવામાં આવી.

આ ચાતુર્માસમાં જે ભાદરવા હોવાથી પંચાસજીએ પોતાની પરંપરા અનુસાર પોતે ખરતરગચ્છ અને અંચલગચ્છવાળાઓની સાથે પહેલા ભાદરવામાં પયુષ્ણ પર્વનું આરાધન કર્યું. તપગચ્છના પયુષ્ણની આરાધના કરવા માટે દાદરના આગેવાનોની વિનંતિથી પોતાની તળીયત નરમ હોવાને કારણે પોતાના શિષ્ય શ્રી ગુલાબમુનિજીને દાદર મોકલ્યા. તેમણે દાદરમાં ખાર દિવસ રોકાઈને ત્યાંના ભાઈઓને શાન્તિપૂર્વક પયુષ્ણ પર્વની આરાધના કરાવી, તેમાં માહીમ-માટુંંગા વગેરે આસપાસના ખીજા ભાઈઓએ પણ સારો લાભ લીધો હતો. શ્રી ગુલાબમુનિના દાદર ગયા પછી લાલવાડીના તપગચ્છના ભાઈઓએ પંચાસજીને વિનંતી કરી કે અમને પયુષ્ણની આરાધના આપશ્રી કરાવો તો કેવું સાડું ! પોતાની તળીયત નરમ હોવા છતાં પંચાસજીએ તપગચ્છના ભાઈઓને પયુષ્ણપર્વના વ્યાખ્યાનો સંભળાવ્યા અને પોતાની ઉદારતા અને પ્રેમભાવ દર્શાવ્યો.

આ ચાતુર્માસમાં પંચાસજી મહારાજની તળીયત નરમ જ રહી. શેઠ મેઘજીભાઈએ પંચાસજીની ખૂબ સેવા ભક્તિ કરી. તેઓની જવલંત ધર્મપ્રવૃત્તિ જોઈને પંચાસજીને ખૂબ આનંદ થયો. ખીજા કચ્છી ભાઈઓ પણ ધર્મપ્રવૃત્તિમાં જોડાયા.

ચાતુર્માસ પૂરું થવા આવ્યું. કાર્તિક શુદ્ધિ ૬ નો દિવસ હતો. પંચાસજીને ચોવિહારો છઠ્ઠો હતો. એકાએક મુંબઈથી ટેલીફોન આવ્યો, કે પંચાસજી કેશરમુનિજી જ્ઞાનપંચમીના ઉપવાસના પારણે તળીયત અકળાવાથી આજ બપોરના જે વાગે કાળધર્મ પામ્યા, સમાચાર સાંભળી પંચાસજીને આઘાત થયો.

મુંબઈની પાસે જ હોવા છતાં પન્યાસજીનો વિયોગ રહ્યો. તેઓ પાયધુની જવા તલપાપડ થઈ રહ્યા. પણ મુંબઈમાં કેમી હુલ્લડની આગ લબૂકી રહી હતી અને ભીંડી બજાર તથા મહા-મદઅલી રોડ પણ કેઈની પણ સહીસલામતી નહોતી. મારા-મારી ને કાપાકાપી ચાલી રહી હતી. પાયધુની પહોંચવાની ઉત્સુકતા વિશેષ હતી. ભક્તજનો પન્યાસજીને જવા દેવા તૈયાર નહોતા. તપસ્વી અને અશક્ત શરીરે દૂર જવા બધાની અનિચ્છા છતાં અધિષ્ઠાયક અને વીર ઘંટાકરણને યાદ કરી પન્યાસજી ચાલી નીકળ્યા. સદ્બાળ્યે પોલીસોની સહાયતા મળી ગઈ. પન્યાસજી પાયધુની પહોંચી ગયા. ગુરૂબન્ધુ પન્યાસજી કેશર-મુનિ પાછળ કરવા યોગ્ય કાર્યો પન્યાસજીએ અગ્રેસર થઈને કરાવ્યા તથા તેમના શિષ્યો શ્રી બુદ્ધિમુનિજી આદિને આશ્વા-સન આપ્યું.

પન્યાસજીના ઉપદેશથી રૂા. ૧૦૦૦) કવરાડાવાળા શેઠ જીતાજી ખુમાજી તરફથી જીવદયા મંડળને આપવામાં આવ્યા. પાયધુની શ્રી મહાવીર સ્વામીના દહેરાસરમાં અઠાઈ-મહોત્સવ, શાન્તિરનાત્ર વગેરે થયાં.

જયપુરનિવાસી ભાઈ નથમલજીની દીક્ષાની ભાવના થવાથી પન્યાસજીએ શ્રી આદીશ્વરની ધર્મશાળામાં ધામધૂમપૂર્વક દીક્ષા આપી. શ્રી બુદ્ધિમુનિના શિષ્ય તરીકે નન્દનમુનિ નામ રાખવામાં આવ્યું હતું.

પરાઓમાં ધર્મ-જગૃતિ

(૨૯)

‘સાહેબ ! આપના ઉપદેશથી મારા આખા કુટુંબમાં ધર્મ-ભાવના વધી છે. મારી તો ભાવના છે કે આપશ્રી અત્રે વિશેષ સ્થિરતા કરો તો ઘણાં ધર્મકાર્યો થવાની સંભાવના છે. બીજાં તો કાંઈ નહિ પણ મારવાડી ભાઈઓએ મંદિર તૈયાર કરાવ્યું છે પણ પ્રતિષ્ઠાનો જોગ આવતો નથી. આ કામ આપની પ્રેરણાથી થઈ જાય તો હાદરમાં આનંદ મંગળ થાય.’ ધર્મ-પ્રેમી શેઠ રવજીભાઈએ વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમે તો ધર્મપ્રેમી છો, સેવાપ્રિય અને સંપત્તિ-શાળી છો. હાદર તો મુંબઈનું કેન્દ્ર સ્થાન છે. હાદરમાં હહેરા-સરની પ્રતિષ્ઠા કરવા તમારા જેવા આગેવાનોએ માર્ગ કાઢવો જોઈએ. બીજાં અમારા જેવા માટે ઉતરવાની જગ્યાની પણ વ્યવસ્થા ક્યાં છે ! જુઓને શેઠ પાલણીભાઈની ચાલીમાં ગુબારો

ચાલે છે. પણ દાદર તો સાધુ મુનિરાજેના વિહારને આરામનું મુખ્ય સ્થાન છે.’ પન્યાસજીએ મુશ્કેલી દર્શાવી.

‘કૃપાળુ ! આપ સ્થિરતા કરવા વચન આપો તો હું માનું છું આપને માટે સ્થાન અને વ્યાખ્યાન માટેના હોલની સગવડ પણ થઈ રહેશે. પ્રતિષ્ઠા માટે પણ આપની સાથે અમે પણ પ્રયાસ કરીશું.’ શેઠ રવજીભાઈએ ખાત્રી આપી.

‘તો પછી હું ચાતુર્માસ માટે આવવા વિચાર કરીશ. તમે તમારા પ્રયત્નમાં ઉદ્યમવંત રહેશો. તમારી આખા કુટુંબની ધર્મભાવનાની સૌરભ દાદરમાં પ્રસરે તો દાદર મોક્ષમાર્ગનો દાદર બની જાય. સમાજના હબરો સ્ત્રી-પુરૂષોનું આત્મકલ્યાણ થાય.’ પન્યાસજીએ મંગળભાવના દર્શાવી.

પન્યાસજી દાદરથી વિહાર કરી માહીમ થઈને સાન્તાકુઝ પધાર્યા. સાન્તાકુઝમાં ભાવનગરના સુપ્રસિદ્ધ આગેવાન શેઠ અમરચંદ જસરાજના સુપુત્રો શ્રી ખાન્તિલાલભાઈ તથા શ્રી ભાનુચન્દ્રભાઈના આગ્રહથી તેમને ખંગલે બે દિવસ રોકાઈને રાધનપુરવાળા શેઠ ગીરધરલાલ ત્રીકમલાલને ખંગલે પધાર્યા.

આજે રવિવારનો દિવસ હતો. સાન્તાકુઝના ભાઈ બહેનો મોટી સંખ્યામાં વ્યાખ્યાનનો લાભ લેવા આવ્યા હતા. પન્યાસજીએ તક જોઈને વાતની રજુઆત કરી.

‘લાગ્યશાળીઓ ! તમે મોટી સંખ્યામાં મુંબઈથી દૂર શાન્ત એવા આ સાન્તાકુઝના પરામાં વર્ષોથી વસવાટ કરો છો. તમારી ધર્મભાવના પણ સારી છે. શેઠ નરોત્તમદાસ ભાણુજીએ તો ઘર દહેરાસર કર્યું હતું. વળી પૂર્વપુણ્યના ઉદયથી લક્ષ્મી

પ્રાપ્ત કરી તમે પોતાના નિવાસો બંધાવો છો. તમે સુખી અને લાગ્યવાન છો. હવે ધર્મભાવનાની વૃદ્ધિ માટે અને બાળકોના સંસ્કારો ધર્મમય બનાવવા શ્રી જૈન-મંદિર તથા ધર્મના ક્રિયાકાંડ સામાયિક-પ્રતિક્રમણ-પૌષ્ઠ વિગેરે શાંતિપૂર્વક કરવા માટે અને સાધુ-સાધ્વીઓની સ્થિરતા માટે એક ઉપાશ્રયની અત્યંત જરૂર છે. એક જ લાગ્યશાળી ધારે તો એક એક કામ કરી શકે પણ તમે બધા લાગ્યવાનો મળીને આ ધર્મ-ઉદ્યોતના બે સ્થંભો કરી શકો તેવા શક્તિશાળી છો. તમારામાંના ૧૦ લાઈઓ આ જવાબદારી ઉપાડે તો બે વર્ષમાં સાન્તાકુળમાં મનોહર મંદિર અને ઉપાશ્રય જોઈ શકાય. મેં સાંભળ્યું છે કે તમે તે માટે પ્રયત્નશીલ છો. ટીપતું કામ પણ શરૂ થયું છે. તેમાં કોઈ કારણે ઢીલાશ આવી છે, તો હવે ફરી તે કામ ઉપાડો અને ઉત્સાહથી ટીપ પૂરી કરી કામ શરૂ કરો. ધર્મપસાચે તમારા બધા કુટુંબોનું કલ્યાણ થશે અને જૈન-શાસનનો જયજયકાર થશે.’

પન્યાસજી મહારાજની પ્રેમભરી વાણીની સારી અસર થઈ. ટીપતું કામ શરૂ થયું અને આજે સાન્તાકુળમાં મનોહર મંદિર અને સુંદર ઉપાશ્રય છે. સાન્તાકુળ દિવસે દિવસે ખૂબ વધી રહ્યું છે.

સાન્તાકુળથી વિહાર કરી પન્યાસજી મહારાજ વિલેપારલે શેઠ ઘેલાભાઈ કરમચંદે બંધાવેલા સેનેટોરીયમમાં ઉતર્યા.

વીલેપારલેથી વિહાર કરી પન્યાસજી મહારાજ અંધેરી પધાર્યા. અંધેરીમાં સુંબઈ શહેરના મહોપકારી ગુરૂવચ્ શ્રી

મોહનલાલજી મહારાજ સાહેબના ઉપદેશથી ઘણા સમયથી જૈન મંદિર તથા ઉપાશ્રયની સંગવડ થયેલી છે. અંધેરીમાં કચ્છી ભાઈઓમાં તેમ જ મારવાડી ભાઈઓમાં ઘણા સમયથી મત-ભેદ અને કુસંપ હતો. પન્યાસજી મહારાજે તે માટે ભારે પરિશ્રમ કર્યો. વ્યાખ્યાનમાં પણ સંપથી કેવાં ધર્મ ઉદ્યોત અને સમાજ કલ્યાણના કામ થાય છે તથા નાના મોટા મતભેદોથી આપણા સમાજમાં કેવું કુસંપનું વાતાવરણ સર્જાયું છે તેમ જ આપણા સમાજના કેવાં કેવાં કામો બગડે છે ! સમાજની ઉન્નતિમાં ધર્મની ઉન્નતિ છે. શાસનની શોભા સંપ અને સંગઠનમાં છે. આ સુધાભરી વાણીની ધીમે ધીમે સારી અસર થઈ. કચ્છી ભાઈઓના આગેવાન શેઠ લાલજીભાઈ તથા શેઠ દેવરાજભાઈએ પોતાના કચ્છી સમાજને એકત્ર કરી મહારાજશ્રીના અમૃતવચનો કહી સંભળાવ્યા.

આપણા સંગઠન માટે જે ધગશથી મહારાજ પ્રેરણા આપે છે તે આપણે ઝીલવી જોઈએ. આપણે એકબીજાની નાની મોટી ભૂલો દરશુજર કરવી જોઈએ. ઉપરાંત અમે બંને તે ભૂલો માટે સમાજ વતી કહો તે પ્રાયશ્ચિત્ત કરવા તૈયાર છીએ. હવે ગમે તે ભોગે સંપ થવો જ જોઈએ.

આ નમ્ર વચનોની પણ જાડું અસર થઈ. બધાના દિલ સાફ થઈ ગયાં. સંપનું વાતાવરણ ફેલાઈ ગયું. આખા કચ્છી સમુદાયમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો. કચ્છી સમાજમાં સંપની લહેર લહેરાતી હતી ત્યાં મારવાડી સાથના મન પણ પીગળ્યાં. ગુરૂવચ્ચં પન્યાસજી મહારાજે તેઓના આગેવાનોને બોલાવ્યા અને ખૂબ ભારપૂર્વક સંપ અને સંગઠન માટે

પ્રેરણા આપી. તેમના આગેવાન શેઠ વનેચન્દ્રજી મુકાદમ, શેઠ સાગરમલજી તથા શેઠ ગુલતાનમલજીના પ્રયાસથી મારવાડી સમાજમાં પણ સંપત્તિ આંદોલન ફેલાયું. મારવાડી સમાજમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો.

પન્થાસજીની વિહારની ભાવના હતી પણ અંધેરીના સર્વે ભાઈઓએ ચૈત્ર મહિનાની શાશ્વતી ઓળી કરાવવા આચંદ્રભરી વિનંતિ કરી અને પન્થાસજીની નિશ્રામાં ઓળી પર્વની આરાધના કરવા નિશ્ચય થયો. મારવાડી સાથમાંથી શેઠ સાગરમલજી ફ્રાન્સમલજીની ધર્મપત્ની શ્રીમતી પેપીળાઈ તરફથી નવપદ્મજીની ઓળીમાં આયંભિલ વગેરેની વ્યવસ્થા ઉત્તમ પ્રકારની હતી. નવે દિવસ જુદા જુદા ગૃહસ્થો તરફથી વિવિધ પ્રકારની પૂજાઓ ભણાવવામાં આવતી હતી. ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૩ ના મંગળ દિવસે આસન્નોપકારી ચરમ તીર્થંકર શ્રી મહાવીર પ્રભુની જયંતી ઉજવવામાં આવી હતી. ચૈત્ર શુદ્ધ પૂર્ણિમાને દિવસે મુંબઈથી પરાને સંઘ એક ભાગ્યવાને કાઢ્યો હતો તેમાં ૨૫૦૦ બહેન ભાઈઓ આવ્યાં હતાં. અંધેરીમા નવાણુ પ્રકારની પૂજા ભણાવી હતી તથા સંઘ જમણુ કયું હતું.

પન્થાસજી મહારાજ વિહાર કરી મલાડ પધાર્યા. મલાડમાં પણ ગુરૂવર્ય શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના ઉપદેશથી જૈન મંદિર અને ઉપાશ્રય શેઠ શ્રી દેવકરજી મુળજીએ કરાવ્યાં હતાં.

મલાડમાં શ્રી મોહનલાલજી મહારાજની જયંતી આનંદ પૂર્વક ઉજવવામાં આવી. મલાડથી વિહાર કરી ગોરેગામ થઈ પાછા વળતાં અંધેરી, પારલા થઈને દાદર પધાર્યા. દાદરમાં ચાતુર્માસ માટે ધર્મનિષ્ઠ શેઠ શ્રી રવજીભાઈ સોજપાળના સુપુત્ર

શેઠ રામજીભાઈએ વિનતિ કરી કે આખુથી મારા પિતાજીનો પત્ર છે અને આપશ્રીને ચાતુર્માસ માટે આગ્રહભરી વિનતિ કરવા જણાવે છે.

દાહરમાં ચાતુર્માસ થવાથી લાભ થવાની સંભાવના હોવાથી પંન્યાસજી મહારાજની ભાવના દાહરમાં ચાતુર્માસ માટે હતી પણ થોડો વખત પાયધુની જવાની ઇચ્છા થવાથી પંન્યાસજી પાયધુની શ્રી મહાવીર સ્વામીના ઉપાશ્રયે પધાર્યા. અહીંના ટ્રસ્ટીઓએ મહારાજશ્રીને ચાતુર્માસ પાયધુની કરવા વિનતિ કરી પણ દાહરથી શેઠ રામજીભાઈ આવ્યા અને આગ્રહભરી વિનતિ કરી કે મારા પિતાજી શેઠ રવજીભાઈનો તાર છે, આપશ્રીને દાહરમાં ચાતુર્માસ કરવા આગ્રહભરી વિનતિ કરે છે અને પોતે પાલીતાણાથી આવી પહોંચવા જણાવે છે. શેઠ રામજીભાઈએ દાહરની પ્રતિષ્ઠા અને કચ્છી ભાઈઓના સંગઠન માટેની ઘણી સંભાવના હોવાથી આગ્રહભરી વિનતિ કરી. પંન્યાસજી પણ લાભાલાભની દ્રષ્ટિએ દાહર પધાર્યા. દાહરમાં અષાઠ શુદ્ધિ ૧૫ ના રોજ પંન્યાસજીની પ્રેરણાથી દાહરના સંઘ તરફથી શ્રી વર્ધમાન-તપ આચંબીજી ખાતુ ખોલવામાં આવ્યું. તે દિનપ્રતિદિન વધતું જાય છે. ઉપરાંત પંન્યાસજીના ઉપદેશથી શ્રી દાહર જૈન મિત્રમંડળની સ્થાપના કરવામાં આવી. જૈન મિત્રમંડળના પ્રયાસથી દાહરમાં જૈન બાળક બાળિકાઓને ધાર્મિક શિક્ષણ મળે તે દૃષ્ટિએ વિજયા દશમીને દિવસે શેઠ રવજી સોજપાળના શુભહસ્તે જૈન પાઠશાળા ખુલ્લી મુકવામાં આવી. સં'૧૯૯૩ નું પીસ્તાલીસમું ચાતુર્માસ દાહરમાં ખૂબ આનંદથી પૂર્ણ થયું. પર્યુષણમાં તપ-શ્ર્ચર્યા પણ ઘણી સારી થઈ. આસપાસના પરાઓના ભાઈઓએ સારો લાભ લીધો.

પ્રતિષ્ઠા માટે પ્રયાસ

(૩૦)

‘ હયાળુ ! આગર તડના આગેવાનો દાદરના જૈનમંદિરની પ્રતિષ્ઠા કરાવવા ઉત્સુક છે. આપ સાહેબના માર્ગદર્શન અને પ્રેરણાની આવશ્યકતા છે. કૃપા કરી આપશ્રી દાદર પધારો અને પ્રતિષ્ઠાનું કાર્ય સરળ કરાવી આપો ’ થાણાના ઉત્સાહી કાર્યકર અને દાદરમંદિરના વ્યવસ્થાપક શ્રી મંગળદાસ ત્રીકમદાસ ઝવેરીએ વિનંતિ કરી.

‘ બાઈ ! પ્રતિષ્ઠાનું મુદ્દત જોવાનું છે કે કેમ ? ’ પન્યાસજી મહારાજે પ્રશ્ન કર્યો.

‘ સાહેબ ! આપ સાહેબ પધારશે એટલે તુરત મુદ્દત પણ આપ સમક્ષ નક્કી થશે. ’

‘ મંગળદાસબાઈ ! પ્રતિષ્ઠાનું કામ કરવું જ હોય તો તેમાં ઢીલાશ ન ચાલે. કામ તો વ્યવસ્થિત અને યોજનાપૂર્વક ઉપાડવું જોઈએ, બધા બાઈઓનો તેમાં સહકાર જોઈએ. ’

‘કૃપાળુ ! આપશ્રીની પ્રેરણાથી જરૂર અમારું કામ વેગપૂર્વક થશે જ. આપના મંગળહસ્તે અને આપશ્રીના માર્ગદર્શન પ્રમાણે પ્રતિષ્ઠા કરવી છે તેનો આગેવાનોએ નિર્ણય કર્યો છે. કૃપા કરી દાહર પધારો’ ઝવેરીએ વિશેષ આગ્રહભરી વિનંતી કરી.

પન્થાસજી મહારાજ ભાચખલા અને લાલવાડી મુકામ કરીને દાહર પધાર્યા. આગેવાનોએ ભેગા થઈને પન્થાસજી મહારાજને શુભ મુદ્દત્ જોવરાવી આપવા વિનંતિ કરી. સારા જ્યોતિષીને બોલાવીને સં. ૧૯૯૪ ના વૈશાખ સુદી ૬ તું મુદ્દત્ કઢાવી આપ્યું. શેઠશ્રી સ્વજીભાઈ સોજપાલ જેપી તથા મેઘજીભાઈ સોજપાલભાઈની હાજરીમાં આગરતડના આગેવાનોએ આ મુદ્દત્ વધાવી લીધું.

મુદ્દત્નો નિર્ણય થયા પછી પન્થાસજીએ આગર તડના આગેવાનોને બોલાવ્યા.

‘તમે મોટી જવાબદારીનું કામ ઉપાડ્યું છે. પ્રતિષ્ઠાનું કામ સહેલું નથી. તેમાં તમામ ઉત્સાહી ભાઈઓએ સાથ આપવો જોઈશે. સૌથી પહેલાં તો પ્રતિષ્ઠાના ખર્ચ માટે પ્રબંધ કરવો જોઈએ. તે મુખ્ય જરૂરી કાર્ય છે. ખીન્ન કાર્યો તો તે પછી થશે અને તેમાં તો તમારો ખધાનો ઉત્સાહ છેજ. પ્રતિષ્ઠા જેવો મંગળઅવસર ભાગ્યેજ મળે છે. પ્રતિષ્ઠાના કાર્યમાં તમારી લક્ષ્મીનો સદુપયોગ કરી આત્મકલ્યાણનો લ્હાવો લેવાનો છે. સૌએ શક્તિ પ્રમાણે લાભ લેવો જોઈએ. તેમાં તો પોતાની ભાવના અને ખાસ કરીને શક્તિ પ્રમાણે લાભ લ્યો તો ખર્ચનો પ્રશ્ન તો વહેલો ઉકલી જાય. આ કાર્યમાં મોટા-નાનાનો વિચાર

કરવા કરતાં જે જે ભાગ્યશાળી ભાઈ બહેનને જે જે લાભ હોય તે પોતાની ભાવના જણાવે અને તેની નોંધ ચઈ બન્ય.

પન્થાસજી મહારાજે તો ટીપ માટે ખાસ પ્રેરણા કરી. પણ આગરતડના આગેવાનો હમેશાં મીટીંગો મેળવતા હતા અને ઉભાગરા કરતા હતા છતાં કાંઈ સંગીન કામ કરી શક્યા નહિ.

પન્થાસજીને આ જાણીને ખેદ થયો. તેમણે આગેવાનોને બોલાવી સૂચના કરી કે મીટીંગો રાત્રે કરવાને બદલે હવે દિવસે મારી સમક્ષ કરો અને એક એક વાતનો સ્પષ્ટ નિકાલ કરો નહિતો પ્રતિષ્ઠાનું કામ લાંબાશે અને આવાં ચોકખાં મુહૂર્તો વારંવાર આવતાં નથી.

હવે આગેવાનોની મીટીંગો દિવસે થવા લાગી. પન્થાસજી મહારાજ તેમાં પ્રસંગે પ્રસંગે હાજરી આપવા લાગ્યા.

‘આજે તમારે આંજણે પ્રતિષ્ઠા જેવો મોટામાં મોટો સુઅવસર આવ્યો છે. પ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ તો એક વાર જ આવે. તમારા દાહરની પ્રસિદ્ધિ સારી છે. તમે બધા શક્તિશાળી અને ભાવનાશાળી છો. ધર્મની વૃદ્ધિ અને શ્રદ્ધાનું સિંચન મંદિરદ્વારા આખાલવૃદ્ધમાં થશે. આપણા પરમપૂજ્ય મુનિવર્યો અને હજારો સ્વામીભાઈઓ દર્શન-પૂજન કરી આત્મકલ્યાણ સાધશે. આ તો મહા પુણ્યકાર્ય છે. આ અવસર તમે બધા સુખશાંતિ અને સલાહ સંપત્તી એક બીજાના સહકારથી તન-મન ધનથી ભાવપૂર્વક ઉજવશો તો તમારી શોભા વધશે. હવે વિલંબ ન કરો. જે જે ભાગ્યશાળીના જે જે ભાવ હોય તે મારી સમક્ષ જણાવો અને ટીપનું મંગળ મુહૂર્ત શરૂ કરો.’

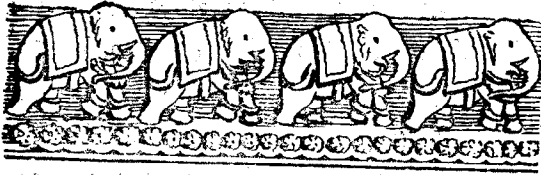
પન્યાસજી મહારાજના ઉપદેશની જાડુઈ અસર થઈ, તેજ પ્રસંગે રૂ. ૬૦૦૦) અડધા કલોકમાં ભરાઈ ગયા અને ધીમે ધીમે તેમાં રૂ. ૧૩૦૦૦) થઈ ગયા. દાદરના ભાઈઓ આ જોઈને ચકિત થયા. બધા આ મંગળ શરૂઆતથી હર્ષિત થયા. આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો.

પ્રતિષ્ઠાનું કંડ ચાલુ રાખવા પન્યાસજીએ પ્રેરણા કરી. પછી પ્રતિષ્ઠાના જુદા જુદા કાર્યો માટે જુદી જુદી કમીટી નક્કી કરવામાં આવી અને પ્રતિષ્ઠાની તૈયાર થવા લાગી.

પ્રતિષ્ઠાના દિવસને થોડી વાર હતી તેથી પન્યાસજીએ ઘાટકોપર-થાણા જઈ આવવાનો વિચાર દર્શાવ્યો અને દાદરથી વિહાર કરી કુરલા થઈ ચેમ્બુર પધાર્યા. ચેમ્બુરના હવાપાણી સારાં અને ત્યાં સંઘ તરફ ભક્તિભાવ દર્શાવનાર ખીદડાવાળા ડોક્ટર રતનશીભાઈનો ભાવભર્યો આગ્રહ હતો તેથી થોડા દિવસ સ્થિરતા કરી. ચેમ્બુરથી વિહાર કરી પન્યાસજી ઘાટકોપર પધાર્યા. ઘાટકોપરમાં પન્યાસજીના વ્યાખ્યાનમાં લોકો સારો રસ લેવા લાગ્યા. કાશીવાળા વિદ્વાન યતિ શ્રી હીરાચન્દ્રજી ઘાટકોપર આવ્યા હતા. પન્યાસજીની આજ્ઞાથી યતિ શ્રી હીરાચન્દ્રજીએ ઘાટકોપરમાં મનનીય વ્યાખ્યાન આપ્યું. ઘાટકોપરથી વિહાર કરી ભાંડુપ થઈ મુલુંડ પધાર્યા. મુલુંડ પશુ દિવસે દિવસે ઠીક વધતું જાય છે. ત્યાં શ્રી અમરચંદ વેલાભાઈ અને શ્રી હર-ગોવિંદભાઈ રામજી જેવા વિદ્વાન અને ધર્મનિષ્ઠ આગેવાનો છે. મુલુંડમાં મંદિર તથા ઉપાશ્રય માટે સારી એવી જગ્યા છે મહારાજશ્રીએ તે જગ્યામાં મોટું ભવ્ય મંદિર તથા વિશાળ ઉપાશ્રય માટે આગેવાનોને એ સમયે સૂચના કરેલી અને આજે

આપણે મુલુંડમાં લગ્ય જીનાલય અને ઉપાશ્રય જોઈએ છીએ. શ્રી હરગોવિંદભાઈ રામજીભાઈ તો સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, ગુજરાતી, બંગાળી અને મરાઠીના સારા અભ્યાસી છે. જ્યોતિષ શાસ્ત્રમાં પ્રવીણ છે અને જ્ઞાનના રસિયા છે. તેમની પાસે ઉત્તમોત્તમ પુસ્તકોનો સારો સંગ્રહ છે. મુલુંડના વિકાસમાં તેઓ તથા શ્રી શેઠ મણીલાલ ચત્રજીભાઈ તથા શા. મેઘજી હીરજી પુકસેલરની ભાણેજ રાણુબાઈ જે જૈન તત્વના સારા અભ્યાસી છે. તથા જૈન જૈનેતર બહેનોમાં સારા સંસ્કારો મુલુંડમાં રેડાયા છે. વગેરેનો સારો જોવો ફાળો છે.

થાણાની પ્રાચીનતા

(૩૧)

‘ મહારાજ ! આપ આપની સુશીલ, રૂપકુમારી ચંદ્રાનના પુત્રી મહનમંજરી માટે ચિંતા કરો છો પણ તે મહાભાગ્યશાળી છે. તેને મહાપ્રભાવશાળી, રિદ્ધિ-સિદ્ધિવાળો રાજકુમાર મળશે.’ રાજજેષીએ વસુ રાજને ભવિષ્યની આગાહી કહી.

‘ જોષી મહારાજ ! તમારી વાત સાચી હશે પણ પુત્રી મહનમંજરી હવે ઉંમર લાયક થઈ છે, તેથી તેની માતાને વિશેષ ચિંતા થાય છે. રાજકુમાર મળશે પણ કયારે ! કેવી રીતે મળશે !’ રાજએ ચિંતા દર્શાવી.

‘ આપ કશી ચિંતા ન કરો. પૂર્વભવની લેણદેણના થોગે આવતી પૂર્ણિમાના પ્રભાતે સમુદ્ર કિનારે ચમ્પક વૃક્ષની છાયામાં આરામથી નિદ્રાધીન રાજકુમાર મળશે. તેના પુણ્યપ્રભાવથી વૃક્ષની છાયા જેમની તેમ તેમના ઉપર સ્થિર થઈને રહેશે. એ નિશાની છે.’ રાજજેષીએ સ્પષ્ટતા કરી.

‘ જોષી મહારાજ ! તે સમુદ્ર કિનારે કેવી રીતે આવશે ! આપણે તેમનો કેવી રીતે સત્કાર કરવો ? ’ રાજજીએ પ્રશ્ન કર્યો.

તે એક વિચિત્ર પ્રસંગ છે. તે કથા તે પોતે જ સંભળાવશે. આપ તો એક ઉત્તમ અશ્વરત્નને તેમની પાસે મોકલશે. તથા તેમનો રૂડી રીતે નગરપ્રવેશ કરાવશે.

રાજજોષી પાસેથી મદનમંજરીના ભાવિપતિના આગમનની વાત સાંભળી રાજને કૌતક થયું. પૂર્ણીમાના પ્રભાતે સુભટોને અશ્વરત્ન સમુદ્ર કિનારે લઈ જવા આજ્ઞા કરી. ચમ્પકવૃક્ષની છાયામાં કોઈ તેજસ્વી યુવાનને જોઈ આશ્ચર્ય થયું. ચમ્પકવૃક્ષની છાયા ખરાબર રાજકુમાર ઉપર જ સ્થિર હતી અને મુસાફરનું મુખાવિન્દ નિદ્રામાં પણ મહાપ્રભાવશાળી અને હાસ્ય ઝરતું તેજસ્વી હતું. સૂર્યના લાલ કિરણો વધવા લાગ્યા અને કુમાર જાગી ઊઠ્યા. હું ક્યાં આંચો છું ! આ સુભટો કોણ હશે ! આ અશ્વરત્ન કેમ આંચો હશે ! વગેરે વિચારો રાજકુમારના મનમાં થવા લાગ્યા.

‘ કુમાર ! અમારા શહેરના મહારાજ વસુદેવે આ અશ્વરત્ન આપને માટે મોકલ્યો છે. આપ અમારા રાજજીના માનવંતા મહેમાન છો. આપ સુખે પધારો અમારી નગરી પાવન કરો. આપનો યોગ્ય સત્કાર થશે. ’

હું સમુદ્રમાંથી ક્યાં આવી ચડ્યો ! ક્યાં પેલા ધવલશેઠ ! ક્યાં એ વહાણ, ક્યાં પોતાના દાસ-દાસી, ક્યાં પોતાના શસ્ત્રો, ક્યાં લક્ષ્મી અને ક્યાં આ સમુદ્ર કિનારો, આ અવનવી નગરી, ક્યાં આ સુભટો અને ક્યાં આ અશ્વરત્ન ! આ તો કોઈ પરી-

કથા જેવી વાત થઈ. આમ વિચારતંદ્રામાં હતો ત્યાં સુભટોના મીઠાં-મધુરાં વચ્ચેના સાંભળી શાંતિ થઈ. પોતે અશ્વારૂઢ થયો અને નગરપ્રવેશ કર્યો. અશ્વરત્ન પર આરૂઢ થયેલા પુણ્ય-પ્રભાવક તેજસ્વી કુમારને જોવા શહેરના નગરજનો ઉમટયા. ખજારો અને હવેલીઓ સ્ત્રી-પુરૂષોથી છવાઈ ગઈ. કુમાર નગર-જનોનું સન્માન સ્વીકારતો રાજમહેલમાં આવી પહોંચ્યો. રાજ વસુદેવે કુમારનું હર્ષથી સ્વાગત કર્યું. બન્ને ભાવપૂર્વક ભેટયા. આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો.

કુમારનું રુપલાવણ્ય, પ્રતિભાશાલી ચહેરો, ચમકતી આંખ-ડીઓ, તેજસ્વી લલાટ, હસતું વદન, ગૌરવર્ણ અને સુદૃઢ શરીર વગેરેથી રાજ વસુદેવને હર્ષ થયો. રાણીઓ અને રાજ-કુળને આ મોંઘેરા મહેમાનને જોઈને ભારે આનંદ થયો. મહનમંજરીને તો કુમારને જોઈને પૂર્વભવની પ્રીત યાદ આવી અને તે મોહી પડી.

કુમાર પ્રાતઃક્રિયાથી પરવારી સ્નાનાદિક કરીને અંતઃપુરમાં પધાર્યો. દાસ-દાસીઓ હાજર થઈ ગયા. પટરાણીએ મંગળ વચ્ચેનોથી સ્વાગત કર્યું. સુખાસને બેસાડી દહીં-સાકર ચખાડી મીઠાઈ, દુધ અને વિવિધ વાનીઓથી તેમને શાંત કર્યો. કુમાર પણ આવા પ્રેમભર્યા સ્વાગતથી પોતાની જાતને ધન્ય માનવા લાગ્યા.

આનંદ ભવનમાં રાજાજી તેમની રાહ જોતા હતા. અંતઃપુરમાંથી વિદાય લઈને રાજાજી પાસે આવ્યા. રાજાજીએ મધુર વચ્ચેનોથી સ્વાગત કર્યું. બન્ને શાંતિપૂર્વક સુખાસનેમાં બેઠા.

‘લાગ્યશાળી કુમાર!’ તમને જોઈને કોઈ સ્વજનને મળ્યા જેટલો આનંદ થાય છે. તમે આ મારી નગરીમાં પગલાં કર્યાં તેથી અમને બધાને ભારે હર્ષ થયો છે. તમારા જેવા પુણ્ય-પ્રભવક નરરત્ન મારે ત્યાં ક્યાંથી ! પણ કુમાર ! તમે તમારો પરિચય આપશો તો વિશેષ આનંદ થશે.’ રાજા વસુદેવે જિજ્ઞાસા દર્શાવી.

‘મહારાજ ! એ કથા મોટી છે. આપની જિજ્ઞાસા સંતોષવા મારે આપને અથઘતિ વાત કહેવી પડશે. શાંતિથી સાંભળો.’ કુમારે સ્પષ્ટતા કરી.

‘મારું નામ શ્રીપાળ છે. હું રત્નદ્રીપનો રાજકુમાર છું. રત્નદ્રીપથી વહાણમાં અમે નીકળ્યા સાથે એક ધવલ શેઠ નામના શેઠ હતા. મારી વધતી જતી ઋદ્ધિ-સિદ્ધિની એ ધવલ શેઠને ઈર્ષ્યા થઈ. તે લાગ જોવા લાગ્યા. એક દિવસ મને મીઠા વચનોથી પોતાના સ્થાને બોલાવી મીઠી મીઠી વાતો કરી મને લોળવ્યો. લાગ જોઈને મને સમુદ્રમાં ધકેલી દીધો. હું તો નવપદ્મનો આરાધક હોવાથી મેં નવપદ્મનું સ્મરણ કર્યું. ધર્મ અને નવપદ્મની પસાચે જલતરણી વિદ્યાના યોગે મોટા મગરમચ્છની પીઠ મને મળી આવી, હું તરતો તરતો નવપદ્મનું ધ્યાન ધરતો ધીમે ધીમે સમુદ્ર કિનારે આવી પહોંચ્યો. પરિશ્રમથી હું ખૂબ શ્રમિત થયો હતો. વળી આરામની મને જરૂર હતી તેથી આ ચંપક વૃક્ષની શીતળ છાંયામાં હું સૂઈ ગયો અને મને મીઠી નિદ્રા આવી ગઈ. હું એક દિવસ અને એક રાત્રિ ખૂબ સૂતો અને આજ પ્રભાતે મારી પાસે સુભટો અને અશ્વરત્ન જોઈને મને આશ્ચર્ય થયું. આપનો મારા પ્રત્યેનો

પ્રેમભાવ જોઈ મને આનંદ થયો. હું મારી જાતને ધન્ય માનવા લાગ્યો. ’ કુમારે પોતાની વીતક કથા કહી સાંભળાવી.

રાજાજી આ વાત સાંભળી અકિત થયા. નવપદ્મજી આરાધનાનો ધર્મ પ્રભાવ જોઈને રાજાજી પણ પ્રભાવિત થયા. પોતાની પુત્રી મહનમંજરીને આ ભાગ્યશાળી કુમારને આપવા નિર્ણય કર્યો.

શ્રીપાળકુમાર અને મહનમંજરીના લગ્નોત્સવ ખૂબ ધામધૂમથી કરવામાં આવ્યો. નગર આખામાં આનંદ હિતસવ થઈ રહ્યો. ભાગ્યશાળી શ્રીપાળકુમારને જોઈ બધા ધન્ય ધન્ય કહેવા લાગ્યા.

રાજા વસુદેવે શ્રીપાળકુમારને પોતાના રાજ્યમાં ‘ રક્ષ-પાળ ’ બનાવ્યા અને આનંદ પ્રમાદથી રહેવા લાગ્યા.

થોડા સમય પછી પેલો ધવલશેઠ પણ પોતાના વહાણો લઈને થાણા બંદરે આવી પહોંચ્યો. ભેટણું લઈને રાજદરબારમાં આવ્યો. શ્રીપાળને રાજાજીની પાસે બેઠેલો જોઈને અકિત થયો. શ્રીપાળે પણ ધવલશેઠને ઓળખી લીધા. રાજાની કુંવરી સાથે શ્રીપાળ પરણ્યો છે તે વાત સાંભળીને ધવલશેઠનો ઈર્ષ્યાગ્નિ વિશેષ સળગ્યો. રાજાજીને ફરી મળ્યો અને આ તો દુરખજાતિનો છે તેમ ઠસાવ્યું. દુરખજાતિના ઠેટલાક લોકોને લોકાય આપી શ્રીપાળ અમારો સંબંધી છે તેમ કહેવરાવ્યું. રાજા પણ આ જાણીને જાત-ભાત પૂછ્યા વિના પોતાની પુત્રીને આપવા માટે અફસોસ કરવા લાગ્યા. પણ પુત્રી મહનમંજરીએ કહ્યું, શ્રીપાળકુમાર તો રત્નદ્રીપના રાજકુમાર

છે. આ ધવળશેઠ ઇર્ષ્યાઅગ્નિથી આ બધું તરકટ કરે છે તેમ જણાવ્યું. રાજાએ ધવળને પકડાવી કારાગૃહમાં પૂર્યો પણ શ્રીપાળને દયા આવવાથી તેને છોડાવ્યો.

શ્રીપાળ અને ધવળશેઠ સાથે રહેવા લાગ્યા આનંદ વિના-
હની વાતો કરવા લાગ્યા પણ ધવળશેઠને તો ઇર્ષ્યા હતી જ.
તે શ્રીપાળનો ઘાટ ઘડવાની પેરવીમાં હતો. એક દિવસ લાગ
જેઘને શ્રીપાળના મહેલ ઉપર ચડી તેની હત્યા કરવા વિચાર
કર્યો. પાટલાઘોના આધારે કટારી લઈને ચડવા લાગ્યો. ધવ-
ળશેઠના પાપોનો પરિપાક થઈ ગયો હતો. કટારીથી તે નિર્દોષ
એવા શ્રીપાળની હત્યા માટે જતો હતો પણ પાટલાઘોના છૂટી
જવાથી તે પડ્યો અને તે જ કટારી તેના કાળજમાં પેસી ગઈ
અને તે પાપોનો હિસાબ આપવા ત્યાંને ત્યાં જ મરણ પામ્યો.

જે પ્રાચીન સ્થાન થાણા નગરીમાં શ્રીપાળ મહારાજ
નવપદજીની આરાધનાથી સમૃદ્ધ તરીને ચમ્પકવૃક્ષની છાયામાં
શાંતિ પામ્યા અને રાજા વસુદેવ તરફથી સન્માન પામી
રાજકુવરી મહનમંજરી સાથે લગ્નગ્રંથીથી જોડાયા અને સુખ
વૈભવ પામ્યા. એ પ્રાચીન થાણા નગરી સુપ્રસિદ્ધ છે. મુંબઈ
નગરી તો થોડા જ વર્ષોમાં સમૃદ્ધ બની તે પહેલાની થાણા
નગરી પ્રાચીન ગણાય છે.

આ પ્રાચીન થાણાનગરીમાં પહેલાં થોડાં જૈન કુટુંબો હતા
પણ ધીમે ધીમે વસતી વધવા લાગી. આજે તો થાણા તીર્થ
સ્થાન બની ગયું છે.

સં. ૧૯૫૨ માં પરમઉપકારી પરમપૂજ્ય શ્રી મોહનલાલજી મહારાજ પધાર્યા હતા. આ મહાપુરુષના મંગળ હસ્તે થાણાના જૈન મંદિરમાં શ્રી આદીશ્વર ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી હતી. સં. ૧૯૬૨ માં પણ જીજે માળ શ્રી કેશરીયાનાથજીની પ્રતિષ્ઠા પણ પરમપૂજ્ય શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના વરદ હસ્તે ધામધૂમપૂર્વક કરવામાં આવી હતી. ત્યારથી થાણાના જૈન સંઘની ઢરેક પ્રકારે ઉત્તતિ થઈ રહી છે.

બાર બાર વર્ષના કલેશનું સમાધાન

(૩૨)

‘કૃપાસિંધુ ! આપની મીઠી મધુરી વાણી સાંભળી અમે તો મુગ્ધ થયા છીએ. અમારા થાણા સંઘના અહોભાગ્ય કે આપશ્રી પધાર્યા અને અમારામાં ધર્મ ભાવનાની જ્યોતિ જગાવી. ’ થાણાના આગેવાને પન્યાસજી મહારાજને પોતાનો આનંદ વ્યક્ત કર્યો.

‘ ભાગ્યશાળી ! થાણા તો પ્રાચીન નગરી છે. પરમ પવિત્ર નવપદ્મના મહાન આરાધક શ્રીપાળ મહારાજની આ ધર્મ ભૂમિ અને કર્મ ભૂમિ છે. તમારા આત્મકલ્યાણ માટે ઉપદેશ આપવો એ તો અમારું સાધુઓનું કર્તવ્ય છે. જૈનવાન મહા-વીરના સાધુઓ તો વિશ્વના કલ્યાણ માટે છે. ’ પન્યાસજીએ સાધુઓનું કર્તવ્ય દર્શાવ્યું.

સાહેબ ! આપ તો જાણો છો વીસમી સદીના જ્યોતિર્ધર, પંજબ દેશોદ્ધારક, ન્યાયાંશોનિધિ જૈનાચાર્ય શ્રી વિજ્યાનંદસૂરીશ્વરજીના શિષ્ય ન્યાયરત્ન શ્રી શાન્તિવિજયજીએ બાર વર્ષ સુધી થાણામાં સ્થિરતા કરીને નવપદજી તથા શ્રીપાળ મહારાજના જીવન પ્રસંગોને દર્શાવતું નૂતન જીનમંદિર તૈયાર કરાવવાં ભગીરથ પ્રયાસ કર્યા છે. જમીન પણ લેવાઈ ગઈ છે અને કળામય મંદિરનો પ્રારંભ પણ થઈ ગયો છે, ખીલ આગેવાને વીગત જણાવી.

‘ પણ તો પછી કામ કેમ અટક્યું છે ! થાણા જેવા પ્રાચીન સ્થાનમાં નવપદજીના મંડળ વાળું અને શ્રીપાળ મહારાજના જીવન દ્રશ્યોથી કંડારેલ કળામય મંદિર થાય તો થાણા તીર્થસ્થાન થઈ જાય, અને સુંબઈના લાખો જૈન ભાઈ-બહેનોનું પ્રેરણા ધામ બની રહે. ’ પંચાસજીએ ઉચ્ચ ભાવના દર્શાવી.

‘ હયાજી ! શું કહેવું ! અમારા કમનસીબે થાણા સંઘમાં મતભેદ ઉભો થયો છે તેથી આ નવા મંદિરનું કામ અટક્યું છે. એ મન દુઃખનું કોઈ આજ સુધી નિવારણ કરી શક્યું નથી. આપ કૃપા કરી થોડી સ્થિરતા કરો તો બાર વર્ષના કલેશનો અંત આવે અને કળામય મંદિરનું કામ પૂરું થાય. ’ એક આગેવાને આગ્રહ ભરી વિનંતી કરી.

૧૯૬૪ ના મહા મહિનામાં પંચાસજી શ્રી ઋદ્ધિ મુનિજી સુંબઈથી વિદ્યાર કરી નાસિક જવા માટે થાણા પધાર્યા. થાણામાં વ્યાખ્યાન આદિથી ત્યાંના સંઘને આનંદ થયો. થોડા દિવસ પછી મહારાજશ્રીએ નાસિક જવાનો વિચાર દર્શાવ્યો. આગેવાનોએ થાણાના બાર બાર વર્ષના કલેશની વાત રજુ કરી.

મંદિરનું કામ અટક્યું છે તે જાણી મહારાજશ્રીને પણ તે માટે પ્રયાસ કરવા ભાવના થઈ. સંઘની વિનતિને માન આપી પન્યાસજીએ થોડી વિશેષ સ્થિરતા કરી. વ્યાખ્યાનમાં પણ હમેશાં સંઘની એકતા, થાણાની પ્રાચીનતા, કળામય મંદિરથી થાણા કેવું રમ્ય તીર્થધામ બની રહેશે ? થાણાના શ્રી સંઘની વધતી જાહેજલાલી, કુસંપના કડવા ફળ, વગેરે પ્રેરણાત્મક ઉપદેશ આપતા રહ્યા.

તડનું કારણ જાણી લઈ બન્ને તડના આગેવાનોને જુદા જુદા બોલાવી મતલેહ દૂર કરવા અને સંપ-સમાધાન કરવા તનતોડ પ્રયાસ કર્યા. ધીમે ધીમે બન્ને તરફના આગેવાનોના હિલ સાફ થવા લાગ્યા. એક વખત તો બન્ને પક્ષો ભેગા થઈ સમાધાન માટે વાટાઘાટો કરવા લાગ્યા. હવે સમયનો પરિપાક થયો જાણી પન્યાસજીએ બન્નેને મધુરવાણીમાં કલેશને જડમૂળથી ઉખેડી ફેંકી દઈ સંપ-સુલેહ કરવા આગ્રહ કર્યો.

જ્યારે થાણાના સંઘના સંપ-સમાધાન માટે વાટાઘાટો ચાલતી હતી તે સમયે હાદરના સંઘના આગેવાનો પન્યાસજી શ્રી ઋદ્ધિમુનિજીને હાદરના જૈન મંદિરની પ્રતિષ્ઠા ઉપર પધારવાની વિનતિ કરવા થાણા આવી પહોંચ્યા. આ હાદરના આગેવાન ભાઈઓની હાજરીથી તથા પન્યાસજી મહારાજના અવિરત ઉપદેશથી થાણાના આગેવાનોના મન ખૂબ નરમ થયાં અને બન્ને તડના આગેવાનોએ વ્યાખ્યાનમાં જ જાહેર કર્યું કે, વર્ષોથી જામી ગયેલ કુસંપને કાઢવાની અત્યંત જરૂર છે. થાણા સંઘનું વર્ષોનું કાર્ય અટકી રહ્યું છે. કળામય મંદિરનું કામ પણ અધૂરું છે. મનદુઃખ વધ્યા કરે છે. સંઘની ઉન્નતિને બદલે છિન્નચિન્નતા

દેખાય છે. પન્થાસજી મહારાજશ્રીએ અમારી ઉપર કૃપા કરી કુસંપને દેશવટો આપવા માટે જહોમત ઉઠાવીને બન્ને તડોના બાઈઓને સમજાવી સમાધાનને માર્ગે વાળ્યાં છે. મુલાગ્તે આપશ્રી દાદરના આગેવાનો પધાર્યા છે. સમાધાન માટે ત્રીજા નિષ્પક્ષ વર્ગની ખાસ જરૂર હોય છે. તો આપ શ્રીમાનોને અમારી આગ્રહ ભરી વિનંતિ છે કે આપશ્રી આ સમાધાનને માર્ગદર્શન આપો અને અમારા બંને તડમાં સુખશાંતિ સ્થાપો. ’

પન્થાસજી મહારાજે પણ આ મુદ્દાની વાતને પુષ્ટિ આપી અને થોડી વિચારણા પછી દાદરના પંચ તરફથી શા કૌજમલજી તથા શા વીરચંદ્રજીએ જણાવ્યું કે ‘દાદરના આગેવાનો જે નિર્ણય કરે તે બંને તડવાળાને માન્ય છે’ તેમ બન્ને તડવાળા લખી આપે તો અમે જવાબદારી લેવા તૈયાર છીએ. બન્ને તડવાળા આગેવાનોએ તે પ્રમાણે લખી આપ્યું.

લવાહ તરીકે નીમાયેલા શા કૌજમલજી તથા શા વીરચંદ્રજીએ સમાધાન માટે ખૂબખૂબ પ્રયાસ કર્યો. બન્ને પક્ષની તકરારો સાંભળી. બન્નેના મતભેદોના મુદ્દાઓ વિચાર્યા અને નિર્ણય ઉપર પણ આવ્યા. છેવટનો મુસદ્દો તૈયાર કર્યો પણ પાછળથી થાણાના આગેવાનોને શંકા થઈ અને દાદરના આગેવાનો પોતાનો નિર્ણય બહાર પાડી શક્યા નહિ. તેઓ પન્થાસજીની રજા લઈ દાદર ચાલ્યા ગયા. થાણામાં પણ આશા નિરાશાના રૂપમાં ફેરવાઈ ગઈ અને બધા ઉદાસ બની ગયા. પન્થાસજી મહારાજશ્રીને પણ દુઃખ થયું. થાણાના ઉત્કર્ષ માટેની બધી જહોમત નકામી થઈ પડી.

પન્યાસજી મહારાજને ત્રીજો ઉપવાસ હતો. પાંચ ઉપવાસ કરવાના હતા. ત્રીજા ઉપવાસે તેઓ મુલુંદ વિહાર કરી ગયા. પન્યાસજીના વિહારના સમાચાર પવન વેગે થાણામાં પ્રસરી ગયા. સ્ત્રી-પુરુષો-વૃદ્ધો તથા યુવકો બધાં સમસમી ઉઠ્યા. થાણાના જૈનેતર આગેવાનોને પણ બારે દુઃખ થયું. તેઓએ જૈન સંઘના આગેવાનોને ઠપકો પણ આપ્યો. ચિંતામણી રત્ન સમાન ગુરૂવર્ય મળ્યા અને તેઓએ તમારાજ સંઘના કલ્યાણ માટે રાત-દિવસ ચિંતા કરી સમાધાન માટે માર્ગદર્શન આપી બારે પ્રયાસ સેવ્યો પણ કમનસીબે સમાધાન થઈ શક્યું નહિ. વાતાવરણ ગમગીન બની ગયું. બધા આગેવાનો એકઠા થયા. પન્યાસજી તપશ્ચર્યામાં વિહાર કરી ગયા તે માટે બધાને અત્યંત દુઃખ થયું છે. છેવટે ફરી વાટાઘાટ થવા લાગી, અને પરસ્પર સલાહ કરી તેજ રાત્રે ૭૫ ભાઈઓ મુલુંદ પન્યાસજી મહારાજ પાસે પહોંચી ગયા.

‘ગુરૂવર્ય ! આપ તપસ્વી છો. હજી તો ત્રીજો ઉપવાસ ચાલે છે. પાંચ ઉપવાસનું પારણું થાણામાં જ થવું જોઈએ. અમારા શ્રી સંઘની વિનતિ સ્વીકારી આપ થાણા પધારો. પારણું કરી આપ સુખેથી પધારશો. અમારા મનને બારે દુઃખ થયું. ઘણા બહેન ભાઈઓ તો ઉઠાસ બની ગયા છે, આગેવાનોએ પાર્થના કરી.

‘ભાગ્યશાળીઓ ! અમારે સાધુને તો જ્યાં શાંતિ હોય, જ્યાં સંપ હોય, જ્યાં પ્રેમ-ભાવના હોય, જ્યાં સમાજનો ઉત્કર્ષ સધાતો હોય. જ્યાં ધર્મભાવના પોષાતી હોય, જ્યાં દેવ-ગુરૂ અને ધર્મનું બહુ માન થતું હોય, જ્યાં સાધુ-સાધ્વી

ની વેચાવચ્ચ થતી હોય ત્યાં રહેવાનો—જવાનો—સ્થિરતા કરવાનો અમારો પ્રથમ ધર્મ છે. તમારા ઉત્કર્ષ માટે, તમારા કલ્યાણ માટે, તમારા સંપ-સમાધાન માટે, તમારા શહેરની પ્રાચીન જહોજલાલીને વિશેષ ઉજવળ કરવા માટે, તમારા શહેરના કળામય મંદિરને પૂર્ણ કરાવવા માટે મેં તો યથા-શક્તિ પ્રયાસો કર્યા, દાહરના આગેવાનોએ તો ખૂબ જહેમત ઉઠાવી પણ સમયનો પરિપાક નહિ હોય' જેવો ભાવીભાવ.' પન્યાસજીએ સ્પષ્ટ સાંભળાવી દીધું.

‘કૃપાળુ! બીજું કંઈ નહિ પણ આપ તપસ્વી છો અને પારણું કર્યા વિના થાણા છોડી મુલુંદ આવી ગયા તેમાં અમારી પ્રતિષ્ઠા અને અમારી ગુરૂભક્તિનો પ્રશ્ન છે.’ એક આગેવાને મુશ્કેલી દર્શાવી.

‘ભાઈ! વાત તો સાચી પણ મેં તો નિર્ણય કર્યો છે, કે થાણામાં સમાધાન વિના પગ મૂકવો નહી. જ્ઞાની મહારાજે જે ધાયું હશે તે જ થશે પણ હવે હું તો અહીં જ પારણું કરીશ. તમારું શ્રીસંઘનું હું તો કલ્યાણ જ ઇચ્છીશ.’ પન્યાસજીએ પોતાનો નિર્ણય દર્શાવ્યો. પન્યાસજીની પ્રતિજ્ઞાથી બધા ભાઈઓને વિચાર થઈ પડ્યો. વાટાઘાટ થવા લાગી. પણ કેટલાક મુખ્ય આગેવાનો થાણા હોવાથી બધાં થાણા ગયા. ત્યાંને ત્યાં રાત્રે સંઘની સભા યોજાવી. મહારાજશ્રીની પ્રતિજ્ઞા અને તેમની તપશ્ચર્યોએ બધાના મન પીગળાવી દીધા. પન્યાસજી મહારાજની આજ્ઞા શિરોધાર્ય કરવા નિર્ણય થયો.

સવારના આગેવાનો મુલુંદ આવ્યા. પન્યાસજી મહારાજને સભાની બધી માહિતી આપી. આપશ્રી જે આજ્ઞા કરશે તે

અમને બધાને શિરોધાર્ય છે અને આપશ્રી થાણા પધારે અને ત્યાં જ પાંચમા ઉપવાસનું પારણું કરવાનું છે. વગેરે જણાવ્યું.

પન્યાસજી સમાધાનની વાત સાંભળી હર્ષિત થયા પણ પન્યાસજી તો ખૂબ વ્યહાર કુશળ હતા તેથી સ્પષ્ટ જણાવ્યું.

‘ જીઓ તમે છેલ્લો નિર્ણય કરીને આવ્યા છો. સમાધાન તો હવે થઇજ ગયું સમજો. ત્યારે અહીં તમે બન્ને તડવાળા બાઇઓ આજેજ સાથે બેસીને જમો અને સમાધાનના શ્રી ગણેશ શરૂ કરો. ’

આ નવીજ દરબારસ્તથી બધાનાં મન પ્રકુલ્લ થયાં. મુલુંદવાળા બાઇઓએ થાણાના આગેવાનોનું ખૂબ સુંદર સ્વાગત કર્યું. બધા આનંદપૂર્વક સાથે બેસીને જમ્યા. વર્ષોના વિભેગ સ્નેહના મંગળ-મિલનમાં પરિણમ્યા. આનંદની લહરીઓ લહેરાણી.

પન્યાસજીએ મુલુંદથી વિહાર કર્યો. થાણાનો પ્રવેશ અનુપમ હતો. પાંચ ઉપવાસનું પારણું આનંદપૂર્વક થયું. સંઘ આખામાં સંપના મોજાં ઉછળી રહ્યાં. આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો. આખા લઘુ બધાં પોતાને ધન્ય ધન્ય માનવા લાગ્યાં. થાણા શહેરનું વાતાવરણ પરમ પવિત્ર, સુખશાંતિમય અને આનંદપૂર્ણ મધમધી રહ્યું.

પન્યાસજીની આજ્ઞા પ્રમાણે બન્ને તડોએ સમાધાનની શરતો સ્વીકારી લીધી. બાર બાર વર્ષના કલેશનો અંત આવ્યો. પન્યાસજીના પ્રયાસો ફળ્યા. દાદરના અભિવાનો શેઠ ફૌજમલજી તથા શેઠ વીરચંદ્રજીએ ભારે પરિશ્રમ કરી આખીરાતનો ઉભગરો કરી ફેંસલો તૈયાર કર્યો. પન્યાસજી મહારાજે તે ફેંસલો સાંભળ્યો.

તેઓ તે સાંભળી હર્ષિત થયા. સવારમાં થાણાના સ્ત્રી-પુરૂષોથી ઉપાશ્રય ચિકાર ભરાઈ ગયો. પન્યાસજી મહારાજના જયનાદોથી ઉપાશ્રય ગુંજી ઉઠ્યો. પન્યાસજીએ ફેંસલો સંભળાવ્યો. ન્યાયપૂર્ણ ફેંસલો સાંભળી બધાના હૃદય આનંદથી નાચી ઉઠ્યા. આખા ઉપાશ્રયમાં આનંદની લહેર લહેરાણી. થાણાના બન્ને તડોના ભાઈઓ પરસ્પર પ્રેમપૂર્વક ભેટયા. આગેવાનોએ ઢાઢરના આગેવાનો, મુલુંદના આગેવાનો, પન્યાસજી મહારાજ વગેરેનો ખૂબ હૃદયપૂર્વક આભાર માન્યો. શ્રીફળની પ્રભાવના કરવામાં આવી. જયનાદોથી ફરી ઉપાશ્રય ગુંજી ઉઠ્યો. થાણાનગરની સમુદ્ધતિ અને સમુત્કર્ષનો પાયો નંખાયો. થાણા તીર્થધામ બનવા સંભળ્યું.

દાદરનો ભવ્ય પ્રતિષ્ઠા-મહોત્સવ

(૩૩)

દાદરના પ્રતિષ્ઠા-ઉત્સવ માટે થાણાથી વિહાર કરી પન્યાસજી દાદર પધાર્યા. થાણાના આબાળવૃદ્ધના હૃદયમાં મહારાજની સૌમ્ય, શાંત, તપસ્વી મુર્તિ કેતરાઈ ગઈ હતી. હર્ષ અને આનંદની લાગણીઓથી થાણાની વિદાય ચિરસ્મરણીય હતી. તેવું જ દાદરના શ્રી સંઘનું ભાવભર્યું સ્વાગત હતું. શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના જયઘોષથી ઉપાશ્રય ગુંજી રહ્યો હતો. પન્યાસજીના જયનાદોથી સ્ત્રી પુરૂષોએ દાદરની બજારો ગળવી મૂકી હતી. દાદરના શ્રી સંઘના આનંદની સીમા નહોતી. પન્યાસજીની તમન્ના, દાદરના આગેવાનોની જહેમત, થાણાના નૂતનકળામય જીનાલયની નવરચના, દાદરની પ્રતિષ્ઠાની આવી પહોંચેલી મંગળ ઘડી વગેરે પ્રસંગો બધાના હૃદયમાં તાબ થયા હતા. દાદર આજે હજારો સ્ત્રી પુરૂષોથી ઉભરાઈ રહ્યું હતું. કાગણી મુઠ્ઠા ના રોજ મંગળપ્રભાતે પન્યાસજીએ દાદરમાં ધામધૂમપૂર્વક પ્રવેશ કર્યો.

ચૈત્ર શુક ૧૩ ના રોજ દાહરના જૈન મિત્રમંડળ તરફથી પન્થાસજી મહારાજની અધ્યક્ષતામાં શ્રી મહાવીર જયંતી ઉજવવામાં આવી. જૈન પાઠશાળાના બાળકોએ ભગવાન મહાવીર સ્વામીની સ્તુતિ ગાઇ સંભળાવી હતી. આ પ્રસંગે કાશી નિવાસી પ્રસિદ્ધ વક્તા વિદ્યાલંકાર ચતિવર્ચશ્રી હીરાચંદ્રજીએ શ્રી મહાવીરસ્વામીની જીવનપ્રભા ઉપર મનનીય વિવેચન કર્યું હતું. જૈન સંસ્થાઓના ઘડવૈયા, જૈન-સાહિત્યરત્ન વિદ્વાન સોલીસીટર શ્રી મોતીચંદ કાપડીયાએ શ્રી મહાવીર સ્વામી અને ગૌતમસ્વામીનું દૃષ્ટાંત આપી જૈનોની વિશાળ ભાવના અને જૈનધર્મ એ વિશ્વધર્મ બની રહેવાનો સમય આવી લાગ્યો છે. જૈનસમાજે સંગઠિત થઇ સમાજનો ઉત્કર્ષ સાધવાની જરૂર છે, સંકુચિત ભાવનાથી જૈનશાસનનું કલ્યાણ નથી. ભગવાન મહાવીર જગતના કલ્યાણહતા હતા. આપણા પૂજ્ય આચાર્યો, મુનિરત્નો અને સાધ્વીઓએ જૈનસમાજ અને જગતના કલ્યાણ માટે સેવાભાવથી કાર્ય કરવું જોઈએ. વગેરે વિવેચન કર્યું હતું.

શિશુ કવિશ્રી ભોગીલાલભાઈએ ‘મહાવીર’ નામનું રહસ્ય કવિતામાં ગાઇ બતાવી સભાને મુગ્ધ કરી હતી. છેવટે પ્રમુખ શ્રી પન્થાસજી મહારાજે ભગવાન મહાવીરના ઉપસર્ગો, મહાવીરના ગણધરોની દિવ્ય યુદ્ધિપ્રભા તથા ભગવાનના શાસનનો ઉદ્યોત કરી જનારા પૂર્વના મહાન જ્યોતિર્ધરે વગેરેનું વિવેચન કરી દાહરમાં શ્રી સંઘને આંગણે આવી પહોંચેલા પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવને માટે બધાને સાથે મળી આનંદ અને શાંતિપૂર્વક કાર્ય કરવા પ્રેરણા આપી હતી. શ્રી મંગળદાસ ઝવેરીએ પ્રતિષ્ઠા સંબંધી તૈયારી વિષે કેટલીક હકીકત રજુ કર્યા પછી

ભગવાન મહાવીર સ્વામીના જયનાદોથી ઉપાશ્રય ગુંથ ઉઠ્યો હતો.

પંચાસજી મહારાજના અત્યંત પરિશ્રમ અને ઉપદેશથી દાદરના શ્રી સંઘે પ્રતિષ્ઠાની ભારે સુંદર તૈયારી કરી. દાદર સ્ટેશનથી પાંચ મિનિટના રસ્તા ઉપર સુંદર બબ્બર અને વિશાળ ચોગાન સન્મુખ આવેલા શિખર બંધ જૈન મંદિરમાં ચૈત્ર વદી ૧૩ થી પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવની મંગળ શરૂઆત કરવામાં આવી. પ્રતિષ્ઠા માટે વિવિધ સુશોભન તથા વીજળીક રોશનીથી જગ-મગતો ભવ્ય મંડપ તૈયાર થઈ ગયો. પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે ચાર આકર્ષક જળયાત્રા વગેરેના વરઘોડા, સોના-ચાંદીના રથો સહિતના ધામધૂમપૂર્વક કાઢવામાં આવ્યા. દાદરમાં હજારો ભાઈ બહેનો પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ માટે ઉમટી આવ્યા હતા. અગર તડના સંઘ તરફથી બે સંઘજમણ તથા લાઠારાવાળા શેઠ કુઆજી ભીખાજી છત્રીવાળા તરફથી એક એમ ત્રણ સંઘજમણ કરવામાં આવ્યા. પ્રતિષ્ઠાને દિવસે આકાશમાં વિમાન દ્વારા પુષ્પવૃષ્ટિ જોઈને દાદરના નગરજનો દિંગ થઈ ગયા. અષ્ટોત્તરી સ્નાત્ર આનંદપૂર્વક ભણાવવામાં આવ્યું.

પ્રતિષ્ઠામાં પ્રભુજી પધરાવવા વગેરેનો લાભ ધર્મપ્રેમી ભાઈ બહેનોએ આનંદપૂર્વક લીધો અને યથાશક્તિ સારી રકમ ખર્ચાને આનંદ અનુભવ્યો.

આ પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે મુખ્ય ઉપજ નીચે પ્રમાણે થઈ હતી.

૨૫૦૧) મૂલનાયક શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુને આદીપર બિરાજ-માન કરવાના શેઠ નેનમલજી સરૂપજી જૂની પરેલવાળા

- ૧૬૦૧) માળ ઉપરના ગભારામાં મૂળનાયક શાન્તિનાથ પ્રભુને ગાદી પર બિરાજમાન કરવાના શેઠ રવજી-ભાઈ સોજપાળ જે. પી. તથા શેઠ પાલજીભાઈ સોજપાળ ઠાકર.
- ૧૫૦૧) શ્રી શાન્તિનાથ પ્રભુના શિખર ઉપર ઈંડું ચઢાવવાના શેઠ ગુલાચંદજી કેસરીમલજી ઠાકર.
- ૨૮૫૧) શ્રી શાન્તિનાથ પ્રભુના શિખર ઉપર ધ્વજ ચઢાવવાના શેઠ ભગાજી રામાજી નાયગામવાળા.
- ૧૧૭૫) શ્રી શાન્તિનાથ પ્રભુના શિખર ઉપર ઢંડ ચઢાવવાના શેઠ ફૈજમલજી કેસ્તુરચંદજી પટેલવાળા.
- ૧૮૦૧) ડાળી બાજુના શિખર ઉપર ધ્વજ ચઢાવવાના શેઠ મોહનલાલજી હેમરાજજી ઠાકરવાળા.
- ૧૧૦૧) જમણી બાજુના શિખર ઉપર ધ્વજ ચઢાવવાના શેઠ જીવરાજજી ઉદેરાજજી પોચબાવડીવાળા.
- ૭૭૫) મૂલ ગભારામાં શ્રી શામળા પાર્શ્વનાથ પ્રભુને ગાદી પર બિરાજમાન કરવાના શેઠ માઢાજી જીતાજી પોચબાવડીવાલા.
- ૭૫૧) મૂલ ગભારામાં શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુને ગાદી પર બિરાજમાન કરવાના શેઠ તારાચંદ તિલોકચંદજી લોચવાડીવાળા.
- ૬૫૧) ડાળી બાજુના શિખર ઉપર ઢંડ ચઢાવવાના શેઠ ભગ-વાનજી થાનાજી લોચવાડીવાળા.

૬૫૧) જમણી બાજુના શિખર ઉપર દંડ ચઢાવવાના શેઠ ચાંદમલ્લ ધુલાળ પોચબાવડીવાળા.

૬૫૧) ડાબી બાજુના શિખર ઉપર ઇંડું ચઢાવવાના શેઠ પુનમચંદળ હબ્બરીમલ્લ પોચબાવડીવાળા.

પ્રતિષ્ઠાનું કાર્ય નિવિઘ્ને પૂર્ણ થયું. આજ તો દાદર સોનાનો દાદર, ધર્મનો દાદર અને આનંદનો દાદર બની રહ્યો છે. દાદરથી વિહાર કરી પન્યાસળ મહારાજ રાવ સાહેબ શેઠ શ્રી રવળભાઈ સોજપાળના અત્યાગ્રહથી માટુંગા શેઠશ્રીના શાન્તિ નિકેતનમાં પધાર્યા. શેઠ શ્રી રવળભાઈની ધર્મ ભાવના, સમાજ સેવાની ધગશ, વિદ્યા પ્રેમ, સાધુ સાધ્વીની વૈયાવચ્ચ ભાવના, સૌમ્યતાની સૌરભ માટુંગામાં પ્રસરેલી છે પણ થાણાથી મુંબઈ સુધીમાં પણ તેની સૌરભ સંભળાય છે.

પન્યાસળ મહારાજે શ્રી રવળભાઈને માટુંગા માટે ટકોર કરી કે આપના પુર્વ પુન્યથી તમારા હાથે તમોએ લક્ષ્મી પેદા કરી છે અને દેવ ગુરૂ ધર્મની તમારી ઉચ્ચ ભાવના છે, તે ભાવના આખા કુટુંબમાં ટકી રહે તેને માટે તમારા શાન્તિ નિકેતનમાં ઘર દેરાસરની ખાસ જરૂર છે. આવા પ્રેમ ભર્યા વચ્ચન પુજ્ય પન્યાસળ મહારાજના સાંભળી તેજ વખતે શેઠ શ્રી રવળભાઈએ ધાતુના પંચતિર્થી ઉત્સવ પુર્વક પુજ્ય પન્યાસળની હાજરીમાં પધરાવીને દરેક ભાઈ-બહેનોને ઉત્તમ સગવડતા કરી આપી.

સુરતવાળા બાળુભાઈ ઝવેરીની વિનંતીથી તેમના મલાડના નૂતન નિવાસ ગૃહમાં કરાવેલ ગૃહમંદિરમાં ધાતુના પ્રતિમાળ પધરાવવાના હોવાથી પન્યાસળ મલાડ પધાર્યા. શેઠ બાળુ-

ભાઈએ વૈશાખ વદી ૬ ને દિવસે શુભ મૂહૂર્તે પ્રભુ પ્રતિમા-
જીનો પ્રવેશ કરાવ્યો. ખપોરના નવાણું પ્રકારની પૂજા ભણા-
વવામાં આવી. સુપ્રસિદ્ધ ગવૈયા પ્રાણસુખભાઈએ પૂજામાં રંગ
જમાવી દીધો.

સાંજના શેઠ બાબુભાઈએ સંઘ જમણુ કરી સ્વામી ભાઈ-
ઓની ભક્તિ કરી.

પન્થાસજી મહારાજ મલાડથી માટુંગા પધાર્યા. શેઠ રવજી-
ભાઈએ માટુંગામાં પોતાના શાન્તિ નિકેતનમાં આતુર્ભાસ રહેવા
માટે આગ્રહ ભરી વિનંતિ કરી

શ્રી જૈન શ્રવેતાંબર કળામય નૂતન મન્દિર : થાપુ।
(ફોટો : કુસુમચંદ ગુલાબચંદ ઝવેરી)

બેનમૂન કલામય મંદિર

(૩૪)

‘ મથ્યેણુ વંદામિ ! ’ થાણુના આગેવાનોએ વંદણા કરી.

‘ ધર્મલાલ ! ’ પન્યાસજીએ ધર્મલાલ આપ્યા.

‘ સાહેબ ! આપે ભારે પરિશ્રમ સેવીને અમારા થાણુના સંઘનો બાર બાર વર્ષનો કલેશ મટાડી અમારા થાણુ ઉપર મહદ્ ઉપકાર કર્યો છે તે માટે થાણુના આબાલવૃદ્ધ આપશ્રીના ઋણી છીએ. ’ એક આગેવાને પન્યાસજીનો આભાર માન્યો.

‘ ભાગ્યશાળી ! તમારું થાણુ તો તીર્થધામ છે. શ્રીપાળ મહારાજની ધર્મલક્ષ્મીનું એ પ્રાચીન શહેર છે. થાણુના સંઘમાં કલેશ હોય તેથી તો સુંબઝના સંઘને પણ શાંતિ ન હોય. અમારું સાધુઓનું તો પ્રથમ કર્તવ્ય છે કે જ્યાં જ્યાં કુસંપ-કલેશ મનહુઃખ હોય ત્યાં શાંતિ સ્થાપવી જોઈએ. તેમાં જ જૈનશાસનનું કદયાણુ છે. તેમાં જ જૈન સમાજનો સાચો ઉત્કર્ષ છે. ’ પન્યાસજીએ સાધુઓનું કર્તવ્ય દર્શાવ્યું.

‘કૃપાળુ ! આપશ્રી થાણા પધારો. જેવી રીતે સંપ કરાવી આખા સંઘમાં આનંદ આનંદ ફેલાવી દીધો. તેવી રીતે બાર બાર વર્ષથી અધૂરું રહેલું શ્રી મંદિરજીનું કામ પ્રેરણા આપી ચાલુ કરાવી આપો તો થાણાનો સંઘ આપનો ચિરન્મુક્તિ રહેશે.’ એક આગેવાને વિનંતિ કરી.

‘દયાળુ ! અમારા શ્રી સંઘની ભાવના થાણાને ખરેખર તીર્થધામ બનાવવાની જ છે. આ મંદિર કલામય કરાવવું છે. જગ્યા પણ વિશાળ છે. વળી કોઈપણ જગ્યાએ ન હોય તેવું બેનમૂન કોતરણીવાળું બનાવવા યોજના કરી છે. મંદિરજીના રંગમંડપમાં શ્રીપાળ મહારાજ અને દેવી મયણાસુંદરીના જીવન પ્રસંગોના દર્શ્યો કોતરાવાની વિચારણા કરી છે ઉપરાંત આપણાં મહાન તીર્થધામોના પટ્ટો પણ કોતરવાનાં છે.’ બીજા આગેવાને સંઘની ભાવના રજુ કરી.

‘સાહેબ ! આ મંદિરમાં નવપદ્મ મહારાજનું વિશાળ અનુપમ નવપદ્મ-મંડળ પણ કોતરાવાનું છે અને બીજા પણ નૈન સંસ્કૃતિના કલામય દર્શ્યો હૂંબહૂ રજુ કરાવાની ભાવના છે.’ ત્રીજા આગેવાને કલામય દર્શ્યો વિષે રજુઆત કરી.

‘કૃપાસિંધુ ! આ બધાં કામોમાં આપ સાહેબની પ્રેરણાની અમને ખાસ જરૂર છે. આપ થાણા પધારશો તો અમારાં બધાં કામો યશસ્વી રીતે પાર પડશે.’ બધા આગેવાનોએ સાથે આગ્રહભરી વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યવાનો ! તમારી ભાવના તો આદર્શ અને અત્યુત્તમ છે. થાણાની પ્રાચીનતાને યોગ્ય બેનમૂન કલામય મંદિરની

ચોજના પણ સુસંગત છે. તો તો થાણા આદર્શ તીર્થધામ બનશે. હબરો યાત્રિકો થાણાના દર્શને આવશે અને મુંબઈ નગરી અને પરાંઓના હબરો ભાઈ બહેનોનું સ્મરણીય અને દર્શનીય સ્થાન બની રહેશે. ' પન્થાસજીએ ભવિષ્ય ભાખ્યું

‘ સાહેબ ! અમારી શ્રી સંઘની ભાવના તો ઉત્તવળ છે પણ આવા બેનમૂન કલામય મંદિર માટે લાખો રૂપીઆ જોઈશે ને ! થાણા પાસે તો મંદિરને પૂર્ણ કરવાની પણ મૂડી નથી. ’ એક આગેવાને મુશ્કેલી દર્શાવી.

‘ ભાગ્યશાળી ! જૈનશાસન જયવંતુ છે. જૈન સમાજ દાનશૂર છે. પૂર્વપુરોએ લાખો અને કરોડોના દાન કરી શત્રુંજય, ગિરનાર, આબુ, રાણપુરના કળામય મંદિરો બંધાવ્યાં છે. કામ કરનાર નિષ્ઠાવાળા અને સેવાભાવી હશે તો પૈસાનો તો વરસાદ વરસશે. થાણા તીર્થધામ બની રહેશે. ’ પન્થાસજીએ આશા આપી.

‘ સાહેબ ! હવે કૃપા કરી થાણા પધારવાની અમારી વિનંતિનો સ્વીકાર કરો તો અમારી ભાવના ફળે. મંદિરનું અધૂરું કામ પૂરું કરવા પ્રેરણા મળે. ’ આગેવાનોએ છેવટની વિનંતિ કરી.

‘ ભાઈઓ ! તમારી ભાવના તો સારી છે. પણ મારી એક મુશ્કેલી છે. મેં તો માટુંગામાં ચાતુર્માસ રહેવાની ધર્મનિષ્ઠ શેઠશ્રી રવજીભાઈની વિનંતિ સ્વીકારી લીધી છે. હવે તો તમે બધી હકીકત શેઠ રવજીભાઈને સમજાવો. તેઓ તથા તેમના ધર્મપત્ની કંકુબેન બન્નેને તમારી ભાવનાની દલીલ ગળે ઉતરશે અને તેઓ જરૂર આવા રૂડા કામ માટે સહકાર આપશે. ’ પન્થાસજીએ પોતાની મુશ્કેલી દર્શાવી,

બધા ભાઈઓ પન્યાસજીની વાત સાંભળી શેઠ રવજીભાઈ પાસે ગયા.

‘શેઠ સાહેબ ! અમારા થાણાની પરિસ્થિતિ આપ જાણો છો. બાર બાર વર્ષનો કલેશ શાંત કરનાર પન્યાસજી મહારાજની પૂરી પ્રેરણા હશે તોજ અધૂરું રહેલું મંદિરજીનું કામ પૂર્ણ થશે. વળી આપતો અમારા કામમાં ખૂબ રસ લ્યો છો. આપે પણ આવા ધર્મઉદ્યોતના કામમાં સક્રિય સહકાર આપવાનો છે. આપ માટુંગામાં જ્યારે ધારશો ત્યારે પન્યાસજીને લાવી શકશો. આ સાલ બીજા ઠાઈ મુનિરાજનો લાભ મેળવી શકશો. આ વિનતિ અમે શેઠાણી શ્રી કંકુબહેનને પણ કરીએ છીએ. પન્યાસજી મહારાજના થાણા પર અનહદ ઉપકારો છે. અમે તેઓશ્રીના ચિરન્નહી રહીશું. પણ જે ધગશ પન્યાસજીને થાણા માટે છે તે દષ્ટિએ પન્યાસજી ચાતુર્માસ કરે તોજ અમારું કામ આગળ વધે તેમ છે. કામ શરૂ થઈ ગયા પછી તો બધો પ્રબંધ થઈ રહેશે. અમારી વિનતિ સ્વીકારો અને પન્યાસજીને થાણા ચાતુર્માસ લઈ જવા અનુમતિ આપો.’ આગેવાનોએ શ્રી રવજીભાઈને આગ્રહપૂર્વક વિનતિ કરી.

‘તમારી વાત તો સાચી છે પણ જમવાનો સમય થઈ ગયો છે રસોઈ પણ તૈયાર છે. પહેલાં આપ બધાં ભાઈઓ જમી લ્યો. પછી તમારી વાત ઉપર આપણે વિચાર કરીશું.’ શેઠ રવજીભાઈએ જમવા માટે આગ્રહ કર્યો.

‘શેઠ સાહેબ ! જમવાની ના તો કેમ પડાય ! આપના આગ્રહને માન આપવું જ પડશે પણ અમારી મોટી ભૂખ તો શાંત કરો. જે અમૃતની વર્ષાની જરૂર છે તે તૃપ્ત કરો. જ્યાંસુધી

અમારા મન શાંત ન થાય ત્યાંસુધી અમે આપના જમણુનો સ્વીકાર કેમ કરી શકીએ? પહેલાં પન્યાસજી મહારાજના ચાતુર્માસ માટે અનુમતિ આપી અમને કાયમી જમણુનો લાભ આપો. પછી અમે આપને ત્યાં જમવાના જ છીએ. આપનો પ્રેમભાવ અમને જમ્યા સિવાય કયાં જવા દે તેમ છે!’ આગેવાનોએ લાગણીપૂર્વક પોતાની ભાવના દર્શાવી.

‘ભાગ્યવાનો! પન્યાસજી મહારાજના ઉપદેશ વચ્ચેનો આ વખતે અમારે સૌને સહકુટુંબ લાભ લેવો હતો. માટુંગાના ભાઈઓની પણ એ જ ભાવના છે પણ તમારા થાણાના લાભા-લાભનો વિચાર કરતાં પન્યાસજી થાણા પધારશે. તમે નિશ્ચિંત રહો. હવે આનંદપૂર્વક આપ સૌ જમી દ્યો અને પછી સુખેથી પધારો.’

થાણાના આગેવાનોના હૃદયમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો. પન્યાસજી મહારાજના જયદોષથી શાંતિનગર ગાજી રહ્યું. શેઠ રવજીભાઈએ થાણાના બધા ભાઈઓને પ્રેમપૂર્વક લોજન કરાવી વિદાય આપી. પન્યાસજી મહારાજે માટુંગાને પણ લાભ મળે તે દષ્ટિએ શ્રી ગુલાબમુનિ આદિ બે ઠાણાને માટુંગા ચાતુર્માસ રહેવા આજ્ઞા આપી. બીજા મુનિરાજેની સાથે પન્યાસજી મહારાજે થાણા તરફ વિહાર કર્યો.

થાણાનો પ્રવેશ ભાવભર્યો હતો. થાણાના બહેન-ભાઈઓના આનંદનો પાર નહોતો. થાણાનો સાચો ઉત્કર્ષ સાધનાર પન્યાસજી ચાતુર્માસ માટે પધાર્યા હોવાથી આખાલવૃદ્ધના હૃદયે હર્ષથી ઉછળી રહ્યાં હતાં.

પન્થાસજી મહારાજના ઉપદેશથી થાણામાં શુભ કાર્યની શરૂઆત થવા માંડી. અશાઠ શુદ્ધ ૧૧ ના દિવસે શ્રી જીન-દત્તસૂરીજીની જયન્તી ઉજવવામાં આવી હતી. પન્થાસજીએ થાણામાં વર્ધમાન આચંબિલતપ ખાતા માટે ઉપદેશ આપ્યો અને તે ખોલવામાં આવ્યું. તે આજ સુધી ચાલુ છે. અને તેનો લાભ ઘણા ભાઈ-બહેનો લઈ રહ્યા છે.

આજ ચતુર્દશીનો દિવસ હતો. વ્યાખ્યાનમાં બધા આગે-વાનો ઉપરાંત કચ્છી-મારવાડી-ગુજરાતી ભાઈઓ હાજર હતા. મુંબઈથી કેટલાક લોકો મહારાજશ્રીના વંદનાથે આવ્યા હતા. પ્રસંગ જોઈને પન્થાસજીએ ચીમકી આપી.

‘ ભાગ્યશાળીઓ થાણાના સદ્ભાગ્યે દિવસે દિવસે થાણાના સંઘની ઉત્પત્તિ થતી જાય છે. થાણા તીર્થભૂમિ ખનશે તેમાં શંકા નથી. આ કળામય મંદિર થશે એટલે હજારો ભાઈઓ થાણા આવશે અને થાણાની જાહોજલાલી વધશે. પણ સંઘ-જમણમાં મારવાડી ભાઈઓ તથા કચ્છી ભાઈઓ એક સાથે બેસી જમે નહિ તે સાડું કહેવાય ? નવકાર ગણનાર, જૈન ધર્મ પાળનાર, પૂજા-સામાયિક-પ્રતિક્રમણ કરનાર, આચંબિલ કરનાર, પ્રભાવના કરનાર અને લેનાર, એક ગુરુને માનનાર જમવામાં જુદા શા માટે ? જૈનધર્મ પાળનાર સ્વામી ભાઈઓ તો બધા સાથે બેસીને જમે તેમાં જ શાસનની શોભા છે. આનંદ ઉત્સવ અને પ્રેમભાવ રહેલો છે. જુદા જુદા શહેર અને ગામથી આવેલ તમે બધા થાણા સંઘના સ્વામીભાઈઓ સાધર્મી છો અને બધાએ સાથે જમવામાં કશો દોષ નથી. ઉલટું સાથે ન જમવામાં મોટાઈ અને પ્રેમનો અભાવ છે. મારી

ભાવના છે કે તમે બધા એક જ થાણા સંઘના ભાઈ બહેનો કચ્છી-મારવાડી-ગુજરાતી એક જ સાથે બેસી જમો અને સાચું સ્વામીવાત્સલ્ય ઉજવો. સંઘની સાચી એકતા તેમાં જ છે. ”

પન્યાસજીની સુધા ભરી વાણીની ચમત્કારી અસર થઇ. બન્ને પક્ષોએ સાથે બેસી જમવાનું કબૂલ કર્યું. તેનો અમલ કરવા પાલીનીવાસી શેઠ વનેચંદ્રજી ખીમાજીએ પોતાના તરફથી સ્વામીવાત્સલ્યનું જમણું કર્યું, અને થાણામાં વર્ષો પછી બધા કચ્છી-ગુજરાતી-મારવાડી ભાઈ બહેનો સાથે બેસીને જમ્યા, ત્યારથી થાણાના સંઘમાં કચ્છી ભાઈઓ દરેક કાર્યમાં ઉત્સાહથી ભાગ લેતા રહ્યા છે. થાણાના સંઘમાં આ સંઘજમણથી ઐક્યતા, પ્રેમભાવ, સમાનતા તથા હમદર્દી વધવાં લાગ્યાં.

હવે જૈન મંદિરનું અટકી પડેલું કાર્ય વેળપૂર્વક ચાલુ કરવા માટે થાણાના ઉત્સાહી આગેવાનો શ્રીયુત શેઠ ખેંગારજી હીરાજી, શેઠ પન્નાલાલજી નવલાજી, શેઠ નરસિંગજી મનરૂપજી, શેઠ ચન્દનમલજી મૂલચંદ્રજી, શેઠ રૂપચંદ્રજી હબરીમલજી, શેઠ ઉમેદમલજી ચત્રભુજજી, શેઠ સરદારમલજી મગનાજી, શેઠ મોતીલાલજી તારાચંદ્રજી, શેઠ અનરાજજી તપસ્વી, શેઠ વનેચંદ્રજી ખીમાજી, શેઠ કપુરચંદ્રજી ભુતાજી, શેઠ દલીચંદ્રજી અનરાજજી, શેઠ પુનમચંદ્રજી ધન્નાજી, શેઠ મૂળચંદ્રજી ઉમાજી, શેઠ તારાચંદ્રજી વનેચંદ્રજી, શેઠ દીપચંદ્રજી સિન્દરૂવાળા, શેઠ રાવતમલજી, શેઠ જેઠાભાઈ ગોખરભાઈ, શેઠ આણુંદ્રજીભાઈ ચાંપશીભાઈ, શેઠ ખીમજીભાઈ પુનશીભાઈ, શેઠ સવજીભાઈ તથા શેઠ મેઘજીભાઈ વગેરે બધા ભાઈઓને ઉપદેશ આપીને ટીપ શરૂ કરાવી. બધા પાસે સારી રકમ ભરાવી, આ ઉપરાંત ખીમ

સુખંઠ, માટુંગા, ઘાટકોપર આદિના ભાઈઓ પાસેથી પણ સારી રકમો ભરાવવામાં આવી. આશરે રૂ. ૨૫૦૦૦) થઈ ગયા અને પન્નાસજીની પ્રેરણાથી તેમજ બીજા આચાર્યપ્રવરો ને મુનિવરોના ઉપદેશથી આજ સુધી કળામંદિર માટે દાન મળ્યા કરે છે.

સં. ૧૯૯૪ ના ભાદરવા શુદ્ધ પુષ્કિંમાના મંગળ દિવસે કચ્છી વીસા ઓસવાળ જ્ઞાતિના અગ્રેસર, ધર્મપ્રેમી, ઉદાર ચરિત, દાનવીર, રાવસાહેબ શેઠ રવજીભાઈ સોજપાળ જે. પી. તથા વીસ સ્થાનકની અને નવપદજીની ઓળી પૂર્ણ કરી છન્નુ જિનની ઓળીની તપશ્ચર્યા કરનાર તેમના ધર્મપત્ની શ્રીમતી કંકુબહેનના શુભ હસ્તે નવા મંદિરનું ખાતમુહૂર્ત કરાવવામાં આવ્યું. થાણાના આબાલવૃદ્ધમાં અનેરો આનંદ છવાઈ રહ્યો. નૂતન કલામય મંદિરનું કામકાજ ધમધોકાર ચાલવા લાગ્યું.

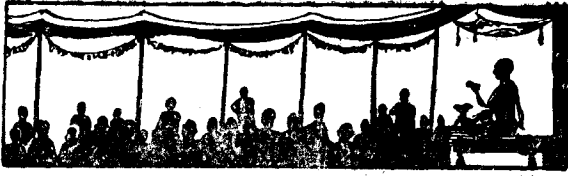
આ નૂતન મંદિરને કેટલાક શ્રીપાળ મંદિર કહે છે, પણ તે મુનિસુવત સ્વામીનું મંદિર છે. મૂલનાયક તરીકે વીસમા તીર્થંકર શ્રી મુનિસુવતસ્વામીની ભવ્ય પ્રતિમા બીરાજમાન છે. રંગ મંડપના મધ્યભાગમાં આરસનું સુંદર અનુપમ નવપદજીનું મંડળ પથરાવવામાં આવ્યું છે. ઉપરાંત હજારો વર્ષ પહેલાં થાણાના ઇતિહાસમાં જૈનધર્મની ગૌરવતા દર્શાવનાર શ્રીપાળ મહારાજના ઐતિહાસિક દ્રશ્યોના સુંદર આરસના કલામય દ્રશ્યોના પટોને આકર્ષક રીતે ઠાતરવામાં આવ્યા છે.

સં. ૧૯૯૪ નું ૪૬ સું ચાતુર્માસ આનંદપૂર્વક થાણામાં થયું હતું.

આતુર્ભાસ પૂર્ણ કરી પન્થાસજી મહારાજ મુલુંદ પધાર્યા. પન્થાસજીની સાથે ૨૦૦ ભાઈઓ પણ મુલુંદ આવ્યા. બધાની સેવાભક્તિ મુલુંદના શ્રી મણીલાલ ચતુરભુજ તરફથી કરવામાં આવી હતી. બીજે દિવસે ભાડુંપ થઇને ઘાટકોપર પધાર્યા. ઘાટકોપરમાં ૨૧ દિવસની સ્થિરતા કરી, ચેમ્બુર, માટુંગા, દાદર, ભાયખલા થઇને પન્થાસજી મહારાજ પાયધુની પધાર્યા. પાયધુની ૧૫ દિવસ રહીને કચ્છી વીસા ઓશવાળની વાડીએ થઇને દાદર પધાર્યા. દાદરથી થાણા તરફ વિહાર કરવાના હતા પણ દાદરમાં ઓચિંતા શ્રી મહોદયમુનિ બિમાર પડી ગયા તેથી તેમની સેવામાં રોકાઈ ગયા. શ્રી મહોદયમુનિ માટે કટરોએ આંપતા ઉપાયો લીધા. શેઠ વલ્લભજીભાઈ, શેઠ ડા. વિકૃલભાઈ અને શેઠ કાનજીભાઈ વગેરે ભાઈઓએ સેવાભક્તિ ખૂબ કરી. શ્રી મહોદયમુનિની બિમારીના સમાચાર સાંભળી ઘાટકોપરથી મુનિ હેમસાગરજી તથા મુનિશ્રી ત્રિલોકચંદ્રજી દાદર આવી પહોંચ્યા અને સેવા સુશ્રુષા કરી પણ તૂટીની બૂટી નહિ તેમ ચાર દિવસની બિમારી ભોગવી શ્રી મહોદયમુનિ સં. ૧૯૯૫ ના પોષ વદી ૪ ના રોજ અરિહંત પ્રભુનો જાપ જપતા જપતા સમાધિપૂર્વક કાળધર્મ પામ્યા. સમાચાર મળતાં જ થાણા તથા મુંબઈથી ભાઈઓ આવી પહોંચ્યા. રમશાન યાત્રામાં દાદરના તમામ ભાઈઓ જોડાયા. મુનિ શ્રી મહોદય મુનિના આત્માની શાન્તિ નિમિત્તે નવપદજીની પૂજા ભણાવવામાં આવી. કેટલાંક ભાઈ-બહેનોએ મળીને ૮૧ આયંબિલની તપસ્યા કરી હતી. દાદરથી વિહાર કરી પન્થાસજી થાણા પધાર્યા.

મુંબઈમાં માંડવી બંદર પર શેઠ નરશી નાથા સ્ટ્રીટમાં આવેલા શ્રી અનંતનાથજી જૈનમંદિરના ટ્રસ્ટી શેઠ રતનશીભાઈ તથા કચ્છી હશા જોશવાળ મહાજનના માનદ સેક્રેટરી શ્રીયુત જેઠાભાઈ નાગડા વગેરે ધ્યાણ આપ્યા અને પંચાસજી મહારાજને વિનંતિ કરી કે શ્રી અનંતનાથજી જૈનમંદિરની શાખા તરીકે ભાંડુપમાં નવું શિખરબંધ દહેરાસર રૂ. ૭૫૦૦૦) ના ખર્ચે તૈયાર થઈ ગયું છે. તે મંદિરમાં બિમ્બ પ્રવેશનું મુહૂર્ત ૧૯૯૫ ના મહા વદી ૧૩ નું છે તો આપશ્રી ભાંડુપ પધારો અને બિમ્બ પ્રવેશ આપના વરદ હસ્તે કરાવો તો અમને અત્યંત આનંદ થશે. આવા રૂડા કાર્ય માટે પંચાસજીએ વિનંતિનો સ્વીકાર કર્યો અને તુરતજ ભાંડુપ તરફ વિહાર કર્યો. મહા વદી ૧૩ ના મંગળ દિવસે સામધૂમ પૂર્વક પંચાસજીના મંગળ હસ્તે ભાંડુપ જૈનદહેરાસરમાં બિમ્બપ્રવેશ કરાવ્યો. સંઘમાં આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો. વાતાવરણ મધુર મધુર બની રહ્યું. આખાલવૃદ્ધમાં હર્ષની ઉર્મિઓ ઉછળી રહી. જૈન શાસનના જયજયકારના નાદોથી મંદિર યુજી ઉઠ્યું.

આચાર્યપદવી સમારંભ

(૩૫)

‘ શેઠ સાહેબ ! અમારા થાણાના સંઘ ઉપર તો પંચાસજી મહારાજે મહાન ઉપકાર કર્યો છે. બાર બાર વર્ષના કલેશનો અંત આવ્યો એતો એક અમત્કાર થયો છે. વળી કલામય બેનમૂન મંદિરનું કામ પણ તેઓશ્રીની પ્રેરણાથી ધર્યે છે. અમારી થાણા સંઘના આબાલવૃદ્ધની ભાવના તો ઘણીએ છે કે પંચાસજી મહારાજશ્રીને આચાર્યપદવીથી અલંકૃત કરી કૃતકૃત્ય થઈએ પણ આપ તો જાણો છો. પંચાસજી તે વાતજ ઉડાવી દે છે. તેઓ તો કહે છે કે સાધુપદ ક્યાં આહું જવા બહારીવાળું છે !’ થાણાના આગેવાન શેઠ રૂપચંદ્રજીએ શેઠ રવજીભાઈ સોજપાળને વસ્તુસ્થિતિ સમજાવી.

‘ રૂપચંદ્રશા ! તમારી વાત તો સાચી પણ પંચાસજી મહારાજ આચાર્યપદવી માટે સુયોગ્ય છે. તેઓ મહા પ્રભાવિક, ક્રિયાપાત્ર, વચનસિદ્ધ, દીર્ઘતપસ્વી અને શ્રદ્ધેય છે. તમારા થાણાના સંઘની ભાવના હોય તો તેઓશ્રીને જરૂર પ્રાર્થના કરો જ કરો. હું તો માનું છું કે સંઘની વિનતિની અવગણના નહિ થાય. આપણે આપણી ફરજ બજાવવી જ રહી. મારો

તેમાં હાકિંક સહકાર છે. હું પણ પન્થાસજીને તમારી વતી જરૂર વિનતિ કરીશ.' શેઠ રવજીભાઈએ સલાહ આપી.

થાણાના સંઘના આગેવાનો ઘણા સમયથી પન્થાસજી મહારાજશ્રીને આચાર્યપદવી આપવા માટે વિચાર કરતા હતા પણ પન્થાસજી તેવી કોઈપણ વાત સાંજળતા જ નહિ. થાણાના અનેક ઉપકારો જેતાં થાણાના ભાઈઓનું એ કર્તવ્ય હતું કે પન્થાસજી મહારાજનું બહુમાન કરવું. મહારાજશ્રીના અનન્ય ભક્ત શ્રી રવજીભાઈ સોજપાળની તેમાં સંમતિ મળી એટલુંજ નહિ પણ તેમણે તેા તે માટે આગ્રહભર્યો અનુરોધ કર્યો. થાણાના આગેવાન શેઠ રૂપચંદ્રજીને થાણાના સંઘ તરફથી આચાર્યપદવી માટે પ્રયાસ કરવા સમજાવ્યા.

આજ ચતુર્દશીને દિવસ હતો. વ્યાખ્યાનમાં થાણાના આગેવાનો, થાણાના ઘણાખરા ભાઈ-બહેનો ઉપરાંત શેઠ શ્રી રવજીભાઈ તથા ખીજા સુબંધના આગેવાનો પણ હાજર હતા. પોરસીનો સમય થયો, બહેનોએ ગહુંલીમાં જ પન્થાસજી મહારાજના થાણાના ઉપકારો અને નૂતન કલામય મંદિરનો ઉલ્લેખ કરી આવા ચારિત્રપાત્ર, દીર્ઘતપસ્વી, મહાપ્રભાવશાળી, શાંતમૂર્તિ પન્થાસજીને આચાર્યપદવી આપવાના સંઘના મનોરથ પુરશેને તેમ પણ ભાવપૂર્વક બહેનોએ ગાયું. આ તકનો લાભ લઈ થાણાના આગેવાન શેઠ રૂપચંદ્રજી ઉભા થયા અને સકળ સંઘને વિનતિ કરી.

‘જગતપૂજ્ય મહાત્મા શ્રી મોહનલાલજી મહારાજ સાહેબના ખરતરગચ્છીય સંવિગ્ન શાખાના પ્રથમ જૈનાચાર્ય શ્રી જીનયશઃસૂરીશ્વરજીના પદ્મધર બાલપ્રદક્ષિણારી અનુયોગાચાર્ય

પન્થાસજી મહારાજ શ્રી ઋદ્ધિમુનિજીએ આપણા સંઘમાં ખાર ખાર વર્ષથી ચાલતા કુસંપનો સંપ કરાવી થાણાના શ્રી સંઘ ઉપર ભારે ઉપકાર કર્યો છે. ઉપરાંત થાણામાં નવપદજી મંડળયુક્ત શ્રીપાળ મહારાજના જીવન પ્રસંગોને કળામય રીતે દર્શાવનાર શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામીના મંદિરના અટકી પડેલા કામને પ્રેરણા આપી પ્રારંભ કરાવીને આ થાણા નગરીને પ્રાચીન તીર્થભૂમિ તરીકે જાહેરજાણીમાં લાવવા માટે સતત પ્રયાસ સેવી રહ્યા છે. ઉપરાંત ધર્મનિષ્ઠ શ્રદ્ધેય શ્રી શેઠ રવજીભાઈ તથા તેમના સુપુત્ર શ્રી રામજીભાઈની નવા મંદિરના બાંધકામ માટે દરેક પ્રકારની સલાહ-સૂચના અપાવી રહ્યા છે. આવા આપણા પરમ ઉપકારી પન્થાસજી મહારાજને આપણા થાણાના શ્રી સંઘ તરફથી આચાર્યપદવીથી અલ્લકૃત કરવામાં આવે તો તે ઘણું જ સુયોગ્ય છે. હું આશા રાખું છું કે આપ શ્રી સંઘ મારી આ દરખાસ્ત વધાવી લેશે.’

‘ભાઈઓ ! શ્રી રૂપચંદજીભાઈની આ દરખાસ્ત બહુ જ યોગ્ય છે. તેને સુખઈના અત્રે આવેલા બધાં ભાઈઓ તરફથી હાર્દિક અનુમોદન છે. પન્થાસજી મહારાજ આચાર્યપદને બધી રીતે યોગ્ય છે. આવા ચારિત્રપાત્ર દીર્ઘતપસ્વી સમાજ ઉદ્યોત માટે પ્રેરણા આપનાર પન્થાસજીને આચાર્યપદવીથી વિભૂષિત કરવા એ આપણું પ્રથમ કર્તવ્ય છે.’ શેઠ રવજીભાઈએ અનુમોદન આપ્યું.

‘ભાઈઓ ! પંચપરમેષ્ઠીમાં તૃતીય પદે ગણાતા આચાર્યપદની જવાબદારી બહુ મોટી છે. અને તે જવાબદારી ઉઠાવવાની મારી યોગ્યતા નથી. મુનિપણાના કર્તવ્ય અનુસાર મેં

તો મારી ફરજ બજવી છે. ધર્મોપદેશ આપી શાસનનો ઉદ્યોત કરવો, જ્યાં જ્યાં કુસંપ હોય ત્યાં સંપ કરાવવો, જૈનધર્મના માર્ગ તરફ હબરો જીવોને વાળવા અને મન્દિરો-પાઠશાળાઓ વિદ્યાલયો-પુસ્તકાલયો વધારી જૈનધર્મ અને સમાજનો ઉદ્યોત કરવો એ તો અમારું પ્રથમ કર્તવ્ય છે. હું મુનિપદ અને વળી પન્થાસપદ બે જવાબદારી ભર્યા પદને સંભાળી ધર્મઉદ્યોત કરી રહ્યો છું. આચાર્યની જવાબદારી મહાન છે. મને તે ન શોભે.’ પન્થાસજીએ પોતાની લઘુતા દર્શાવી.

પન્થાસજી મહારાજ તો પોતાની લઘુતા દર્શાવે તે બરાબર છે. પણ સંઘ આખાની ભાવનાને માન આપવું જોઈએ. એ પણ પન્થાસજીએ વિચારવાનું છે. છેવટે શ્રીયુત શેઠ રવજીભાઈની વિનતિને પન્થાસજીએ માન આપવું પડ્યું. થાણા સંઘના આબાલવૃદ્ધના હુકમો આનંદથી નાચવા લાગ્યાં. પન્થાસજી મહારાજના જયનાદોથી ઉપાશ્રય ગુંજી ઉઠ્યો. આનંદની ઉમિંચો ઉછળી રહી.

તિલકચોકમાં આવેલા જૈન મંદિરની સામે નવા બંધાતા જૈન મંદિરના વિશાળ ચોકમાં સુંદર મંડપ બાંધવામાં આવ્યો હતો. ફાગણ શુદ્ધ પાંચમના દિવસે થાણાનાં જૈન સંઘના તમામ ભાઈ-બહેનો, થાણાના અગ્રેસરો, અધિકારી વર્ગ, મુખર્જી, માંદુંગા વગેરેથી આવેલ આગેવાનો તથા જનતાથી મંડપ ખીચોખીચ ભરાઈ ગયો હતો. મંડપની બહાર પણ દૂર દૂર સુધી ઘણા ભાઈઓ ઉભા હતા. આચાર્યપદવીની ક્રિયા શરૂ થઈ. બધા શાંતિથી સંભળવા લાગ્યા. પ્રેક્ષકો પણ વધવા લાગ્યા. બે કલાક ક્રિયા ચાલી. શ્રી ગુલાબમુનિએ સર્વે સભાજનો

સમક્ષ ખરતરગચ્છીય જગત્પૂજ્ય મુનિપુંગવ શ્રી મોહન-
લાલજી મહારાજના પટ્ટધર શ્રી જિનયશઃસૂરિજીના પટ્ટધર
પન્થાસજી મહારાજ શ્રી ઋદ્ધિમુનિને જૈનાચાર્ય ભટ્ટારક શ્રી
જનઋદ્ધિસૂરિજી તરીકે જાહેર કર્યા. આ પ્રસંગે મુંબઈથી
વિહાર કરી પધારેલ વયોવૃદ્ધ મુનિશ્રી હેમસાગરજી, મુનિશ્રી
શુભાખમુનિ તથા મુનિશ્રી ત્રિલોકચંદ્રજીએ અનુક્રમે વાસક્ષેપ
નાખ્યો હતો. રૂ. ૧૫૧) ની બોલીથી રાવસાહેબ શેઠ રવજીભાઈના
સુપુત્ર શેઠ રામજીભાઈએ વાસક્ષેપ નાખ્યો. શેઠ ગીરધરલાલ
ત્રીકમલાલના ધર્મપત્ની શ્રીમતી ચંદન બહેને રૂ. ૧૫૧) ની
બોલીથી વાસક્ષેપ નાખ્યો હતો. થાણાના શેઠ દેવીચંદજી
હેમાજીએ રૂ. ૧૪૧) ની બોલીથી આચાર્યપદની ચાહર ઓઢાડી
હતી. સકળ સંઘે નૂતન આચાર્યશ્રી જનઋદ્ધિસૂરિને ભાવપૂર્વક
વહન કર્યું હતું. મંડપમાં જયાનાદો શુંજી રહ્યાં. આનંદ
આનંદ છવાઈ રહ્યો. આખાલવૃદ્ધના હૃદય આનંદથી નાચી ઉઠ્યા.

આચાર્યશ્રીએ દેશના આપી. તમે જે પદવી મને ભાવ-
પૂર્વક આપી છે. તે પદવીની જવાબદારી ઘણી છે. આચાર્ય
એટલે સંઘના નેતા, શાસનના નાયક, સમાજના કલ્યાણકારી,
ધર્મના ઉદ્યોત કરનાર અને ગામેગામ જૈન ધર્મનો પ્રચાર
કરી અનેક જીવોને ધર્મમાર્ગ તરફ દોરનાર શાસન દીપક. આ
જવાબદારી નાની સૂની નથી. તે પૂર્ણ કરવા શાસનદેવ મને
શક્તિ આપે તેવી હું મનોકામના રાખું છું. મેં તે સ્વીકારી
છે. પણ તમારી જવાબદારી પણ વધી છે. મને સાચો આનંદ
તો ત્યારે જ થશે જ્યારે આપ બધા આગેવાનો પોત પોતાની
શક્તિ અનુસાર તન, મન, ધનથી મહદગાર થઈને ઘણા ઉત્સા-

હથી પ્રારંભ કરેલું શ્રી નૂતન જૈન મંદિરનું કામ જેમ અને તેમ જલ્દી પૂરું કરી અંજનશલાકા તથા પ્રતિષ્ઠા કરાવશે. તેમજ યાત્રાળુઓને ઉતરવા લાયક વિશાળ ધર્મશાળા તથા વાસણુ-કુસણુ ગાદલાં-ગોદહાં વગેરેની સગવડ કરીને આ થાણા નગરને એક પ્રાચીન તીર્થધામ બનાવી દેશે. માત્ર બે-પાંચ ભાઈઓને બધા કામની જવાબદારી સોંપી બીજા નિશ્ચિંત નહિ થઈ શકે. બધાએ શક્તિ અનુસાર તન, મન, ધનથી સેવા આપવાની રહેશે. વળી જે ભાગ્યવાનોને પૂર્વપુણ્યના ઉદ્ધે આ જન્મમાં લક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ થઈ છે અને સાથે ધર્મલક્ષ્મી પણ મળેલ છે તો આ તીર્થતુલ્ય નૂતન જૈન મંદિરમાં ઉદ્ધાર દીલથી મદદ કરી પ્રાપ્ત થયેલી ચંચળ લક્ષ્મીનો સદ્ઉપયોગ કરો. તમે તો બાણો છો કે લક્ષ્મી ચંચળ છે અને તેનો દાનમાં ઉપયોગ નહિ થાય તો નાશ થશે જ. તે માટે બુદ્ધિશાળી પુરૂષોએ લક્ષ્મીનો ઉત્તમ કલ્યાણ કાર્યોમાં ને ધર્મના ઉત્કર્ષમાં ઉપયોગ અવશ્ય કરવો જોઈએ. લક્ષ્મીને જેમ જેમ પુણ્યકાર્યોમાં વાપરશે તેમ તેમ તે વધતી જશે અને તમારે ત્યાં રિદ્ધિસિદ્ધિનો પ્રકાશ પાથરશે. આપણી પાસે આપણા જ ભાગ્યશાળી ધર્મ-નિષ્ઠ શ્રીમંત ગૃહસ્થોના દૃષ્ટાંતો છે. શેઠ માણેકલાલ યુનિલાલ અને શેઠ કાન્તિલાલ ઇશ્વરલાલ બન્ને કરોડપતિ નથી છતાં તેમની ઉદારતા, ધર્મશ્રદ્ધા, દાનવીરતા પ્રશંસનીય છે. અને ભાગ્ય તો જીએ, જેટલી સખાવત તેઓ કરે છે તેનાથી સવાઈ લક્ષ્મી તેઓના પુણ્યપ્રતાપે આવી મળે છે. દાનનાં ઝરણાં વહેતાં રહે તો એ ઝરણાં સુકાય જ નહિ. લક્ષ્મીની આવક જગતને ચમકાવે છે. પણ લક્ષ્મીનાં દાન એ સૌરભને જગતનાં

ચોકમાં મધમધતી કરી મૂકે છે. ભાગ્યશાળીઓ જેનાથી જે ભતની મદદ થાય તે આપો. સેવાનો દીપ પ્રકટાવો અને આ તીર્થ ધામને યશક્રિતિની પુષ્પમાળા પહેરાવવા હાર્દિક સાથે આપો.

આચાર્યશ્રીની દેશના પૂરી થઈ. જયનાદોની ઘોષણાથી વાતાવરણ ગુંથાઉંચું. ઉત્સાહ અને આનંદની લહેરીઓ લહેરાણી.

ખંભાતનિવાસી શેઠ મુળચંદ બુલાખીદાસ, રાધનપુરનિવાસી શેઠ ગીરધરલાલ ત્રીકમલાલ અને શેઠ ગણેશભલ્લ સોભાગ-ભલ્લની પેઢીતરફથી અનુક્રમે આચાર્યશ્રીને કામળી ઓઢાડવામાં આવી હતી.

આચાર્યપદવીને સફળતા ઈચ્છતા ઘણા તારો અને પત્રો દેશદેશાવરથી મુનિરાજો તથા ગૃહસ્થો અને સંઘોના આવ્યા હતા, તે સભામાં વાંચી સંભળાવવામાં આવ્યા હતા.

આ પ્રસંગે સૂરતવાળા શેઠ ઝવેરભાઈ કેસરીચંદ તરફથી શ્રીફળની પ્રભાવના કરવામાં આવી હતી. જાપોરના ધામધૂમ-પૂર્વક વરઘોડો કાઢવામાં આવ્યો હતો. મંડપમાં ઠાઠમાઠથી પૂજા ભણાવવામાં આવી હતી. સાંજના સંઘજમણ કરવામાં આવ્યું હતું.

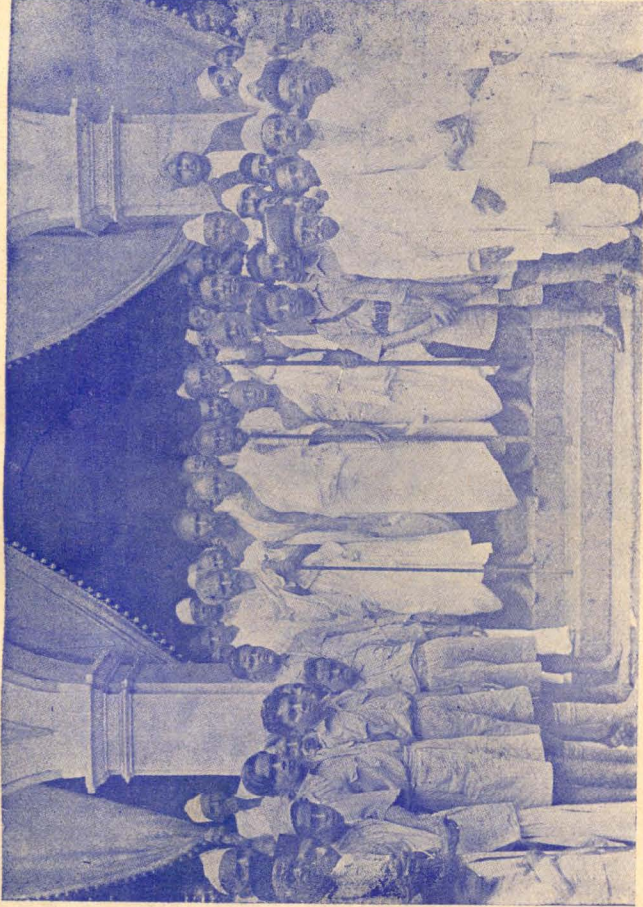

પર્યુષણ વ્યાખ્યાનમાં પુણ્ય કે પાપ ?

(૩૬)

જગતપૂજ્ય શ્રી મોહનલાલજી મહારાજની જયન્તીનો ઉત્સવ થાણાના શ્રી સંઘે આનંદપૂર્વક ઉજવ્યો. સં. ૧૯૯૫ ના ચૈત્ર વદી ૧૨ ને દિવસે સવારમાં આઠ વાગે જયન્તીનાયક શ્રીમદ્ મોહનલાલજી મહારાજની પ્રતિમુર્તિ એક શણગારેલી મોટરમાં પધરાવી, થાણાના સરકારી બેન્ડ સહિત રથયાત્રા કાઢવામાં આવી હતી. જેન ઉપાશ્રયના વિશાળ હોલમાં આચાર્ય શ્રી જીનકૃદ્ધિસૂરીશ્વરજીના અધ્યક્ષસ્થાને જયન્તી ઉત્સવ કરવામાં આવ્યો. શ્રી માવજીભાઈ દામજી શાહે સ્વરચિત પદ્યમય મોહનચરિત્ર અને સ્તુતિ ગાઈ સંભળાવ્યાં હતાં. માસ્તર વિજયચંદ મોહનલાલ શાહે મોહન સ્તુતિ ગાઈ સંભળાવી હતી. શ્રી

શ્રી રત્નસુનિજને આચાર્યપદ તથા શ્રી લલિતસુનિને ઉપાધ્યાયપદના
મહોત્સવમાં આચાર્ય શ્રી જનમદ્વિસૂરિજ

લક્ષ્મીચંદ્ર સુખલાલ, શ્રી માવજીભાઈ, શ્રી મંગળદાસ ત્રીકમ-
લાલ ઝવેરી, શ્રી વિજયચંદ્ર માસ્તર વગેરેએ મહારાજશ્રીના
જીવનના અનેક પ્રસંગો પર મનનીય વિવેચનો કર્યા હતાં.
શાંતમૂર્તિ મુનિશ્રી શુભાષમુનિએ શુદ્ધદેવના આખા ચરિત્રનો
સાર શ્રોતાઓને કહી સંભળાવ્યો હતો. આચાર્યશ્રીએ ઉપ-
સંહારમાં શુદ્ધદેવના જીવન પ્રસંગો જણાવી જૈનસમાજનો
ઉદ્યોત કરવા પ્રેરણા કરી હતી.

થાણાના સંઘ તરફથી લાડુની પ્રભાવના કરવામાં આવી
હતી. ખહાર ગામથી આવેલા માણસોને પ્રેમપૂર્વક જમાડ-
વામાં આવ્યા હતા. જૈન મંદિરમાં પૂજા ભણાવી આંગી-રચના
કરવામાં આવી હતી.

વૈશાખ શુદ્ધિમાં આચાર્યશ્રી વિજય પ્રેમસૂરીશ્વરજી પોતાના
વિશાલ શિષ્ય સમુદાય સાથે મુંબઈથી વિહાર કરીને થાણા
પધાર્યા અને આચાર્યશ્રી જીનઝલ્લિસૂરીશ્વરજી જ્યાં બિરાજતા
હતાં તે જ સ્થાનમાં સ્થિરતા કરી હતી. તેઓશ્રી થાણામાં
દસ દિવસ રહ્યા હતા. વ્યાખ્યાનોનો સારો લાભ આપ્યો
હતો. થાણાના શ્રાવકોએ સાધુ સમુદાયની સેવા ભક્તિનો સુંદર
લાભ લીધો હતો, આ વખતે બન્ને સૂરિપુંગવોએ અનેકવાર
સાથે બેસીને વાર્તાલાપ કર્યો હતો. એક દિવસ શેઠ રવજીભાઈ
સોજપાળ તથા શેઠ જીવતલાલ પ્રતાપસીની સાથે આચાર્યશ્રી
શિષ્ય સમુદાય સહિત થાણાના નવા કલામય મંદિરનું નિરી-
ક્ષણ કરવા પધાર્યા હતા. શેઠ રવજીભાઈએ કામકાજની વીગત-
વાર સમજણ આપી હતી.

હંદેરાસરની બાંધણી, કલામય દ્રશ્યો તથા વિશાળ જગ્યા

જોઈને આચાર્યશ્રીએ સંતોષ પ્રગટ કર્યો અને જણાવ્યું કે ખરેખર આ મંદિર એક તીર્થધામ બની રહેશે ને થાણુની ખૂબ ઉન્નતી થશે.

વૈશાખ શુદ્ધ ૧૩ ના રોજ સવારમાં વિહાર કરીને આચાર્યશ્રી જિનઋદ્ધિસૂરીશ્વરજી મુલુંડ, ભાંડુપ, ઘાટકોપર, કુરલા થઈ માટુંગા પધાર્યા. શેઠ નેણુશીભાઈના અત્યંત આગ્રહથી માટુંગામાં જ ચાતુર્માસ રહેવાનું નક્કી થયું. પણ ચાતુર્માસને થોડો સમય હતો તેથી શ્રી સિદ્ધચક્ર સેવા મંડળની વિનંતિથી આચાર્યશ્રી દ્વાર પધાર્યા. દ્વારમાં આચાર્યશ્રીએ જૈન પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓની પરીક્ષા લીધી. આચાર્યશ્રીએ ધાર્મિક શિક્ષણથી બાળકોને નાનપણથી ધર્મના દ્રઢ સંસ્કાર પડે છે, તથા માતા પિતાએ દરેક બાળકને ધાર્મિક શિક્ષણ તથા સંસ્કાર આપવા ખાસ કાળજી રાખવી જોઈએ. બાળકોને પુસ્તકો તથા જરૂરી વસ્તુઓની પ્રભાવના આપી ઉત્સાહિત રાખવા જોઈએ તેમજ ધાર્મિક શિક્ષકને પણ સારો પગાર આપી સંતોષ આપવો જોઈએ, વગેરે પ્રેરણાત્મક વચનો કહી બાળકો તથા બાળાઓને ધનામો વહેંચવામાં આવ્યા હતા.

ચાતુર્માસ માટે આચાર્યશ્રી માટુંગા પધાર્યા. રાવ સાહેબ શેઠ રવજીભાઈસોજપાળના શાન્તિ નિકેતનમાં હમેશાં વ્યાખ્યાન વંચાતું હતું. વ્યાખ્યાનમાં ઘણા ભાઈ બહેનો આવી લાલ લેતા હતા.

‘સાહેબ ! શ્રી કચ્છી વીસાઓસવાળ ભાઈઓ આપને વિનંતી કરવા આવ્યા છે.’ શેઠ રવજીભાઈએ સૂચના કરી.

‘મથેણુ વંદામિ !’ કચ્છી વીસાઓસવાળભાઈઓએ વંદણા કરી.

‘ ધર્મલાલ ’ આચાર્યશ્રીએ ધર્મલાલ આપ્યો.

‘ કૃપાળુ ! આપ જાણો છો. ભાત બજારમાં આવેલ શ્રી આદીશ્વર ભગવાનના મંદિરનો જીર્ણોદ્ધાર થઈ રહ્યો છે. બધો સરસામાન પાલાગદીવાળી મહાજનવાડીમાં ભરવામાં આવ્યો છે. જગ્યાની સંકડાશને લઈને કેઈ મુનિરાજનું ચાતુર્માસ ત્યાં રાખી શકાયું નથી પણ પર્યુષણના વ્યાખ્યાન માટે કૃપા કરો. તો અમને ઘણો લાભ થશે. ’ કચ્છી વીસા એસવાળ આગેવાનોએ પ્રાર્થના કરી.

‘ સાહેબ ! એક મુનિએ આવવા હા કહી હતી પણ પાછા જઈ તેમણે ના કહી. ’ એક ગૃહસ્થે સ્પષ્ટતા કરી.

‘ દયાળુ ! આ ભાઈઓ તો અમારી પાસે જ આવ્યા હતા અને તેઓને જણાવ્યું કે તમે તો બધા શ્રીમતો-ભાગ્યશાળીઓ છો. આચાર્ય મહારાજને આગ્રહભરી વિનંતિ કરી. માટુંગામાં લાવ્યા છો. તમને તો પર્યુષણના અનુપમ વ્યાખ્યાનોનો લાભ મળશે. પણ આપનીજ જ્ઞાતીના મુંબઈના પાંચ હજાર ભાઈ-બહેનોને પર્યુષણપર્વના વ્યાખ્યાનોથી વંચિત રાખવા છે ? તેમાં આપની શોભા ગણાશે નહિ. ’ શેઠ રવજીભાઈએ વસ્તુસ્થિતિ રજૂ કરી.

‘ કૃપાળુ ! શેઠ રવજીભાઈ કહે છે તે વાત વિચારવા જેવી છે. ’ શેઠ તેજી કાયાવાળા શેઠ ખીમજીભાઈ જે. પી. એ વિનંતિ કરી.

‘ સાહેબ ! મુંબઈના અંચળગચ્છના ભાઈ-બહેનોને પણ પર્યુષણ પર્વના વ્યાખ્યાનો માટે આપશ્રીને વિનંતિ કરવાની છે. ’ શેઠ પુત્રશીભાઈએ વિનંતિ કરી.

‘દયાસિન્ધુ ! અમે તો સાંભળ્યું છે કે તપાગરૂઠનો કોઈ સાધુ તપગરૂઠ સિવાયના કોઈ પણ ગરૂઠના શ્રાવકોને વ્યાખ્યાન સંભળાવી શકે નહિ એમ કેટલાક આચાર્યો માને છે અને તે માટે આગ્રહ રાખે છે.’ એક ગૃહસ્થે પ્રશ્ન પૂછ્યો.

‘ભાગ્યશાળી ! પર્વોધિરાજ પર્વુષણ જે જે ગરૂઠના જ્યારે જ્યારે આવતાં હોય ત્યારે ત્યારે થાય અને તે પર્વુષણ પર્વમાં કલ્પસૂત્ર આદિ વ્યાખ્યાનો સંભળાવવા તેમાં પુણ્ય કે પાપ ? અમારો સાધુનો ધર્મ તો જૈન ધર્મનું પાલન કરનાર અને જૈનેતરો જે ખપી હોય તો તેઓને પણ ભગવાનની વાણી સંભળાવી તેઓને આત્મકલ્યાણને પથે દોરવા તે છે. તમે તો જાણો છો તપગરૂઠ, અચળગરૂઠ વગેરે ગરૂઠો તો પછી થયા છે. વળી આજે પણ જૈનધર્મ પાળનારા વાણીયા ઉપરાંત બીજા પણ ઘણાં છે. પર્વુષણ પર્વના વ્યાખ્યાનો માટે તો જ્યાં જ્યાં અનુકૂળતા હોય ત્યાં ત્યાં અમારે વ્યવસ્થા કરી આપવી જોઈએ. તેમાં તો હજારો આત્માઓનું કલ્યાણ છે. વીતરાગનો ધર્મ તો જગતને અને જગતના જીવો માટે ખુલ્લો છે.’ આચાર્યશ્રીએ સ્પષ્ટતા કરી.

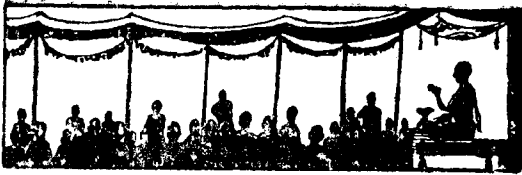
‘ધન્ય ધન્ય’ ! બધા બોલી ઉઠ્યા.

‘હું તમને નિરાશ કેમ કરું ! હું તમારી વાડીમાં પર્વુષણ પર્વનાં વ્યાખ્યાનો વાંચવા તૈયાર છું. પરંતુ મારી પાસે બીજા એક સાધુની જરૂરત હોવાથી ઘાટકોપરથી એક સાધુને અહીં તેડાવો જેથી અમે બન્ને સુખે તરફ વિહાર કરીશું.’ આચાર્યશ્રીએ સંમતિ આપી.

બધા આગેવાનો ખૂબ હર્ષિત થયા. આચાર્યશ્રીની ઉદ્ધારતા, સૌમ્યતા અને સમયજ્ઞતાની ભૂરિભૂરિ પ્રશંસા થવા લાગી.

પાલાગલીમાં કચ્છી ઓસવાળ મહાજનવાડીમાં અંચળગચ્છવાસીઓને આચાર્યશ્રીએ આઠે દિવસ વ્યાખ્યાનો સંભળાવ્યાં. કચ્છી વીસા ઓસવાળ તથા દશા ઓસવાળનો કલ્પસૂત્રનો વરઘોડો ઘણો ઠાઠમાઠથી નીકળ્યો. તપશ્રયાં પણ બહુ સારી થઈ. માટુંગામાં આચાર્યશ્રીની આજ્ઞાથી શ્રી ગુલાબમુનિએ અંચળગચ્છવાળાને તથા ખરતરગચ્છવાળા ભાઈઓ તથા બહેનોને પર્યુષણના વ્યાખ્યાનો સંભળાવ્યા. માટુંગા આજે તો મુંબઈનું માનીતું રમ્ય પર્વ થઈ પડ્યું છે. માટુંગાનો જૈન સમાજ સંગઠિત અને શ્રદ્ધાળુ છે. ભવ્ય મનોહર મંદિર, ઉપાશ્રય, જૈન છાત્રાલય, જૈન હાઈસ્કૂલ-વગેરેથી માટુંગા શોભી રહ્યું છે. આચાર્યશ્રીના ઘણા અનન્ય ભક્તો માટુંગામાં છે.

હવે તપગચ્છના પર્યુષણ આવ્યા અને આચાર્યશ્રીએ તપગચ્છના ભાઈઓની વિનંતિ સ્વીકારી મુનિશ્રી ગુલાબમુનિને માટુંગામાં પર્યુષણ કરાવા આજ્ઞા આપી. આચાર્યશ્રી મુનિશ્રી મતિસાગરજીને સાથે લઈને દાદર પધાર્યા. ભાંડારકર રોડ ઉપર આવેલા આરિતક સમાજના હોલમાં વ્યાખ્યાનોની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી. પર્યુષણ પર્વમાં શેઠ રવજીભાઈ સોજપાળ, શેઠ હીરજીભાઈ ભણુશાલી, શેઠ છોગાલાલજી લલવાણી વગેરેએ પ્રભાવના વગેરેનો સારો લાભ લીધો. દાદરમાં આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો. પર્યુષણ કરાવી આચાર્યશ્રી માટુંગા પધાર્યા. સં. ૧૯૬૫ નું ૪૭ મું ચાતુર્માસ માટુંગામાં તથા સં. ૬૬-૬૭ ના ૪૮-૪૯ એ ચાતુર્માસ મુંબઈમાં થયાં.

તીર્થમહિમા અને જ્ઞાનપ્રચાર

(૩૭)

‘ ગુરુદેવ ! આપના વચનામૃતો સાંભળી મારી ભાવના ભાગવતી દીક્ષા લેવાની થઈ છે. કૃપા કરી મને તારો. ’
રતનશીલાઈએ વિનંતિ કરી.

‘ રતનશીલાઈ ! તમારી ભાવના તો ઉંચી છે. પણ દીક્ષાના ભાવ ક્યારથી થયા છે ! તમારી હકીકત જણાવો તો વિચાર કરી શકાય. ’ આચાર્યશ્રીએ કસોટી કરી.

‘ કૃપાળુ ! હું કય્વં દેશના હુમરા ગામનો રહેવાશી છું. વીસા એસવાળ છું, કેટલાક વર્ષોથી રંગુન તથા મુંબઈ રહું છું. કામ ધંધો તો સારો ચાલે છે. પણ આપશ્રી પહેલાં દાહર પધાર્યા હતા ત્યારથી આપના મુધાભર્યા વ્યાખ્યાનો સાંભળું છું. દીક્ષાની ભાવના તો બે વર્ષથી હતી પણ વિચારમાં ને વિચારમાં સમય ચાલ્યો ગયો. હવે તો ચોકસ નિર્ણય કર્યો છે. છેલ્લા ત્રણ મહિનાથી તો હું આપશ્રીની રાહ ભઈ રહ્યો છું. પર્યુષણમાં મારી ભાવના દ્રઢ થઈ અને મેં પ્રભુજી

સમક્ષ પ્રતિજ્ઞા પશુ લીધી છે. હવે કૃપા કરો અને ગુરૂદેવ ! મને તારો !' રતનશીલાઈએ ગદ્ગદ ભાવે વિનંતિ કરી.

‘રતનશીલાઈ ! મહામૂલા મનુષ્યજીવનને પામીને મોક્ષ-માર્ગ પ્રદર્શક ભાગવતી દીક્ષાના તમારા ભાવતો ઉંચા છે. પશુ દીક્ષા એ ખાંડાની ધાર છે. તેના પાલન માટે સતત જગૃત રહેવાની જરૂર છે. તપશ્ચર્યા, જ્ઞાન ધ્યાન-તથા ગુરુ-ભક્તિ અને સેવાએ રંગાઈ જશે તો ખરેખર આત્માનું કલ્યાણ થઈ જશે.’

‘ગુરૂવર્ય ! હું આપશ્રી પાસે અભ્યાસ કરીશ. યથાશક્તિ તપશ્ચર્યા કરીશ અને મારું કલ્યાણ સાધીશ. મને તારો મારા ગુરૂદેવ ! મને બચાવો ! બચાવો !’ રતનશીલાઈએ પોતાનો દૃઢ નિશ્ચય જણાવ્યો.

સં. ૧૯૯૮ ના માગશર શુકલ ૬ ના દિવસે દાહર આગર તડ ઓસવાળ શ્રીસંઘ તરફથી અંધાવેલ નૂતન ઉપાશ્રયના વિશાળ ભવ્ય હોલમાં આચાર્યશ્રી જીનઋદ્ધિસૂરિજીએ શ્રી રતનશીલાઈને દીક્ષા આપીને શુભાખંડોબિધિના શિષ્ય શ્રી રતનાકર-સુનિ નામ આપવામાં આવ્યું. સુનિજી પોતાને ધન્ય ધન્ય માનવા લાગ્યા. સંઘના આબાલવૃદ્ધમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો.

×

×

×

આજ થાણામાં દીક્ષામહોત્સવની ધામધૂમ હતી. નૂતન કલામય હહેરાસરની બાજુમાં ભવ્ય મંડપ ઊભો કરવામાં આવ્યો હતો. જૈન સમાજના આબાલવૃદ્ધમાં આનંદની લહરીઓ લહેરાઈ હતી. પ્રાતઃકાળથી મુંબઈથી જૈન જનતા, આગેવાનો, વૃદ્ધો અને બહેનોના ટોળે ટોળાં ઉમટી રહ્યાં હતાં.

અધોરના આચાર્યપ્રવર શ્રી જિનઋદ્ધિસૂરિજીએ શ્રી રાજેન્દ્રમુનિને ભાગવતી દીક્ષા આપી. આચાર્યશ્રીએ જૈન દીક્ષાની ઉચ્ચતા, જૈન સાધુઓનું જગતમાં સર્વશ્રેષ્ઠ સ્થાન, જૈન સહિ-સાનો વિશ્વમાં પ્રચાર અને જૈન તત્ત્વજ્ઞાનની મહત્તા વિષે મંગળ પ્રવચન કર્યું. આ પ્રસંગે સ્થાનકવાસી હોવા છતાં તીર્થયાત્રાઓ અને તીર્થમહિમા વિષે પૂજ્યભાવ ધરાવનાર શ્રી જમનાદાસભાઈ ઉદાણીએ તીર્થોદ્ધાર અને જ્ઞાનોદ્ધાર વિષે એક મનનીય વિવેચન કર્યું હતું. તે વિવેચનનો સાર ભાગ મનન કરવા જેવો છે.

‘થાણાનગર જેવા પવિત્ર અને પ્રાચીન તીર્થધામમાં શ્રી ભાગવતી દીક્ષાનો મહોત્સવ હોય, ચતુર્વિધિ સંઘ ઉપસ્થિત હોય અને પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવ શ્રી જિનઋદ્ધિસૂરિજી મહારાજ સાહેબ અધ્યક્ષસ્થાને બીરાજમાન હોય તેવા મંગળમય પ્રસંગે તીર્થોદ્ધાર અને સાહિત્યોદ્ધારના વિષય ઉપર વિવેચન કરવા મને નિમંત્રણ આપી આપે આપની ઉદારતા દર્શાવી છે. જન્મે અને આચારે હું સ્થાનકવાસી જૈન છું છતાં મૂર્તિપૂજક સંઘ અમૂર્તિપૂજક જૈનને તીર્થોદ્ધાર ઉપર વિવેચન કરવા નિમંત્રણ આપે તે આપ સૌની વિશાળ અને ઉદારદષ્ટિ સૂચવે છે. તે માટે આપને ખરેખર ધન્યવાદ ઘટે છે.

ભારતીય સંસ્કૃતિમાં જૈન તીર્થોત્તું સ્થાન અદ્વિતીય છે. જૈન તીર્થધામોમાં ઉપાસકોએ કુદરતની આકર્ષતામાં કલાની મનોહરતા ઉમેરી છે. કેવળ કલાકાર કહે છે કે ‘સ્થાપત્ય કળાના પ્રદેશમાં જૈનોએ એવી પૂર્ણતા સાધી છે કે બીજા કોઈ તેની સરખામણીમાં ઉભા રહી શકે તેમ નથી. જૈનોએ મંદિરોના

નગરોની રચના કરીને તો હદ કરી છે તે તો એક અદ્ભુત કળાસર્જન છે.

જૈન સંઘની ઐક્યતા અને જૈન સંઘનું સંગઠન જૈન તીર્થોને જ આભારી છે. જૈનસમાજ, જૈનધર્મ, જૈન સંસ્કૃતિ અને જૈનશાસનને ટકાવી રાખવામાં જૈન તીર્થોનો ફાળો સવિશેષ છે. જૈન સંઘની સંપત્તિ અને ભક્તિ આ તીર્થોની શ્રદ્ધા પાછળ આપો આપ રેલાયાં છે. ભારતમાં એવાં મનોરમ્ય જૈનમૂળ તીર્થધામો છે જેના દર્શન-સ્પર્શનથી મનના પરિતાપ શમી જાય છે. યુદ્ધિ નિર્મળ થાય છે. ચિત્તમાં આનંદ ઉભિંઓ ઉછળે છે અને પ્રભુતાના દર્શન થાય છે.

જેમ તીર્થધામો તેમ જ્ઞાનભંડારો પણ આપણે મહામૂલો વારસો છે. હીરા, માણેક અને મોતીથી વિશેષ કીંમતી એ ગ્રંથરત્નો જૈન સંસ્કૃતિનો પ્રાણ છે. જગતના કોઈ દેશમાં આવા જ્ઞાન ભંડારો, જ્ઞાન રત્નો સર્જ્યા નથી. જગતના કલ્યાણ માટે માનવજીવનની આત્મશુદ્ધિ, આત્મશાંતિ અને આત્મ-દર્શન માટે આ જ્ઞાનગંગા છે. જ્ઞાનની ઉપાસના સિવાય જીવનનું દર્શન દુર્લભ છે. જ્ઞાનની સાચી પૂજા જ્ઞાનની પ્રભાવના છે. જગત એવા જ્ઞાનની ગંગા માટે તલસી રહ્યું છે. જૈનસમાજે દેશ વિદેશમાં એ જ્ઞાનનો પ્રચાર કરવા ભગીરથ કાર્ય કરવાનો સમય આવી જાયો છે. શાંતિને માટે ઝંખી રહેલા કરોડો માનવી અહિંસાનો સંદેશ ઝીલવા તૈયાર છે. દાનશુર અને જ્ઞાનપૂજામાં પુણ્ય માનનાર જૈનસમાજ જગતને વિશ્વશાંતિને પંથે દોરી જાય તો જૈનશાસનનો જગતમાં જયજયકાર થઈ રહે.

શ્રી જમનાદાસભાઈના વિવેચન પછી થાણા દહેરાસરના વ્યવસ્થાપક શ્રી મંગળદાસ ત્રીકમદાસ ઝવેરીએ શ્રી સંઘના તરફથી શ્રી જમનાદાસભાઈ તથા બધા મહેમાનોનો હાર્દિક આભાર માન્યો અને પ્રાસંગિક વિવેચન કર્યું. બપોરના ધામધૂમપૂર્વક વરઘોડો નીકળ્યો હતો. દહેરાસરમાં મોટી પૂજા ભણાવવામાં આવી હતી. સાંજના સ્વામીવાત્સલ્યનું ભોજન થયું હતું. સાયંકાળે શ્રી ભાગવતી દીક્ષાનો મહોત્સવ આનંદપૂર્વક સમાપ્ત થયો હતો. સં. ૧૯૯૮ તું ૫૦ મું ચાતુર્માસ થાણામાં આનંદપૂર્વક થયું.

થાણામાં તૈયાર થતા નવપદ જિનાલયના કાર્યની જવાબદારી શ્રી થાણા સંઘ તથા શ્રદ્ધેય શ્રી રવજીભાઈ સોજપાળ જે. પી. ને સોંપીને આચાર્યશ્રી થાણાથી વિહાર કરી બેરીવલી પધાર્યા.

બેરીવલીમાં સાધુ સાધ્વીને ઉતરવા માટે ઉપાશ્રય નહોતો. આચાર્યશ્રીએ સાદડી નિવાસી શા જીહારમલજી ઉતમાજી ને શેઠશ્રી રવજીભાઈ સોજપાળ સમક્ષ ઉપદેશ આપ્યો. બાકુણાજીએ પોતાની જમીન ઉપાશ્રય તથા દહેરાસર માટે સંઘને અર્પણ કરી. બેરીવલીના સંઘમાં આનંદ આનંદ પ્રસરી રહ્યો. ઉપાશ્રમનું કામ પથ શરૂ કરાવવા પ્રબંધ થઈ ગયો.

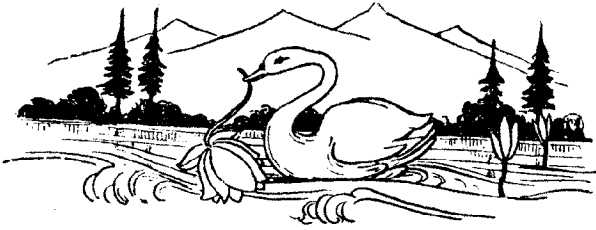
અગાસી તીર્થની યાત્રા કરી પાલઘર, હાહાણુ, ગોલવડ, બેરડી, અગઝારી, વાપી, બગવાડા, પારડી, વલસાડ, બીલીમોરા, નવસારી, મરોલી થઈ સુરત શીતળવાડીમાં પધાર્યા. શ્રી સંઘે ભાવકર્યું સ્વાગત કર્યું. શા મોતીચંદ ભગુભાઈ તરફથી પાંચ દિવસનો ઉત્સવ કરવામાં આવ્યો. શ્રીસંઘના

અત્યાગ્રહથી ગોપીપુરા નવી ધર્મશાળામાં ચાતુર્માસ માટે પધાર્યા. જગતપૂજ્ય શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના જ્ઞાન ભંડારના ગ્રંથ-રત્નોના કપડાને ખદ્દલવાનો પ્રબંધ કર્યો. સુરતના ચાતુર્માસમાં આચાર્યશ્રીએ પાંચ પાંચ ઉપવાસની એ માસ સુધી દીર્ઘ તપ-શ્રયા કરી. સુરતના આભાલવૃદ્ધ ધન્ય ધન્ય બોલી બોલ્યાં.

સુરતમાં શ્રી મોહનલાલજી મહારાજનો ઘણો ઘણો ઉપકાર છે. આજે જૈન લોજનશાળા-પાઠશાળા, મનોરમ્ય મંદિરો, જ્ઞાનમંદિર, જૈન સંઘમાં એકતા, ધાર્મિક શ્રદ્ધા તથા બહો-જલાલી વગેરે શ્રી મોહનલાલજી મહારાજની પ્રેરણા અને પુણ્ય પ્રભાવને લીધે ગણાય છે. સુરત ધર્મનગરી ગણાય છે.

આચાર્યશ્રીનું સં. ૧૯૯૯ નું ૫૧ મું ચાતુર્માસ સુરતમાં આનંદપૂર્વક થયું.

યોગીરાજ સાથે જ્ઞાનગોષ્ઠિ

(૩૮)

‘કૃપાળુ ! આપ ઘણા સમયે પધાર્યા છો. આ વખતે તો કૃપા કરી અત્રે ચાતુર્માસ કરો અને આપના અમૃતવચનોથી અમને તૃપ્ત કરો.’ ખંભાતના નગરશેઠે વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમે જાણો છો ચાણુમાં નૂતન જીનાલયનું કામ ચાલે છે છતાં સ્થલીના પ્રદેશમાં આજે પરિસ્થિતિ વધુ-સતી જાય છે. કોઈ મુનિ મહારાજનો વિહાર તે તરફ ન હોવાથી ત્યાંના લોકોમાં જાગૃતિ નથી. આપણા ગૂજરાતમાં તો જગ્યાએ જગ્યાએ મુનિ મહારાજોની જોગવાઈ મળી રહી છે પણ સ્થલી પ્રદેશમાં કોઈ કોઈ ભાગ્યે જ જાય છે. ચૂરના ભાઈએનો અત્યંત આગ્રહ છે વળી ત્યાંના ઓસવાળો ધર્મ શ્રદ્ધાથી ડગતા જાય છે.’ આચાર્યશ્રીએ સ્થલી પ્રદેશની પરિસ્થિતિ સમજાવી.

‘સાહેબ ! ત્રણ ત્રણ વર્ષથી અમારી વિનંતિ છે. આપશ્રી એક ચાતુર્માસ કરી સ્થલી પધારો. અહીં પણ ધર્મ કાર્યો થશે.

અમારા નવાળસાહેબ પણ આપની ધર્મવાણી સાંભળવા ઉત્સુક છે.’ શ્રી વાડીલાલ છોટાલાલે વિશેષ વિનંતિ કરી.

‘ભાઈઓ ! નગરશેઠ અને તમે બધા આગ્રહ કરો અને હું તમારા આગ્રહને માન ન આપું તે ન બને પણ ચુરૂના સંઘને મેં મુંબઈ વચન આપ્યું છે. ત્યાં જવાની ખાસ જરૂર છે. સૂરતથી ચૂરૂ ઘણું દૂર છે. ઉનાળો પણ આવતો જાય છે પણ પહોંચ્યા વિના છૂટકો નથી. નહિ તો હું જરૂર અહીં સ્થિરતા કરત.’ આચાર્યશ્રીએ સ્પષ્ટતા કરી.

‘દયાળુ ! શ્રી રાજમતી શ્રાવિકાશાળાનો મેળાવડો કરવાનો છે. આપશ્રી અત્રે પધાર્યા છો. સૂરી સમ્રાટ આચાર્યશ્રી નેમીસૂરીશ્વરજીના વિદ્વાન શિષ્યરત્ન આચાર્યશ્રી અમૃતસૂરીશ્વરજી પણ અત્રે જ છે તો બે દિવસ સ્થિરતા કરી આપ સુખેથી પધારો,’ શ્રાવિકાશ્રમના કાર્યવાહકોએ વિનંતિ કરી.

‘જહાસુખમ્ ! તમારી ભાવના પૂરી કરો. ચૂરૂ બહુ દૂર અને ઉનાળો આવે છે તેથી જ જરા ઉતાવળ છે.’ આચાર્યશ્રીએ સંમતિ આપી.

‘સાહેબ ! અમારા નામદાર નવાળસાહેબ, તેઓશ્રીના મામા સાહેબ તથા તેઓશ્રીના માશીઆઈ ભાઈસાહેબ આપના દર્શને પધારે છે.’ નગરશેઠે સમાચાર કહેવરાવ્યા.

‘આપ તો ખુદાના નુર છો. ચાતુર્માસ અહીં કરો. નગરશેઠની ભાવના છે તેમ અમારી પણ ઇચ્છા છે. આપ અહીં રહેશે તો અમને પણ લાભ મળશે. તમારી દીર્ઘતપશ્ચર્યાની વાત નગરશેઠે કરી ત્યારે અમે તો ચકિત થઈ ગયા.’ નવાળસાહેબે ધન્યવાદ આપ્યા.

‘ધર્મ લાલ ! આપ તથા આપનું કુટુંબ જૈનધર્મ તરફ જે ભાવ રાખો છો તે ખરેખર પ્રશંસનીય છે. નગરશેઠ વગેરેનો ભાવ તો ઘણો ઘણો છે પણ સ્થલી પ્રદેશમાં જવાની ખાસ જરૂર છે. મેં ત્યાંના શ્રી સંઘને વચન આપ્યું છે.’ આચાર્યશ્રીએ ધર્મલાલ સાથે સ્પષ્ટતા કરી.

આચાર્યશ્રીએ નવાબસાહેબ વગેરેને માંગલિક સંભળાવ્યું. માનવજીવનની સાર્થકતા માટે જીવહયા તથા પરોપકાર માટે ઉપદેશ આપ્યો. આચાર્યશ્રીના ઉપદેશથી નવાબસાહેબને ખૂબ આનંદ થયો.

આચાર્યશ્રી સુરતથી વિહાર કરી સાયણ, કીમચોકી, ડેસંબા, પાનોલી, અંકલેશ્વર થઈને ભરૂચ, સમની, આમોદ, જંબુસર થઈને રાલેજ આવ્યા. અહીં ખંભાતના નગરશેઠ ચંદુલાલ બાપુલાલ, શા વાડીલાલ છોટાલાલ, શા ભોગીલાલ મગનલાલ, શા દલપતભાઈ ભગુભાઈ તથા ખંભાતના પાંચે જ્ઞાતિઓના આગેવાનો આવ્યા હતા. આચાર્યશ્રીનું ખંભાતના શ્રી સંઘે ભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું. શ્રી નગરશેઠ તથા આગેવાનો અને નવાબ સાહેબે પણ ચાતુર્માસ માટે વિનંતિ કરી પણ ચૂરૂ જવાની આવશ્યકતા હોવાથી મેળાવડા પછી વિહારનો નિર્ણય થયો.

આજ શ્રી રાજમતી શ્રાવિકાશાળાનો વાર્ષિક ઉત્સવ તથા ઇનામી મેળાવડો હતો. આજ ખંભાતના બહેન ભાઈઓ મોટી સંખ્યામાં આવી પહોંચ્યા હતા. એક તરફ દીર્ઘતપસ્વી આચાર્ય શ્રી જિનઋદ્ધિસૂરિ ખીરાજમાન હતા. સાથેજ એકજ પાટ ઉપર સૂરિસમ્રાટ આચાર્યપ્રવર શ્રી વિજયનેમીસૂરિશ્વરજીના વિદ્વાન શિષ્ય આચાર્ય શ્રી વિજય અમૃતસૂરિજી ખિરાજમાન હતા. બન્નેનું મિલન મધૂરૂં અને અનુપમ હતું.

આ સુલભ મિલન જોઈને ખંભાતના આબાલવૃદ્ધના આનંદની સીમા નહોતી. બધાના મનમાં એકજ વિચાર આવવા લાગ્યો. આ રીતે મધુરાં મિલન આચાર્ય આચાર્ય વચ્ચે અને સાધુ મુનિરાજો તેમજ સાધ્વીજી મહારાજોના યોજાય તે જોઈને સમાજના કેટલાએ પ્રશ્નો આપોઆપ ઉઠી જાય. જોઈને સમાજની છિન્નભિન્ન દશાનો અંત આવે. સંગઠન અને ઐક્યતાનું વાતાવરણ સર્જી શકાય.

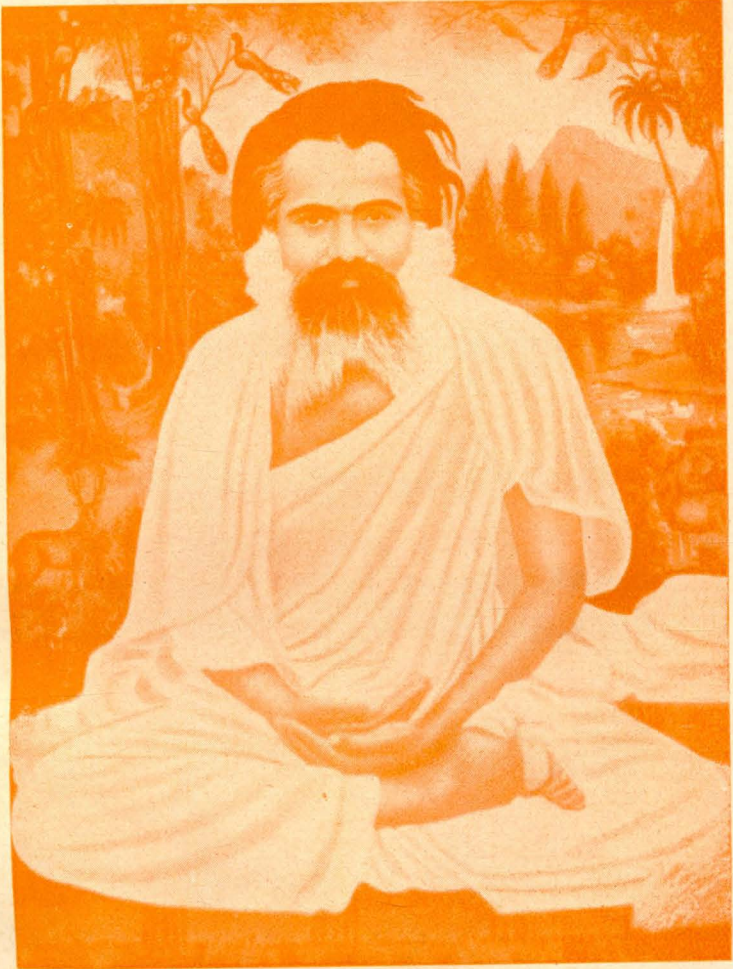
શ્રી રાજમતી શ્રાવિકાશાળાના વિદ્યાર્થીઓની પ્રાર્થના, સ્વાગતગીત, સંગીત, વિદ્યાલક્ષ્મીનો સંવાદ વગેરે મનોરંજન કાર્યક્રમ થયા પછી શ્રાવિકાશાળાની કાર્યવાહીનો ટુંક રિપોર્ટ મંત્રીશ્રીએ રજુ કર્યો. આચાર્યશ્રી અમૃતસૂરિજીએ ધાર્મિક શિક્ષણ ઉપર મનનીય પ્રવચન કર્યું. આચાર્યશ્રી જીનકદ્વિસૂરિએ બાળકો તથા બાળાઓ અને શ્રાવિકાબહેનોને ધર્મ શિક્ષણમાં રસ લેવા તથા જીવનને ઉચ્ચ, આદર્શ બનાવવા ઉપદેશ આપ્યો.

નગરશેઠના પુત્ર શ્રી પન્નાલાલભાઈએ પણ ધાર્મિક શિક્ષણ ઉપર વિવેચન કર્યું. નગરશેઠના હસ્તે શ્રાવિકાશાળાના છોકરા છોકરીઓને શ્રી વાડીલાલ છોટાલાલની તરફથી ધનામો વહેંચવામાં આવ્યાં. બધા ભાઈ-બહેનોના મન આનંદથી ઉછળી રહ્યાં.

આચાર્યશ્રીએ વિહાર કર્યો. સાયમા, તારાપુર, લીંબાસી, માતર, રાંધેજ વગેરે ગ્રામાનુગ્રામ વિહાર કરતાં કરતાં અમદાવાદ પધાર્યાં. અમદાવાદમાં ખરતરગચ્છનો સુંદર ઉપાશ્રય કરાવવા માટે આચાર્યશ્રી જીનકદ્વિસૂરિની પ્રેરણા હતી. અમદાવાદના ભાઈઓએ ચાતુર્માસ માટે ઘણું આગ્રહ કર્યો પણ ચૂડ જલ્દી પહોંચવાનું હોવાથી વિહાર કર્યો, સાબરમતી,

ઠલોલ, પાનસર, ડાંગરવા જથુદણ થઈ મહેસાણા પધાર્યા. મહેસાણાની સુપ્રસિદ્ધ પાઠશાળાનું કાર્ય જોઈ સંતોષ વ્યક્ત કર્યો. મહેસાણાથી જાંઘ, સિદ્ધપુર થઈ પાલણપુર પધાર્યા. પાલણપુરમાં પંબળ કેસરી આચાર્યશ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજીના વિદ્વાન, મરૂભૂમિમાં વિદ્યાધામોના સર્જક આચાર્યશ્રી વિજયલક્ષિતસૂરિશ્વરજીનું મિલન પણ મધુર હતું. આચાર્યશ્રી વિજયલક્ષિતસૂરીજીએ આપણા ચરિત્રનાયકનું પ્રેમપૂર્વક સ્વાગત કર્યું. પોતાની પાસે જ આગ્રહપૂર્વક ઉતાર્યા. બન્નેએ ખૂબ આનંદપૂર્વક જ્ઞાનગોષ્ઠિ કરી અને પંબળ-મારવાડની શિક્ષણ સંસ્થાઓની પ્રગતિનાં સમાચાર જાણ્યા. જૈન સમાજનું કલ્યાણ, જૈન સમાજનો ઉત્કર્ષ અને જૈન સમાજનો ઉદ્યોત શિક્ષણ સંસ્થાઓ દ્વારા થવાનો છે વગેરે વિચાર વિનિમય પ્રેમપૂર્વક કર્યો.

ચૂર જવાની ઉતાવળ હોવાથી પાલણપુરથી વિહાર કરી ખરેડી આવી પહોંચ્યા. આખુના બેનમૂન કોરણીવાળાં કલામય મંદિરો જોઈને જૈન સમાજની દાનશૂરતા અને શ્રદ્ધાભક્તિ યાદ આવ્યાં. આખુથી અચલગઢ આવ્યાં અચલગઢમાં મંદિરોના દર્શન કરી યોગીશ્વર શ્રી શાંતિસૂરિશ્વરજી પાસે ગયા. બન્નેનું મિલન આનંદપ્રદ, અપૂર્વ અને અલૌકિક હતું. રાજા મહારાજ-શેઠ શાહુકાર અને વિદેશી લોકો પણ જેના યોગ ચમત્કારથી મુગ્ધ હતા તે શાંતભૂતિ યોગીરાજ સાથે ત્રણ કલાક સુધી જ્ઞાનગોષ્ઠિ થઈ. બન્નેના હૃદયમાં આનંદ અને પ્રેમભાવ રેલાઈ રહ્યો. યોગ અને ધ્યાનમાં આપણા ચરિત્રનાયક પણ ખૂબ રસ ધરાવતા હતા તેથી તે વિષે પણ વિચાર વિનિમય થયો. તીર્થધામો પર આવતાં આક્રમણો માટે જૈનાચાર્યોની વિશેષ જવાબદારી છે અને હું તે તીર્થધામો માટે

જગતપૂજ્ય યોગીરાજ શ્રીમદ્ શાંતિસૂરીશ્વરજી મહારાજ

આ ક્ષણિક દેહની પણ પરવાવિના કાર્ય કરવા તમન્ના રાખું છું, તથા જીવદયાએ તો પ્રાણી માત્ર-યૂરોપ-અમેરિકા કે હિંદના લોકોનો પરમ ધર્મ છે તે માટે આપણે યથાશક્તિ પ્રયાસો કરવાના છે વગેરે વિચારણાઓ થયા પછી યોગીરાજે આપણા ચરિત્રનાયકને આજુમાં ચાતુર્માસ કરવા આગ્રહ કર્યો. યોગના ચમત્કાર અનુભવાશે. આપણને બન્નેને બહુ આનંદ રહેશે. તમને કશી તકલીફ નહિ રહે. તમારી તપશ્રયો-યોગદૃષ્ટિ અને યશગાથા મેં બહુ બહુ સાંભળી હતી પણ આજના મધુર મિલનથી વિશેષ આનંદ થયો. આચાર્યશ્રીની ભાવના આજુમાં વિશેષ રહેવાની થઈ, યોગીરાજનો આગ્રહ તો હતો જ પણ ચૂડ જલ્દી પહોંચવાનું હોવાથી આચાર્યશ્રીએ પોતાની મુશ્કેલી દર્શાવી.

યોગીરાજે બે દિવસ વિશેષ રોક્યા. સ્થલી પ્રદેશની પરિસ્થિતિ દિવસે દિવસે બણસતી જતી હતી. લોકો ધર્મથી વિમુખ થતા જતા હતા તે વાત બાળી યોગીરાજે આપણા ચરિત્રનાયકને સ્થલી જેવા પ્રદેશમાં જઈ ધર્મઉદ્યોત કરવા વિશેષ પ્રેરણા આપી. યોગીરાજે મુંબઈના મહાન ઉપકારી શ્રી મોહનલાલજી મહારાજને પણ યાદ કર્યા અને કહ્યું કે ધન્ય છે એ મુનિરતનને જેમણે અનેક પરિસહો સહીને મુંબઈના દરવાજા મુનિ મહારાજે માટે ખુલ્લા મૂકી જૈન જનતાના હૃદયમાં ધર્મના બીજ વાવ્યાં. તે સમયે બણા આચાર્યો તો તેમનાથી વિરૂદ્ધ હતા પણ આજે મુંબઈમાં મુનિરાજે અને સાધ્વીજી મહારાજે ધર્મપ્રભાવના કરી રહ્યા છે તે શ્રી જગતપુજ્ય શ્રી મોહનલાલજી મહારાજને આભારી છે.

યોગીરાજની ભાવલીની પ્રેમભરી વિદાય લઈ આપણા ચરિત્રનાયકે વિહાર કર્યો.

ચુરમાં ધર્મપ્રભાવ

(૩૯)

આબુથી વિહાર કરી શિરોહી, શીવગંજ, વાલી, મુંડારા, ખીંવેલ, મારવાડ-સોજત ફ્લોધી થઈ કુચેરા પધાર્યા. સ્થળીનો પ્રદેશ, ગરમીની મોસમ, ધગધગતી રેતી, કાંટા ને કાંકરા, ઠોસોના ઠોસ ચાલ્યાજ નાઓ પણ ગામ મળે નહિ, વિસામા માટે વૃક્ષઘટા પણ ન મળે. પાણી કે આહારની પણ મુશ્કેલી. આપણા ચરિત્રનાયકને તો ચૂર-જન્મભૂમિનો સાદ સંભળાતો હતો. જલ્દી ચૂર પહોંચવાની તાલાવેલી હતી. સાધુ તો ચલતા ભલા-પરિસહોવિના ધર્મઉદ્યોત કેમ થાય !

કુચેરાના શ્રીસંઘનો આચાર્યશ્રી તરફ ખૂબ ભક્તિભાવ હતો. આચાર્યશ્રીતું ભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું. કુચેરાના શ્રી સંઘના અગ્રેશ્વર ધર્મનિષ્ઠ વયોવૃદ્ધ સંપત્તિશાળી શેઠ સુગનચંદળ સીંધીએ પ્રાર્થના કરી. ‘ ગુરુદેવ આ ક્ષેત્ર તરફ આપના અનેક

ઉપકાર છે. આપ ૩૩ વર્ષે પધાર્યા છો. અહીં સંવેગી સાધુ ભાગ્યેજ પધારે છે. ગુજરાત-સૌરાષ્ટ્ર અને પંજાબ તો સાધુ-ઓથી ભાગ્યેજ વંચિત રહે છે પણ આ સ્થલી પ્રદેશમાં સાધુના દર્શન દુર્લભ થઈ ગયાં છે. ગુરૂદેવ ! ઉપદેશ વિના ધર્મપ્રચાર અને ધર્મસંસ્કાર ક્યાંથી ટકે ! નવયુવકોએ પણ પ્રાર્થના કરી. કુચેરામાં ધર્મજાગૃતિ આપશ્રી લાવ્યા છો. અમારા હૃદયમાં ધર્મપ્રેમ થોડો ઘણો છે તેને યોગ્ય સિંચન નહિ મળે તો ધર્મનો આ બગીચો સુકાઈ જશે. 'આચાર્યશ્રીને આ દર્દીઓ વચનથી દુઃખ થયું'. સ્થલી પ્રદેશમાં ધર્મપ્રચારની ભારે જરૂર છે અને જ્યારે મુનિરાજના દર્શન પણ ન થાય તો ધર્મજાગૃતિ અશક્ય છે. ચૂરના શ્રી સંઘને વચન આપ્યું હતું તેથી બીજે ઉપાય નહોતો પણ થોડા વધારે દિવસ સ્થિરતા કરી ધર્મ-ઉપદેશ આપી બધાના મન સંતોષી વિહાર કર્યો.

જેઠનો મહિનો. લૂ કહે માફ કામ, ગરમી તો સવારથી સાંજ સુધી ગરમ હવા ફેંકતી. મોટા મોટા કોસોનો વિહાર તો ઉગ્ર હતો. પાણીથી જ સંતોષ માનવાનો. તે પણ કોઈ કોઈ જગ્યાએ મળતું નહિ. આવી પરિસ્થિતિમાં આપણા ચરિત્ર નાયક તો યોગીની જેમ શાંતિ અને સહનશીલતાની મૂર્તિ-સમા ચાલ્યા જતા હતા. કોઈ કોઈ ગામ તો એવા આવતા કે જૈનધર્મ પાળવાનો દાવો કરનાર, પોતાને ભગવાન મહા-વીરના પુત્રો કહેવડાવનાર, સામાયિક-પ્રતિક્રમણ બાજુનાર ધર્મના જનૂનથી સંવેગી સાધુને રોટી-દાળ તો શું, છાશ પણ નહિ અરે, પાણી પણ નહિ. આ સ્થલી પ્રદેશની દશા જોઈ આપણા ચરિત્ર નાયક તો સમસમી ઉઠ્યા. આવા પરિસરો

સહન કરીને ચૂરની પાસે રતનગઢ, મૌલીસર થઇ દેપાલસર પધાર્યા. ચૂરના આગેવાનો શેઠ ચંપાલાલજી ધનપતસિંહજી, ગુણવંતલાલજી, ભમરલાલજી, વિજયરાજજી, મંગલચંદજી, બુધ-મલજી આદિ કોઠારી કુટુંબો, શ્રી તોલામલજી ખાંડીયા, કોઠારી ચિરંજીલાલજી, સ્વર્ગસ્થ યતિશ્રી ઋદ્ધિકરજીના શિષ્ય શ્રી ગણપતચંદ્રજી, લોકાગચ્છના યતિ શ્રી રાવતમલજી, ગુરૂભક્ત ટોડરમલજીના પુત્ર જવરમલજી, ધર્મપ્રેમી શ્રી ધનસ્થામદાસજી, લક્ષ્મીનારાયણજી, ગંગાધરજી, ગણેશમલજી, વકીલ શ્રી મુન્નિલાલજી ધારીવાલા, શ્રી દેવીદત્તજી પોદાર, શ્રી રામલાલજી શાસ્ત્રી, આયુર્વેદાચાર્ય કાલ્દાસજીસ્વામી, પંડિત રૂપરામજી આદિ આવી પહોંચ્યા. ગુરૂદેવના દર્શનથી આનંદ આનંદ છવાઈ ગયો. જેઠ વઢ ૧૨ ના પ્રભાતે ધામધૂમપૂર્વક શહેરમાં પ્રવેશ થયો. આચાર્યશ્રીએ માંગલિક સંભળાવ્યું.

ચૂરના કોઠારી કુટુંબના આસજનો તથા આબાલવૃદ્ધમાં આનંદ આનંદ છવાઈ ગયો. શેઠ ચંપાલાલજીએ ઉભા થઈને શ્રી સંઘને ઉદ્દેશીને કહ્યું, 'કે દીર્ઘંતપસ્વી આચાર્યશ્રી સૂરતથી અનેક પરિસહો સહીને વૈશાખ જેઠના અગન વરસતા તાપમાં સ્થલીના લાંબા લાંબા ઠાંટા-ઠાંકરાવાળા રસ્તાએ પસાર કરી પોતાની જન્મભૂમિ ચૂરનો સાદ સાંભળી પધાર્યા છે તે આપણા અહોભાગ્ય છે. આપણે ગુરૂદેવના સુધાભર્યા વચનામૃતોનો લાભ લઈએ અને આપણામાં જે થોડી ઘણી ધર્મભાવનામાં મંદતા આવી છે તેમાં ધર્મપ્રેરણા મેળવી આપણાં જીવન ઉજવળ કરીએ. આખો ઉપાશ્રય જયનાદોથી ગુંજી ઉઠ્યો.

ચૂરની પરિસ્થિતિ જરા વિચિત્ર હતી કોઠારી જેવા ચુસ્ત

ધર્મભાવનાવાળા કુટુંબો સિવાય બીજા કુટુંબો સંવેગી સાધુને ગોચરી તો શું પણ પાણી પણ વહોરાવવામાં પાપ સમજતા હતા. સ્ત્રીઓ વિશેષ ચુસ્ત હતી અને પુરૂષોની ભાવના છતાં તેઓ ગોચરીએ આવનારને વહોરાવવાને બદલે તેમની અવગણના કરતા હતા. આ ભગવાન મહાવીરના જૈન ધર્મના એક જ શહેરના જૈન સમાજની આવી દશા હતી તો આ પરિસ્થિતિએ ગામે ગામ કેવી કરૂણદશા ઉભી કરી હશે ! આચાર્યશ્રીની દીર્ઘતપશ્ચર્યા, સમભાવના, શાંતદષ્ટિ, અમી વર્ષા તથા સૌમ્યતાના પ્રભાવથી થોડા જ દિવસોમાં બધા આચાર્યશ્રીના ભક્ત બની રહ્યા.

અષાઢ શુદ્ધિ ૧૧ નો પવિત્ર દિવસ આવ્યો. સુપ્રસિદ્ધ યુગપ્રધાન શ્રી જીનદત્તસૂરિજીની જયંતિ ઉજવવાનો નિર્ણય થયો. એક લાખ ત્રીસ હજાર જૈનેતરોને જૈનધર્મમાં દ્રઢ કરનાર મોટા દાદાના નામથી સુપ્રસિદ્ધ શ્રી જીનદત્તસૂરિજીના જયંતી પ્રસંગે દાદાજીનો મનોહર ફોટો પાલખીમાં પધરાવી વરઘોડો કાઢવામાં આવ્યો. આ પ્રસંગે એક ચમત્કાર થયો. ચૂરમાં વરસાદને માટે ચિંતા રહેતી હતી. ધોમ ધખતો હતો. ગોટેગોટા ધૂળ ઉડ્યા કરતી, વરસાદનું નામ નિશાન નહોતું. લોકો ચિંતાતુર હતાં. પશુઓ, પંખીઓ બધા તરફડી રહ્યા હતા. લોકો દેવપોઠી અગીઆરશની રાહ જોઈને આશાભર્યા બેઠા હતા. આજે તો દાદાસાહેબ જીનદત્તસૂરીજીની જયંતીનો પ્રસંગ હતો અને દીર્ઘતપસ્વી આચાર્યશ્રી જીનદત્તસૂરિ મહારાજની હાજરી હતી. આજ તો આભ ચીરીને પણ મેઘરાજ આવવો જ જોઈએ. ચુરદેવની પાલખી નીકળી ત્યારે તો

વાહણાતું નામનિશાન નહોતું. તાપ અસહ્ય હતો. પણ જ્યાં પાલખી શહેરમાં નીકળી અને મધ્યચોકમાં આવી ત્યાં ટોણુ જાણે ક્યાંથી વાહણાં ચડી આવ્યાં. ગર્જના શરૂ થઈ અને અમૃતના છાંટણાની જેમ વર્ષા આવી પહોંચી. રથયાત્રા પૂરી થઈ અને વાહણાં વરસી પડ્યાં. જૈન-બ્રાહ્મણ-વાણીયા, બટ-કિસાન બધાના મનમાં આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો. ઢાઢાજીના પ્રભાવ અને આચાર્યશ્રીની તપશ્ચર્યાની ભૂરિભૂરિ પ્રશંસા થવા લાગી. ઢાઢાજી કલિકાળનાં કલ્પતરૂ છે. ધન્ય ઢાઢાજી ! ધન્ય તપસ્વી આચાર્યશ્રી !

કૃષ્ણ જન્માષ્ટમીનો દિવસ આવી પહોંચ્યો. ચૂરના કૃષ્ણ-ભક્તોએ આચાર્યશ્રીને જાહેર વ્યાખ્યાન આપવા વિનંતિ કરી. આચાર્યશ્રીએ અધ્યક્ષ સ્થાન લેવા સંમતિ દર્શાવી. પોદાર જીવનમાં જન્માષ્ટમી નિમિત્તે મોટી સભા ભરાણી. કૃષ્ણ ભગવાનના જીવન ઉપર મનનીય વિવેચનો થયાં. આપણા ચરિત્રનાયક આચાર્યશ્રીએ અધ્યક્ષ સ્થાનેથી પ્રવચન કરતાં જણાવ્યું કે.

‘ મહાજનો કૃષ્ણ ભગવાનનાં ભક્ત ગણાય છે. ગૌમાતાની રક્ષા કરવી એ દરેકનો ધર્મ છે. કૃષ્ણજયંતીનો સંદેશ એ જ છે કે ગૌમાતાની રક્ષા કરો. દુધ-હડીની નદીઓ વહેશે. ખેતી પણ સારી થશે અને અનાજની વૃદ્ધિ થશે. પાંજરાપોળની દશા કેવી શોચનીય છે ! કૃષ્ણભગવાન ગૌપાલક કહેવાય છે. ભક્તોએ ગૌમાતાની સેવા કરવી જોઈએ. ’

કૃષ્ણજયંતીનો આચાર્યશ્રીનો સંદેશ સાંભળી બધાને આચાર્યશ્રીની સમભાવના માટે માન અને પૂજ્યભાવ ઉત્પન્ન થયાં.

પાંજરાપોળની વ્યવસ્થા સુધારવા માટે ૯-૧૧-૪૩ ના રોજ શ્રી રામભૂમહિર કટરામાં આપણા ચરિત્રનાયક આચાર્યશ્રી જીનકદ્ધિસૂરિજીના અધ્યક્ષસ્થાને સભા મળી, ગૌરક્ષા સંબંધી પ્રભાવશાળી વ્યાખ્યાન થયું. આ પ્રસંગે શેઠ ચંપાલાલજી કોઠારી, ચુરભક્ત શ્રી ટોડરમલજીના સુપુત્રો, પોદાર કુંડુંબીજનો, ચતિશ્રી ગણપતિચંદ્રજી, આયુર્વેદાચાર્યશ્રી કાલ્હાસજી સ્વામી આદીની હાજરી હતી. ચૂર પાંજરાપોળના ઉદ્ધાર માટે આચાર્યશ્રીએ પ્રેરણાત્મક પ્રવચન કર્યું. આ પ્રવચનની બહુઈ અસર થઈ. પાંજરાપોળના માટે બાર જણાની કમીટી નીમાણી તેથી ચુરની પાંજરાપોળ વર્તમાનમાં સુંદર ચાલે છે.

ચૂરના આ વખતના પચુર્ષણ યાદગાર બની ગયા. બાવન વર્ષે ચૂરના જ એક ચતિરત્ન દીર્ઘંતપસ્વી પુણ્ય પ્રભાવક જૈનાચાર્યની હાજરીમાં તપશ્ચર્યા, કલ્પસૂત્રનો વરઘોડો, વ્યાખ્યાનો, સંઘજમણુ આદિ ખૂબ શ્રદ્ધા અને આનંદપૂર્વક થયાં. ચૂરના આબાલવૃદ્ધમાં ધર્મજગૃતિ આવી. ધર્મપ્રભાવના ખૂબ ખૂબ થઈ.

આખું અચળગઢથી સંદેશો આબ્યો કે યોગીરાજ આચાર્યશ્રી શાંતિસૂરિજી સમાધિપૂર્વક કાળધર્મ પામ્યા. સંદેશો મળતાંજ આપણા ચરિત્રનાયકને આઘાત લાગ્યો. હજી હમણાંજ વિહારમાં બન્ને આચાર્યનું મધુર મિલન થયું હતું. યોગીરાજે આપણા ચરિત્રનાયકને આખું ચાતુર્માસ માટે પ્રેમપૂર્વક આગ્રહ કર્યો હતો અને છ મહિનામાં તો તેઓ સ્વર્ગે સીધાવી ગયા.

ચૂરમાં યોગીરાજના સ્વર્ગવાસ નિમિત્તે આપણા ચરિત્રનાયકની પ્રેરણાથી રાજ્યકોટ કચેરીઓ બંધ થઈ. આખા શહેરમાં બધા લોકોએ પાખી પાળી તથા ખરતરગચ્છના મોટા

ઉપાશ્રયે આચાર્યશ્રીના પ્રમુખસ્થાને શોક પ્રદર્શક સભા થઇ. હાકેમસાહેબ આદિ રાજકર્મચારીઓની હાજરી વચ્ચે યોગીશ્વરના જીવન પર વિદ્વાનોએ વિવેચનો કર્યાં. કેઠારી શ્રી મંગલચંદ્રજીએ જણાવ્યું કે યોગીશ્વર શ્રી શાંતિસૂરીશ્વરજીના દર્શનથી મારામાં પરિવર્તન થયું. અમે તેરાપંથી હતા પછી સ્થાનકવાસી ધર્મ માનવા લાગ્યા પણ યોગીશ્વરના પુણ્ય-પ્રભાવથી પ્રભુદર્શન, પ્રભુપૂજા, તીર્થયાત્રામાં શ્રદ્ધા થઇ અને અમે સાચા જૈન બન્યા. યોગીશ્વર દેવાંશી પુરૂષ હતા. આપણા અચિત્રનાયકે યોગીશ્વરના જીવનના પ્રસંગો આપીને શ્રદ્ધાંજલિ આપી.

આસો શુદ્ધ પૂર્ણિમાના દિવસે શ્રી જીનચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજની જયંતી ઠાઠમાઠથી ઉજવવામાં આવી. ચૂરમાં પાખી પાળવામાં આવી.

બપોરના પાલખીનો વરઘોડો આખા શહેરમાં ફરીને ઢાઢાવાડીમાં આવ્યો. અહીં ઢાઢાસાહેબની પૂજા ભણાવવામાં આવી. પ્રભાવના થઇ.

આસો શુદ્ધ ૭ થી શ્રી નવપદજીની ઓળીની શરૂઆત થઇ. ઓળીમાં ઘણા ભાઈ-બહેનોએ હર્ષપૂર્વક ભાગ લીધો. આઠે દિવસ શ્રીપાળ મહારાજનો રાસવાંચવામાં આવ્યો, ઓળીના દિવસોમાં સૂરત નિવાસી શ્રી ફકીરચંદ મગનલાલ બઢામી તથા શ્રી મોતીચંદભાઈ ચુરૂમહારાજને વહન કરવા આવ્યા. તેઓ પૂજા ભઠિતમાં એવા તો લીન રહેતા કે સવારના પ્રભુ પૂજા માટે દહેરાસરમાં જતા અને મનમોહક વિધ વિધ પ્રકારની આકર્ષક આંગી કરી બપોરના બે વાગે દહેરાસરમાંથી

નીકળ્યા પછી લોજન લેતા. તેમની મનમોહક આંગીના દર્શન માટે ચૂર શહેરના આખાલવૃદ્ધ ઉમટી આવતા અને મેળા જેવું બની રહેતું.

સુખઈથી આચાર્યશ્રીના અનન્ય ગુરુભક્ત ધર્મનિષ્ઠ અને ધર્મશ્રદ્ધાળુ શ્રી હરિચંદ્રભાઈ માણેકચંદ કુટુંબ સહિત આચાર્યશ્રીના દર્શન માટે સુખઈ જેટલા દૂર પ્રદેશથી દૂર દૂરના ચુરમાં આવ્યા અને આચાર્યશ્રીના દર્શન કરી પોતાની જાતને ધન્ય માનવા લાગ્યા. શ્રી હરિચંદ્રભાઈનું આતિથ્ય ચૂરના ભાઈઓએ બહુ ભાવપૂર્વક કર્યું. શ્રી હરિચંદ્રભાઈએ ગુરુદેવને સુખઈ પધારવા પ્રાર્થના કરી. આચાર્યશ્રીએ સિદ્ધાચળની યાત્રા કરી સુખઈ તરફ આવવા ભાવના દર્શાવી.

‘કૃપાળુ ! આપ સિદ્ધાચળ પધારો છો તે જાણી અત્યંત આનંદ થયો. જસહણુમાં અમારા ત્રણ નિવાસગૃહ તૈયાર થવા આવ્યા છે. તેનું વાસ્તુ લેવાનું છે અને આપશ્રીના પગલાં ત્યાં કરાવવા અમારો ખાસ ભાવ છે. મારા પૂજ્ય પિતાશ્રી, મારા પૂજ્ય કાકાશ્રી તથા મારા વડીલ બંધુ શ્રી કુલચંદ્રભાઈનો પણ તે માટે ઘણો આગ્રહ છે.’ શ્રી હરિચંદ્રભાઈએ આગ્રહ ભરી વિનંતિ કરી.

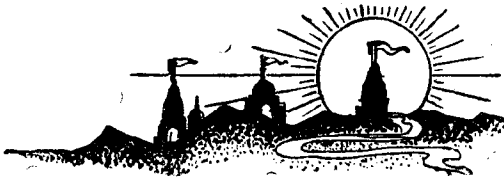
‘હરિચંદ્રભાઈ ! શ્રી વીરચંદ્રભાઈ તો મહાભાગ્યશાળી અને બડભાગી છે. તેમણે તો કુટુંબના પ્રત્યેક બાળકના શિક્ષણ-સંસ્કાર અને જીવનવિકાસ માટે ભારે જહેમત ઉઠાવી છે. બધાને પોતેજ ધંધાની તાલીમ આપી છે એટલું જ નહિ પણ નાની ઉંમરમાં તમને ધીકતી પેઢીનો કારોબાર સોંપી નિવૃત્ત થયા છે. એટલું જ નહિ પણ પોતાના જ નાનકડા ગામમાં

સેવા સમિતિદ્વારા સેવાને દીપ પ્રગટાવ્યો છે. તમારી લીલમ લીલી વાડી પાંચ ભાઈઓનું વિશાળ કુટુંબ, તમારી ધર્મભાવના, સાદગી, સૌમ્યતા તથા ઐક્યતા જોઈને તો આદર્શ કુટુંબનું દર્શન થાય છે. તમારી દંપતીની ધર્મશ્રદ્ધા અને ગુરુભક્તિ તો અનુપમ છે. સૌરાષ્ટ્રમાં તીર્થોધિરાજના દર્શને આવવાનું થશે ત્યારે જરૂર તમારે ત્યાં આવવાનું રાખીશું. સમઢીયાળા પશુ જોવાની ભાવના છે. 'આચાર્યશ્રીએ આનંદથી સંમતિ દર્શાવી.

‘ગુરુદેવ ! આપે તો ચૂરમાં ધર્મને ધણો સારો ઉઘોત કર્યો. અમારા ઘણા કુટુંબોમાં સાચી શ્રદ્ધા ઉત્પન્ન થઈ છે. હવે કુપા કરી આપ આપના પૂર્વજોના આ મનોહર ઉપાશ્રયમાં વિશેષ સ્થિરતા કરો. આ વૃદ્ધાવસ્થામાં ચૂરને લાભ આપો.’ શેઠ ચંપાલાલજીએ વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! યાજ્ઞની પ્રતિષ્ઠા કરાવવાની મારી જવાબદારી છે. તીર્થોધિરાજની યાત્રાની પણ ભાવના છે. વૃદ્ધાવસ્થા છે એટલે સ્થિરતા કરવાની તમારી વિનંતિ તો ખરાખર છે પણ સાધુ તો ચલતા ભલ્યા. જે ધર્મ પ્રઘોત થઈ શકે તે કરતા રહેવાની અમારી પ્રથમ ફરજ છે. વળી પૂર્વજોના ઉપાશ્રય, દાદાવાડી ઉપાશ્રય, વગેરેની સારસંભાળ ગુરુવર્યે તમને સોંપી છે’ તો તમે તે બધું વ્યવસ્થિત રાખશો અને ધર્મશ્રદ્ધા જવલંત રાખશો એજ મારી ભલામણ છે. ચૂરનું સં. ૨૦૦૦ નું પર સું ચાતુર્માસ આનંદપૂર્વક પૂર્ણ કરી આખાએ શહેરના બહેન-ભાઈઓની ભાવબીની વિદાય લઈ વિહાર કર્યો.

બીકાનેર અને તીર્થયાત્રા-સંઘ

(૪૦)

‘ હયાણુ ! સંવેગી દીક્ષા પછી આપ બીકાનેર પધાર્યા નથી. બીકાનેરમાં શ્રી મણીસાગરજી મહારાજના ઉપદેશથી ઉપધાન-તપનો લાભ બીકાનેરમાં થયો છે. અમારા શ્રી સંઘની ઈચ્છા છે કે આપશ્રીના હસ્તે માળની ક્રિયા થાય તો આનંદ આનંદ થઈ જાય. ’ સાહિત્યપ્રેમી હાઠાસાહેબના ભક્ત શ્રી અગરચંદજી નાહટાએ નાગોરમાં વિનંતિ કરી.

‘ ભાગ્યશાળી ! બીકાનેર તો હું બહુજ ચાહ કરું છું. યતિ અવસ્થામાં ચૂરથી હું બીકાનેર જ આવ્યો હતો. મારી ભાવના તો સિદ્ધાચળ જવાની છે. પણ બીકાનેરના શ્રી સંઘના આગ્રહને પણ માન આપવું રહ્યું. સ્થલી પ્રદેશમાં ફરી ફરી હું વિશેષ થાકી ગયો છું છતાં પ્રાયઃ હું બીકાનેર આવીને સિદ્ધાચળ જઈશ. ’ આચાર્યશ્રીએ ખુલાસો કર્યો.

‘ ગુરૂદેવ ! આપશ્રીના પગલાં બીકાનેર થશે તો બીજા પણ ધર્મઉદ્યોતના કર્યો થશે. આપને અનુકુળતા હોય અને સુખ-શાતા રહે તેટલો સમય જ અમે રોકીશું પણ નાગોર જેટલો

આવ્યા છે તો ખીકાનેર છોડીને કેમ જવાય !’ શ્રી અગરચંદ્રજી નાહટાએ વિશેષ વિનતિ કરી.

‘જહાસુખમ્ ! તમારી ભાવના પ્રમાણે ખીકાનેર આવીને પછી સિદ્ધાચળ જઈશું’ આચાર્યશ્રીએ સંમતિ આપી.

‘સાહેબ ! ખીકાનેરના સંઘને તો આપના આગમનના સમાચાર જાણી ખૂબ આનંદ થશે. અમારો ઉપધાનની માળને ઉત્સવ શેલી ઉઠશે. શ્રી મણીસાગરજી મહારાજને પણ વિશેષ આનંદ થશે.’ નાહટાજીએ આનંદ પ્રદર્શિત કર્યો.

આચાર્યશ્રીએ ચૂરથી વિહાર કરી રતનગઢ, સુજનગઢ, ડેહગામ આદિ ગ્રામાનુગ્રામ વિચરતા નાગોર પધાર્યા. નાગોરના શ્રીસંઘે ભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું. નાગોરમાં થોડા દિવસ સ્થિરતા કરી. નાગોરમાં સાહિત્યપ્રેમી શ્રી અગરચંદ્રજી નાહટા ખીકાનેરના સંઘ વતી વિનતિ કરવા આવ્યા. આચાર્યશ્રીએ ખીકાનેરની વિનતિ સ્વીકારી.

નાગોરથી ગોગોલાવ, નોખામંડી, લીનાસર, ગંગાસર પધાર્યા. લીનાસર ખીકાનેરનો ચતુર્વિધ સંઘ આચાર્યશ્રીની સામે આવ્યો. ખીકાનેરનો પ્રવેશ ધામધૂમપૂર્વક થયો. સંઘના આખાલ-વૃદ્ધમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો. જીનાલયોના દર્શન કરી શ્રી નાહટાજીની ભાવભરી વિનતિથી આચાર્યશ્રીએ અગરચંદ્રજી નાહટાના નવા મકાનમાં સ્થિરતા કરી. અહીં શ્રી મણીસાગરજી તથા શ્રી વિનયસાગરજીના મિલનથી આનંદ થયો. ઉપધાન-તપના વિધાનની ક્રિયા આનંદપૂર્વક ચાલી રહી છે. લોકોનો ધર્મપ્રત્યે ઉત્સાહ જોઈને આચાર્યશ્રીને આનંદ થયો. આચાર્યશ્રી

હંમેશાં જુદા જુદા જીનાલયોના દર્શન કરવા જાય છે અને ઉપધાનના તપસ્વીઓને કોઈ કોઈ દિવસ પ્રવચન સંભળાવે છે.

આજે ચતુર્દશી હતી. વ્યાખ્યાન ચાલતું હતું. આજે ઘણા આગેવાનો હાજર હતા. આચાર્યશ્રીએ તક જોઈને કહ્યું.

‘ ભાગ્યવાનો ! ખીકાનેર તો રાજસ્થાનનું સુપ્રસિદ્ધ ધામ છે. ખીકાનેરના ધર્મપ્રેમી સરદારો વિદ્યાપ્રેમી પણ છે અને સમૃદ્ધિશાળી છે. તમારામાં ધર્મજગૃતિ પણ સારી છે. શાળા-પાઠશાળા-સ્કૂલ, જ્ઞાનમંદિર વગેરે પણ તમે ચલાવો છો. તમારા શહેરમાં કલામય મનોહર મંદિરો છે અને જ્ઞાનભંડારો પણ છે પણ શ્રી નેમીનાથજીનું મંદિર જીર્ણ થઈ રહ્યું છે. જે શહેરમાં લક્ષ્મીનંદનો વસતા હોય, જે શહેરની ધર્મભાવના પ્રસિદ્ધ હોય, જે શહેરમાં હજારોના દાન થતાં હોય તે શહેરના મંદિરના જીર્ણોદ્ધારને માટે આવી ઉદ્દાસીનતા શોભે ખરી ! એક જ ભાગ્યવાન તેનો લાભ લઈ તીર્થંકર ગોત્ર ખાંધી શકે છે. ’

આચાર્યશ્રીના સુધાભર્યા વચનોની ભારે અસર થઈ. શ્રી સંઘે શ્રી નેમીનાથના મંદિરના જીર્ણોદ્ધાર માટે નિર્ણય કર્યો. આચાર્યશ્રીના જયનાદોથી ઉપાશ્રય શું જી બેઠ્યો.

‘ સાહેબ ! અમારી શ્રી સંઘની ભાવના છે કે શ્રી મણીસાગરજી મહારાજને યોગ્ય પદવીદાનથી વિભૂષિત કરવા. આપશ્રી જેવા થાણા તીર્થોદ્ધારક દીર્ઘતપસ્વી આચાર્યશ્રી ખીકાનેર પધાર્યા છો અને શ્રી મણીસાગરજી મહારાજે પ્રેરણા આપી ખીકાનેરમાં ઉપધાન તપ આદિ ધર્મ ઉદ્યોત કરાવ્યો છે તો આપશ્રીની સલાહ શું છે ! ’ ખીકાનેરના આગેવાનોએ પ્રાર્થના કરી.

‘ભાગ્યવાનો ! શ્રી મણીસાગરજી મહારાજ તો શાંતમૂર્તિ છે. મારી તો તે માટે સંમતિ જ હોય પણ તમે શ્રીસંઘના નાના-મોટા આગેવાનો બરાબર વિચારી જોશો. આવા કાર્યમાં કોઈને પણ વિરોધ ન જ હોય પણ સંઘના બંધારણ પ્રમાણે નિર્ણય કરી લેવો સારો. તમે તો જાણો છો આપણા સમાજમાં વિદ્વસંતોષીઓ બહુ છે. અને ધર્મકાર્યમાં પણ તેઓ વિદ્વો લાવે છે.’ આચાર્યશ્રીએ માર્ગદર્શન આપ્યું.

શ્રી સંઘના આગેવાનોને આચાર્યશ્રીની સલાહ ઉપયોગી લાગી અને સંઘની સંમતિ મેળવવા નિર્ણય કર્યો.

માળારોપણનો ઉત્સવ આરંભાયો. બીકાનેરમાં ઉપધાન કરનાર ભાગ્યશાળીઓના કુટુંબીજનો આવવા લાગ્યા. મંડપની રચના કરવામાં આવી. માળની બોલી ઉત્સાહપૂર્વક બોલાઈ ગઇ અને હજારો બહેન-ભાઈઓ મંડપમાં ઉમટી આવ્યાં.

બાળ બ્રહ્મચારી ઉચ્ચતપસ્વી થાણા તીર્થોદ્ધારક આચાર્યશ્રી જીનઋદ્ધિસૂરિશ્વરજીના અધ્યક્ષ સ્થાને ઉત્સવ આરંભાયો. શ્રી મણીસાગરજી મહારાજ, પં. શ્રી રંગવિમલજી મહારાજ, શાસન સમ્રાટ શ્રી વિજયનેમીસૂરિશ્વરજી મહારાજના શિષ્ય શ્રી મેરૂવિજયજી મહારાજ, તપાગચ્છના વિદ્વાન સાધ્વી શ્રી દેવશ્રીજી મહારાજ, તથા બરતરગચ્છનો સાધ્વી સમુદાય વગેરે સમક્ષ માળારોપણનો વિધિ શરૂ થયો.

આચાર્યશ્રીએ ક્રિયા કરાવી. બધાએ આનંદ-ઉલ્લાસપૂર્વક માળાઓ પહેરી. આખાલવૃદ્ધમાં અનંદની ઉમિંઓ ઉછળી રહી. જયાનાદોથી મંડપ યુજી રહ્યો.

સાહિત્યપ્રેમી શ્રી અગરચંદ્રનાહટા આચાર્યશ્રીની આજ્ઞા લઈને ઉભા થયા. નાહટાજીએ ઉપધાન તપ શું છે ! ઉપધાનની ક્રિયાનું રહસ્ય શું છે ! ઉપધાન તપ શ્રાવક-શ્રાવિકાની કરણીનો મૂળ પાયો છે. જે જે લાઇ બહેનોએ શાંતિપૂર્વક ઉપધાન તપની આરાધના કરી છે તે ધન્યવાદને પાત્ર છે. આચાર્યશ્રી જીનઋદ્ધિસૂરીજી રસ્તાના વિહારની તકલીફો વેડીને બીકાનેરના શ્રી સંઘના આબાલવૃદ્ધને અમૃત દેશનાનો તથા માળારોપણ ક્રિયાનો જે લાભ આપ્યો છે તે માટે શ્રી સંઘ આચાર્યશ્રીનો ઋણી રહેશે. બીકાનેરમાં આવા પ્રકારના ઉત્તમ ઉપધાન તપનું ઉદ્ધાપન કરાવીને જે ધર્મઉદ્યોત કર્યો છે તે માટે શ્રી મણીસાગરજી મહારાજનો બીકાનેર ઉપર ઘણો મોટો ઉપકાર છે. ઉપરાંત શ્રી મણીસાગરજી મહારાજે આપણા પૂર્વાચાર્યો સામે કરેલા અપભ્રાપના શાસ્ત્રદષ્ટિએ જડખાતોડ જવાબ આપીને શાસનની શોભા વધારી છે. બીકાનેર શ્રી સંઘની ભાવના છે કે શ્રી મણીસાગરજી મહારાજને યોગ્ય પદવીથી અલંકૃત કરવા.

‘સાહિત્યપ્રેમી શ્રી અગરચંદ્રનાહટાજી જે પ્રસ્તાવ શ્રી સંઘ સમક્ષ રજુ કર્યો છે તેને માફ હર્દિક અનુમોદન છે. શ્રી મણીસાગરજી મહારાજ સુયોગ્ય છે અને તેઓશ્રીને આચાર્ય-પદવી આપવા શ્રી સંઘના આગેવાનોની ભાવના છે. આશા છે આપ સૌ સંમત થશે.’ શ્રી શેઠ લેરુદાનજી કેઠારીએ અનુ-મોદન આપ્યું.

શ્રી સંઘના આબાલવૃદ્ધે જયનાદોથી તે પ્રસ્તાવને વધાવી લીધો. આનંદના મોજા ઉછળી રહ્યાં. હર્ષની રેલરેલાણી.

આચાર્યશ્રી જીનઋદ્ધિસૂરિજીના અધ્યક્ષ સ્થાને વિજય મુદૂર્તમાં શ્રી સંઘે શ્રી મણીસાગરજી મહારાજને આચાર્ય-પદનો વાસણેપ કરી હર્ષનાદો વચ્ચે ચાદર ઓઢાડી જયનાદોથી મંડપ ગુંજી રહ્યો. આનંદ ઉત્સાહ વચ્ચે પ્રભાવના લઈ સૌ વિખરાયા. બપોરના અષ્ટોત્તરી સ્નાત્ર થયું.

‘સાહેબ ! મારી ભાવના શ્રી મેડતા ફ્લોધી તીર્થ યાત્રાને છરી પાળતો સંઘ કાઢવાની છે. મુનિરાજશ્રી મેરૂવિજયજી મહારાજની તે માટે પ્રેરણા છે. આપશ્રી અત્રે પધાર્યો છો. અમને આપના અમૃતવચનોનો લાભ મળશે. આપ કૃપા કરી અમારા સંઘમાં પધારો તો અમને ખૂબ આનંદ થશે.’ શીવ-બક્ષજીકેચરે વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમારી ભાવના ઉત્તમ છે. મારી ભાવના જેસલમેરની યાત્રા કરવાની છે પણ સ્થલી પ્રદેશના લાંબા વિહારોથી મારી તબીયત બગડી છે. બીકાનેર થોડો વખત તબીયત ઠીક રહી પણ હમણાં અશક્તિ વિશેષ જણાય છે.’ આચાર્યશ્રીએ પોતાની તબીયત નરમ હોવા વિષે ખુલાસો કર્યો.

‘ગુરૂદેવ ! આપશ્રી તો ત્રણે ઋતુમાં તપશ્ચર્યા ચાલુ રાખો છો. ઉનાળામાં પણ આપના અકુમ ચાલુ હોય છે. કૃપા કરી આપ તપશ્ચર્યા તબીયત સારી થાય ત્યાંસુધી જરા ઓછી કરો તો સાફ. સંઘમાં આપને બધી અનુકૂળતા રહેશે. અમને બધાને આનંદ થશે.’ શ્રી દક્ષતરીએ વિશેષ વિનંતિ કરી.

આચાર્યશ્રીની ભાવના જેસલમેર તરફ યાત્રાર્થે જવાની હતી પણ તબીયત સારી રહેતી ન હોવાથી મેડતા ફ્લોધિના

સંઘમાં જવા વિચાર કર્યો. આચાર્યશ્રી સંઘમાં પધારે છે તે સાંભળી બધાને ખૂબ આનંદ થયો. શુભ દિને સંઘે પ્રયાણ કર્યું. શહેર બહાર શ્રી પાર્શ્વચંદ્રસૂરિજીના બગીચામાં પ્રથમ મુકામ કર્યો. આખો દિવસ પરિશ્રમ પડ્યો તથા ધૂપમાં ફરવાનું થવાથી આચાર્યશ્રીને તાવ આવી ગયો. તાવ વધીને ૧૦૪ ડીગ્રી થઈ ગયો. સંઘવી તથા ખીલ આગેવાનોને ભારે ચિંતા થવા લાગી. આચાર્યશ્રી તો બહુ જ નિશ્ચિત હતા. રાત્રિના બે વાગ્યે ઉડીને ધ્યાનમાં બેસી ગયા. સવારના પ્રતિક્રમણ આદિ પતાવી પાઠ કરીને તૈયાર થઈ પૂછવા લાગ્યા કે સંઘના પ્રયાણને કેટલી વાર છે ? બિમારી અને તાવ ક્યાંયે ચાલ્યાં ગયાં. બધા આ ચમત્કારથી ચકિત થઈ ગયા.

સંઘવીએ તળીયતના ખખર પૂછ્યા. તાવની અશક્તિને લીધે આરામની જરૂર હોય તો બે દિવસ પછી નીકળીએ પણ આચાર્યશ્રીએ તો કહ્યું કે તાવ છે જ ક્યાં ! ધર્મકાર્યમાં વિલંબ હોય જ નહિ. સંઘ ભીનાસર આવ્યો. ભીનાસરમાં ત્રણ દિવસ સંઘે સ્થિરતા કરી. અહીં શેઠ ચંપાલાલજી, શેઠ સોહનલાલજી કર્ણાવટ, શ્રી બાદરમલજી બાંડીયા આદિએ સંઘને જમણુ આપ્યું. આચાર્યશ્રી તો તાવમાં પટકાઈ પડ્યા. બધાને ચિંતા થવા લાગી. વયોવૃદ્ધ વૈદ્યને બોલાવ્યા. તેમણે સલાહ આપી કે વિશેષ પરિશ્રમને લીધે તાવ તથા અશક્તિ છે. આરામની ખાસ જરૂર છે. બધાએ આચાર્યશ્રીને વિશ્રાંતિ લેવા વિનંતિ કરી પણ સવારના પ્રયાણના સમયે આચાર્યશ્રી તૈયાર થઈને આગળ ચાલ્યા. બધા તો ચકિત થઈ ગયા.

સંઘવીએ પ્રાર્થના કરી કે આપશ્રી હમણાં બે દિવસ વિશ્રાંતિ લ્યો પછી પધારશો. અમે પણ આપને માટે આગળ રોકાઈ જઈશું. આચાર્યશ્રીએ કહ્યું તાવ છે જ ક્યાં ! આગળ વિશ્રાંતિ લઈશું. યાત્રાનો અંતરાય મારા કારણથી કેાઈને ન થવો જોઈએ. ધીમે ધીમે ગ્રામનુગ્રામ ફરતો ફરતો સંઘ ગોગો-લાવ આવી પહોંચ્યો. આચાર્યશ્રીને તાવ તો ચાલુ જ હતો. દિવસ ભર તાવ રહે અશક્તિ અને તાવને લીધે ગોચરીમાં કાંઈ લેવાય નહિ-રાત્રે તાવ હોય પણ ધ્યાનમાં બેસે અને સવા-રના પ્રયાણ સમયે તાવ પણ દેખાય નહિ અને શક્તિ પણ લાગે, ધીમે ધીમે ગોગોલાવ સુધી તો આવી પહોંચ્યા. આચાર્યશ્રીને લાગ્યું કે મારે લીધે શ્રીસંઘના બધા લાઈ બહેનોને તકલીફ પડે છે. તાવ પીછો છોડતો નથી તો હવે સ્થિરતા કરીને સંઘને વિલંબ થાય તેમ ન કરવું. સંઘપતિને બધી હકીકત જણાવી. સંઘપતિ અને આગેવાનોને બહુ દુઃખ થયું કે આચાર્યશ્રી અશક્તિના કારણે નહિ આવી શકે પણ બીજે ઉપાય નહોતો. પણ સવાર થયું ત્યાં તો આચાર્યશ્રી કેડ બાંધીને તૈયાર હતા. બધા આશ્ચર્ય ચકિત થઈ ગયા. આચાર્યશ્રીનું યોગબળ અને મહામતા જોઈ બધાના દિલમાં નવા પ્રાણ પૂરાયા. સંઘ નાગોર આગ્યો. નાગોરના શ્રીસંઘે લાવજાયું સ્વાગત કયું. નાગોરમાં આચાર્યશ્રીની તબીયત વિશેષ ખરાબ રહેવા લાગી.

‘ગુરૂદેવ ! આપશ્રીને આખો દિવસ તાવ રહે છે. અશક્તિ પણ ઘણી છે. ગોચરીમાં કાંઈ લેવાતું નથી. સંઘ માટે આપ સવારના તૈયાર થઈ જાઓ છો પણ દિવસે દિવસે નબળાઈ વધતી જાય છે. હવે કૃપા કરી અમને આશીર્વાદ આપો. આપના પુણ્ય

પ્રભાવથી સંઘ કુશળતાથી તીર્થ યાત્રાઓ કરશે. આપનું યોગબળ જળખર છે. પણ હવે નાગોરમાં સ્થિરતા કરો. ઔષધ અને આરામથી તબીયત સારી થયા પછી જ આગળ વિહાર કરશો.’ સંઘવીજીએ પ્રાર્થના કરી.

‘સાહેબ ! સંઘવીજી કહે છે તે બરાબર છે. શરીર ઘણું દુર્બળ થઈ ગયું છે. નાગોરને આપની સેવાનો અને વ્યાખ્યાનવાણીનો લાભ મળશે. આપ કૃપા કરી અહીં સ્થિરતા કરો. અમારા શ્રીસંઘને આનંદ થશે.’ નાગોરના આગેવાને સ્થિરતા માટે વિનંતિ કરી.

સંઘવીજી તથા નાગોરના આગેવાનોની વિનંતિને માન આપી તબીયતના કારણે આચાર્યશ્રીએ નાગોરમાં સ્થિરતા કરી. સંઘે આગળ પ્રયાણ કર્યું. આચાર્યશ્રીએ સંઘવીજી તથા શ્રી સંઘને મંગળ આશીર્વાદ આપ્યા. નાગોરમાં ઔષધ અને આરામથી ધીમે ધીમે તાવ ગયો અને શક્તિ આવવા લાગી. નાગોરમાં વ્યાખ્યાનોદ્વારા સારી ધર્મપ્રભાવના થઈ.

‘ગુરુદેવ ! ગોગોલાવ પાસે જ છે. સાધુ સાધ્વી વિહારમાં અમારે ગામ પધારે છે પણ વિહારની ઉતાવળમાં કંઈ સ્થિરતા કરતા નથી. ધર્મભાવના તો ઘણી છે પણ દેવ-ગુરૂની જોગવાઈ વિના ધર્મભાવનામાં વૃદ્ધિ થતી નથી. આપશ્રી પધારો તો અમારામાં ધર્મજાગૃતિ આવશે અને આપની અમૃત વાણીનો લાભ મળશે.’ શ્રી ભેરૂદાનજી બોથરાએ વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમારી ભાવના તો ઘણી સારી છે. હું જરૂર ગોગોલાવ આવું પણ પ્રભુદર્શન વિના શું થાય !’ આચાર્યશ્રીએ મુશ્કેલી દર્શાવી.

‘કૃપાળુ ! આપ પધારશો તો પંચતીર્થી તથા સિદ્ધચક્રની વ્યવસ્થા કરીશું. આપ જરૂર પધારો.’ બોધરાજીએ વચન આપ્યું.

‘સાહેબ ! ગોગોલાવમાં ધર્મભાવના સારી છે, પંચતીર્થી તથા સિદ્ધચક્ર અમે નાગોરના દહેરાસરજીમાંથી આપીશું.’ નાગોરના આગેવાને મુશ્કેલીનો ઉકેલ દર્શાવ્યો.

‘શુકન તો સારાં થાય છે. હવે તો કાયમી દહેરાસર જ કઢાય થઈ જશે.’ બોધરાજીએ ભવિષ્યવાણી કહી સંભળાવી.

‘ભાગ્યશાળી ! કઢાય શું ! હવે તો દહેરાસરજી થયું જ સમજો. ધર્મભાવના પ્રદિપ્ત રાખવા ગામેગામ નાના નાના મંદિરો તો હોવાં જ જોઈએ.’ આચાર્યશ્રીએ મક્કમતા દર્શાવી.

‘દયાસાગર ! આપ દીર્ઘતપસ્વી, પુણ્યરાશી આચાર્યપ્રવરની સુધાવાણીમાં જાડું છે. અમારી વર્ષોની મનોકામના પૂરી થશે જ.’ બોધરાજીએ પોતાના હૃદયની વાત રજૂ કરી.

આચાર્યશ્રી ગોગોલાવ પધાર્યા. ગોગોલાવમાં પ્રભુદર્શન માટે વ્યવસ્થા ન હોવાથી નાગોરથી પંચતીર્થી તથા સિદ્ધચક્રજી આવી ગયાં. ગોગોલાવના ભાઈ-બહેનોને આનંદ થયો. સવાર-સાંજ દર્શન, પૂજા, ભાવના આદિનો લાભ બધા લેવા લાગ્યા.

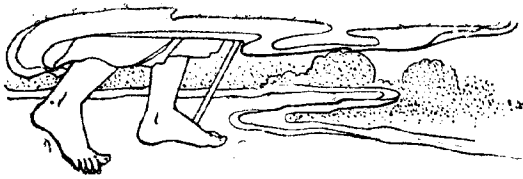
આજે અષ્ટમી હતી. બધા ભાઈ-બહેનો વ્યાખ્યાન સાંભળવા આવેલા. આચાર્યશ્રીએ તક જોઈને વાત ઉપાડી.

‘ભાગ્યવાનો ! તમારું ગામ ભલે નાનું છે પણ તમારી ધર્મભાવના ઘણી પ્રબળ છે. જૈન ધર્મ જેવા ચિંતામણી

રતનની પ્રાપ્તિ છતાં પ્રભુ દર્શન માટે સાધન ન હોય તો ધર્મના સંસ્કાર ક્યાંથી ટકે ! વેપાર અને ખાતું-પીતું તો છે જ. પણ જીવનમાં ધર્મ નહિ હોય તો આ માનવભવ હારી જવાના. તમારામાં કેટલાક ભાગ્યશાળી પણ છે જેને પરમાત્માએ બે પૈસા આપ્યા છે. તો સુકૃતની લક્ષ્મીને સદ્ઉપયોગ કરો. આ પણ તમારા અને તમારા બાળકોના આત્મકલ્યાણ માટે છે. પ્રભુદર્શન, પ્રભુ પૂજાથી આત્મશુદ્ધિ અને આત્મશાંતિ મળે છે. મેં તો અહીં આવતાં પહેલાં શ્રી બોધરાજને એજ વાત કહી હતી, અને હું માનું છું તમે નાનકડા મંદિર માટે જરૂર વિચાર કરશો. ’

આચાર્યશ્રીની અમૃતવાણીની ભારે અસર થઈ. બધાના મનમાં ભાવનાની લહેર લહેરાણી. હહેરાસરજી માટે થોડા જ સમયમાં રૂ. ૨૫૦૦૦) થઈ ગયા. આચાર્યશ્રીની પ્રેરણા કૃણી. હહેરાસરનું કામ ચાલુ થઈ ગયું. શેઠ લેફ્ટનન્ટ તથા શેઠ હીરાચંદ્રજીએ જવાબદારી ઉપાડી. આબાલવૃદ્ધમાં આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો.

મધૂરાં મિલન

(૪૧)

‘સાહેબ ! પંબખકેસરી આચાર્યશ્રી વિજય વલ્લભ-
સૂરિજીના શિષ્ય આચાર્યશ્રી વિજય લલિતસૂરિજી અત્રે પધારે
છે.’ સંઘના આગેવાને સમાચાર આપ્યા.

‘બહુ આનંદની વાત છે. મરૂધરના ઉદ્ધારક આચાર્ય-
શ્રીનો યોગ્ય સત્કાર થવો જોઈએ. નાના મોટા બધા તેમના
સન્માન અર્થે ચાલો. હું પણ મુનિઓને લઈને આવું છું.’
આચાર્યશ્રીએ આનંદ પ્રદર્શિત કર્યો.

ગોગોલાવના આગેવાનો તો આચાર્યશ્રીનો આવો વિનય
અને સરળતા જોઈને ચકિત થઈ ગયા. દીર્ઘ તપસ્વી, વયોવૃદ્ધ
યોગસાધક હોવા છતાં કેવું નિર્મળ સ્ફટિક જેવું હૃદય અને
ઉદાર ભાવના છે !

ધામધૂમપૂર્વક આચાર્યશ્રી લલિતસૂરિજીનો પ્રવેશ કરાવ્યો.
બન્ને આચાર્યોના પ્રેમભર્યા મધુર મિલનથી પરસ્પર આનંદ
આનંદ થઈ રહ્યો. ગુરૂવર્ય પંબખકેસરીની સુખશાતા પૂછી.
મરૂધરની સંસ્થાઓની પરિસ્થિતિ પૂછી અને સમાજના અનેક

પ્રશ્નો વિષે વાર્તાલાપ થયો. આપણા ચરિત્રનાયકની સૌમ્યતાથી આચાર્યશ્રી વિજય લલિતસૂરિજીને પણ ખૂબ આનંદ થયો. જુદા જુદા ગચ્છના આચાર્યો કેવો પ્રેમભાવ દર્શાવે છે. બધા આચાર્યો-મુનિવરોમાં આવો જ પ્રેમભાવ હોય તો જૈનશાસનનો જય જયકાર થઈ રહે.

ગોગોલાવથી આચાર્યશ્રી નાગોર પધાર્યા. નાગોરમાં દાદાવાડી સુપ્રસિદ્ધ છે. સત્તરમી સદીના મહાનશાસન પ્રભાવક તથા મુગલ સમ્રાટ અકબર શાહના પ્રતિબોધક યુપપ્રધાન શ્રી જીનચંદ્રસૂરીશ્વરજીની જયંતી દર વર્ષે નાગોર ઉજવે છે. પચાસ હજાર નૂતન જૈનો બનાવનાર શ્રી જીન કુશળસૂરીશ્વરજીની જયંતી પણ ઉજવાય છે, પણ બડા દાદા તરીકે સુપ્રસિદ્ધ એક લાખ ત્રીસ હજાર જૈનો બનાવનાર જૈનશાસન પ્રભાવક શ્રી જીનદત્તસૂરીશ્વરજીની જયંતી માટે પ્રબંધ ન હોવાથી આપણા ચરિત્રનાયકે શેઠ મીસરીમલજીને ઉપદેશ આપી રૂા. ૧૫૦૦ ની રકમ વ્યાજે મૂકાવા પ્રબંધ કર્યો. હવે દર સાલ અશાઠ શુદ્ધ ૧૧ ના દિવસે દાદાસાહેબની પાલખી સહિત વરઘોડો નીકળે છે. દાદાસાહેબની પૂજા ભણાવાય છે તથા રાત્રિ જાગરણ પણ થાય છે. આચાર્યશ્રીને ચાતુર્માસ માટે આગ્રહ કર્યો પણ આચાર્યશ્રીએ તો ૨૫૬ જણાવ્યું કે તમારા નાતજાતના ઝગડા ધર્મકાર્યમાં લાવો છો તે ઇષ્ટ નથી. જૈનશાસનના અને તમારા સંઘના ઉદ્યોત માટે તમારે ઐક્યતા અને સંગઠન સાધીને કાર્ય કરવાની જરૂર છે. આચાર્યશ્રી નાગોરથી વિહાર કરી દ્વિધોધીની યાત્રા કરી ગ્રામાનુગ્રામ વિહાર કરતા કાપરડાજી પધાર્યા. કાપરડાજી તીર્થની યાત્રા કરી પાલી થઈ ગુંદોચ, સાંડેરાવ,

શિવગંજ, સિરોહી, નાંદીયા પધાર્યા. નાંદીયા તીર્થનો જીર્ણોદ્ધાર માટુંગાના ધર્મનિષ્ઠ શા છગનભાઈ દેવાજીની ઉત્તમ પ્રેરણાથી થયેલ છે. નાંદીયા મનોરમ્ય તીર્થ છે.

નાંદીયાથી ધનારી થઇને ભીમાણા તરફ વિહાર કર્યો. ભીમાણામાં દહેરાસરજી ઉપર નૂતન ધ્વજ દ્વંડ ચડાવવાનો હતો. ધનારીના શ્રી પૂજ્યજીએ મુહૂર્ત પણ કાઢી આપેલું પણ ભીમાણાના આગેવાનોની ઘણી ઘણી તપાસ છતાં કોઈ ક્રિયા કરાવનાર ન મળવાથી, બધા ઉઠાસ હતા. હવે શું કરીશું તેમ વિમાસણમાં હતા, ત્યાં સમાચાર આવ્યા કે દીર્ઘતપસ્વી આચાર્ય-પ્રવર શ્રી જીનઋદ્ધિસૂરિજી મહારાજ પધારે છે. બધાને અત્યંત આનંદ થયો. અધિષ્ઠાયક દેવે જ કૃપા કરીને ખરાખર પ્રસંગે જ ગુરુદેવને મોકલ્યા તેમ બધા ચકિત થયા. આચાર્યશ્રીનું ભાવભીનું સ્વાગત કર્યું. સંઘના આગેવાન શા કુઆજી જેય-ચંદજી, શા મૂળચંદજી, શા ગોવિંદરામજી, શા ભગરાજજી, શા ભબૂતમલજી બધાએ મળીને અઠ્ઠાઈમહોત્સવ કર્યો. આચાર્યશ્રીએ વિધિ વિધાનપૂર્વક હર્ષનાદોની વચ્ચે ઈંડું તથા ધ્વજ-દ્વંડ ચઢાવવાની ક્રિયા કરી. આખાલવૃદ્ધમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો.

ભીમાણાથી ગ્રામાનુંગ્રામ વિહાર કરી પાલજીપુર પધાર્યા. પાલજીપુરના શ્રી સંઘની ચાતુર્માસ માટે પ્રાર્થના હતી. પણ ખંભાતના શ્રી સંઘનો ચૂર જતાં આગ્રહ હોવાથી વિહાર કર્યો. મહેસાણા થઈ અમદાવાદ પધાર્યા. અમદાવાદ પણ ચાતુર્માસ માટે વિનતિ થઈ પણ ખંભાત વચન આપેલું તેથી વિહાર કરી ખેડા, માતર પધાર્યા. અહીં ખેડા તથા માતરના શ્રી સંઘની

ચાતુર્માસ માટે અત્યંત આગ્રહ ભરી વિનંતિ થઈ, માતર જેવા શાંત તીર્થસ્થાનમાં એક ચાતુર્માસ કરવા આચાર્યશ્રીની ભાવના થઈ પણ ખંભાતના નગરશેઠ શ્રી ચંદુલાલભાઈ આવી પહોંચ્યા અને ચૂર જતાં જે વચન આપેલું તેની યાદી આપી તેથી ખંભાતની વિનંતિ સ્વીકારી આચાર્યશ્રીએ માતરની યાત્રા કરી વિહાર કર્યો. આચાર્યશ્રી ખંભાત આવી પહોંચ્યા. પાંચે જ્ઞાતિના શ્રી સંઘેએ ભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું. સંઘમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો.

ખંભાતનું ચાતુર્માસ ધર્મઉદ્યોતથી ઉજવળ થયું. તપશ્ચર્યા પણ ઘણી સારી થઈ.

ગોલવડખંદરના શા પૃથ્વીરાજજી તથા શા જસરાજજી તથા શા કુલચંદજી તથા શા રાયચંદજી, સુરતથી શા ફકીર-ચંદ મગનલાલ ખંદારી તથા મુંબઈના આગેવાનો આ પ્રસંગે આચાર્યશ્રીના દર્શનાર્થે આવ્યા હતા. આચાર્યશ્રીની પ્રેરણાથી માણેકચોકના ઉપાશ્રયનો જીજ્ઞાસુ શરૂ થયો હતો તે આ ચાતુર્માસમાં પૂર્ણ થયેલો જોઈને આનંદ થયો. સં. ૨૦૦૧ તું પડ મું ચાતુર્માસ ખંભાતમાં આનંદપૂર્વક પૂર્ણ થયું.

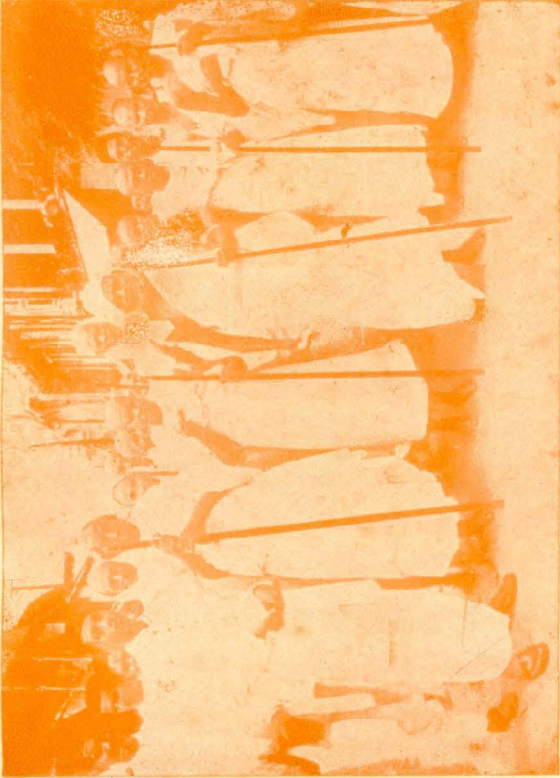
આ ચાતુર્માસમાં આનંદપ્રદ મિલન થયું તે ખરેખર મધુર અને અનુપમ હતું. શેઠ મુળચંદભાઈ બુલાખીદાસના ઉપાશ્રયે સૂરિસંપ્રદ આચાર્યપ્રવર શ્રી વિજયનેમીસૂરીશ્વરજી મહારાજ તથા આચાર્ય શ્રી વિજયઉદયસૂરીજી મહારાજ તથા આચાર્ય શ્રી વિજયનંદનસૂરિજી મહારાજ તથા આચાર્ય શ્રી વિજય ઋદ્ધિ-સૂરીજી ૩૫ ઠાણા સાથે ખિરાજમાન હતા. ભાદરવા શુદ્ધ પાંચમના દિવસે રથયાત્રા નીકળી. શ્રીમાન સૂરિસંપ્રદ તથા

તેમના વિદ્વાન આચાર્ય પ્રવરે, શિષ્ય પ્રશિષ્યો, સાધવીજીઓ તથા ખંભાતના સંઘના આગેવાનો, ખંભાતના દિવાનસાહેબ, અધિકારીવર્ગ, જૈનસમાજના બહેન-ભાઈઓ, જૈનેતર આગેવાનો બધાનો સાથ જૈનશાસનની પ્રભાવના દર્શક જણાતો હતો. આપણા ચરિત્રનાયક પણ સાથેજ હતા. સૂરિસમ્રાટ અને આપણા ચરિત્રનાયકનું મિલન મધૂર અને હૃદયંગમ હતું.

‘કૃપાળુ ! સૂરિસમ્રાટ તથા વિદ્વાન મુનિરાજો ચાતુર્માંસ બદલાવી સેવકને ત્યાં પગલાં કરે છે. મારી હાર્દિક ભાવના છે કે આપશ્રી પણ તે પ્રસંગે મારે ત્યાં પગલાં કરો. અમારા કુટુંબને તેથી વિશેષ આનંદ થશે.’ મૂળચંદ્રભાઈએ આપણા ચરિત્રનાયકને ભાવભરી વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમારી મમતા છે તો હું જરૂર આવીશ. મને સૂરિસમ્રાટ સાથે જ્ઞાનગોષ્ઠિ માટે વિશેષ તક મળશે. તેમના વિદ્વાન શિષ્યોનો સંપર્ક સધાશે.’ આપણા ચરિત્રનાયકે ભાવના વ્યક્ત કરી.

શ્રી મૂળચંદ્રભાઈને આચાર્યશ્રીના વિનયથી બહુ જ આનંદ થયો. કાર્તિકી પૂર્ણિમાના દિવસે સૂરિસમ્રાટ તેમના વિદ્વાન આચાર્યો તથા શિષ્ય પરિવાર તેમજ સંઘ સમુદાય સાથે માણેકચોક પધાર્યા. આપણા ચરિત્રનાયક પણ સૂરિસમ્રાટને આવી મળ્યા. બન્ને આચાર્યોનું મિલન મનોરમ્ય હતું. શેઠ મુળચંદ્ર બુદ્ધાબીજાસની હવેલીમાં બન્ને આચાર્યો એક પાટ ઉપર બિરાજમાન થયેલા બેઠને બધાને ભારે આનંદ થયો. આ દૃશ્ય અતુલ્ય હતું.

સૂરિસમ્રાટ આચાર્યશ્રી વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી
તથા આચાર્યશ્રી જનસદ્વિસૂરિજી મહારાજ

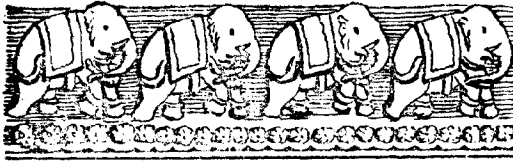
શેઠ મુળચંદ્રભાઈએ સંઘની ઉત્તમ પ્રકારની ભક્તિનો લાભ લીધો. બન્ને આચાર્યપ્રવરોનું આવું અપૂર્વ મધૂર મિલન જોઇને શ્રી સંઘના આબાલવૃદ્ધમાં આનંદની લહેરીઓ લહેરાણી.

આપણા ચરિત્રનાયકે જ્ઞાનગોષ્ઠિ કરતાં સૂરિસમ્રાટને જણાવ્યું કે સુરત તરફ વિહારની ભાવના છે. સૂરિસમ્રાટે પ્રેમભાવથી જણાવ્યું કે તમે મારવાડનો લાંબો વિહાર કરી આવો છો. સુરત તો મુંબઈ જતાં આવશે. તમે તીર્થાધિરાજ શ્રી સિદ્ધાચળની યાત્રા કરી આવો. તમે તો થાણાને તીર્થધામ બનાવી દીધું. ત્યાં ગયા પછી શ્રી સિદ્ધાચળ તરફ નહિ નીકળાય.

શ્રીમાન સૂરિસમ્રાટની પ્રેમભરી વાણી સાંભળી આચાર્ય-શ્રીની ભાવના સિદ્ધાચળ માટે બગી અને પાલીતાણા તરફ વિહાર કરવા નિર્ણય કર્યો.

આ હૃદયંગમ મધૂરાં મિલનના સ્મરણો આચાર્યશ્રીના હૃદયમાં કેાતરાઈ ગયાં.

ધન્ય વીરચંદ્રભાઈ ! ધન્ય ગ્રામસુધારણા !

(૪૨)

‘ મથથેણ વંદામિ ! સેવકે વંદણા કરી.

‘ ધર્મલાલ ! તમારા ગુરૂકુળમાં તો બાળકો કિલ્લોલ કરે છે. ધર્મભાવના પણ સારી છે. ’ આચાર્યશ્રીએ સંતોષ પ્રગટ કર્યો.

‘ સાહેબ ! ગુરૂકુળ ઘણા વર્ષોની જૂની સંસ્થા છે. મુનિરાજ ચારિત્રવિજયજી (કચ્છી) ની પ્રેરણાના પાન કરીને સંસ્થા પ્રગતિ પામી છે. ત્રિપુટીરત્નો મુનિરાજ શ્રી દર્શનવિજયજી આદિની અમીદૃષ્ટિ છે. હમેશાં ૪-૫ આયંબિલ થાય છે. બાળકો સંગીત-વ્યાયામ-એન્ડની તાલીમ લે છે. ’ સેવકે વીગત જણાવી.

‘ શ્રી હરિચંદ્રભાઈ કહેતા હતા કે તમે વ્યાપારીશાળા શરૂ કરી છે ને ! ’

‘ જી હા ! સં. ૧૯૯૯ માં ગુરૂકુળનો રજતજયંતી ઉત્સવ થયો અને તે પ્રસંગે વઢવાણકેમ્પવાળા કાન્તિકૌટનમિલના માલેક જૈન-સમાજપ્રેમી શેઠ શ્રી રતિલાલભાઈ વર્ધમાનની પ્રેરણાથી વાણિજ્ય વિદ્યામંદિર શરૂ કરવામાં આવ્યું. તે બાળકો માટે એક આશીર્વાદજનક સંસ્થા થઈ પડી છે. ’

‘સૌરાષ્ટ્રમાં આવી વ્યાપારી શિક્ષણ આપતી ડેટલી સંસ્થા છે!’

‘ગુરૂવચ’ ! સૌરાષ્ટ્રમાં ‘વાણિજ્ય વિદ્યામંદિર’ એકજ અને પ્રથમજ હાઈસ્કૂલ છે. અમદાવાદમાં એક આર. સી હાઈસ્કૂલમાં તેવું શિક્ષણ અપાય છે.

‘તમારી સંસ્થાના પ્રમુખ શ્રી ફકીરચંદ્રભાઈ અમારા અનન્ય ભક્ત છે. શ્રી જીતભદ્રવિજય મહારાજ પણ અમારા પરમ પ્રેમી છે. આ ગુરૂકુળની પ્રવૃત્તિ-પ્રગતિ જાણી ખૂબ આનંદ થાય છે.’

‘કૃપાળુ ! વાણિજ્ય વિદ્યામંદિર તો થયું પણ ખર્ચ ખૂબ વધી ગયો છે વળી હાઈસ્કૂલનું મકાન પણ કરવાનું છે.’

‘કુલચંદ્રભાઈ ! તમારી સંસ્થામાં શ્રી ફકીરભાઈ તથા ચંદ્ર-લાલભાઈ જેવા મહારથી છે. તમે પણ તેવાજ સેવાભાવી છો. જૈનસમાજમાં શિક્ષણપ્રેમી દાનવીરો ઘણા છે. ગુરૂકુળનો વિકાસ થશે. પૈસા પણ મળીજ રહેશે. તમે તો જાણો છોને શરૂ શરૂમાં આ સંસ્થાને કેવી કેવી મુશીબતો વેઠવી પડી હતી અને છતાં સંસ્થા પ્રગતિ સાધી રહી છે. લક્ષ્મીનંદને પોતાના સ્વામી-ભાઈઓને કેમ ભૂલશે ! બાળકોના સદ્ભાગ્યે બધાંય રૂડાવાના થઈ રહેશે.’ આચાર્યશ્રીએ મંગળ આશીર્વાદ આપ્યા.

આપણા ચરિત્રનાયક ખંભાતથી વિહાર કરી ધોલેરા, વળા, સોનગઢ થઈને પાલીતાણા પધાર્યા. શ્રી યશોવિજયજી જૈન ગુરૂકુળમાં એક દિવસ સ્થિરતા કરી. ખીજે દિવસે ધામધૂમપૂર્વક પ્રવેશ થયો. કલ્યાણ ભુવનમાં પધાર્યા. માંગલિક સંભળાવી તીર્થાધિરાજના મહિમા વિષે પ્રવચન આપ્યું. પાલીતાણાના

યાત્રિકાએ સારો લાભ લીધો. આચાર્યશ્રીને ગિરિરાજનું તો મહાન આકર્ષણ હતું. કદ્યાણુ જીવનમાં સ્થિરતા કરી સાડા દશ વાગ્યે અઢૂમનો નિયમ ધારી ગિરિરાજની યાત્રાએ પધાર્યા. ગિરિરાજના દર્શન માત્રથી રોમરોમ વિકસર થયા. પગલે પગલે આત્મદૃષ્ટિ, આત્મશાંતિ અને આત્મપ્રકાશનો ઓઘ ઉછળવા લાગ્યો. યુગાદિદેવના દર્શનથી આત્મભાવ જાગી ઊઠ્યો. આનંદની લહેરીઓ લહેરાણી. હૃદય પુલકિત થયું. નવે ટુંકના દર્શન કરી જીવનનું સાચું દર્શન મેળવ્યું. આત્મામાં આનંદ આનંદ ઉછળી રહ્યો. શાંતિની ગંગા લહેરાણી.

‘કૃપાળુ ! આપ ગિરિરાજની યાત્રાએ પધાર્યા તે જાણી શ્રી વીરચંદ કાકાને ખુબજ આનંદ થયો. હવે કૃપા કરી જસદણ પધારો આપની રાહ જોવાય છે. મારા પિતાશ્રી અત્રે આવતા હતા પણ મારે યાત્રા કરવાના ભાવ હતા તેથી હું આવ્યો.’ હરિચંદલાઇએ વિનંતિ કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! હું તો મુંબઈ તરફ જવાનો વિચાર કરતો હતો પણ ખંભાતમાં સૂરિસમ્રાટ શ્રી વિજયનેમિસૂરીશ્વરજીએ ગિરિરાજની યાત્રા માટે પ્રેરણા કરી અને તમારી વિનંતિ પણ ખ્યાલમાં હતી.’ આચાર્યશ્રીએ ખુલાસો કર્યો.

‘સાહેબ ! આપના પગલાં અમારા નૂતન નિવાસ ગૃહોમાં પ્રથમ કરાવવાના છે અને આપને વહેલાસર પધારવા વિનંતિ છે.’

‘હરિચંદલાઇ ! તમારા જેવા અનન્ય ગુરૂભક્તને ના શી રીતે પડાય ! વળી શ્રી વીરચંદલાઇ તો સૌરાષ્ટ્રનું ભૂષણ છે. તમે નિશ્ચિંત રહો. મારી ભાવના કહંબગિરિ-તળાબ તરફ

જવાની હતી પણ હવે સમય ન હોવાથી હું જસદણ તરફ જ વિહાર લંગાવીશ.’

શ્રી હરિચંદ્રભાઈને આચાર્યશ્રીની સંમતિથી અત્યંત આનંદ થયો.

આચાર્યશ્રીએ પાલીતાણાથી વિહાર કર્યો. ઘેટી, શિવેંદ્રનગર, ગારીયાધાર, લાઠી, ઊંટવડ, કેટડા થઈ જસદણ પધાર્યા. જસદણમાં આચાર્યશ્રીનું શ્રીસંઘે ભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું. શ્રી વીરચંદ્રભાઈ, શ્રી માણેકચંદ્રભાઈ, શ્રી કુંભચંદ્ર ભાઈ, શ્રી હરિચંદ્રભાઈ બધાને અત્યંત આનંદ થયો.

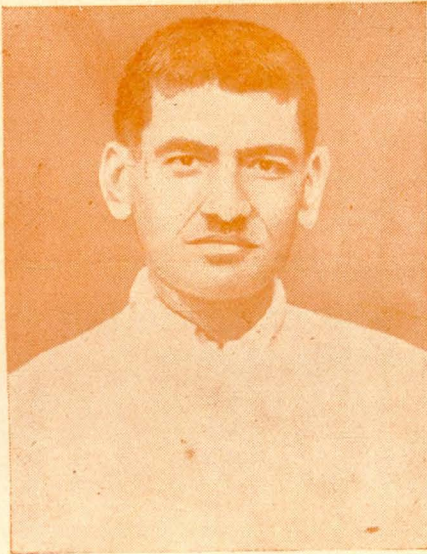
આચાર્યશ્રીના પધારવાથી શ્રી વીરચંદ્રભાઈના પાંચે ભાઈઓના વિશાળ પરિવારને ભારે આનંદ થયો. પાંચ મનોહર નિવાસ-ગૃહોનું વાસ્તુ લેવાયું. અઠ્ઠાઈમહોત્સવ કરવામાં આવ્યો. આઠે દિવસ વિધવિધ પૂજા ભણાવવામાં આવી. સ્વામીભાઈઓની ભકિતરૂપ સ્વામીવાત્સલ્ય થયાં. આચાર્યશ્રીના મંગળ આશીર્વાદથી આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો.

શ્રી વીરચંદ્રભાઈએ માટુંગાના તેમના પરમસ્નેહી-મુરખી ધર્મનિષ્ઠ રાવસાહેબ શ્રી શેઠ રવજીભાઈ સોજપાળને તાર કરી આ પ્રસંગે બોલાવ્યા એટલું જ નહિ પણ મોટો મેળાવડો યોજી જસદણ સ્ટેટના નામદાર ઠાકોર સાહેબના હાથે શેઠશ્રી રવજીભાઈને સન્માનપત્ર આપી બહુમાન કર્યું. શેઠ રવજીભાઈએ વિનયપૂર્વક માનપત્રનો જવાબ આપતાં જણાવ્યું કે ઉદારચરિત, શિક્ષણપ્રેમી, નિવૃત્તિમાં પણ દેશની સેવામાં આનંદ માનનાર, પોતાના જ ગામમાં વર્ષોથી ગ્રામસુધારણા માટે

તન-મન-ધનથી જીવન અર્પનાર વીરચંદ્રભાઈ જ માનપત્રને યોગ્ય છે. હું ભલે શ્રીમંત હોઉં પણ મેં શ્રી વીરચંદ્રભાઈ જેવી કોઈ સંસ્થાની સ્થાપના પણ નથી કરી. નથી કોઈ સંસ્થામાં હું શ્રી વીરચંદ્રભાઈની જેમ તનમય થઈ ગયો. શ્રી વીરચંદ્રભાઈ અને તેમના ધર્મપ્રેમી ભત્રીજાઓ શ્રી કુલચંદ્રભાઈ તથા શ્રી હરિચંદ્રભાઈ વગેરેને ધન્ય છે. શ્રી વીરચંદ્રભાઈ તો સૌરાષ્ટ્રના રતન છે. તેમની સેવા કાર્યની સૌરભ સૌરાષ્ટ્ર, મુંબઈ અને આફ્રિકા સુધી પહોંચી છે.

શ્રી હરિચંદ્રભાઈએ આચાર્યશ્રીને સમઢીયાણા પગલાં કરવા પ્રાર્થના કરી અને આચાર્યશ્રીએ તે સ્વીકારી. આચાર્યશ્રી શ્રી વીરચંદ્રભાઈ વિષે જાણુતા હતા. પણ તેમણે યોતાની જન્મ-ભૂમિમાં સેવાનો દીપ પ્રગટાવ્યો છે, તે હજારો નરનારીઓને પ્રકાશ આપી રહ્યો છે તે જાણી ભારે આનંદ થયો. ગ્રામ-સુધારણા સમિતિ તેના વિધવિધ મકાનો કાંતણુ-વણુટ વિભાગ, ઔષધાલય, અદ્યતન દવાખાનું, રાહત વિભાગ, બગીચો, ખેતી, પશુપાલન, વગેરે સંસ્થાઓ અને તે દરેકમાં શ્રી વીરચંદ્રભાઈની યોતાની ખાસ દેખરેખ તથા માર્ગદર્શન ઉપરાંત શ્રી વીરચંદ્રભાઈની સાદાઈ, વિનય, પ્રેમભાવના, દેશપ્રેમ, રાષ્ટ્રપ્રેમ અને શિક્ષણપ્રેમ, જોઈને ધન્ય ! ધન્ય ! એવા મંગળ આશીર્વાદ આપીને આચાર્યશ્રી સમઢીયાણા-વીરનગરના મીઠાં મધુરાં સ્મરણુ લઈને અત્યંત આગ્રહ હોવા છતાં મુંબઈનો સાદ સાંભળીને વિહાર કર્યો.

અનન્ય ગુરુભક્ત ધર્મનિષ્ઠ
શ્રી શેઠ હરિચંદ માણેકચંદ : માદુંગા

ગુરૂદેવનું પુણ્ય સ્મારક

(૪૩)

‘ ગુરૂવર્ચ ! ફણુસા રસ્તામાં જ આવે છે. આપ પધારો તો અમને આપની અમૃતવાણીનો લાભ મળશે. આપને અનુકૂળતા હોય તેટલી સ્થિરતા કરશે ’ ફણુસાના આગેવાનોએ વિનતી કરી.

‘ ભાગ્યવાનો ! ગુરૂદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજની જયંતી આવે છે. તમે શ્રી સંઘ ગુરૂમહારાજના કાર્યમાં સાથ આપો તો જયંતી ફણુસામાં ઉજવી શકાય ’ આચાર્યશ્રીએ ટકેર કરી.

‘ સાહેબ ! યથાશક્તિ અમે જરૂર સાથ આપીશું. ફણુસામાં ગુરૂદેવ પ્રત્યે ભક્તિભાવ છે. આપની સુધાભરી વાણીનો લાભ મળશે. ’

આચાર્યશ્રી જસહણુ, વીંછીયા, પાલીયાદ, ખેટાદ, ધંધુકા, ફેઢરા, ખંભાત થઈ રાલેજ પધાર્યા. રાલેજમાં ગુરૂમહારાજની

તળીયત બગડી તેથી ખંભાતના આગેવાનો ઠોડી આવ્યા. ખંભાતમાં શ્રી સંઘે ગુરૂદેવની સેવા સુશ્રુષા કરી. તળીયત સારી થતાં આચાર્યશ્રીએ વિહાર કર્યો. રાલેજ, જંબુસર, ભરૂચ, અંકલેશ્વર, સાયણ થઈ સુરત પધાર્યા. સુરત આયંબિલની ઓળી કરી ભેસ્તાન, મરોલી, નવસારી, ખીલીમોરા, વલસાડ, બગવાડા, વાપી, અચ્છારી થઈ શ્રીગામ પધાર્યા. શ્રીગામ કણસાના આગેવાનો આચાર્યશ્રીને વિનંતિ કરવા આવ્યા અને ગુરૂદેવની જયંતી ઉજવવાની ભાવનાથી આચાર્યશ્રી કણસા પધાર્યા. કણસાના શ્રી સંઘે ભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું. ગુરૂદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજશ્રીની જયંતી ધામધૂમપૂર્વક કણસામાં ઉજવવામાં આવી. આચાર્યશ્રીએ પુણ્યપ્રભાવક ગુરૂદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના પુણ્યસ્મરણે સંભળાવ્યા. ગુરૂદેવ કણસા પણ પધાર્યા હતા તેની યાદી આપી. ઉપરાંત સૂરતથી મુંબઈ સુધી જગ્યાએ જગ્યાએ ઉપાશ્રયો, મંદિરો, પાઠશાળાઓ, જ્ઞાનભંડાર વગેરે ભેવા મળે છે તે ગુરૂદેવના ઉપદેશનું કળ છે. મુંબઈના દ્વાર અન્ય મુનિરાજે માટે ખુલ્લા કરવાનું માન ગુરૂદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજને છે. કણસાનો સંઘ સુખી છે. તમે બધા ધર્મપસાયે સાફ કમાઓ છે. તમારામાં ગુરૂપ્રેમ અને ધર્મભાવના છે તે ગુરૂદેવના નામથી સુરતમાં જે શ્રી મોહનલાલજી જૈન જ્ઞાનભંડાર છે તેના ઉદ્ધાર માટે યથાશક્તિ કાળો આપો તે ગુરૂદેવની જયંતી ઉજવ્યાનું સાર્થક થાય.

આચાર્યશ્રીની અમૃતવાણીની બહુઈ અસર થઈ. કણસાના શાહ અમરચંદજી ખુબચંદજી છાજેડે રૂ. ૩૦૧, શાહ પુનમચંદજી દેવીચંદજી છાજેડે રૂ. ૨૦૧, શાહ ગંભીરમલજી

જસરૂપણ છાજેડે ડા. ૨૦૧, શાહ મુળચંદ્રજી મયારામજી ગુગળીયા ડા. ૨૦૧, તથા બીજા બાઈ બહેનોએ મળી ડા. ૧૩૧૬ કરી આપ્યા અને તે રકમ શ્રી મોહનલાલજી મ. ના જ્ઞાનભંડારના વ્યવસ્થાપક યુનીલાલભાઈ ગુલાબચંદ હાળીયા પર મોકલી આપી. તે રકમથી જ્ઞાનભંડારમાં રીપેરીંગ કામ સુંદર થયું છે અને શ્રી સંઘમાં આનંદ આનંદ છવાઈ ગયો. બપોરના આનંદપૂર્વક પૂજા ભણાવવામાં આવી. પ્રભાવના થઈ.

કૃષ્ણસાથી વિહાર કરી માણેકપુરથી સંજલણ પધાર્યા. સંજલણમાં આચાર્યશ્રી સાગરાનંદસૂરીશ્વરજી શિષ્ય પરિવાર સાથે પધાર્યા. બન્ને આચાર્યોનું મધુર મિલન થયું. સંજલણથી દીવીયર થઈ બોરડી પધાર્યા. બોરડીથી ગોલવડ પધાર્યા. મુંબઈથી આગર-તડના આગેવાનો દાહર ચાતુર્માસ માટે વિનંતિ કરવા ગોલવડ આવ્યા. ગોલવડના શ્રી સંઘની પણ વિનંતિ હતી પણ મુંબઈ ગુરુદેવના પુણ્ય સ્મારક સમી શ્રી મોહનલાલજી જૈન લાઇબ્રેરીના વિકાસ માટે કાર્ય ધપાવવાની જરૂરીયાત હોવાથી મુંબઈ જઈ ચાતુર્માસ માટે નિર્ણય જણાવવા કહ્યું. ગોલવડથી દાહાણ પધાર્યા. દાહાણ સ્ટેશનના આગેવાનોએ આચાર્યશ્રીને સ્થિરતા કરવા વિનંતિ કરી.

‘ ભાગ્યશાળી ! તમારું દાહાણું સ્ટેશન તો મુંબઈ જતા સાધુ-સાધ્વીઓ માટેનું મુખ્ય સ્થાન છે પણ તમે ભલભલા ભાગ્યવાનો હોવા છતાં ઉપાશ્રયનું પણ ઠેકાણું નથી. હું તો ગમે તેમ રહીને એકાદ દિવસ પસાર કરી ચાલ્યો જઈશ પણ સાધુ-સાધ્વીને માટે વિચાર કરવાની જરૂર છે. ’ આચાર્યશ્રીની વાણીમાં ફોઈ એવી શક્તિ છે કે ફોઈ ફોઈ વાર તો ચમત્કાર

થઈ જાય છે. દાહાણુ સ્ટેશનથી વિહારની તૈયારી હતી અને આગેવાનો પણ જાણતા હતા કે આચાર્યશ્રી જરૂર વિહાર કરશેજ. તેવામાં આચાર્યશ્રીએ મીઠી ટકોર કરી અને આગેવાનોએ આચાર્યશ્રીને વચન આપ્યું, વિહાર બંધ રહ્યો. બીજે દિવસે વ્યાખ્યાનમાં આચાર્યશ્રીએ દાહાણુ સ્ટેશનમાં ઉપાશ્રય માટે પ્રેરણા આપી અને બધાના આશ્રય વચ્ચે શા. કચરાદાસજી લક્ષ્મીચંદજી કાપડીયા, શા. ડાહ્યાભાઈ જેયંદભાઈ, શા. તલકચંદજી ભેરાજી, શા. અમૃતલાલ તથા શા. લક્ષ્મીચંદ, શ્રી કેશરીચંદભાઈ નાથુભાઈ તથા શા. ઝોટરમજી વગેરે બધાએ મળીને રૂપીયા બાર હજાર લખાવી લીધા. ઉપરાંત દાહાણુબંદરવાળા શેઠ ધનરાજજી જેવરચંદજી બાફણાએ પોતાની દાહાણુ સ્ટેશન ઉપરની જમીન જૈન હોરાસરજી તથા ઉપાશ્રય માટે ભેટ આપી. આચાર્યશ્રીના ઉપદેશથી દાહાણુ સ્ટેશનમાં હોરાસરજી તથા ઉપાશ્રય થઈ ગયાં અને મુંબઈ જતાં આવતાં સાધુ મુનિરાજે તેમજ સાધ્વીજીઓને દાહાણુ સ્ટેશનમાં ખૂબ અનુકૂળતા થઈ ગઈ.

દાહાણુ સ્ટેશનથી વિહાર કરી બાણુગામ, બોઈસર, પાલધર, સફાલા, વિરાર થઈને અગાસી પધાર્યા. અગાસીમાં ઝવેરી ઝવેરચંદભાઈ કેશરીચંદભાઈએ સહ કુટુંબ આવી આંગી-પુજા તથા સ્વામીવાત્સલ્યનો લાભ લીધો. ૫ દિવસ સ્થિરતા કરી હર્શનનો લાભ લીધો. અગાસીમાં અમદાવાદનિવાસી શ્રી ચીમનલાલ ડાહ્યાભાઈ હવાફેર માટે આવ્યા હતા. આચાર્યશ્રી પાસે હંમેશા આવતા હતા. આચાર્યશ્રીની પુણ્યપ્રભા તથા સુધાભરી વાણી સાંભળી ચીમનભાઈને ખૂબ શાંતિ મળી. આચાર્યશ્રીને કામ સેવા માટે વિનંતિ કરી. આચાર્યશ્રીએ જણાવ્યું કે તમે

તો ભાગ્યવાન છો. હામ-હામ ને ઠામ પુર્વ પૂણ્યે મળ્યા છે. સુકૃતની લક્ષ્મીનો સદ્ઉપયોગ કરો. તમારી ભાવના હોય તો બોરીવલીમાં લાભ લેવા જેવું છે. ઉપાશ્રય-દહેરાસરની જોગવાઈ નહોતી. સાદ્ગીવાળા શ્રી જૂહારમલ્લ ઉત્તમાલ બાફણાએ ઉપાશ્રય તથા દહેરાસર માટે પોતાની જમીન આપી. ટીપ પણ થઈ અને ઉપાશ્રય થઈ ગયો છે પણ ચોમેર કોટ ન હોવાથી લોકો કચરો પુર્ણે નાખી બગાડે છે વળી ભરતી પણ કરવાની છે. બોરીવલીમાં જે અધૂરું કાર્ય હોય તે પોતાના તરફથી કરાવવા આચાર્યશ્રીને શ્રી ચીમનભાઈએ વિનંતિ કરી. આચાર્યશ્રી બોરીવલી પધાર્યા. શ્રી ચીમનભાઈ પણ બોરીવલી આવ્યા અને બોરીવલીના આગેવાનોને મળીને શ્રી ચીમનભાઈએ અધૂરા કાર્યની શરૂઆત કરાવી. શ્રી ચીમનભાઈ પોતે પણ પંદર દિવસ બોરીવલીમાં રહ્યા અને ઉપાશ્રયના કામ પૂરું કરાવવાનો ઉત્તમ લાભ લીધો.

બોરીવલીથી થાણાના નૂતન નવપદ જીનાલયના કાર્યનું નિરીક્ષણ કરી મુલુંડ, ભાંડુપ, ઘાટકોપર, માટુંગા, લાલવાડી, ભાયખલા થઈ મુંબઈ પાયધુનીના શ્રી મહાવીરસ્વામીના દહેરાસર પધાર્યા. આચાર્યશ્રીનું ભાવભીનું સ્વાગત કરવામાં આવ્યું. લાંબા વિહારને લીધે શરીરમાં બહુજ નબળાઈ આવી જવાથી દેશી ઉપચાર શરૂ કરવામાં આવ્યા. ધીમે ધીમે તબીયત સારી થઈ ગઈ. સં. ૨૦૦૨ નું આચાર્યશ્રીનું ૫૪ મું ચાતુર્માસ મુંબઈમાં થયું.

‘ સાહેબ ! ગુરૂદેવના પુણ્ય સ્મારક સમી લાલબાગની શ્રી મોહનલાલજી સેન્ટ્રલ લાઈબ્રેરીના મકાન માટે તેમજ તેના

વિકાસ માટે આપની શી યોજના છે ! શ્રી મોહનલાલ ભગવાનદાસ ઝવેરીએ પ્રશ્ન કર્યો.

‘મોહનલાલ ! તમે તો વિદ્વાન છો તેમ જ ગુરૂદેવના અનન્ય ભક્ત છો. મારી ભાવના તો છે કે ગુરૂદેવના આ પુણ્યસ્મારક માટે સારું એવું ફંડ થાય તો ટ્રસ્ટીઓને ચિંતા ન રહે. મકાન પણ ભવ્ય અને સુંદર બને અને લાયબ્રેરીનો વિકાસ પણ થાય. તમે શ્રી હીરાલાલભાઈ મંચાચંદ સોલીસીટરને ટ્રસ્ટીઓની મીટીંગ અહીં જ બોલાવવા મારી વતી સૂચના કરશો. આવતા રવિવારે પ્રાથમિક વાતચીત તો કરી લઈએ.’ આચાર્યશ્રીએ પોતાની ભાવના દર્શાવી.

રવિવારે ટ્રસ્ટીઓની મીટીંગ બોલાવી. રા. બ. અમૃતલાલ કાળીદાસ, શેઠ રવજીભાઈ સોજયાજી જે. પી. શેઠ કાંતીલાલ ઇશ્વરલાલ જે. પી. શેઠ માણેકલાલ ચુનિલાલ જે. પી. શેઠ બખલચંદ કેશવલાલ મોદી તથા શ્રી પ્રવીણચંદ્ર હેમચંદભાઈ, શેઠ હીરાલાલ મંચાચંદ શાહ સોલીસીટર ઉપરાંત શ્રી લોગીલાલ અમૃતલાલ ઝવેરી, શેઠ મુળચંદ બુલાખીદાસ, શ્રી વીરચંદ પાનાચંદની કુ. વાળા શ્રી કુલચંદભાઈ માણેકચંદ, ઝવેરી મોહનલાલ ભગવાનદાસ સોલીસીટર, તથા શા છખીલદાસ જેર્સીંગભાઈ વગેરે ગૃહસ્થોની મીટીંગ થઈ.

‘ભાગ્યવાનો ! તમે તો ગુરૂદેવના અનન્ય ભક્ત છો. ગુરૂદેવના પુણ્ય સ્મરણાર્થે ઇ. સં. ૧૯૧૦ માં શ્રી મોહનલાલજી સેન્ટ્રલ લાયબ્રેરીની સ્થાપના થઈ. ૪૦ વર્ષ પહેલા જૈન સમાજમાં એક પણ લાયબ્રેરી નહોતી. ધીમે ધીમે તેનો વિકાસ થતો ગયો. આજે તો ૨૦૦૦૦) વીસ હજાર ઉપરાંત પુસ્તકો અને ૫૫

કળાટો છે. લાયબ્રેરીમાં ધાર્મિક ઉપરાંત તાત્ત્વિક ગ્રંથો અને હસ્તલિખિત પુસ્તકોનો સારો સંગ્રહ છે. ગુજરાતી, સંસ્કૃત, હિન્દી, અંગ્રેજી વગેરે ભાષાઓના અનેક વિષયોના પુસ્તકોનો સંગ્રહ હોઈ તેનો લાભ આમજનતા ઉપરાંત કેલેજના પ્રોફેસરો, એમ. એ. ના વિદ્યાર્થીઓ તથા સ્ટોલરો સારા પ્રમાણમાં લે છે અને લાલબાગમાં ખીરાજતા મુનિરાજો પણ સંસ્કૃત પાઠશાળામાં શાસ્ત્રી પાસે સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, માગધી, કાવ્ય-કેષ આદિનો અભ્યાસ કરે છે. વાંચનાલયનો લાભ પણ મોટી સંખ્યામાં લેવાય છે. મારી ભાવના છે કે ગુરૂદેવના આ પુણ્ય સ્મારકને સમૃદ્ધ બનાવવા માટે એક વિશાળ મકાનની જરૂર છે ઉપરાંત તેનો વિશેષ વિકાસ કરવાની પણ જરૂર છે. તમે બધા ભાગ્યશાળીઓ છો. પરમાત્માની કૃપાથી સંપત્તિશાળી પણ છો. ધર્મના ઉદ્યોત માટે અને જૈનસમાજના કલ્યાણ માટે તમે દર વર્ષે હજારો ખર્ચો છો. તમે ગુરૂદેવના અનન્ય ભક્ત છો. હું તો ઇચ્છું કે ફંડની મંગળ શરૂઆત તમારી તરફથી થાય તો મને ખાતરી છે કે બીજા શ્રીમંતો જરૂર સક્રિય સાથ આપશે. ગુરૂદેવનું પુણ્ય સ્મારક ભવ્ય અને અમર બનશે. તમારું જ્ઞાન-દાન ઉજવળ બનશે.’

આચાર્યશ્રીની સુધાલરી ભાવના ફળી. ત્યાંને ત્યાં જ દ્રસ્ટીઓએ ફંડની શરૂઆત કરી. વીસ હજાર રૂપીઆ ત્યાં જ ભરાઈ ગયા. દ્રસ્ટીઓ અને આચાર્યશ્રીએ વિશેષ પ્રયાસ કરવા વિચારણા કરી. થોડા સમયમાં સાડું એવું ફંડ થઈ ગયું. પણ આચાર્યશ્રીના અનેક પ્રયાસો છતાં મકાન માટે ચોક્કસ નિર્ણયો થઈ શક્યા નહિ. જનતા વર્ષોથી એ જામદિરના

ભવ્ય ભુવનની આતુરતાથી રાહ જુએ છે. શાસનદેવ એ ભાવના જલદી સફળ કરે. ' જૈનસમાજના ઘડવૈયાઓ, દ્રસ્ટીઓ અને આચાર્યશ્રીના ભક્તો આચાર્યશ્રીની ગુરુદેવના પુણ્ય સ્મારકની અંતિમ ભાવનાને મૂર્ત સ્વરૂપ ક્યારે આપશે ?

શ્રી મોહનલાલજી જૈન સેન્ટ્રલ લાઇબ્રેરીના વિકાસ માટે થયેલા ફંડની યાદી

- ૭૫૦૧) શેઠ માણેકલાલ ચુનિલાલ જે પી.
 ૫૦૦૧) ,, બાળુ ભગવાનલાલ પનાલાલ
 ૫૦૦૧) ,, વીરચંદ પાનાચંદની કુંઠ
 ૫૦૦૧) ,, રવજી સોજપાળ જે. પી.
 ૪૪૫૦) ,, બાળુસાહેબ નાનકચંદજી પુરબુચંદજી
 ૫૦૦૧) ,, જીવણલાલ કેશરીચંદ
 હં ધીરજલાલ જીવણલાલ
 ૧૫૦૧) ,, મોહનલાલ મગનલાલ
 ૧૫૦૧) ,, હાથીભાઈ ગલાલચંદ
 ૨૫૦૧) ,, જેસીંગભાઈ જગજીવનદાસ જામનગરવાળા
 હં છબીલદાસ
 ૨૫૦૧) ,, મુળચંદ બુલાખીદાસ
 ૨૦૦૧) ,, પાલજી સોજપાલ હં શીવજીભાઈ
 તથા રતનશીભાઈ
 ૨૦૦૧) ,, પ્રાણજીવનદાસ જેઠાભાઈ કલકત્તાવાળા
 હં મજલાલભાઈ

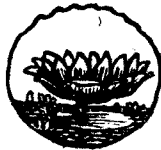
- ૧૦૦૧) ,, ચીમનલાલ નથુભાઈ કાપડીયા
 ૧૦૦૧) ,, મંગળદાસ લલ્લુભાઈ મહેસાણાવાળા
 ૧૦૦૧) ,, ગીરધરલાલ ત્રીકમભાઈ રાધનપુરવાળા
 ૧૦૦૧) ,, જેર્સીંગભાઈ ઉગરચંદ અમદાવાદવાળા
 ૧૦૦૧) ,, હરખચંદ કપુરચંદ ભામનગરવાળા
 ૧૦૦૧) ,, મોહનલાલ હેમચંદ ઝવેરી
 ૧૦૦૧) ,, નેમચંદ ઉદયચંદ પારડીવાળા
 ૧૦૦૧) ,, ભગવાનદાસ હીરાચંદ
 ૧૦૦૧) ,, હેમચંદ મોહનલાલ ઝવેરી પાટણવાળા
 ૧૨૫૧) ,, છગનલાલ કસ્તુરચંદ
 હ૦ શેઠ રમણલાલભાઈ
 ૧૦૦૧) ,, સારાભાઈ હડીર્સીંગ અમદાવાદવાળા
 ૧૦૦૧) ,, હરકીસનદાસ મોહનદાસ કાપડીયા
 ૧૦૦૧) એક ગૃહસ્થ તરફથી
 ૫૦૧) શેઠ નવલાલ જેઠમલલ કાંકરીયા ઢવીચેરખંદર
 ૫૦૧) ,, વાડીલાલ દોલતરામ માણસાવાળા
 ૫૦૧) ,, ટોકરશી ચુનીલાલ એન્ડ સન્સ ભામનગરવાળા
 ૫૦૧) ,, મગનલાલ જગજીવનદાસ
 ૫૦૧) ,, જેઠાભાઈ કુશળચંદ ભામનગરવાળા
 ૫૦૧) ,, મોહનલાલ એમ. ઝવેરી
 ૫૦૧) શાંતાબેન (સ્વ. શેઠ દેવકરજી સુલભના પુત્રી) તરફથી
 ૫૦૧) ભણુશાલી હીરાલાલ રાયચંદ ચાવાળા (પાલજીપુર)
 ૫૦૧) શા. અમૃતલાલ કેશવજી શાહ કોટ મુંબઈ
 ૫૦૧) શા. ચંપકલાલ છોગલાલ લલિવાણી માદ્રંગા

- ૫૦૧) ,, રતીલાલ ઉજમશી શાહ થાણા
- ૫૦૧) શેઠ હરજીવન નાગરદાસ
- ૫૦૧) વોરા ખાંતીભાઈ અમરચંદ જસરાજ ભાવનગર
- ૫૦૧) શેઠ કુંદનલાલ હીરાચંદ અવેરી, સુરત ગોપીપુરા
- ૫૦૧) એક ગૃહસ્થ તરફથી
- ૫૦૧) શેઠ મનસુખલાલ તારાચંદ અમરેલીવાળા
- ૫૦૧) મહેતા નેમચંદ ઠયરાભાઈ કપુરચંદ એન્ડ સન્સ
- ૫૦૧) શેઠ રામચંદ મોતીચંદ અવેરી
- ૫૦૧) શા. નરસી ધારસી ભાયખાળા જૈનચાલ
- ૫૦૧) શેઠ લાલજી કેવજી જામનગરવાળા
- ૫૦૧) ,, લીલાધર મલુકચંદ દાદરવાળા હ. નવલખેન
- ૫૦૧) ,, મોહનલાલ સુળજી
- ૫૦૧) ,, કૃતેચંદ અવેરભાઈ ભાવનગરવાળા
- ૫૦૧) શ્રી શકુનભાઈ પનાલાલજી ભણુશાલી પાલીમારવાડ
- ૫૦૧) શેઠ કીશનલાલ ખાળુલાલ
- ૫૦૧) ,, પુનમચંદ ગુલાબચંદ ગુલેષા, મોટી ફલોધી
- ૫૦૧) ,, હાથીભાઈ ગલાલચંદ
- ૫૦૧) ,, આર. મણીલાલ
- ૫૦૧) શા નટવરલાલ મોહનલાલની કુંઠ ખંભાત
- ૫૦૧) શા લાભચંદજી શેઠ હ. લક્ષ્મીચંદજી શેઠ
- ૫૦૧) શ્રી મોહનલાલ તારાચંદ ભાવનગર
- ૫૦૧) ,, ચંદુલાલ ઠાઠાભાઈ
- ૫૦૧) ,, પ્રાગજીભાઈ હીરાચંદ
- ૫૦૧) ,, બીખાભાઈ નીહાલચંદ

- ૫૦૧) ,, છોટાલાલ ભીખાભાઈ અમદાવાદ
 ૫૦૧) ,, હરગોવિંદલાલ રામભાઈ મુલુન્ડ
 ૫૦૧) ,, સાગરમલભાઈ ચમનાભાઈ સાંડેરાવ (મારવાડ)
 ૫૦૧) ,, છગનલાલ વાલચંદ હ. બાલુભાઈ
 ૫૦૧) ,, કીશનલાલભાઈ પુનમચંદભાઈ
 ૫૦૧) ,, માણેકચંદ ધાવર માંડવીવાળા

આ ફંડ હજી પણ ચાલું છે અને તેમાં ભાગ્યશાળી સભ્યોનો પોતાનો ફાળો ભાવપૂર્વક મોકલતા રહે છે.

આચાર્યશ્રીના ૨૦૦૩ અને ૨૦૦૪ ના ૫૫ અને ૫૬ માં ચાતુર્માસ ઠાઠર અને સુખર્ષમાં થયાં.

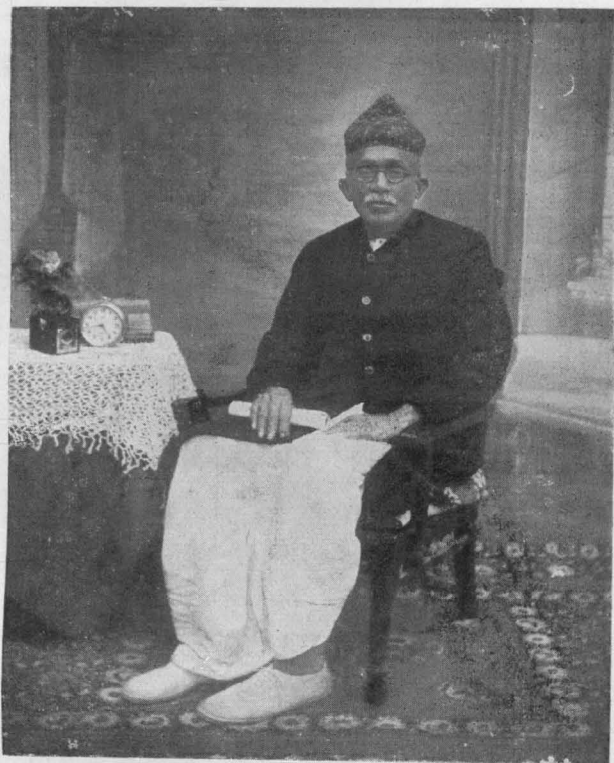

ભવ્ય પ્રતિષ્ઠા-મહોત્સવ

(૪૪)

‘કૃપાસાગર ! જે કલામય યેનમૂત નવપદ જીનાલય આપની પ્રેરણાથી શરૂ કરવામાં આવેલ હતું તે આપ ગુરૂદેવની કૃપા-દૃષ્ટિથી સંપૂર્ણ થયું છે. કૃપા કરી થાણા પધારો અને પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ માટે શ્રી સંઘને માર્ગદર્શન આપી અમારા મનના મનોરથ પૂર્ણ કરો.’ થાણાના આગેવાનોએ પ્રાર્થના કરી.

‘ભાગ્યવાનો ! ધર્મપ્રેમી શ્રેષ્ઠ શ્રી રવજીભાઈ સોજપાળ જે-પી તથા તેમના સદ્ગુણાતુરાગી ધર્મપત્ની શ્રી કંકુબહેનના મંગળ હસ્તે જે કાર્ય થયું છે તે મહા મંગલકારી જ થાય. વળી તમારા શ્રી સંઘને આ નૂતન જીનાલય માટે પ્રેમ અને ઉત્સાહ અદ્ભૂત હોઈને મંદિર પથુ ભવ્ય યેનમૂત બન્યું છે. શ્રીપાળ મહારાજ અને મહારાણી મયણાસુંદરીના ધર્મપ્રભાવથી પ્રભા-

શેઠ શ્રી રવભાઈ સોજપાળ

વિત થયેલી આ ભૂમિ પ્રાચીન અને સુપ્રસિદ્ધ છે, ખરેખર થાણા તીર્થભૂમિ બની ગયું છે. 'આચાર્યશ્રીએ સંતોષ વ્યક્ત કર્યો.

‘ ગુરૂદેવ ! એ બધો યશ આપશ્રીને જ છે. આપે અમારો ખાર ખાર વર્ષનો કલેશ શમાવ્યો અને શ્રી સંઘની ઉન્નતિમાં પ્રકાશ પાથર્યો. આપેજ ભારે જહેમત ઉઠાવી પ્રેરણા આપી આપીને આ નૂતન નવપદ જીનાલય તૈયાર કરાવવા શુભ પ્રયત્નો કર્યા. આજે અમારા સદ્ભાગ્યે પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ થશે. હવે તે કાર્ય પશુ આપશ્રીની નિશ્ચામાં અને આપશ્રીના માર્ગદર્શન પ્રમાણે થાય તો શ્રી સંઘને આનંદ થશે. ’ આગેવાનોએ ફરી વિનતી કરી.

‘ પ્રતિષ્ઠાનું મુહૂર્ત તો બહુ સુંદર આવ્યું છે. મહા શુદ્ધિ પંચમી-વસંતપંચમીનો દિવસ મહામંગળકારી છે. થાણાનો આ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ તો ભવ્ય થશે. મુંબઈ તથા આસપાસના હબરો બહેન-ભાઈઓ દર્શનાર્થે ઉમટી આવશે તો તે માટે પહેલેથી બધી વ્યવસ્થા કરી રાખવાની રહેશે. પ્રતિષ્ઠાના કાર્યો અંગે તમારા આગેવાનોમાંથી એક સમિતિ નીમો અને તે પ્રમાણે કાર્ય થાય તે માટે કાળજી રાખો. શ્રી શેઠ રવજીભાઈ વગેરેની પશુ સહાયતા લઈને પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવને દીપાવો ’ આચાર્યશ્રીએ માર્ગદર્શન આપ્યું.

‘ ગુરૂદેવ ! આપ થાણામાં પગલાં કરો આપના માર્ગદર્શન પ્રમાણે બધું થશે. અમારી શ્રી સંઘની ભાવના તો શ્રી આદિ શ્વરદાદાના જીવનપ્રસંગોના દર્શ્યો ખડાં કરવાની તેમજ તીર્થોષ્ઠિ-રાજ શ્રી શત્રુજય, ગિરિવિહાર ગિરનારની મનોહર રચનાઓ કરાવવાની છે. ’ એક આગેવાને ભાવના દર્શાવી.

‘ભાગ્યશાળી ! બહારથી આવનારાઓ. માટે શમીયાણા-તંબુઓથી સુશોભિત શ્રી શ્રીપાળનગર વસાવવાની વ્યવસ્થા કરવી પડશે.’ આચાર્યશ્રીએ નવી સૂચના કરી.

‘કૃપાળુ ! આ સૂચના બહુ જ સુંદર કરી. શ્રીપાળનગર પણ ખડું થઈ જશે. હવે કૃપા કરી આપ વહેલા વહેલા પધારો’ આગેવાનોએ ફરી વિનંતિ કરી.

આચાર્યશ્રી શિષ્ય પરિવાર સાથે થાણા પધાર્યા. થાણામાં આચાર્યશ્રીનું ભાવણીનું સ્વાગત કરવામાં આવ્યું. આચાર્યશ્રીએ આગેવાનોની જુદા જુદા કાર્યો માટેની સમિતિ માટે માર્ગદર્શન આપ્યું. થાણાની પ્રતિષ્ઠાની તૈયારી જોરજોરથી થવા લાગી. થાણાના મહેમાનો, કાર્યકરો, સ્વયંસેવકો, ભાવિકોથી ધમધમી ઉઠ્યું, શ્રીપાલનગર વસી ગયું. વિદ્યુત શક્તિથી થમકતા હાલતા-ચાલતા શ્રી આદીશ્વર ભગવંતના જીવન પ્રસંગોના દૃશ્યો આંખેહૂળ ખડા થઈ ગયાં. તીર્થોધિરાજ શ્રી શત્રુંજય તથા ગિરિનગર શ્રી ગિરનારજી તીર્થોની આકર્ષક રચનાઓ કરવામાં આવી. મૂળનાયક શ્રી મુનિસુવતસ્વામી મહારાજના અતિ અદ્ભૂત બિંબ ભરાવનાર ખડભાગી શ્રી નેમીદાસભાઈ અલેચંદભાઈ તથા શ્રી સંઘની વિનંતિને માન આપી આચાર્યપ્રવર શ્રી વિજયપ્રતાપસૂરીશ્વરજી આદિ હુંક સમય હોવા છતાં લાંબા લાંબા વિહારો કરી મહા શુદ્ધિ એકમના દિવસે પધાર્યા. શ્રી સંઘે સુંદર સ્વાગત કર્યું.

ચૌદ દિવસનો મહોત્સવ થયો. મહોત્સવ મંડપમાં વિવિધ પૂજાઓ તથા રાત્રે ભાવનાઓની ધૂમ મચતી. સંગીત વિશારદો માસ્તર વસંત, પં. દેવેન્દ્ર વિજય, માસ્તર કનૈયાલાલ વગેરેને

સાંભળવા હબરો ભાઈ બહેનોના ટોળેટોળાં જમા થતા હતા. મંડપ તો વિશાળ હતો છતાં ઉભા રહેવાની જગ્યા ન રહેવાથી શહેરમાં લાઉડ સ્પીકરોની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી. ક્રિયા કરાવનાર સૂરતનિવાસી શ્રીયુત બાલુભાઈની મંડળી શ્રદ્ધાભક્તિ-પૂર્વક દરેક કાર્યમાં હાજર રહેતી. આચાર્ય શ્રી જીનરુદ્ધિ-સૂરીશ્વરજી તથા આચાર્ય શ્રી વિજયપ્રતાપસૂરીશ્વરજીનું મિલન મધુર બન્યું હતું. શ્રી વિજયપ્રતાપસૂરીશ્વરજીના માર્ગદર્શન પ્રમાણે બધાં અનુષ્ઠાનો થતાં હતાં.

મહા શુદ્ધિ ૪ ના દિવસે રથ, ઇન્દ્રધ્વજ, યેન્ડવાજ, તથા સંખ્યાબંધ મોટરો તથા ઘોડાગાડીઓ વગેરે સામગ્રી સાથે હબહબા બયો વરઘોડો ચડ્યો હતો. વરઘોડો જોવા હબરો સ્ત્રી પુરૂષો થાણાની બઝારો, અટારીઓ અને ગલીઓમાં જમા થયા હતા. ભવ્ય જીનપ્રાસાદના મુખદ્વારે હાથી ઉપર ચઢીને તોરણ બાંધવામાં આવ્યું હતું. પ્રતિષ્ઠા સમયે વિમાનદ્વારા પુષ્પવૃષ્ટિનું દ્રશ્ય અનુપમ હતું.

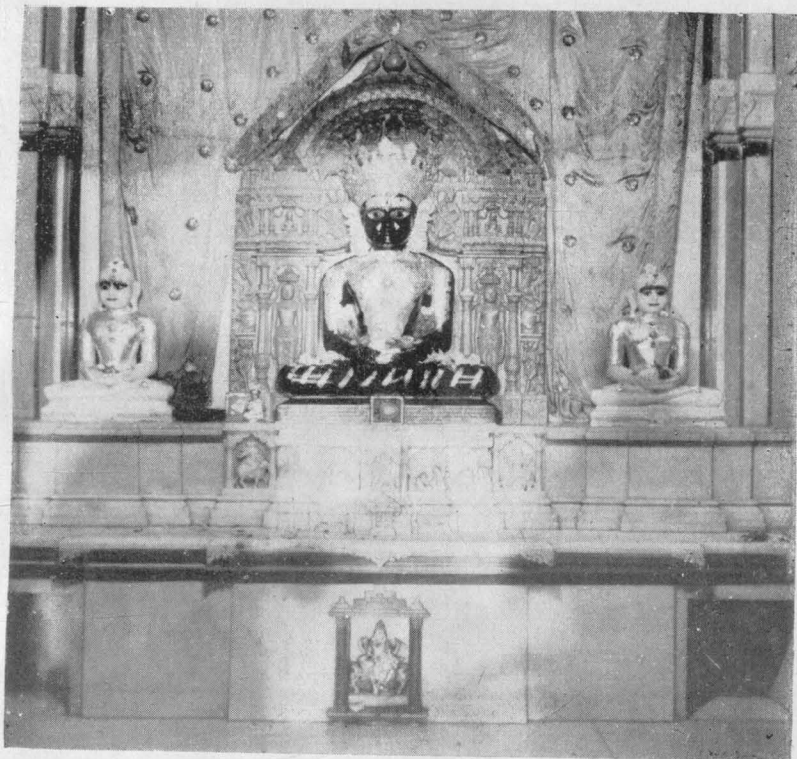
સં. ૨૦૦૫ ના મહા શુદ્ધિ પંચમી-વસંત પંચમીના મંગળ દિવસે હબરો સ્ત્રી પુરૂષોનો માનવ મહેરામણ ઉમટી રહ્યો હતો.

મૂલનાયક શ્રી મુનિસુત્રતસ્વામી મહારાજની ભવ્ય તેજના અંબાર સમી જ્યોતિર્મય મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા ડા. ૧૩૦૦૧) ના આદેશથી ધર્મપરાયણ માંગરોળનિવાસી શેઠ શ્રી નેમીદાસભાઈ અલેચંદ તથા તેમના અ. સૌ. ધર્મપત્ની શ્રી પ્રભાવતીબહેને અતિ ઉલ્લાસપૂર્વક શુભ લગ્ને હબરો જયનાદો વગ્ગે કરી હતી.

વિશેષ આનંદની વાત તો એ હતી કે આ ભાગ્યશાળી

હંપતીએ જ એ વિશાળ જિનબિંબ શ્યામ રંગના કસોટીના પથ્થર ઉપર જયપુરમાં પોતાની દેખરેખ નીચે તૈયાર કરાવી સં. ૨૦૦૪ માં વઢવાણ શહેરમાં ઉજવાયેલ શ્રી અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ પ્રસંગે શાસનસમ્રાટ આચાર્ય પ્રવર શ્રી વિજય નેમીસૂરીશ્વરજી મહારાજના વરદ હસ્તે પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી તેમ જ એ પ્રતિમાજીનો થાણામાં પ્રવેશ કરાવવા માટે ૧૦૮ બળદના રથમાં સારથી તરીકે બેસવાનો આદેશ લઈને તેમણે જ પ્રવેશ કરાવ્યો હતો. આ વખતે પ્રતિષ્ઠાનો લાભ લેનાર પણ એ જ પુન્યશાળી ખડભાગી આત્માઓ હતા. ધન્ય ભક્તિ, ધન્ય લક્ષ્મી, આ પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે રૂપીઆ એક લાખની ઉપજ થઈ હતી. આ બેનમૂન જીનમંદિરમાં આરસ ઉપર તૈયાર કરવામાં આવેલા શ્રીપાળ મહારાજ તથા મય-બ્રાહ્મદરીના જીવનના અનુપમ દર્શ્યો તથા નવપદજી મહારાજનું વિશાળ મંડળ ઉપરાંત અનેક જીવંત કળામય દર્શ્યોથી આ જીનપ્રાસાદ ઈંદ્રજીવન બની રહ્યું હતું. મંદિરની શોભા અનુપમ હતી. થાણા ખરેખર તીર્થધામ બની ગયું હતું.

પ્રભુજીને ગાદી ઉપર બિરાજમાન કરવાના સમયે ત્રણ ચાર કલાક સુધી પ્રભુજીના અંગોમાંથી અમી ઝરણાની ધારાઓ છુટી હતી. પ્રતિષ્ઠાના દર્શને ૫૦ હજાર બેન લાઇઓ આવ્યા હતા. થાણા શ્રીસંઘે સ્વામી લાઇઓની ભક્તિ માટે નવકારશી કરી હતી. આજ થાણામાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો હતો. જૈનશાસનનો જય જયકાર થઈ રહ્યો હતો. પ્રતિષ્ઠાના બીજે દિવસે દ્વારોદ્ઘાટન વિધિ થયા બાદ દહેરાસરજીના મંડપ સ્થળે એકાએક નાગદેવે દેખાવ દીધો હતો. જનતાએ કેસર-ફૂલથી

મૂળનાયક શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામી : થાણા
(ફેરો : કુસુમચંદ ગુલાબચંદ ઝવેરી)

વધાવ્યા હતા. જનતાની મેઢની એકત્ર થઈ તે સમયે ભાવુકોએ મુકેલે દુધના કટોરાનું દુગ્ધપાન કરી નાગરાજ પ્રેમથી ઢરેક જનતાની સામે અમીદ્રષ્ટિ. જોતા અદ્રશ્ય થયા હતા. આ દ્રશ્ય ચમત્કાર ગણાય.

આજથી થાણા જૈન જગતમાં સુપ્રસિદ્ધ થયું. થાણાના શ્રી સંઘમાં પણ શાંતિ અને આનંદ પ્રસર્યો. થાણાવાસીઓની આર્થિક ઉન્નતિ પણ થઈ. દેવ-ગુરુ ધર્મ તરફ શ્રદ્ધા વિશેષ દ્રઢ બની. દીર્ઘંતપસ્વી વચનસિદ્ધ આચાર્યશ્રી જીનન્દ્રસૂરિના પુણ્ય પસાએ થાણા હબરોનું યાત્રાધામ બની ગયું.

શ્રી ઘંટાકરણની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા

(૪૫)

૨૦૦૩ ની સાલ ચાલતી હતી. ગુરૂવર્યની તળીયમ નરમ રહેતી હતી દવા કરતાં હવાની જરૂર વિશેષ હતી. શ્રી હરિચંદ્રભાઈની ભાવના ઘણા સમયથી આચાર્યશ્રીને માટુંગા લઈ આવવાની હતી. આચાર્યશ્રી માટુંગા પધારે તો પોતાને ગુરૂદેવની ભક્તિ અને સેવાનો લાભ મળે ઉપરાંત માટુંગાના ઘણા ગુરૂદેવના ભક્તો ગુરૂદેવ માટુંગા પધારે તેમ ભાવના રાખતા હતા. એક દિવસ ગુરૂદેવને માટુંગા લઈ આવવાના નિર્ણયથી શ્રી હરિચંદ્રભાઈ પાયધુની ગયા અને પ્રાર્થના કરી.

‘કૃપાળુ ! આપની તળીયત હમણું બરાબર નથી રહેતી. અમને ચિંતા રહ્યા કરે છે. આપશ્રી થોડો સમય માટુંગા પધારો. આપની તળીયત હવાફેરથી સારી થઈ જશે. અમને આપની ભક્તિનો લાભ મળશે.’ હરિચંદ્રભાઈએ પ્રાર્થના કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમે તો હમેશાં મારી ચિંતા કર્યાજ કરો છો. તમે બન્ને કેવાં બડભાગી છો ! અમારાં શ્રાવિકા હેમકુવર-

બહેન પણ ગુરુભક્તિમાં ઉતરે તેવાં નથી. માટુંગાથી વારંવાર અત્રે આવીને લાલ દ્યે છે. 'આચાર્યશ્રીએ ઇંપતીની ભક્તિનો ઉલ્લેખ કર્યો.

‘સાહેબ ! આપની અનુકૂળતા હોય ત્યાંસુધી સ્થિરતા કરશો. શેઠ રવજીભાઈનો પણ આગ્રહ છે. શેઠ ખાણુભાઈની પણ ખાસ ભાવના છે. કાલેજ ત્રીજ છે. કાલે ધીમેધીમે વિહાર કરી પધારો. રસ્તામાં કોઈ તકલીફ નહિ રહે. ’ હરિચંદ્રભાઈએ ખુલાસો કર્યો.

‘હરિભાઈ ! તમારી આગ્રહભરી વિનંતિ સ્વીકાર્યા વિના કાંઈ ચાલશે ! હું પાંચમના વિહાર કરીને આવીશ. તમારે ત્યાં તો તમને બન્ને કુટુંબોને તકલીફ રહેશે. શેઠ રવજીભાઈના શાંતિનગરમાં અનુકૂળતા રહેશે. ’

‘ગુરૂદેવ ! મારે ત્યાં શાન્તિસહનમાં બધી વ્યવસ્થા થઈ ગઈ છે. મારા ભાઈ ઉત્તમચંદ તો અમેરિકા ગયા છે ને ! તેમનો ખ્લોઠ ખાલી છે. બીજી બધી વ્યવસ્થા થઈ ગઈ છે. મારા મોટાભાઈ કુલચંદભાઈનો પણ આગ્રહ છે. કૃપાકરી શાન્તિ-સહન જ પધારશો. હાહર તો અમે આપને લેવા આવીશું જ ’

આચાર્યશ્રીની તળીયત ઘણા સમયથી નરમ રહેતી હતી. તપશ્ચર્યા તો ચાલુ જ હોય. રાત્રિના બે અઢી વાગ્યે ઉઠવાનું. સવારના પ્રતિક્રમણ પછી તુરત જ ધ્યાનમાં બેસે. માંગલિક સ્તોત્રાદિ, મંત્રાદિ પૂર્ણ કરીને પછી જ પ્રાતઃક્રિયા કરવાની.

માંઠગી હોય, અઠમ હોય કે તળીયત સારી હોય યોગ-ધ્યાન-જ્ઞાપ અને મંત્રાદિ કાયમ ચાલુ જ હોય. આચાર્યશ્રીની તળીયત નરમ ગરમ સાંભળી શ્રી હરિચંદ્રભાઈ માટું-

ગાથી આવ્યા. આગ્રહભરી વિનતિ કરી અને આચાર્યશ્રીને આરામ માટે માટુંગા લઈ આવ્યા. માટુંગાના બહેન-ભાઈઓ આચાર્યશ્રીની સામે આવ્યા, ભાવપૂર્વક લઈ આવ્યા. શેઠ રવ-જીભાઈ કહે મારા શાન્તિનગરમાં બધી વ્યવસ્થા છે. શ્રી હરિચંદ્રભાઈ કહે શાન્તિસદનમાં મેં બધી વ્યવસ્થા કરી છે. શ્રી હરિચંદ્રભાઈના આખા કુટુંબનો ભારે આગ્રહ હતો. આચાર્યશ્રી માટુંગામાં શાન્તિસદનમાં પધાર્યા. બધાને આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો. .

હવાફેરથી તેમ જ શ્રી હેમકુંવરબહેનની ગુરૂભક્તિથી આચાર્યશ્રીને ખૂબ સ્વસ્થતા અને શાંતિ રહ્યાં. ધીમે ધીમે તબિયત સારી થતી ગઈ.

‘ગુરૂદેવ ! આપની સુધાવાણીનો લાભ તો એવો મળે છે કે મેં તો મારી જીંદગીમાં આવી અમૃતવાણી સાંભળી નથી.’ શેઠ બાબુભાઈ ગણપતે આનંદ પ્રદર્શિત કર્યો.

‘ભાગ્યશાળી ! તમે તો મોટા વ્યવસાયી રહ્યા. તમને પૂરે ખાવાનો પણ સમય ક્યાં મળે છે ! ભલે તમે અને ભત્રી તમારી મોટર, ભલે તમારો ટેલીફોન અને ભત્રી તમારી બેંક. મહિનામાં બે દિવસ કુરસદ મેળવો તો ભવનું લાથું મળી જાય. હરિભાઈ કેવા પુણ્યશાળી છે. પેદી તેમને પણ સંભાળવાની છે. પણ પહેલો ધર્મ અને પછી પેદી. પહેલા ગુરૂ અને પછી કામકાજ. તમે પણ ભાગ્યશાળી છો. જ્ઞાનની ગંગા ચાલી જાય છે. લાભ લેવાય તેટલો લેશો તો આત્મસંતોષ મળશે.’ આચાર્યશ્રીએ પ્રેરણા આપી.

કૃપાળુ ! જ્યારથી આપની સુધાવાણી સાંભળું છું ત્યારથી આપની અમીદષ્ટિથી મને વેપારમાં પણ લાભ મળતો જાય છે. મેં થોડી રકમ તેમાંથી શુભ કાર્ય માટે કાઢી છે. આપ કૃપા કરી તે માટે માર્ગદર્શન આપો તે પ્રમાણે ખર્ચવાની મારી ભાવના છે.’ બાબુભાઈએ ભાવના દર્શાવી.

‘બાબુભાઈ ! જે મળે છે તે પુણ્યોદયથી મળે છે. ભાગ્ય-શાળીને ત્યાં ભૂત રમે. તમારી ભાવના ઉત્તમ છે. જગતમાં જાગતી જ્યોત દાદાશુર શ્રી જીનકુશલસૂરીજી મહારાજ તથા શ્રી ઘંટાકરણ મહાવીર છે. મને તો તેમનો પ્રત્યક્ષ અનુભવ છે. શ્રી ઘંટાકરણ દેવની મૂર્તિ તમારા તરફથી તૈયાર કરાવવામાં આવે અને તેની પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવે તો ઉત્તમ લાભકારી થશે તેમ તમે પણ યશભાગી બનશો.’

‘સાહેબ ! આપશ્રીની આ યોજના બહુ જ મંગલકારી છે. શ્રી ઘંટાકરણદેવની મૂર્તિ આબેહૂબ-કળામય મનોરમ્ય આપના આદેશ પ્રમાણે કરાવશે અને તેની પ્રતિષ્ઠા પણ આનંદપૂર્વક કરાવીશું. જે ખર્ચ થશે તે હું આપીશ. શ્રી હરિચંદ્રભાઈ આ માટે જ્યારે જ્યારે જે રકમ મંગાવશે તે હું મોકલી આપીશ.’ બાબુભાઈએ સંમતિ દર્શાવી.

‘બાબુભાઈ ! થોડા પરિચયમાં તમે ભારે યશ અને લાભ મેળવી ગયા. આ શ્રી ઘંટાકરણદેવની મૂર્તિ અને પ્રતિષ્ઠાની ભાવના તો મારી હતી.’ શ્રી હરિચંદ્રભાઈએ પોતાની ભાવના વ્યક્ત કરી.

‘હરિભાઈ તમે તો બડભાગી છો. શુરદેવની કેવી અનુપમ સેવા ભક્તિનો લાભ લ્યો છો. શુરદેવ તો વારંવાર કહે છે કે

ગુરુભક્તિ તો ઘણી જોઈ પણ શ્રી હરિભાઈ અને શ્રી હેમ-કુંવરબહેનની ભક્તિ અદ્વીતીય છે. તમે દંપતિ અને આપું કુટુંબ ગુરુભક્તિમાં તો અજોડ છો. થોડો ગુરુભક્તિનો લાભ મને પણ આ રીતે મળ્યો. શ્રી ઘંટાકરણની મૂર્તિ તથા પ્રતિષ્ઠાનો લાભ તો હું જ લઈશ. તેની બધી વ્યવસ્થા તો હરિભાઈ ! તમારે જ કરવાની છે.’ બાબુભાઈએ હરિભાઈને જવાબદારી સોંપી દીધી.

શ્રી હરિચંદ્રભાઈએ શ્રી મહાવીર સ્વામી દહેરાસરજીના દ્રસ્ટીઓને શ્રી ઘંટાકરણજીની મૂર્તિ અને શ્રી બાબુભાઈની ઉદ્ધારતાની વાત કરી. બધી રકમ પણ દ્રસ્ટીઓને સોંપી દીધી. દ્રસ્ટીઓએ આચાર્યશ્રીની સલાહ પ્રમાણે બધી વ્યવસ્થા કરવા નિર્ણય કર્યો.

આચાર્યશ્રીએ સંસ્કૃત પાકૃત તેમજ જ્યોતિષ અને મંત્ર-શાસ્ત્રના નિષ્ણાત ગુરુભક્ત રા. શ્રી મોહનલાલ ભગવાનદાસ ઝવેરી-સોલીસીટરને બોલાવી શાસ્ત્રીય અને શિલ્પ દૃષ્ટિએ કળામય મનોરમ્ય શ્રી ઘંટાકરણદેવની મૂર્તિ કરાવવા યોજના કરી. શ્રી મોહનલાલભાઈએ ખૂબ મહેનત લઈને ઝવેરી ઝવેરચંદ્રભાઈને સાથે રાખી મહામંગળકારી મૂર્તિ તૈયાર કરાવી, શ્રી ઘંટાકરણદેવની મૂર્તિ એવી તો આકર્ષક, તેજસ્વી, મનોહર, કળામય અને ભગતી જ્યોત સમી તૈયાર થઈ હતી કે હજારોના મન મુગ્ધ થઈ જતાં.

શ્રી ઘંટાકરણની મૂર્તિ માટે શ્રી મહાવીર સ્વામીના દહેરાસરમાં નીચેના ભાગમાં શ્રી ગુરુ મંદિરમાં સુંદર ગોખ તૈયાર કરાવવામાં આવ્યો.

પ્રતિષ્ઠાનો દિવસ નક્કી કરવામાં આવ્યો. પણ થાણાના કળામય મંદિરની પ્રતિષ્ઠા હોવાથી ગુરૂવચં થાણા પધાર્યા. થાણાની પ્રતિષ્ઠા આનંદ ઉદ્ઘાસપૂર્વક કરાવી શ્રી ઘંટાકરણની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા માટે આચાર્યશ્રી પાયધુની પધાર્યા. પ્રતિષ્ઠા ધામધૂમપૂર્વક કરાવવાની શ્રી બાળુભાઈ નાગજી ગણુપતની ભાવના હતી પણ આ દિવસોમાં તેમને જરૂરી કામે વિદાયત જવું પડ્યું. શ્રી બાળુભાઈએ શુભ મુહૂર્તે પ્રતિષ્ઠા કરી લેવા શ્રી હરિચંદ્રભાઈને લલામણુ કરી હોવાથી પ્રતિષ્ઠા માટે અઠાઈ મહોત્સવ કરવામાં આવ્યો. આચાર્યશ્રીના મંગળ આશીર્વાદથી સં. ૨૦૦૫ ના મહાવદી ૬ ના રોજ શ્રી હરીચંદ્રભાઈના પિતાશ્રી શ્રી માણેકચંદ્રભાઈએ શ્રી ઘંટાકરણદેવની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરી. શ્રી ઘંટાકરણદેવની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા સમયે આવી જાગતી જ્યોત સમી તેજસ્વી મૂર્તિના દર્શન કરી હબરો બહેન-ભાઈઓએ શ્રી મહાવીર સ્વામીના દહેરાસરણને જયનાદોથી ગજવી મૂક્યું. શ્રી મુંબઈ સંઘના હૃદયમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો.

×

×

×

‘ હરિભાઈ ! આજ કેમ જરા ઉદાસ દેખાઓ છો. ! ’ આચાર્યશ્રીએ પ્રશ્ન કર્યો.

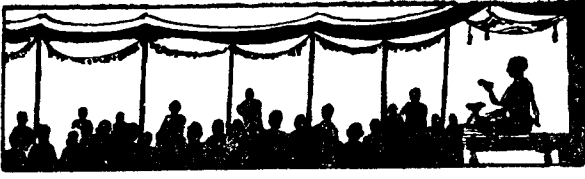
‘ કૃપાળુ ! નાના મયંકકુમારને ગળે એક બે ગાંઠો નીકળી છે. ડોક્ટર ઓપરેશનની વાત કરે છે. ઓપરેશન કરાવવા મન માનતું નથી. મારા માતા-પિતાને પણ મયંક માટે ચિંતા થાય છે. ’ હરિભાઈએ ચિંતા વ્યક્ત કરી.

‘હરિભાઈ ! મયંકની ચિંતા ન કરો. તેને હમેશ સવારના માંગલિકના ટાઈમ આઠેક દિવસ અહીં લાવવો પડશે. પછી તો મંત્રેણું જળ લઈ જશે. તો ચાલશે, આપણા ભગતી જ્યોત સમા શ્રી ઘંટાકરણદેવ તમારી ચિંતા દૂર કરશે.’ આચાર્ય-શ્રીએ ઉપાય દર્શાવ્યો.

શ્રી હરિભાઈ તો અનન્ય ગુરુભક્ત હતા. શ્રદ્ધા પણ અજબ હતી. ગુરુદેવ પણ વચનસિદ્ધ હતા. રાત્રિના બે અઢી વાગ્યે ધ્યાનમાં બેસતા. સવારના પ્રાતઃક્રિયા કરી તુરત પાઠ કરતા અને મંત્રજળ ઘણા ભાઈ-બહેનો લઈ જતાં. શ્રી હરિચંદ્રભાઈ ચિ. મયંકકુમારને લઈને સવારમાં આવવા લાગ્યા. ગાંઠો પણ બેને બદલે ચાર પાંચ દેખાવા લાગી. ઓપરેશન કરાવવું પડશે તેમ બધા સલાહ દેવા લાગ્યા પણ હરિભાઈ તો અનન્ય શ્રદ્ધાળુ હતા. આચાર્યશ્રીની પાસે હમેશાં પાઠ સાંભળવો અને મંત્રજળ લઈ જવું. પૂરા પંદર દિવસ તો નહિ થયા હોય બધાના આશ્ચર્ય વચ્ચે ગાંઠો ગળી ગઈ અને મયંક તો નિરોગી બની ગયો. આ ચમત્કારની વાતો બહુ ભારે આશ્ચર્ય ફેલાયું. ગુરુદેવની કૃપાથી ભયંકર રોગ ઔષધિ વિના દૂર થઈ ગયો. શ્રી હરિચંદ્રભાઈના વિશાળ કુટુંબમાં આનંદ આનંદ પ્રસરી રહ્યો.

ધન્ય ગુરુદેવ, ધન્ય તપશ્ચર્યા.

છેલ્લો મહોત્સવ

(૪૬)

‘ કૃપાળુ ! અમારા શ્રી વાલકેશ્વર જૈન સંઘની ભાવના આપના મંગળમય હસ્તે શ્રી આદીશ્વર જૈન મંદિરમાં પાંચ પ્રતિભાઓની પ્રતિષ્ઠા કરાવવાની છે. કૃપા કરી આપ વાલકેશ્વર પધારે. ’ બાળુસાહેબ દોલતચંદ્રજીએ વિનંતિ કરી.

‘ સાહેબ ! પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે આઠ દિવસનો અઠ્ઠાઈમહોત્સવ શ્રી સંઘ તરફથી તથા આઠ દિવસનો મહોત્સવ શ્રી અંબાલાલ લલ્લુભાઈ તરફથી કરાવવાનો છે. આપશ્રીની નિશ્રામાં ખૂબ આનંદ થશે ’ બાળુ રતનલાલજીએ ૧૬ દિવસના ઉત્સવ વિષે ઉલ્લેખ કર્યો.

‘ ભાગ્યવાને ! મારે અઠ્ઠમની તપશ્ચર્યા ચાલે છે અને અઠ્ઠમે અઠ્ઠમે પારણું ચાલુ રાખવા ભાવના છે. નહિતો હું જરૂર આવત. પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ માટે તો હું ના નજ કહું. ’ આચાર્યશ્રીએ તપશ્ચર્યાની વાત કરી.

ગુરૂદેવ ! આપની દીર્ઘતપશ્ચર્યાથી તો અમને મંગળ આશીર્વાદ મળશે. અમારો ઉત્સવ વિશેષ મંગળમય થશે. આપની

સેવાસુશ્રુષા અમે કરીશું. અમને બધાને આપના આગમનથી ખૂબ આનંદ થશે. આપ થોડી તકલીફ વેઠીને પણ જરૂર જરૂર પધારો.’ બાબુસાહેબ દોલતચંદજીએ વિશેષ આગ્રહભરી વિનંતિ કરી.

‘સાહેબ ! આપની તબીયત હવે બરાબર રહેતી નથી. આપે જીવનમાં ઘણી ઘણી તપશ્ચર્યાઓ કરી. હવે ઉંમર પણ થઈ. શરીર પણ હવે નબળું દેખાય છે. કૃપા કરી હવે અઠ્ઠમની તપશ્ચર્યા પૂરી કરો. શરીર વિશેષ કથળશે તો પછી ચિંતા થશે.’ ગુલાબમુનિએ પ્રાર્થના કરી.

‘ગુરૂવર્ય ! ગુલાબમુનિ તો આપના અનન્ય ભક્ત છે. સેવા-ભૂતિ અને શાંતભૂતિ છે. એ તો ભગવાન મહાવીરને જેમ ગૌતમસ્વામી હતા તેમ આપના પ્રાણપ્યારા છે. પણ તેમની વાત સાચી છે.’ બાબુસાહેબ રતનલાલજીએ પણ ગુલાબમુનિ જીની વિનંતિને અનુમોદન આપ્યું.

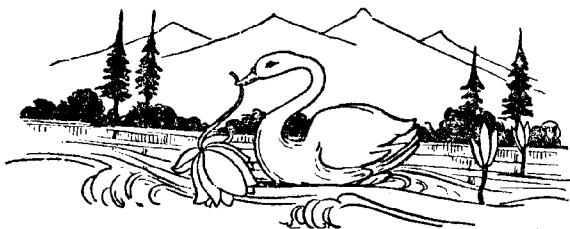
‘વાલકેશ્વરની પ્રતિષ્ઠા સુધી તો તપશ્ચર્યા ચાલુ રાખવા ભાવના છે. શરીરનો તો બરાબર કસ કાઢવો જોઈએ. અઠ્ઠમ અઠ્ઠમે પારણું તો કરવું જ પડે છે. અને એ અઠ્ઠમની તપશ્ચર્યામાં પણ મારી સાધના, યોગ, જાપ અને પાઠ બધું કેવું નિશ્ચિંતતા અને સંપૂર્ણ શાંતિથી થાય છે ! છતાં શરીર કથળશે તો તો જરૂર વિચાર કરીશ.’ આચાર્યશ્રીએ સંમતિ આપી.

સં. ૨૦૦૬ ના મહા શુદ્ધ બીજના દિવસે વાલકેશ્વર પધાર્યો. શ્રી સંઘે ભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું. આખાલવૃદ્ધને આચાર્યશ્રીના પધારવાથી ખૂબ ખૂબ આનંદ થયો. અઠ્ઠાઈ-

મહોત્સવની તૈયારી ચાલી. વાલકેશ્વરમાં ૮ દિવસનો ઉત્સવ શ્રી વાલકેશ્વર જૈનસંઘ સમસ્ત તરફથી તથા ૮ દિવસનો ઉત્સવ શેક અંબાલાલ લલ્લુભાઈ તરફથી થયો. હંમેશાં વિધવિધ રાગરાગણી સાથે પૂજાઓ ભણાવાતી. ભાવનાઓ ખેસતી. વાલકેશ્વરના હહેરાસરે મુંબઈથી હબરે ભાઈ-બહેનો દર્શનાર્થે ઉમટી આવતા હતા.

મંગળ મુહૂર્તે પાંચ પ્રભુજીની પાંચ પ્રતિમાજી પધરાવવાની માંગલિક ક્રિયા કરાવવામાં આવી. આચાર્યશ્રી જીનઋદ્ધિસૂરિજીએ પ્રતિષ્ઠા કરાવી, ઉપજ પણ સારી થઈ. આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો. આચાર્યશ્રીને થોડો સમય વિશેષ સ્થિરતા કરવા આગેવાનોએ વિનંતિ કરી પણ શ્રી મહાવીર સ્વામીના હહેરાસરના દ્રસ્ટીઓની આગ્રહભરી વિનંતિને માન આપી પાયધુની પધાર્યા. વાલકેશ્વરનો મહોત્સવ છેલ્લો જ હશે તેની કોને કલ્પના હતી ! પણ ખરેખર આચાર્યશ્રીના જીવનમાં આ ઉત્સવ છેલ્લો જ ગણાયો.

આખરી સંદેશ

(૪૭)

‘ સાહેબ ! આપની તબીયત સારી નથી રહેતી. તાવ પણ થોડો આવે છે. આપ શક્તિ આવે તેવી કોઈ વસ્તુ પણ લેતા નથી. કૃપા કરી થોડા દિવસ આપ માટુંગા પધારો. અમારી બધાની ભાવના છે. હવાફેરથી તબીયત સારી થઈ જશે. અમને આપની સેવાભક્તિનો લાભ મળશે.’ હરિચંદ્રભાઈએ વિનંતિ કરી.

‘ હરિભાઈ ! વાલકેશ્વરથી આવ્યા પછી અશક્તિ તો રહેજ છે અને તાવ રહે છે. ડો. પુનમચંદ તો હંમેશાં આવે છે પણ તેમની દવા કામ કરતી નથી.’ આચાર્યશ્રીએ પરિસ્થિતિ જણાવી.

‘ કૃપાળુ ! આવી તબીયત હોવા છતાં હજી પણ આપ રાત્રિના ૩-૪ વાગે ઉઠી જાઓ છો. ધ્યાન અને જાપ તો ચાલુજ હોય છે. સવારના સાત મુઘી પાઠ ચાલે છે. તાવ અને અશક્તિમાં આ ત્રણ કલાકનો માનસિક પરિશ્રમ ભારે ગણાય. શુભાભિમુનિજી મહારાજને જાપ અને પાઠની જવાબદારી આપો તો થોડો વિશેષ આરામ મળે.’ હરિચંદ્રભાઈએ પ્રાર્થના કરી.

‘હરિભાઈ! એ ધ્યાન, જાપ અને પાઠથી તો મને આખો દિવસ સ્ફૂર્તિ અને આનંદ રહે છે. સવારના તો મને કાંઈ જણાતું નથી. તાવ વગેરે ૧૦ વાગ્યા પછીજ ચડે છે અને આખો દિવસ રહે છે.’ પ્રાતઃકાળમાં તો ઠેાણું જાણે ક્યાંથી શક્તિ આવી જાય છે. શાસનદેવની કૃપા છે કે હજી સુધી જ્ઞાન ધ્યાન ને જપમાં તેમજ પાઠમાં કોઈ દિવસ વિક્ષેપ નથી પડતો અને તેજ મારે માટે આત્મ શાંતિ અને આત્મ લક્ષ્મી છે. હવે તો માટુંગા સુધી આવી શકાશે નહિ. અહીં બધા ભક્તિ કરે જ છે.’

વાલકેશ્વરથી આવ્યા પછી મહા શુદ્ધિ ૧૪ નો ઉપવાસ કર્યો. પૂર્ણિમાએ પારણું કર્યું. ગોચરી વખતે, વાપરી શક્યા નહિ. પણ તેજ વખતે સખત ઠંડી લાગી. આખો દિવસ તાવ રહ્યો. રાત્રિના ધ્યાન માટે ઊઠ્યા ત્યારે તાવ નહોતો. પણ સવારના તાવ ચડી આવ્યો. આમ બનતું આવ્યું. ડા. પુનમચંદ-ભાઈ શાહની દવા શરૂ કરી. શ્રી હરિચંદભાઈ માટુંગા લઈ જવા વિનંતિ કરી ગયા પણ પાયધુનીના ભાઈ બહેનો અને શ્રી મહાવીરસ્વામી દહેરાસરજીના ટ્રસ્ટીઓએ ગુરૂ મહારાજની સેવાસુશ્રુષા-દવા વગેરેથી ખૂબખૂબ સેવા કરી. શેઠ દામજી જેઠા હોશીયાર હોમીયોપાથીક ડોક્ટરને તેડી લાવ્યા.

ડોક્ટરની દવાથી તાવ ગયો નહિ. અશક્તિ વધતી ચાલી. દેશી વૈદને તખીયત બતાવવાની ટ્રસ્ટીઓની ભાવનાથી શ્રી બદવજીભાઈ ત્રીકમજી આચાર્યને બોલાવ્યા. કક્ષપ્રધાન તાવનું નિદાન કર્યું. તેની પણ ૨૧ દિવસ સુધી દવા કરી પણ ફાયદો જણાયો નહિ. ડા. મંગળદાસ મહેતાને બોલાવવામાં આવ્યા

પણ તેમણે ન્યુમોનીયા જણાવ્યો. તેની પણ દવા કરી. ખાસ ફાયટો થયો નહિ. બધા ચિંતાતુર થઈ ગયા. શરીર ઘસાતું ચાલ્યું. સેવાભક્તિમાં તો બધા ખડે પગે તૈયાર હતા. સેવા-મૂર્તિ શિષ્યરત્ન ગુલાબમુનિજીએ તો ગુરૂદેવની સેવા અનન્ય ભક્તિપૂર્વક કરી.

‘ગુલાબ ! તમે રાત દિવસ ઉભાગરા કરી મારી સેવાભક્તિ કરો છો પણ તમારી તબીયત પણ ક્યાં સારી રહે છે ! તમે થોડો ઘણો આરામ લ્યો. મારો મંદવાડ તો ચીકણો છે. લાંબો ચાલશે. તમારી તબીયત બગડશે તો શું કરીશું.’ આચાર્યશ્રીએ પોતાના શિષ્ય માટે ચિંતા દર્શાવી.

‘ખારા ગુરૂદેવ ! આપની સેવાભક્તિથી જે આનંદ થાય છે. તે બીજા કશાથી નથી. હું તો મારી જાતને લાગ્યશાળી માનું છું કે આપની સેવાનો લાભ અહોનિશ મને મળે છે. મને તો શું થવાનું છે. આપ મારે માટે ચિંતા ન કરશો, આપની તબીયત સારી થાય તો મારે તો પ્રભુ ! આપના વિના બીજો કયો આધાર છે ! ગુલાબ મુનિએ આરબૂ કરી.

‘ગુલાબ ! તમે સેવામૂર્તિ છો. તમે જીવનભર મારી સેવા જ કરી છે. આ શરીર તો જીર્ણ થયું. હવે તેને બદલવાનો સમય આવી લાગ્યો છે. મને તો પૂર્ણશાંતિ છે. આત્માનંદ મારું ધ્યેય છે. ગુરૂદેવોની મારા પર પૂર્ણકૃપા છે. વીર ઘંટા-કરણી મારા હૃદયમાં છે. હવે મને આ શરીરનો ભરોસો નથી, તમે ગુરૂદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના નામને ઉજવળ કરજો. જૈન શાસનના ઉદ્યોત માટે કલ્યાણકારી કાર્યો કરશો.’ ગુરુદેવે આખરી સંદેશ આપ્યો.

‘ ગુરુદેવ ! અમને મંગળ આશીર્વાદ આપો ’ શ્રી હરિચંદ-
ભાઈ તથા શ્રી હેમકુરબહેને આશીર્વાદ માગ્યા.

‘ ભાગ્યવાન દંપતી ! તમે તો બડભાગી છો, તમારી ધર્મ
ભાવના અને ગુરુભક્તિ અબોડ છે. તમારા કુટુંબ ઉપર સદાયે
ગુરુકૃપા રહેશે. તમારી યશકીર્તિ દિનપ્રતિદિન વૃદ્ધિ પામશે.
તમે કલ્યાણકારી કામો કરશો. ’ ગુરુદેવે સુધાભર્યા આશીર્વાદ
આપ્યા.

‘ કૃપાળુ ! શ્રી મહાવીરસ્વામીના હૃદયસર અને ઉપાશ્રય
તથા જ્ઞાનભંડારની સુવ્યવસ્થા અને તેની પ્રસિદ્ધિનો યશ
આપશ્રીને છે. આપે કૃપા કરી વખતો વખત ચાતુર્માસ કરી
અનેક પ્રશ્નોનો ઉકેલ કરાવી અમારા વહીવટને સરળ બનાવવા
જે પ્રેરણાઓ કરી છે તે ભૂલી શકાય તેમ નથી. આપ બીજી
કંઈ સૂચના કરો તો અમને વિશેષ માર્ગદર્શન મળશે. ’ શ્રી
મહાવીરસ્વામી હૃદયસરના દ્રશ્યોચ્ચે વિનંતિ કરી.

‘ ભાગ્યશાળીઓ ! તમે બધા ઐક્યતા અને સહકારથી
સુંદર કાર્ય કરી રહ્યા છો. તમારો વહીવટ સુંદર છે. તમે બધા
અનન્ય શ્રદ્ધાળુ અને ગુરુપ્રેમી છો. હૃદયસરની જે પ્રતિષ્ઠા
છે તેમાં વધારો કરશો. ઉપાશ્રયમાં પણ વ્યાખ્યાનાદિનો
પ્રબંધ ચાલુ રાખશો. જગતી જ્યોત સમા શ્રી ઘંટાકરણની
મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠાથી તો લીલાલહેર થઈ રહેલ છે. પૂજ્ય ગુરુ-
દેવોના જયંતી ઉત્સવો ઉજવવાની પ્રેરણા ચાલુ રાખશો.
અંધ-ભંડાર વ્યવસ્થિત રાખી તેનો વિશેષ લાભ લેવાય તે
માટે યથાશક્તિ પ્રયાસો કરશો. ધર્મના ઉદ્યોતના કાર્યોમાં
હંમેશાં જગૃત રહેશો. મુનિવર્યોની સેવાભક્તિ વિષે તો મારે

શું કહેવાનું હોય ! તમે તો સેવાભાવથી રંગાએલા છો જેવો ચોકો વહીવટ છે તેવો જ રાખશો-રખાવશો અને તમારામાં જે સંગઠન, ઐક્યતા તથા કુશળતા છે તે હંમેશાં જાળવી રાખશો. ' ગુરૂવર્યે આખરી સંદેશ આપ્યો.

‘ મથ્યેણુવંદામિ ! ’ ગુરૂદેવ સુખશાતા છે કે ! હવે તમિયત કેમ રહે છે ! ’ શ્રી મોહનલાલજી જૈન સેન્ટ્રલ લાયબ્રેરીના ટ્રસ્ટીઓએ આત્મચંદ્રીને સુખશાતા પૂછી.

‘ ગુલાબમુનિની અનન્ય સેવા અને શ્રી સંઘની પ્રેમભક્તિથી જેટલા દિવસ આ શરીરની લેણદેણ હશે તેટલી લેવાશે. ૮૨ વર્ષના આ શરીરને હવે થાક પણ લાગેને ! હવે તો જીજ્ઞાસુ યોગીયું બદલવું રહ્યું. ભાગ્યવાનો ! તમે તો બધા સુખ, શાંતિ અને સમૃદ્ધિ પામ્યા છો. વીતરાગ ભગવાન જેવાનું શરણ પામ્યા છો. ધર્મઉદ્યોત-જ્ઞાનપ્રચાર અને સમાજનું કલ્યાણ એ દાનવીરોનું પરમ કર્તવ્ય છે. ધર્મ વિના તો પ્રાણીમાત્રનો ઉદ્ધાર નથી. જ્ઞાન એ કલ્પવૃક્ષ છે. અને સમાજ-જૈનસમાજનો મધ્યમ-વર્ગ જ્યાંસુધી રોટી અને રોજી-કામ અને જીવનનિર્વાહના સાધન વિનાના હશે ત્યાંસુધી તમારી દાનવીરતા, ગગનચુંબી મંદિરો, મહોત્સવો કે મહાલયો શા કામનાં ? જૈનસમાજ દાનશૂર છે. પૂર્વ પુરૂષોનો ભવ્ય વારસો તમને મળ્યો છે. સમાજને ધર્મના ભૂષણસમા વીર વસ્તુપાળ-તેજપાળ, દેશભક્ત ભામાશાહ, જગતના પાલનહાર જગદુશાહ, વીર મંત્રીવર વિમળશા, કર્મચંદ્ર વછાવત તથા સદા સોમજી વગેરે મહા-પુરૂષોના તમે સુપુત્રો છો. સમાજ દુઃખી હશે, ભૂખ્યો હશે, અજ્ઞાત હશે અને રોટી-રોજી વિનાનો હશે તો ધર્મનો

ઉદ્યોત-સમાજનો ઉત્કર્ષ ક્યાંથી થશે ? તમે સમાજના ભાગ્ય-શાળી નેતાઓ અને ઘડવૈયાઓ છો. એક એક હાનવીર એક એક સમાજ-કલ્યાણ-જ્ઞાનપ્રચાર અને શિક્ષણપ્રચારનું કામ સંભાળી લ્યો તો આવતીકાલનો સમાજ બળવાન, સમૃદ્ધ અને શક્તિશાળી બને.’ આચાર્યશ્રીએ આગેવાનોને સમાજના સર્વોચ્ચ વિકાસ વિષે અમર સંદેશ આપ્યો.

‘શુરૂદેવ ! આપની સુધા ભરી વાણી અમારા હૃદયમાં કોતરાઈ ગઈ છે. અમે અમારાથી શક્ય શાસનઉદ્યોતના અને સમાજ ઉત્કર્ષના કાર્યમાં સક્રિય ફાળો આપીશું.’ શ્રી શેઠ રવજીભાઈ સોજપાલ જે. પી.એ આચાર્યશ્રીને ખાત્રી આપી.

‘રવજીભાઈ ! એક ઉપયોગી અને મહત્વનું કામ બાકી રહી જાય છે. પૂજ્ય મોહનલાલજી મહારાજશ્રીનો મુળધ ઉપર ઘણો ઘણો ઉપકાર છે. તેમના જેવા પ્રભાવશાળી, શાસનની ધગશવાળા મહાપુરૂષો ઓછા દેખાય છે. તેમના નામની સેન્દ્ર લાઈબ્રેરી જૈન સમાજનું બૂધણ છે. એ જ્ઞાનનું એક મંદિર છે. તમે જાણો છો આપણે બધાએ પ્રયાસો કરીને મોટું ફંડ પણ કયું’ છે. અને તમારી દ્રસ્ટીઓની જવાબદારી વિશેષ છે. મારી અંતિમ ભાવના એ છે કે વહેલામોટું એ જ્ઞાનમંદિરનું ભવ્ય મકાન તૈયાર થાય તો જૈન સમાજની તે શોભા બની રહેશે.’ આચાર્યશ્રીએ પોતાની અંતિમભાવના દર્શાવી.

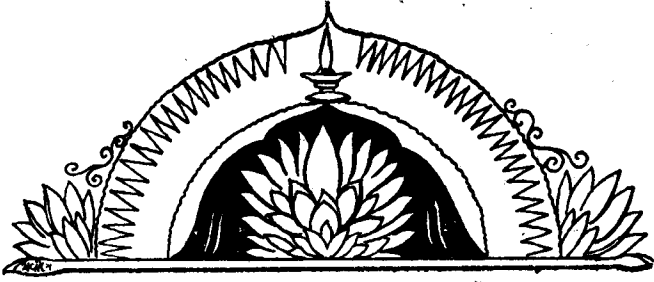
‘શુરૂદેવ ! અમે દ્રસ્ટીઓ તે વાત બરાબર જાણીએ છીએ. આપની અંતિમભાવના પૂરી કરવા અમે પ્રયત્નશીલ રહીશું. ફંડ તો છે અને મકાન માટે જગ્યા મેળવવાના પ્રયાસો પણ

ચાલે છે. સમયનો પરિપાક થશે એટલે લગ્ય મકાન તૈયાર થશે. આપ નિશ્ચિંત રહેશો.’ શ્રી કાન્તિલાલભાઈ ઇશ્વરલાલે આચાર્યશ્રીને નિશ્ચિંત કર્યા.

આચાર્યશ્રીએ પોતાનો આખરી સંદેશ પોતાના પ્રાણ પ્યારા શિષ્ય ગુલાબમુનિ મહારાજને, શ્રી મહાવીર દહેરાસર-જીના દસ્તીઓને તથા શ્રી મોહનલાલ જૈન સેન્ટ્રલ લાઇબ્રેરીના દસ્તીઓને સંભળાવ્યો. આચાર્યશ્રીની સૌમ્યતા, પરમશાંતિ, યોગદૃષ્ટિ, તપશ્ચર્યા, ત્યાગ, ઉદારતા જૈન સમાજના કલ્યાણ માટેની ધગશ, શાસનઉદ્યોત માટેની તમન્ના, તેમની વાણીમાં ધબકતાં હતાં. આચાર્યશ્રીની સુધાભરી વાણી અને નૂતન વિચારસરણીની બધા ભૂરિ ભૂરિ પ્રશંસા કરતા હતા.

ધન્ય ત્યાગ, ધન્ય તપશ્ચર્યા.

ધન્ય તપશ્ચર્યા

(૪૮)

‘સાહેબ ! આ થોડી દવા વાપરશે ?’ શુભાબમુનિએ પ્રાર્થના કરી.

‘શુભાબ ! હવે શરીર થાક્યું છે. દવા તો ઘણી કરી. તમે તો અહોરાત્ર ખડે પગે તૈયાર જ છો પણ હવે તો આ કાયાનો શો ભરોસો !’

‘ગુરૂદેવ ! એમ ન કહો. આપને આરામ થઈ જશે. થોડી થોડી દવા લ્યો, જે અનુકુળ પડે તે પેચ લ્યો. શરીરમાં થોડી થોડી શક્તિ રહેશે તો જરા શાતા રહેશે. શાંતિ રહેશે.’ શુભાબમુનિએ ગદગદભાવે વિનતિ કરી.

‘ગુરૂદેવ ! મથ્યેણુ વંદામિ ! શાતા છે સાહેબ !’ શ્રી હરિચંદ્રભાઈ તથા શ્રી હેમકુવરબહેન, શ્રી હરિભાઈના બા તથા બહેને વંદણા કરી

‘ધર્મલાભ !’

‘સાહેબ ! મારા પૂજ્ય બા, મારાં બહેન, હું અને તમારી શ્રાવિકા ચારેની ભાવના વરસીતપની થઈ છે. કૃપા કરી પરચ-બાણ આપો. અને મંગળ આશીર્વાદ આપો.’ શ્રી હરિચંદ-ભાઈએ વિનંતિ કરી.

‘હરિભાઈ ! ધન્ય ધન્ય ! તમારા બા તો મહાભાગ્યશાળી અને જબરાં છે. પગની તકલીફ હોવા છતાં પહેલાં વરસીતપ કર્યો હતો અને આ બીજો વરસીતપ કરવાની ભાવના થાય તે તો બહુજ ઉત્કૃષ્ટ. સમરથ બહેન પણ બાની સાથે તપશ્ચર્યા શરૂ કરે છે. તે ઘણું જ પ્રશંસનીય છે.’

‘સાહેબ ! આપતા મંગળ આશીર્વાદથી મહા પાવનકારી વરસીતપ થઈ જશે અને તેજ સાચું ભાતું છે ને !’ શ્રી હરિ-ભાઈના બાએ પોતાની ભાવના પ્રદર્શિત કરી.

‘ભાગ્યશાળી ! તમારા બા અને બહેન તો વરસીતપ પૂર્ણ કરશે. પણ તમે રહ્યા વ્યવસાયી. પેઢીના કામની વિશેષ જવાબદારી તમારા ઉપરજ છે. વળી કોઈ કોઈ વખત દિલ્હી સુધી પણ જવું પડે. વળી વરસીતપ તો મહાન તપ ગણાય. ૧૩-૧૩ મહીના સુધી ચાલે અને તેમાં જરમીની મોસમમાં તકલીફ રહેશે.’ આચાર્યશ્રીએ વ્યવહારૂ મુશ્કેલી દર્શાવી.

‘ગુરૂદેવ ! આપ તો જાણો છો. હું ૪ વાગે તો ઉઠી જાઉં છું. નોકરવાળી ગણીને સ્નાન કરી પૂજા કરવા જાઉં છું. દા. લગભગ તો ત્યાંજ થાય છે. હું લગભગ ૧ વાગે ઓફીસે આવું છું. પાંચ વાગ્યા પહેલાં નીકળી જાઉં છું. વળી વરસી-તપ જેવા પરમ પાવનકારી તપને માટે સમય મળીજ રહેશે.

આપના મંગળ આશીર્વાદથી તપશ્ચર્યા નિર્વિઘ્ને સંપૂર્ણ થશે. ' હરિચંદ્રભાઈએ તપશ્ચર્યા માટે આગ્રહ દર્શાવ્યો.

‘ પણ અમારાં શ્રાવિકાને તો મુશ્કેલી રહેશે. તેમને ગૃહ-કાર્યની જવાબદારી. બાળકોને શાળાએ મોકલવા. પૂજ્ય માતા પિતાની પણ સેવા કરવાની. અતિથિ અને રોહિજનોને પણ સંભાળવા અને વ્યવહારમાં ઉભા રહેવું. વળી તેમની તબીયત પણ ક્યાં સારી રહે છે ! ’ આચાર્યશ્રીએ શ્રી હેમકુંવર બહેનને માટે ચિંતા વ્યક્ત કરી.

‘ સાહેબ ! મારા પણ ભાવ છે. આવી સાથે તપશ્ચર્યા કરવાની અમોલી તક ક્યારે મળે. બાળકો તો મોટાં થયાં છે. ચિ. કૃષ્ણા અને ચિ. મધુબહેન પણ મને મદદ કરે છે. પૂજ્ય બા અને બાપાના તો આશીર્વાદ મળી ગયા છે. વળી પૂજ્ય બા તેમજ મારા બહાણાં નણુંદ, બધાને ભાવ હોવાથી મારા ભાવ પણ જાગ્યા અને મેં પણ નિર્ણય કર્યો. આપના આશીર્વાદથી વરસીતપ પૂર્ણ થઈ જશે. ’ હેમકુંવર બહેને પોતાની ભાવના વ્યક્ત કરી.

‘ જહાસુખમ ! તમારી ભાવનાઓ ઉચ્ચ છે. મારા મંગળ આશીર્વાદ છે. નિર્વિઘ્ને આ પાવનકારી પવિત્ર તપશ્ચર્યા પૂર્ણ કરો અને પુણ્યશાળી બનો.

‘ ધન્ય તમારી ભાવના ! ધન્ય તમારું બડભાગી કુટુંબ ! ’ આચાર્યશ્રીએ મંગળ આશીર્વાદ આપ્યા.

મૃત્યુ મરી ગયું રે લોલ

(૪૯)

ચૈત્ર મહિનો તો ખૂબ ભય ભર્યો ગયો. પણ દેશી ઔષધીથીજ જરા ઠીક રહ્યું પણ ભૂખ ચાલી ગઇ. પેય માટે પણ ઇચ્છા થતી ન હતી. પછી ઔષધ માટે પણ ઇચ્છા થતી નહિ. વૈશાખ મહિનો આવ્યો ને અશક્તિ વધી. પથારીમાંથી બેઠા થવામાં પણ તકલીફ થવા લાગી. અન્નનો તો ત્યાગજ કરી દીધો. ગુલાબમુનિની અનન્ય ભક્તિ અને સેવાથી જરા શાંતિ રહેતી પણ શક્તિ તો હતીજ નહિ. વૈશાખની ચૌદશ-અમાસ બહુ ભારે ગયાં. દીપક ક્યારે ખુઝાઇ જશે તેમ થતું હતું. માહુંંગા, મુલુંડ, થાણા, બોરીવલી બધેથી ભક્તજનો ગુરૂવરની સુખશાતા પૂછવા આવતા હતા. ગુરૂદેવ આંખોથી અમી ભરી દષ્ટિદ્વારા બધાને ધર્મલાભ આપતા હતા.

ગુરૂદેવની નિર્મળ, પ્રશાંત, પ્રભાભરી ક્રાંતિ અને તેજ-સ્વિતા વધતાં જતાં હતાં. જાપ તો ચાલુ જ હતો. અનન્ય ગુરૂભક્ત ગુલાબમુનિ તો ગુરૂદેવની આખરી ધડીઓ જોઈ જોઈને બે અશ્રુભિંદુઓને અટકાવી સેવામાં લીન થઈ જતા. જેઠ શુદ્ધ એકમ થઈ ને ચિંતા ઓછી થઈ. ભારે દિવસો તો ગયા. દર્દ પણ ઓછું થઈ ગયું. જરા ઉકાળો પણ વાપર્યો.

બીજના દિવસે વળી તબીયત બગડી. ડોક્ટર પુનમચંદભાઈ ઢોડી આવ્યા. શ્રી મહાવીરસ્વામીના ઢેરાસરના ટ્રસ્ટીઓ આવી પહોંચ્યા. માટુંગાથી શ્રી હરિચંદભાઈ તથા શેઠ રવજીભાઈ પણ આવ્યા. બપોરના જરા નિદ્રા આવી ગઈ અને શાંતિ જણાઈ. બીજની રાત્રિ ભારે વસમી હતી. અરિહંત-અરિહંતના જાપ ચાલુ હતા. ઐ શાંતિ ઐ શાંતિના મંત્રોચ્ચારો. ધીમા ધીમા ચાલતા હતા. દીપક ધૂંઝાવાની ધડીઓ આવી લાગી હતી પણ સવાર થયું અને થોડી શાતા લાગી, પણ તે ક્ષણિક હતી.

ત્રીજનો આખો દિવસ અશાંત રહી. ભક્તજનો સેવા માટે તૈયાર હતા. પણ તબીયત બગડતી ચાલી. ગુલાબમુનિ મહારાજે ધીરજપૂર્વક પ્રહતશાંતિ, બીજા સ્તોત્રો તથા હસ આરાધના અને પદ્માવતી વગેરે સંભળાવ્યા, તે શાંતિપૂર્વક સાંભળ્યા. આચાર્યશ્રી મનમાં જાપ જપતા હતા. છ વાગે વધારો લાગ્યો. તે જ સમયે ચાર આહારના પચ્ચજખાણ કરાવ્યા. બરાબર છ ને ચાલીશ મીનીટે હંસલો ઉડી ગયો.

બાલપ્રહ્લાચારી, દીર્ઘંતપસ્વી, ચારિત્ર રત્ન, પૂણ્ડરાશિ, મહાપ્રતાપી, વચનસિદ્ધ આચાર્ય શ્રી જીનઋદ્ધિસૂરિ અનન્ય

ગુરુભક્ત શાંતમૂર્તિ ગુલાબમુનિ, મુનિશ્રી રતનાકરમુનિ, શ્રદ્ધાનિષ્ઠ શ્રાવક સમુદાય અને જૈન સમાજના હબરોને અશ્રુ સારતાં છોડી સ્વર્ગે સીધાંબ્યા.

સુખંઠ અને પરામાં વીજળીવેગે સ્વર્ગવાસના સમાચાર પહોંચી ગયા. શ્રી હરિચંદ્રભાઈને તો ટેલીફોન સાંભળી આઘાત લાગ્યો. હબરો સ્ત્રી-પુરૂષો ગુરૂદેવના દર્શનાર્થે ઉમટી આવ્યા. શ્રી મહાવીરસ્વામીના હહેરાસરજીનો ઉપાશ્રય માનવ મેદનીથી ઉભરાઈ રહ્યો. રાત્રિના અગ્યાર વાગ્યા સુધી સ્ત્રી-પુરૂષોનો ધસારો ચાલુ રહ્યો.

પ્રાતઃકાળથી થાણા, મુલુંડ, માટુંગા, ઘાટકોપર, ચેમ્બુર, ભાવખાલા, અંધેરી, શાંતાકુળ, બોરીવલી, મરીનલાઇન, કૌટ બધેથી હબરો સ્ત્રી-પુરૂષો દર્શનાર્થે ઉમટી આવ્યા.

સાડાદશ વાગે પૂજ્યપાદ આચાર્ય પ્રવરના દેહને જરીયાત પાલખીમાં પાલનપુર નિવાસી શેઠ હીરાચંદ રાયચંદ ભણુશાળીએ રૂ. ૪૫૦ ની બોલીથી પધરાવ્યા. હબરોની માનવ મેદનીવાળી ભવ્ય રમશાન યાત્રા નીકળી. ગુરૂદેવના દર્શનાર્થે બબરો અને અટારીઓ તથા અગાસીઓમાં સ્ત્રી-પુરૂષોની ભીડ જામી હતી. બહેર રસ્તાઓ ઉપર થઇને પાલખી વાલકેશ્વર ખાણ ગંગા પર લાવવામાં આવી. સુખડનો મોટો ઢગ થઈ ગયો. ચંદનની ચિતા ઉપર ગુરૂવર્યનો દેહ મૂકવામાં આવ્યો. અનન્ય ગુરુભક્ત શ્રી હરિચંદ્રભાઈ માણેકચંદે રૂ. ૬૫૦)ની બોલીથી ગુરૂદેવના દેહને અગ્નિસંસ્કાર કર્યો. બધાની આંખો અશ્રુબિંદુઓથી છલકાઈ ગઈ.

હા ! હા ! પુણ્યરાશિ ગુરૂદેવ સ્વર્ગે સીધાવી ગયા. એ પ્રશાંત મુખાકૃતિ, યોગમૂર્તિ, દીર્ઘંતપસ્વી, પુણ્યપ્રતાપી હવે ક્યાં જોવા મળશે ! હા દેવ ! તારે પણ એ યોગમૂર્તિની જરૂર પડી છે શું ! ધન્ય જીવન ! ધન્ય ત્યાગ ! જોવા ઉદ્ગારો વાતાવરણમાં પ્રસરી રહ્યા. આચાર્યશ્રીના જયનાદોથી આકાશ ગુંજી ઊઠ્યું. હજારો ભાઈ-બહેનો અને વિદ્યાર્થીઓએ ગુરૂ-દેવને અંજલિ આપી.

શ્રી મહાવીરસ્વામીના હહેરાસરના ઉપાશ્રયે આચાર્યશ્રીના અનન્ય ગુરૂભક્ત શાંતમૂર્તિ મુનિશ્રી શુભાભમુનિએ શાંતિ સંભાળાવી. ઉદાસ હૃદયે બધા વિખરાયા.

ગુરૂદેવના સ્વર્ગવાસના સમાચાર દેશોદેશ પહોંચી ગયા. જૈન શાસનનો તેજસ્વી દીપક ખૂંઝાઈ ગયો. જૈન સમાજના જ્યોતિર્ધરોમાંથી એક જ્યોતિર્ધરની ન પૂરાય તેવી ખોટ પડી.

ત્રણેકમાસ બિમારી રહી પણ કોઈ દિવસ મોઢામાંથી ઉંઠકાર કયો નથી. સહનશીલતાની મૂર્તિ સમા અરિહંત અરિહંતનો જાપ જપતા જપતા દેહના કષ્ટ દેહે સહવાના છે તેમ માનીને શાંતિપૂર્વક મૃત્યુની રાહ જોઈને તૈયાર જ હતા. અને આવા બાળબ્રહ્મચારી, દીર્ઘંતપસ્વી યોગીને મૃત્યુ શું કરી શકે. આવાં સિદ્ધ પુરૂષને માટે તો મૃત્યુ મરી મરું રે લોલ થઈ પડ્યું.

ગુરૂદેવની સેવાસુશ્રુષા અનન્ય ગુરૂભક્ત શાંતમૂર્તિ શુભાભમુનિએ તો અહોરાત કરી પણ શ્રી મુંબઈના મહાવીરસ્વામીના હહેરાસરના દ્રસ્ટીઓ, શ્રી ગોડીજીનો શ્રી સંઘ, શ્રી હરિચંદ્રભાઈ

માણેકચંદ, શ્રી કેશવલાલ દલપતભાઈ ઝવેરી, પાલણપુર નીવાસી શ્રી ચીમનલાલ પારેખ, બાણુ રતનલાલજી તથા શેઠ રવીલાલભાઈ શાન્તીલાલ, શ્રી આશકરણભાઈ, શ્રી નાગરદાસ-ભાઈ તથા શ્રી ભગવાનદાસભાઈ, શેઠ હીરાચંદ ભણુશાળી તથા શ્રી તેજરાજજી તથા શ્રી માણેકચંદભાઈ થાવર તથા ચંડુલાલ પટવા તથા શ્રી રાયચંદભાઈ ડુંગરસી તથા શ્રી તલકચંદભાઈ ઘોઘાવળા, ખંભાતનીવાસી શ્રી ચીમનલાલ ડી. શાહ, પાટણ-નીવાસી શ્રી ડાહ્યાભાઈ છગનલાલ, શ્રી ચુનીલાલભાઈ ખાંડવાળા, શ્રી ડુંગરશીભાઈ કચ્છી, શ્રી ઘાટકોપરવાળા મોહનભાઈ, શ્રી પુનમચંદભાઈ ડોકટર, શ્રી લલ્લુભાઈ છગનલાલ વીગેરે ઘણા ઘણા ભાઈઓ તેમ જ અન્ય બહેનોએ વ્યાપાર અને ગૃહસ્થીના કામ તેમ જ લક્ષ્મીનો મોહ છોડી ગુરૂદેવની સેવામાં જે સહ-કાર ગુરૂભક્તિ ભાવે આપ્યો છે તે અત્યંત પ્રશંસનીય હતો. ઉપરાંત સુરતનીવાસી શ્રી ઝવેરચંદભાઈ કેશરીચંદ ઝવેરી તથા શ્રી ઝવેરચંદભાઈ ભવાનજી કચ્છીનો ફાળો પણ સુંદર હતો.

શ્રદ્ધાંજલિ

(૫૦)

જૈનસમાજના મહાન તપસ્વી, પ્રભાવિક, યોગદીપક, સિદ્ધ-વચની, શાન્તભૂતિ આચાર્ય શ્રી જીનકદ્ધિસૂરીશ્વરના સ્વર્ગ-વાસના દેશ દેશાંતરમાં સમાચાર પહોંચી ગયા અને શ્રદ્ધાંજલિના સમાચાર તારે અને પત્રોદ્ધારા આવવા લાગ્યા. જગ્યાએ જગ્યાએ શોક સભાઓ ભરવામાં આવી. આચાર્યશ્રીજીની જીવન-પ્રભા અને જીવનકાર્યને અંજલિ અપાઈ. મુંબઈમાં શ્રી મહાવીર-સ્વામીના જૈન ઉપાશ્રયમાં અનન્ય ગુરુભક્ત, શાંતમુર્તિ મુનિરાજ શ્રી ગુલાબમુનિજીના અધ્યક્ષસ્થાને સભા ભરવામાં આવી કવિ લોગીલાલ રતનચંદે ગુરુદેવની વિરહ-વેદના સંભળાવી. સેવક પશુ તે સમયે મુંબઈમાં હતા (કુલચંદભાઈ ઢોશી). સેવકે ગુરુદેવના મુંબઈથી સુરત સુધીના અનેક ધર્મકલ્યાણના કાર્યો

તેમજ પૂજ્ય શ્રી મોહનલાલજી જૈન સેન્ટ્રલ લાઇબ્રેરીને સમૃદ્ધ બનાવવાની ગુરૂદેવની અંતિમ ઇચ્છાને મૂર્તસ્વરૂપ આપવા અનુ-રોધ કર્યો હતો તેમજ સંગઠનદ્વારા જૈનસમાજનો સર્વાંગી ઉત્કર્ષ સાધવા દર્દીભરી અપીલ કરી હતી. શ્રી ભાઇચંદ્રભાઈ નગીનદાસ ઝવેરીએ ગુરૂવર્યના પોતાની દસ વર્ષની ઉંમર હતી ત્યારથી આજસુધીના જીવનપ્રસંગો રજુ કર્યા હતા. શ્રી લલ્લુભાઈ કરમચંદ દલાલે ગુરૂવર્યની ઉદારતા, સહિષ્ણુતા અને દીર્ઘતપશ્વર્યોને અંજલિ આપી હતી. શ્રી મોહનલાલ દીપચંદ ચોકસીએ આચાર્યશ્રીના અનેક ધર્મકાર્યો અને જૈનસમાજમાં તેમના જેવા સમભાવી આત્માઓની પડતી જતી ખોટ માટે ઉલ્લેખ કરી જૈન-શાસનના ઉદ્યોત માટે રચનાત્મક કાર્ય કરવા કટિબદ્ધ થવા હાકલ કરી હતી. શ્રી રતિલાલ વેલજી શેઠે ગુરૂદેવના પ્રેમ ભર્યા ઉદાર હૃદયની અને શ્રીમંત-ગરીબ-બાળક-કે યુવાન દરેક પ્રત્યે સમાનભાવ તેમજ દીર્ઘતપશ્વર્યા અને શાસનના કલ્યાણ માટેની ધગશ વગેરે દર્શાવી તેમના જેવા મહર્ષિની ખોટ ક્યારે પૂરાશે ! તેમ જણાવ્યું હતું.

સેવાભાવી મુનિશ્રી શુભવિજયજીએ તેમના પોતાના બે પ્રસંગો દર્શાવી ગુરૂદેવના ઉદાર હૃદયની ઝાંખી કરાવી હતી. મુનિરાજશ્રી જીનભદ્રવિજયજીએ ગુરૂમહારાજની જ્ઞાનપ્રચારની ઝંખના તેમજ પોતાના ગુરૂદેવ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના સંદેશને ગામેગામ પહોંચાડવાની તેઓશ્રીની તમન્ના જણાવી અંજલિ આપી હતી. છેવટે ગુરૂદેવના અનન્ય ગુરૂભક્ત શાંત-મૂર્તિ શ્રી શુભાખમુનિજી મહારાજે ગુરૂદેવની પુસ્તકાલયને સમૃદ્ધ બનાવવાની અંતિમ ભાવના, ગુરૂવર્યની ઉદારતા, દીર્ઘતપશ્વર્યા,

ભક્તજનોને પડેલી મહાન ખોટ અને તેઓશ્રીની જીવન પ્રભાના અનેક ચમત્કારો દર્શાવી ગુરૂદેવના અધૂરાં કાર્યોને સંભાળવા અને તેઓશ્રીનું સ્મારક કરવા પ્રેરણા કરી હતી. છેવટે જૈનશાસનના કલ્યાણ માટે પ્રાર્થના કરી ગુરૂદેવને શ્રદ્ધાંજલિ આપવામાં આવી હતી.

જગ્યાએ જગ્યાએ સભાઓ થઈ હતી. શ્રદ્ધાંજલિઓ અપાઈ હતી. અઠ્ઠાઈમહોત્સવો કરવામાં આવ્યા હતા. શોકપ્રદર્શક ઠરાવો થયા હતા અને મુનિમહારાજ શ્રી ગુલાબમુનિજીને મોકલવામાં આવ્યા હતા.

સુપ્રસિદ્ધ ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડિયાના હિન્દી પત્ર ‘ધર્મયુગ,’ મુંબઈસમાચાર, જૈન ચેતાંબર, જૈન હિન્દી, જૈન જ્યોતિ મરાઠી, જન્મભૂમિ, વંદેમાતરમ્ આદિ અનેક પત્રોમાં આચાર્યશ્રીના સ્વર્ગવાસના સમાચારો ઉપરાંત આચાર્યશ્રીની જીવનપ્રભાના તેજકિરણો આવ્યા હતા.

જુદા જુદા શહેરો તથા સંઘો તરફથી આવેલ તારો અને પત્રોની યાદી

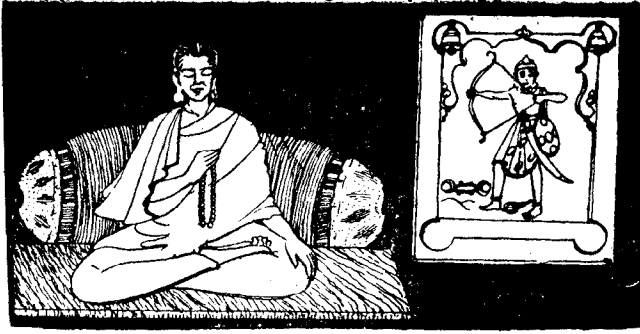
નગરશેઠ સંઘપતિ સૂરત, શ્રી વીસાઓસવાળ સંઘ ખંભાત, શ્રી ઉત્તમચંદ ભગત સૂરત, શ્રી ચંદનમલ્લ નાગોરી છોટી સાદરી, શ્રી કેશરીચંદ ભાણુભાઈ બિલીમોરા, ઘોલવડ જૈનસંઘ-ઘોલવડ, શ્રી હેમેન્દ્રસાગર તથા શ્રી કાન્તિસાગર પાલીતાણા, શ્રી ચીમનલાલ ઝવેરભાઈ ભાવનગર, શ્રી લૂણકરણજી આગ્રા, જીનદત્તસૂરિ બ્રહ્મચર્યાશ્રમ-પાલીતાણા, નગરશેઠ બાળુભાઈ ગુલાબભાઈ સૂરત, શ્રી દામજી જેઠાભાઈ કચ્છ, ઉપાધ્યાય

શ્રી સુખસાગરજી મહારાજ નાંદગાંવ (સી. પી.) ચીમનલાલ
એન શાહ મુરલી બજાર, શ્રી નેમીદાસ અભયચંદ લુણાવાડા,
શ્રી મણીલાલભાઈ અમદાવાદ, શ્રી રાયચંદ ગુલાબચંદ અચ્છારી,
શ્રી મહાવીર જૈનવિદ્યાલય-મુંબઈ, આચાર્યશ્રી જીનરત્નસૂરીજી
મહારાજ મોકળસર, શા બાબુભાઈ પ્રાગજી કુા નંદરબાર,
શ્રી રતનચંદ બાગરેચા ખંભાત, શ્રી શ્વેતાંબર જૈન આગ્રા,
સાધ્વીશ્રી રત્નશ્રીજી તથા રામશ્રીજી પાલીતાણા, સાધ્વીશ્રી
લખ્મિશ્રીજી તથા લક્ષ્મીશ્રીજી પાલીતાણા, શ્રી લૈરોંદાન શુભ-
ચરાજ બીકાનેર, શ્રી અગરચંદ ભવરલાલ બીકાનેર, શ્રી જવા-
હરલાલ લોઠા આગ્રા, શ્રી ભાઈચંદ નેમચંદ સુરત, શ્રી નેમચંદ
તલકચંદ સુરત, શ્રી મોહનલાલજી જૈન જ્ઞાન ભંડાર સુરત,
શ્રી જૈન વિદ્યાર્થી જીવન-ખોરડી, શ્રી જૈન સંઘ ચૂર,

શ્રદ્ધાંજલિઓ અને પત્રોમાં એક જ સૂર હતો કે જૈન-
સમાજમાં દીર્ઘતપસ્વી, પ્રભાવશાળી, યોગદીપક, સમભાવી,
શાંતિમૂર્તિ સંતની ન પૂરી શકાય તેવી મહાન ખોટ પડી છે.

જન્મ લે સંસારમેં વહ કૌન જો મરતા નહીં,
મૃત્યુ જીવનકા નિરંતર ચક્ર ચલતા સખ કહીં.
જન્મ પાના બસ ઉસીકા હૈ સકૂળ સંસારમેં,
જો ખપા દેતા સ્વયંકો ધર્મ ઔર ઉપકારમેં.

પુણ્યોજ્જ્વળ તપસ્વી

(૫૧)

ગ્રાહ્યણકુળમાં જન્મ પામનાર બાળ રામકુમારનું ગોડું મનોહર મુખ કમળ જોઈને માતા પિતા મહાન સમર્થ કર્મ-કાંડીના સ્વપ્ન સેવતા હતા. એ લોળા ભલા માતા પિતાને સ્વપ્નમાં પણ કલ્પના કર્યાંથી હોય કે અમારો એ લાલ-રામ કુમાર જૈન જગતમાં મહાન પ્રભાવિક, દીર્ઘતપસ્વી, યોગ-સિદ્ધિ સાધક, ભટ્ટારક જૈનાચાર્ય થશે અને જૈનશાસનનો જયજયકાર કરશે.

ગ્રાહ્યણ રામકુમાર માતા પિતાને છોડી અભ્યાસ માટે ચૂર આવે છે અને ચૂરના યતિવર્યાના સંપર્કમાં તેમના શિષ્ય થવા આકર્ષાય છે. યતિશુરના બે શિષ્યો ઋદ્ધિકરણ અને રામ-કુમાર જન્મભૂમિ ચૂર-મારવાડમાં આનંદ કરે છે પણ શુરની સમૃદ્ધિની વ્યવસ્થામાં આપણા ચરિત્રનાયક મુંઝઈ ભય છે.

ત્રણ ત્રણ વખત ગુરુભાઈ, 'યતિવયં' તથા સમૃદ્ધિ છોડી ચાલ્યા બાંધ છે અને ગુરુ શોધી લાવે છે.

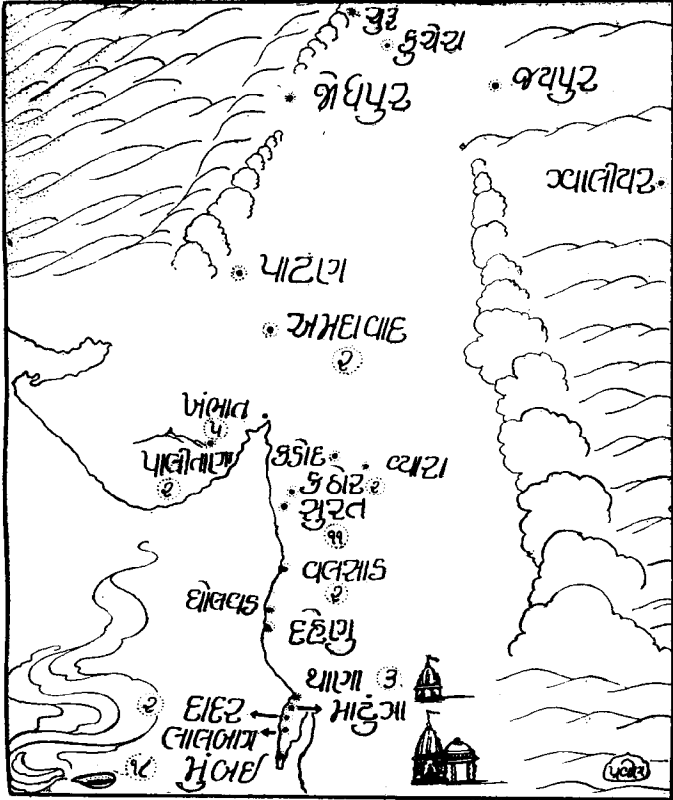
છેવટે તીર્થયાત્રામાં શાંતિ અને પ્રેરણા મળે છે. ગિરનારના ચોગીના આશીર્વાદ મળે છે અને સુપ્રસિદ્ધ ગુરુદેવ શ્રી મોહન-લાલજી મહારાજના ચરણમાં જીવન સમર્પણ કરી સંવેગી દીક્ષા ગ્રહણ કરે છે. તીર્થધિરાજ શત્રુજયમાં બીજેજ દિવસે ચંદન તલાવડીની શિલા ઉપર અકૃમ તપ કરી ભવિષ્યના તપસ્વી જીવનની ઝાંખી કરાવે છે.

ગુરુદેવની સેવા અને ગુરુદેવના યોગ્ય વચનો જીવનમાં ઉતારતાં ગુરુદેવની સાથે રહી અભ્યાસ વધારી વિદ્વાન બને છે. સં. ૧૯૭૬ માં ગ્વાલીયરમાં પન્યાસ પદવી મળે છે. સંવત ૧૯૮૫ માં થાણામાં આચાર્યપદવી મળે છે.

સાધુ જીવનમાં તપશ્ચર્યા એ આત્મ સાક્ષાત્કાર માટે અમોઘ ઉપાય ગણાય છે. આચાર્ય શ્રી જીવનભર તપસ્વી રહ્યા. ૮૧-૮૧ આયંબિલ. ચાર ચાર માસ, ત્રણ ત્રણ માસ એકાંતરે ઉપવાસ તપ અને આયંબિલ અને વૃદ્ધાવસ્થા હોવા છતાં ઉગ્ર તપશ્ચર્યા રૂપ અકૃમે અકૃમે પારણું ચાર ચાર માસ સુધી અકૃમની પરં-પરા ચાલુ રાખી ભક્તો અને શિષ્યોને પણ ચકિત કરી મૂકેલા.

વર્ષોથી મહાયોગીની જેમ રાત્રિના બળે વાગે ઉઠીને ધ્યાનમાં બેસી જતા અને સવારના માંગલિક સ્તોત્રોને પાઠ કરતા. તેઓ યોગનિષ્ઠ, વચનસિદ્ધ અને પ્રભાવિક હતા.

વલસાડથી મુંબઈ સુધીના નાના મોટા શહેરો અને ગામોમાં જીનમદિરો અને ઉપાશ્રયો કરાવવામાં તેમનોજ ઉપદેશ હતો.

આચાર્યશ્રીના ચાતુર્માસ સ્થાનો

લેસ્તાન, વાપી, હવીયેર, બોરડી, હહેલુ સ્ટેશન, બોરીવલી, શાન્તાકુઝ, હાદર, માટુંગા, થાણા, ચેરબુર, ખંભાત, ઝીંજીવાડા ઇસરવાડા, સમની, વલસાડ, રોહિડા, બુહારી, કઠોર, નંદરબાર, વ્યારા, ટાંકેલ, સામટા, ફણસા, ઘોલવડ, કડોદ, મરોલી, સરભોણ વગેરે જગ્યાએ તેઓશ્રીએ મંદિરો અને ઉપાશ્રયો માટે પ્રેરણા આપી હતી.

બોરડીમાં જૈન વિદ્યાર્થી ભવન કરાવવામાં આચાર્યશ્રીએ મોટો ફાળો આપ્યો હતો. જગ્યાએ જગ્યાએ સંઘોમાં નાના મોટા મતભેદો અને કુસંપો મીટાવી શાંતિ સ્થાપી શાસન ઉદ્યોતના કાર્યો કરાવ્યાં છે.

ખંભાતમાં હાદાશ્રી જીનકુશળસૂરીજી તથા શ્રી જીનચંદ્ર-સૂરીજીની મૂર્તિઓની પ્રતિષ્ઠા કરાવી મનોહર હાદાવાડી બનાવરાવી છે.

ખંભાતમાં ચમત્કારિક શ્રી માણીભદ્રની ફેરીને જીર્ણોદ્ધાર પણ કરાવ્યો હતો.

સુરતમાં શ્રી શામળા પાર્શ્વનાથની પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી. કુચેરામાં લગ્ન પ્રસંગે થતા રાત્રિ જમણો ખંધ કરાવવામાં, સ્ત્રીઓ સ્વામીવાત્સલ્યમાં જઈ શકતી નહોતી, તેમજ સ્ત્રીઓ માસિક ધર્મ નહોતી પાળતી તે પાળવા વગેરે સુધારા કરાવવામાં આચાર્ય શ્રી યશભાગી નીવડ્યા હતા.

સુરતમાં શ્રી મોહનલાલજી જૈન જ્ઞાનમંડારને સર્વોચ્ચ સુંદર બનાવવામાં શેઠ નગીનદાસ કપુરચંદ તથા શેઠ કૃષ્ણચંદભાઈ તથા મેતાજી કપુરચંદભાઈ ઝવેરીને પ્રેરણા આપનાર તેઓજ હતા.

તપસ્વી આચાર્યશ્રીએ ઘણી ઘણી જગ્યાએ ઉપધાન તપનું ઉધાપન કરાવી, સેંકડો બહેન ભાઈઓને તપશ્રીયાનું રહસ્ય સમજાવી ધર્મઉદ્યોત કરાવ્યો હતો.

સ્થલી પ્રદેશમાં હજારો માઈલોનો વિકટ વિહાર કરી ધર્મથી વિમુખ થતા જતા હજારો ગ્રામવાસીઓને ધર્મનો સચોટ ઉપદેશ આપી ધર્મમાર્ગમાં વાળવાનું ભગીરથ કાર્ય પણ આચાર્યશ્રીએ કર્યું હતું.

મુંબઈમાં શ્રી મોહનલાલજી જૈન સેન્ટ્રલ લાઈબ્રેરીને સમૃદ્ધ બનાવવા જૈન સમાજના આગેવાનોને પ્રેરણા આપી મોટું ફંડ કરાવ્યું હતું અને આચાર્યશ્રીની અંતિમભાવના ગુરૂદેવની એ ઉપયોગી સેન્ટ્રલ લાઈબ્રેરીને સમૃદ્ધ બનાવવા આચાર્યશ્રીના ભક્તો અને સેન્ટ્રલ લાઈબ્રેરીના ટ્રસ્ટીઓ ક્યારે પૂર્ણ કરશે ! આચાર્યશ્રી ખરતર ગરબના આચાર્ય હોવા છતાં એવાતો ઉદાર દિલના અને સમાજ કલ્યાણ સાધક હતા કે તપગરબના કે અંચળગરબના બહેન ભાઈઓને તે પૂજ્ય હતા અને તેઓના પર્યુષણમાં વ્યાખ્યાનો સંભળાવવા પોતે જતા અને શિષ્યો દ્વારા પ્રબંધ કરી આપતા.

થાણામાં બાર બાર વર્ષનો કુસંપ મીટાવી ઐક્યતા કરવા આચાર્યશ્રીએ સુધાભર્યા પ્રવચનોથી ચમત્કાર સર્જાવ્યો હતો. થાણાના કળામય બેનમૂન જીનાલય માટે આચાર્યશ્રીએ ભારે જહેમત ઉઠાવી હતી. થાણાની પ્રતિષ્ઠાનો ભવ્ય મહોત્સવ આજે પણ હજારો ભાવિકો યાદ કરે છે. આજે થાણા તીર્થવામ બની ગયું છે.

આત્માચંદ્રીની જીવનની પ્રભા, તપશ્ચર્યાનું તેજ, યોગદૃષ્ટિની નિર્મળતા, જ્ઞાનની અંગા, હૃદયની ઉદારતા, વચનની સિદ્ધિ, પ્રેમની સ્થિતિ, સેવાની સૌરભ પરમ પાવનકારી અને પુણ્યોત્સવ હતાં.

ધન્ય અરતરગચ્છ

ધન્ય ગુરુદેવ

ધન્ય તપશ્ચર્યા

ધન્ય ત્યાગ

ધન્ય જીવન

ધન્ય જ્ઞાનપ્રભા

ધન્ય યોગસિદ્ધિ

ગુરૂભૂતિની પ્રતિષ્ઠા

(૫૨)

‘ સાહેબ ! ગુરૂદેવ તો સ્વર્ગે સીધાવ્યા. તેમના વચનામૃતો, તેમની શાંત-સૌમ્ય-પ્રભાભરી ભૂતિ-આકૃતિ, તેઓશ્રીની કલ્યાણભાવના, ભૂદ્યાં ભૂલાતાં નથી. મને તો કોઈ કોઈવાર ગુરૂદેવ સ્વપ્નમાં દર્શન આપે છે. મારી ભાવના છે કે ગુરૂદેવની ભૂતિની પ્રતિષ્ઠા આપણા શ્રી મહાવીરસ્વામીના દહેરાસરજીમાં કરવામાં આવે તો ગુરૂદેવનું સ્મરણ હંમેશાં રહ્યા કરે. ’ શ્રી હરિયંદલાઈએ ગુરૂદેવના અતેવાસી અનન્ય ગુરૂભક્ત શ્રી ગુલાબ મુનિજી મહારાજને વિનંતિ કરી.

‘ ભાગ્યશાળી ! ગુરૂદેવ તો તપોનિધિ હતા. તમે તો ગુરૂદેવના પ્રાણુખ્યારા ભક્ત છો. તમને ગુરૂદેવ દર્શન આપેજ ને. તમારી ભાવના ઉત્તમ છે. આપણે શ્રી મહાવીરસ્વામીના ટૂંટી-ઓને વાત કરીએ. તેઓની ભાવના પણ છે. ઘણા ભક્તો પણ તે માટે ઝંખે છે. ’ શ્રી ગુલાબમુનિએ સંમતિ આપી.

ગુરૂદેવના સ્વર્ગવાસ પછી ગુરૂદેવના પરમ ભક્ત શ્રી હરિ-ચંદલાઈની ભાવના ગુરૂમૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા માટે થઈ. તેમણે ગુરૂદેવના અંતેવાસી અનન્ય ગુરૂભક્ત શ્રી ગુલાબમુનિજીને વાત કરી. શ્રી મહાવીરસ્વામીના હહેરાસરજીના ટ્રસ્ટી ભાઈઓની ભાવના પણ હતી. ગુરૂમૂર્તિની પ્રતિષ્ઠાનો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. ગુરૂદેવનો સુંદર આકૃતિનો ફોટો જયપુર મોકલવામાં આવ્યો. જયપુરમાં સુંદર મનોહર આકર્ષક ગુરૂદેવની મૂર્તિ તૈયાર થઈને મુંબઈ આવી ગઈ. ગુરૂમૂર્તિના દર્શન કરી સૌ હર્ષિત થયા.

સં. ૨૦૦૮ ના મહા વદ ૬ ગુરૂવારે મુંબઈ પાયધુની શ્રી મહાવીરસ્વામીના જૈન હહેરાસરમાં પૂજ્યપાદ્ પુણ્યપ્રભાવક શ્રી મોહનલાલજી મહારાજના પ્રશિષ્ય હીર્ષતપસ્વી, કેકળુ થાણા જૈન તીર્થોદ્ધારક, જૈનાચાર્યશ્રી જીનઋદ્ધિસૂરિશ્વરજી મહારાજશ્રીની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા નીચેના એક ગોખમાં શ્રી હરિચંદલાઈ માણેકચંદ તરફથી કરવામાં આવી. એ પ્રસંગ ઉપરાંત શ્રી ઘંટાકરણવીરની ચોથી સાલગીરી ઉજવવામાં આવી હતી. આ ખંને પ્રસંગોએ શ્રી મહાવીરસ્વામી જૈન હહેરાસરમાં નવ દિવસનો ઉત્સવ આનંદ-ઉલ્લાસપૂર્વક યોજવામાં આવ્યો હતો. મહોત્સવની ક્રિયાઓ સુરતનીવાસી સુપ્રસિદ્ધ ક્રિયાકારક શેઠ બાલુભાઈ ઉત્તમચંદે કરાવી હતી.

શ્રી ઘંટાકરણવીરનું પૂજન તથા હવન ક્રિયા ચતિશ્રી શાંતિ-વિજયજી મહારાજે ઉત્તમ વિધાનથી કરાવી હતી. મહા શુદ્ધિ ૧૪ ને દિવસે કુંભસ્થાપન થયું. મહા વદી ૫ ના આચાર્યશ્રીની મૂર્તિનો અભિષેક અને મહા વદી ૬ ના ગુરૂદેવની મૂર્તિની

પ્રતિષ્ઠા ધામધૂમપૂર્વક કરવામાં આવી હતી. ગુરૂદેવના જયવોષથી મંદિર ગુંથ રહ્યું હતું. હજારો ભક્તોમાં આનંદની લહરીઓ લહેરાણી. ગુરૂદેવની તેજોમય મૂર્તિએ હજારો હૃદયોને ઉલ્લસિત કરી દીધા હતા.

જલયાત્રાના વરઘોડામાં તેમજ અષ્ટોત્તરીસ્નાત્રમાં આચાર્ય શ્રી વિજય પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજ પોતાના શીષ્ય સમુદાય સાથે પધાર્યા હતા. આચાર્ય શ્રી અમૃતસૂરીશ્વરજીના શિષ્ય પં. શ્રી ધુરંધરવિજયજી, તપસ્વી શ્રી ધર્મસાગરજી મહારાજ તથા આચાર્ય શ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજીના પ્રશિષ્ય ઉપાધ્યાય શ્રી સમુદ્રવિજયજી તથા શ્રી ભક્તિમુનીજી, શ્રી નીપુણમુનીજી તથા શ્રી શુભવિજયજી તથા શ્રી દેવેન્દ્રમુનીજી આદિ મુની-રાજોએ હાજરી આપી હતી. મહાવીરસ્વામી હહેરાસરજીના ઉપાશ્રયમાં બિરાજમાન સદ્ગત આચાર્ય શ્રી જીનઋદ્ધિસૂરિના પટ્ટધર, અતેવાસી, અનન્ય ગુરૂભક્ત મુનિ શ્રી ગુલાબમુનિજીએ ગુરૂદેવની મૂર્તિની વાસકેપાદિની ક્રિયા પરમોદ્દાસાપૂર્વક કરી હતી. પૂજ્ય મુનિશ્રીના શિષ્ય રતનાકર મુનિ તથા વયોવૃદ્ધ શાંતમૂર્તિ શ્રી જીનભદ્રવિજયજી મહારાજે બધી ક્રિયાઓમાં ભાગ લીધો હતો.

ગુરૂ નયન રસ જ્યોત

પ્રથમ સંવત્સર.

(રાગ-ભીમપલાસી એક જવાલા જલે તુજ નેનનમેં)

રસ જ્યોત જ્વલત શુરુનયને, રસ જ્યોત શ્રી રિદ્ધિસૂરીજી નમું,
મહા મોહમયી ભારીવલીમાં, ગુરૂદેવશ્રી રિદ્ધિસૂરીજી નમું.
શ્રી મોહનલાલજી સિદ્ધ મહા, આવી રામકુમાર ચરણ નમતા,
જેને પગલે સાધુતા ને ધર્મ હતા. ગુરૂદેવ, શ્રીં

ગુરૂ મોહનલાલજી તુજ થયા, જિનરિદ્ધિમુનિજી નામ ધર્યાં.

એના પરિમલ દિવ્ય ગુલાબ સમા. ગુરૂદેવં
સુનિ રતન સમા એ સિદ્ધ થયા, પારસથી પારસ એ પ્રકટયા,

તપ ત્યાગ તિતિક્ષા અજબ હતા. ગુરૂદેવં
જેણે જ્ઞાન-ક્રિયામૃત પાન કર્યાં, ઉદ્ધાર સુતિથિં અનેક કર્યાં.

પરિશીલન ગ્રંથો અનેક કર્યાં. ગુરૂદેવં
સદ્ધર્મના ધ્વજ ફરકાવી ગયા, ખરતરગચ્છ ડંકો બળવી ગયા,

વીરધંટાકરણ બળવી ગયા. ગુરૂદેવં
પ્રભુવીરના ધર્મની દહેરે ધ્વજ, જેને વચણે શિર અનેક નમ્યાં,

તુષ્ટિ પુષ્ટિ મુંબાપુરી શ્રી સંઘમાં. ગુરૂદેવં
ઉપકારક તારક લાખોતણા, સંસ્થાઓ અનેકના સ્થાપક હા,

થાણા જિનમંદિરના સૃષ્ટા. ગુરૂદેવં
એ હબરને સાતના જેઠ અહા, શુકલા તૃતિયાએ પરવરિયા.

ગુરૂ અમર ધામ સિધાવી ગયા. ગુરૂદેવં
આજે પ્રથમ જ્યોતિ ઉત્સવ હા, ગુરૂ રોમે રોમે ઉભરાઈ રહ્યા,

ચરણે અર્પણ મણિમાળ અહા. ગુરૂદેવં

—પાદરાકર

ગુરુ ગુણ કિર્તન

(રામ ભજનનો)

સદ્ગુરુ દેવ હયાળુ રે, જ્ઞાતા દૃષ્ટા વિશ્વના હોળુ,
 પુરેપુરા આતમ તત્વના બાણુ. સદ્ગુરુ
 શાંતિ સંયમ ધારી રે, હયા ભરી આંખડી હોળુ,
 અંતર ઉગ્યો અનુભવ કેરો બાણુ. સદ્ગુરુ
 પારસમણિ સાચો રે, લોહને કંચન કરે હોળુ,
 અજ્ઞાનીમાં પુરે તત્વજ્ઞાનના ઉભાસ. સદ્ગુરુ
 વચનસિદ્ધ વૈરાગી રે, અંતર ત્યાગી આકરા હોળુ,
 ટાળ્યા જેણે હંભ અને અભિમાન. સદ્ગુરુ
 નિર્મળ તન મન વાણી રે, જીવન જ્યોતિ જાગતી હોળુ,
 નયને વહેતી પ્રેમ તણી રસ ધાર. સદ્ગુરુ
 વાણી અમૃત વહેતી રે, આનંદ મૂર્તિ આલિયા હોળુ,
 રોમે રોમે ધર્મતણા ઝંકાર. સદ્ગુરુ
 સાધક આતમ યોગી રે, કૃપા સિંધુ પ્રેમનો હોળુ,
 હસ્તે મુખડે સંત જિવનના ઉલ્લાસ. સદ્ગુરુ
 ઉડ્યા આભણ વેગેરે માનવ દેહ ત્યાગીને હોળુ,
 અમરાપુરની ઉચી અટારી પ્રકાશ. સદ્ગુરુ
 આંખડિ અનલો રમતી રે, અલખ અખાડે ખેલતા હોળુ,
 ભળીઆ પોતે આદિ અનાદિમાં સંત. સદ્ગુરુ
 વર્ષ પુરુ વિત્યું રે, ગુરુવરના નિર્વાણ ને હોળુ,
 દિલ દેવળીએ મણિમય ગુરુજનાં સ્થાન. સદ્ગુરુ

—પાદરાકર

ખરતરગચ્છભૂપણુ શ્રીમદ્ જિનરિદ્ધિસૂરિધરજી મહારાજ
શ્રી બોરીવલી પ્રથમ સ્વર્ગારોહણુ જયંતિ
ગીતમણિમાળા

શ્રી ગુરુસ્તુતિ
(કલ્યાણ) .

પરમ જ્ઞાન મૂર્તિં ઠે.
અલખ આત્મ યોગી ઠે, નિજનંદ ભોગી ઠે.
જગવી જીવન જયોતિ ઠે,
જનમના ઝો ભોગી ઠે. પરમ૦
પંચ મહાવૃત્ત રસાળ સ્વ-પર કયા પ્રતિપાળ;
આત્મ જયોત રખવાળ,
શ્રી જિનરિદ્ધિસૂરી ઠે. પરમ૦
પ્રથમ સંવત્સર ઠે, જયંતિનીજયોતિ ઠે,
બોરીવલી નગર ઠે,
નેન અલખ સભર ઠે. પરમ૦
શારદ શ્રુત જ્ઞાન ઠે, પલપલ સભાગ ઠે,
રગ રગ વિરાગ ઠે,
સાધક મણિ રિદ્ધિ ઠે. પરમ૦

—પાદરાકર

પરમપ્રભાવિક શ્રીમદ્ ઋદ્ધિસૂરીશ્વરજી આરસ ગુરૂમૂર્તિ
પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે ગાવાનાં

ગુરૂભકિત ગુણગાન

(રાગ બહાલા વીર જિતેશ્વર જન્મ જરા. સોરઠ)

ચેતન અનંત શિદ્ધિ આતમની ન વિસારજે રે !
આતમયોગી મૂર્તિ સૂરિવરનેય સંભારજે રે ! ચેતન૦
આત્મ ઉભંગર ત્યાગી તપસ્વી, ચમત્કારની ચેતનમૂર્તિ,
ગુરૂપાર્થ પ્રતિમા જિનઋદ્ધિસૂરી ધ્યાવજે રે ! ચેતન૦
પરમપ્રભાવિક ચેતનમૂર્તિ, મોહનલાલજી દશદિશ કીર્તિ !
યશઃસૂરી પદ્મશિખ્ય ઋદ્ધિ ગાવજો રે ! ચેતન૦
અસંખ્ય શાસન સુકાર્ય કીધા, મંદિર નૂતન ઉપાશ્રય પ્રકટયા;
થાણા દેવ વિમાન જિનાલય ધ્યાવજો રે. ચેતન૦
અનેકને તારી ઉદ્ધારી, ઉપદેશીને બહુ નર નારી,
સ્વર્ગ સંચર્યા સમાધિવંત સ્મરાવજો રે. ચેતન૦
શ્રી વીરધંટાકણ આરાધક, શાસનકાજ સુમંત્રો સાધક,
વીરની પ્રતિમા પધરાવી ન વિસારજો રે. ચેતન૦
ગુરૂમૂર્તિશ્રી ઋદ્ધિસૂરીની, આરસની અલબેલી બનેલી,
ગુલાબ અભિષેકે ગુરૂભકિત સુહાવજો રે. ચેતન૦
માધકૃષ્ણ પદી ગુરૂવારે, મહાવીર જિન મંદિર દારે,
પ્રાતઃપ્રાણ પ્રતિષ્ઠા નિર્વિધને થજો રે. ચેતન૦
માણેકસુત હરિચંદ શ્રીભકિત, ગુરૂમૂર્તિ કરનાર પ્રતિષ્ઠિત,
ઉત્સવ અદ્યોતરી સ્નાત્રગુરૂ આવજો રે. ચેતન૦
અલબેલી આંગી પ્રભુ અંગે, વરઘોડા પૂજના રંગે,
ગુરૂ પ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ અજબ રચાવજો રે. ચેતન૦

રત્ન હીરાને ઝવેર ચમકે, ઉત્સવ ઘેલાં બકતો ઠમકે,
 ઘંટાકર્ણની સાલગ્રેહ ચોથી બળે રે. ચેતન૦
 ભગવન મહાવીર ઋદ્ધિસૂરીશ્વર, ઘંટાકર્ણનાં જ્ઞાન ઘરોઘર,
 ખરતરખરે જૌરવ ગીત લલકારશે રે. ચેતન૦
 આરસ પ્રતિમા મંગલકારી, થાચ પ્રતિષ્ઠા શી ખલહારી,
 પાવનકારી હર્શન ભક્તિ વધારશે રે. ચેતન૦
 પાયધુની પડધમ જીનમંદિર, વાળે નોખતો ધમં ઘરોઘર,
 ઉત્સવ મધ્વિમય દેવો સફળ બનાવશે રે. ચેતન૦

—પાદરાકર

ગુરૂ નામસ્મરણ

(ભૈરવી)

ગુરૂ ગુરૂ મુખસે જોલ, મનવા. ઠૂં ગુરૂ ઠૂં ગુરૂ જોલ,
 નાહિં પડત કહ્યુ જોલ, ખાળા! ગુરૂ ગુરૂ મુખસે જોલ.
 અશરણ શરણ અધમ ઉદ્ધારક, ચેતન અજળ અડોલ.
 તારક ભવસાગરસેં નૈયા, ખેવઈઆ અનજોલ. મનવા૦
 અંધેરમેં જ્યોત સહારા, નિર્જાલકા અનજોલ.
 પરમ પ્રેમવત્સલતા સાગર, રિદ્ધિસૂરિજી અડોલ. મનવા૦
 કૈાઈ મુહાંગી પાવત સદ્ગુરૂ, કાટત કમં કિલોલ.
 મધ્વિ ગુરૂપે ન્યોછાવર દિલ, શુભાખરતન અજોલ. મનવા૦

—પાદરાકર

જ્ઞાનમણિ શ્રી ગુરૂદેવ

જ્ઞાનમણિ, દિનમણિ, સ્પર્શમણિ, નરમણિ !
 ધ્યાનમણિ, પ્રેમમણિ, રૂપ પોતે !
 જગમણિ, રસમણિ, મુનિમણિ, સુરીમણિ !
 ત્યાગમણિ છે સ્વયં આત્મ જ્યોતે ! જ્ઞાન૦

અલખમણિ, લખમણિ, સુરમણિ, નૂરમણિ !
 સત્યમણિ, સદ્ગુરૂદેવ તો છે !
 આત્મમણિ, કલ્પમણિ, તત્ત્વમણિ, સત્ત્વમણિ !
 રિદ્ધિસુરીમણિ જ્ઞાનનો છે ! જ્ઞાન૦

આત્મ આધ્યાત્મમણિ, યોગ અષ્ટાંગમણિ !
 સરળ સંવેગમણિ શા ઉદ્યોતે !
 નિગમ આગમમણિ, સત્સમાગમમણિ !
 કલ્પતરૂવરમણિ વિશ્વનો છે ! જ્ઞાન૦

ૐ અહંમણિ, પ્રાણ ! ભક્તિમણિ !
 મંત્રશક્તિમણિ જ્ઞાન જ્યોતે !
 રિદ્ધિસુરીવર મણિ ! મોહન યશઃ મણિ !
 જ્યોત પ્રકટાવો મણિ આપ જ્યોતે ! જ્ઞાન૦

—પાદરાકર

શ્રીમદ્ જિનઋદ્ધિસૂરીશ્વર સ્વગણિહણ પ્રથમ જયંતિ પ્રસંગે

અંજલિ

(ગીત દેશી-આશાવરી)

કોણ કરે સંઘ સ્હાય ! ગુરૂ વિન કોણ કરે સંઘ સ્હાય !
 કોણ કરે..... ! ગુરૂ વિન..... ! ટેકો
 ગુરૂજી સ્વર્ગે આપ સીધાવ્યા, સંઘ બન્યો નિરાધાર;
 બાળપ્રદાચારી સુયોગી, સુભટ સંવિત્ત મોઝાર. ગુરૂં ૧
 ગુરૂ દેશની સાહિબી છાંડી, કયો પાદ વિહાર;
 શ્રીપૂજ્યપદવી ત્યાગી; ન્હાસી પાદલીપને દ્વાર. ગુરૂં ૨
 ગુરૂ મોહનનાં પાદ ધરીને, બન્યા સંઘ આધાર;
 મોહનમુનિના યશઃસૂરીશ્વર, તસ શિષ્ય આપ શ્રીકાર. ગુરૂં ૩
 અઠ્ઠાઈ અઠ્ઠાઈ તપને તપતાં, ઉતરવા ભવપાર;
 કમે કમે પદવીઓ લાભી, થયા સૂરીશ્વર સાર. ગુરૂં ૪
 થાણા દેશમાં નરપદ પ્રભુનેા સ્થાપી કરી જયકાર;
 તીર્થોદ્ધારે જશ જગ પ્રગલ્બો, યશઃ ગુરૂને પ્રતાપ. ગુરૂં ૫
 થાણા તીર્થ ઉદ્ધારજ કીધો, નવપદને મહિમાય;
 નવપદ આરાધક સૂરીશ્વર, દાદા કુશળકૃપાય. ગુરૂં ૬
 ઘંટાકર્ણુજી વીર આરાધી, સ્થાપ્યા મોહમયિ દ્વાર;
 દેશવિદેશે ઝળકયો મહિમા, ઘંટાકર્ણુ ઉદ્ધાર; ગુરૂં ૭
 ચિત્તે ચેતી સમતા ધારી, કરતા પુદ્ગલ ત્યાગ;
 પુદ્ગલ ત્યાગે આનંદ અનેરો, શ્રી ઋદ્ધિસૂરી મહાભાગ ! ગુરૂં ૮
 ગુલાબમુનિજી સેવા સારી, હૃદયે ગુરૂપદ ધાર;
 વત્સર એક સ્વપ્નવત્ વીત્યું, ગુરૂવર દિલ એકતાર ! ગુરૂં ૯

દીક્ષાત્ દ્વિતીય તૃતીય ચતુર્થા, 'મુ'ખા-સૂર્તે ચાતુર્માસ;
શિશુપણેથી ચરણે લોટયા, અપૂરવ ત્હારી છાંય ! ગુરૂં ૧૦
કાકાશ્રી રહેવચંદ સંઘાતે, નિત વંદતો તુમ પાય;
ગુણ જીવનની જોડી આવી, વહતા વયણ સદાય. ગુરૂં ૧૧
આશિષ દેતા શુદ્ધ હૃદયથી, 'ધર્મલાભ ઉચ્ચરાય;
જયજયવંત રહો શ્રીગુરૂવર ! ૪ "જીવન" સજીવન થાય ! ગુરૂં ૧૨

સં. ૨૦૦૮; જેઠ } જીવણચંદ સાકરચંદ ઝવેરી
શુકલ તૃતીયા, સોમવાર } મુ'ખઈ તા. ૨૬ મે ૧૯૫૨

દીર્ઘ તપસ્વી આચાર્યશ્રી જિનઋદ્ધિસૂરિશ્વરજીના

સ્વર્ગવાસ નિમિત્તે

ગુરૂ-વિરહ ગીત

(રાગ ભૈરવી)

ડુખ્યો ચંદ્ર નભ મંડળમાં, થયું દિલ ધોર અંધારું,
અસ્ત થયો બાનુ અમારો, ગુરૂવર, ગુણને સંભારું. ૧

ગુલાબ તમોને યાદ કરીને, અંતર આંસુ સારે.
વિરહવેદના ના સહેવાયે, હૃદય રહે ચોધારે. ૨

ઋદ્ધિસૂરિશ્વર દાદા ગુરૂવર, પરમ પર ઉપગારી.

ઓ યુગના અવતારી.

૧ મુ'ખઈ અને સુરતમાં. ૨ શ્રેષ્ઠ દેવચંદ લાલભાઈ ઝવેરી.
૩ ગુલાબચંદ દેવચંદ ઝવેરી અને હું. ૪ નામનો નિર્દેશ.

ભક્તજનો સૌ આંસુ સારે, સંભારી સંભારી.

ઓ યુગના અવતારી. ૧

સત્ય વચનની શ્રદ્ધા સમ તું, અધ્યાત્મ યોગી જ્ઞાનામૃત તું,

મન, વચન કાયાથી ગુરુ, અહિંસાના વૃત્તધારી. ઓ યુગ ૨

જ્યાં પાથરતો તું અજવાળા, ત્યાં છે વાદળ કાળાં કાળાં.

હિંચ પ્રભાકર અસ્ત થયો તું, છે રજની અંધારી. ઓ યુગ ૩

મરુભૂમિનું નામ દીપાવ્યું, માતપિતાનું કુળ અજવાળ્યું.

જ્ઞાની ગુરુની પાટ શોભાવી, સમતા સંઘમધારી. ઓ યુગ ૪

દેવ-પ્રતિષ્ઠા મંદિરો બંધાવ્યા, ઘંટાકરણુવીરને પધરાવ્યા,

ચાદી ગુણની અમર રહી ગુરુ, અખંડ બાળપ્રદાયારી. ઓ યુગ ૫

જ્ઞાન, ધ્યાન તપ, ત્યાગ સમાધિ, અંતરમાં મહાવીર આરાધી,

કામ ક્રોધના ત્યાગી ગુરુજી, પંચ, મહાવ્રતધારી. ઓ યુગ ૬

મહાવીર વિષુ ગૌતમ ટળવળતા, વીરપ્રભુ! વીરપ્રભુ! કરી ફરતા.

એજ દશા ગુલાબમુનિની, ગુરુ વિરહતા ભારી. ઓ યુગ ૭

ગુલાબ! ગુલાબ! કરી કેણુ બોલાવે, ગુરુ વિષુ હવે કેણુ રાહ બતાવે.

ક્યાં છૂપાયો વિરલ હંસ તું, ગુરુવર કૃપા આધારી. ઓ યુગ ૮

સાધુ મુનિ સકલ સંઘ મળીને, ગુરુવર ગુણને યાદ કરીને.

સૌનાં હેયાં અશ્રુભીનાં છે, ગુરુગુણને સંભારી. ઓ યુગ ૯

જેઠ સુદિ ત્રીજને ગુરુવારે, રાહ લીધો જવા મોક્ષ દ્વારે.

ભાવભરી ગણેશની અંજલી, સ્વીકારજો દયાધારી. ઓ યુગ ૧૦

—ગણેશભાઈ પરમાર

श्रीमान् मोहनलालजी महाराजना समुदायना आचार्य श्री
जिनरत्नसूरिजी महाराज तथा उपाध्याय श्री लब्धिसुनीजी
महाराज कृत श्री जिनऋद्धिसूरि गुणानुवाद
कु लः क म्

आसीद्विप्रकुले मरुस्थल गते यज्जन्म चुरुपुरे,
पूर्वं यो यतिदीक्षितः खरतरे गच्छे गुणै राजितः।
नाम्ना 'रामकुमार' आर्य चिमनीरामस्य शिष्योत्तमः
स्वात्मारामि जिनर्द्धि सूरि सुगुरु र्जीयात्स सखीश्वरः ॥ १ ॥
प्रातः संस्मरणीय मोहन मुनेः शिष्यो गुणालंकृतो
भास्वत्कीर्तियशः गुरुर्जिनयशः सखीश्वर सुव्रती।
यस्या भूत्स्व परोपकार मनसो ज्ञानक्रिया धारिणः ॥
स्वात्मा० ॥ २ ॥

दीक्षा यस्यवभूव सिद्धशिखरे खेटा^६ वि^४ खेटा^१ वनौ^१
वर्षे भागवती गुरोर्गुणवतो संशुद्ध चारित्रिणः।
पन्यासास्पदमस्य गोपनगरे बाणाङ्क खेटा^६ वनौ^१
स्वात्मा० ॥ ३ ॥

यस्याचार्य पदं बभूव सुगुरोर्बाणाङ्क खेटा वनौ,
स्थानाख्ये नगरे गजाभ्रखकरे श्री मोहमय्यां पुरि।
ध्येय ध्यानमनाः समाधि मरणं लात्तोत्तमार्थोगतः
स्वात्मा० ॥ ४ ॥

स्वात्मानं वरसंवरेण तपसा यो भावयन् स्थापयन्
सन्मार्गे प्रतिबोध्य भव्य जनतां कुर्वन् धर्मोन्नतिम् ।
सत्कृत्यैर्व्यचरत्समं सुविहितैः संविज्ञ वाचं यमैः

स्वात्मा० ॥ ५ ॥

श्राद्धैर्देशनया सुधामधुरया जीर्णान्समुद्धारयन्
भव्यान्वृतन दर्शनीय विशदार्हचैत्य चैत्यालयान् ।
प्रत्यस्थापयदार्यं सत्तम गुरुः स्थानाख्य पुर्यादिषु

स्वात्मा० ॥ ६ ॥

धर्मस्थान मुपाश्रया भविजनैर्यस्यो पदेशेनहि
जीर्णा उद्धरिता नवाश्च विहिता द्रव्यं घनं सप्तसु
क्षेत्रेषु व्ययितं दयास्यदजने जन्तौ दयाधारिणः

स्वात्मा० ॥ ७ ॥

श्री गुलाबमुनि मुनिर्गिरिवरो रत्ना कराख्यो मुनि
रित्याद्या विनयान्विताः समभवन् शिष्य प्रशिष्याः शमाः
दान्ता यस्य तपस्विनः खरतराऽनुष्ठानकर्तुर्गुरोः

स्वात्मा० ॥ ८ ॥

यो जातो गुरु सद्गुणैः सुविहिते पूज्योगरिष्ठोगणे
सङ्घादौ स्तवितो गुणेन महितो नित्यन्तिरो भावताम् ।
आविर्भावतयाऽगमाज्जिनवृषं लोके प्ररुप्यानघं

स्वात्मा० ॥ ९ ॥

पूज्यः श्री मुनि मोहनो जिनयशः स्ररीश्वरस्तत्पद-
लीनः पूज्य जिनर्द्धिसुरिसुगुरुः सङ्कीर्तितः संस्तुतः ।
सद्भू तार्थ गुणैश्च लब्धि मुनिना श्री रत्न सूर्याज्ञया
पूज्यानां गुण कीर्तनाद्गुणिजनः स्यात्पुष्पतैलं यथा

स्वात्मा० ॥१०॥

स्वात्मानं वरसंवरेण तपसा यो भावयन् स्थापयन्
सन्मार्गे प्रतिबोध्य भव्यजनतां कुर्वेश्व धर्मोन्नतिम्
सत्कृत्यैर्व्यचरत्सदा यतिगुण ज्ञानक्रिया सत्तमः
दुःखौघात्सजिनर्द्धिसुरि सुगुरुः स्ररीश्वरः पातुनः

स्वात्मा० ॥११॥

श्रीमान् श्री १००८ श्री मोहनलालजी महाराजानां सुरत
ज्ञानभंडारस्य शास्त्री श्री सन्मुखराम केशवरामज्योतिषिकृत
श्लोकाः

शार्दूल विक्रीडित

पंचाभ्रात्र करार्द्रिताब्द तपसि श्री कृष्ण षष्ठ्यां भृगौ
जैनाचार्यं जिनर्द्धिसूरि वचसा वीरस्य प्रासादके ॥
नानी खाखर कच्छ देश वसतिः श्री हर्षचन्द्राभिधो
घंटाकर्णं सुयक्षं मूर्तिं मचलाम् स्थापयन्नक्तिः ॥ १ ॥

“ मालिनी ”

वसुखखकर वर्षे ज्येष्ठ शुक्लाग्नि जीवे
शुभ खचर समेते प्रातरैज्यै मुहूर्ते ॥
गुरुवर जिनऋद्धिः सूरिवर्योऽति भव्यो
द्विवसुमित वयस्कः कालधर्मं प्रपेदे ॥ २ ॥

“ स्रग्धरा ”

मुम्बापुर्य्यौ सुसंघो वसुमित दिवसं पुष्कलोत्साहपूर्वं
चक्रे भव्योत्सवं श्री जिनवर गुरुदेवस्य मूर्तिप्रसंगे ॥

आचार्यस्यानुमत्या जिनपदक भृतो रत्नसूरीश्वरस्य
वासक्षेपंचकार प्रमुदित मनसा श्री गुलाबोमुनीन्द्रः ॥ ३ ॥

“ स्रग्धरा ”

नन्दाभ्राभ्राश्वि वर्षे तपसि वदितथौजीव वारेच षष्ठ्या
मादेशं प्राप्य राया विहित विधिकृते श्रीहरि श्रेष्ठिवर्यः ॥
श्रेष्ठि श्री बालुभाई सुबिधि मघटयत्सन्मुखोऽदान्मुहूर्त
चक्रे श्री मज्जिनर्द्धि प्रखर वरदसूरीन्द्रमूर्तेः प्रतिष्ठाम् ॥ ४ ॥

सं. २००७ श्री गोडीजी जैन उपाश्रयमां चातुर्मास बिराजता
आचार्य श्री विजयप्रतापसूरीश्वरजी तथा आचार्य श्री
विजयधर्मसूरीश्वरजी महाराजना शिष्योने काशीयी
अभ्यास कराववा आवेला पंडित श्री जीवेश्वर झाए
पूज्य गुरुवर्य श्री जिनऋद्धिसूरिजी महाराजना
गुणोथी आकर्षाई रचेला श्लोको-

श्र द्धां ज लि

शार्दूल

गुञ्जन्तो मधुरां शुभां मुनिहित शास्त्रस्य वार्तां सदा,
लाळित्यां सुरराजमोदनकरां भक्तिं गुरुणां मुहुः ।
वन्द्ये चारु पदाम्बुजे हितकरे कृत्वा प्रभूणां स्वयम्,
मुञ्चन्तः खलु पापकर्मनिवहान् ऋद्धीश्वरत्वं जगुः ॥ १ ॥

स्रग्धरा

नित्यं योगासनस्थाः ददति गुरुकुले श्रावकेभ्यो मुनीन्द्राः,
जीर्णाज्वस्था विरक्तास्तदपि च विविधान् ज्ञानिनश्चोपदेशान् ।

कीर्तिर्धूर्या यदीया विलसति गगने विज्ञवृन्दस्य मध्ये,
जायात्तेषां प्रकामं दिशि दिशि भुवने सिद्धिमार्गप्रचारः ॥ २ ॥

उपेन्द्रवज्रा

यस्मिन् गुरौ निरतिभक्तिमती च श्रद्धा,
यस्यास्ति विज्ञस्य सुशान्तमूर्तेः ।
तस्मिन् प्रभौ विहितपूजन तत्परस्य,
शान्तिश्च भूयात् किल देवलोके ॥ ३ ॥

शार्दूल

स्वच्छे खरतरसंज्ञकेति विश्रुतेगच्छे विधातेव यः,
संयातो गुरुपट्टपन्न विमले भव्येषु सद्बोध कृत् ।
द्रव्याद्यैश्चतुराननैश्च सततं तत्त्वौघमाख्यापयन्,
जीयाच्छ्रीजिनऋद्धिसूरिरनिशं स्याद्वादहंसस्थितः ॥ ४ ॥

जेयं जेयमजीजयद्विजयिनं मोहं महादुर्धरं,
गेयं गेयमजीगमज्जिनमतं स्याद्वादसंशोभितम् ।
तप्यं तप्यमतीतपद् बहु तपः कर्मौघविध्वंसकम्,
बोध्यं बोध्यमब्रूबुधद् भुवि जनं जीयात् स ऋद्धिर्गुरुः ॥ ५ ॥

ध्येयं ध्येयमदीधरच्छिवकरं चारित्ररत्नार्हतं,
सेव्यं सेव्यमसीषिवद्गुरुरूपदं सर्वार्थं संसाधकम् ।
दीप्यं दीप्यगदीदिपत्स्वचरणं सद्ब्रह्मज्योतिर्मयम्,
गेयं गेयमचीकरन्निजयशः कुन्देन्दु गौरं गुरुम् ॥ ६ ॥

सौजित्राऽमिध सुन्दरे पुरवरे प्रत्यक्षमालोकितः,
यक्षेन्द्रः समुदाय रक्षणकरः श्री माणिभद्राभिधः ।
गत्वा कारय मन्दिरं मम नवं जीर्णञ्च यत् स्तम्भने,
तस्याज्ञापरि पालिताऽशु मुनिना स्तादृक्कद्विस्वरिः श्रिये ॥ ७ ॥

मालिनी

जिनपति जलयात्रा स्नात्रमात्रेण येना-
ऽकृत नगरकुचेरे भीष्मदुष्कालशान्तिम् ।
प्रशमरस मुधाभि शोभितैर्वाणिसूत्रैः,
रचयति बहु सङ्घे पुष्पमालेव संपम् ॥ ८ ॥

शार्दूल

आस्ते सर्वसमृद्धिशालिनगरं मुम्बेतिनाम्ना पुरं,
तन्मध्ये प्रथितञ्च नूतनतमं ठाणेति सभ्यास्पदम् ।
तत्र श्रीचरणैरुदारचरितैर्देवालयं निर्ममे,
लब्धं ज्ञानबलेन शास्त्रनिपुणैर्नित्यं यशः साधुभिः ॥ ९ ॥

उपेन्द्रवज्रा

बोरीवली-दादर-मोहमय्या-मचीकरद् राजदुपाश्रयान् वै,
जिनालयं साधु समादरन्नु, वशीकृतज्ञो बहुशशस्कार ॥ १० ॥

अनुष्टुप्

पायधून्यां प्रयत्नेन, महावीरस्य मन्दिरे ।
घण्टाकर्णस्य देवस्य, प्रतिष्ठाऽकारि स्वरिभिः ॥ ११ ॥

शार्दूल

गौडारुय द्विजवंश जन्म विलसन्मान्यः सतामग्रणीः
 सम्प्राप्तश्च पुराभवेन विधिना सज्ज्ञानमुक्तिप्रदम् ।
 आयातोऽर्हतसिद्धधर्मगहने साधुप्रवर्यश्च यः
 सार्थं जन्म कृतश्च तैर्मुनिपदैः शिष्यैः समालङ्कृतैः ॥१२॥

युञ्जन् योगबलं तिरस्कृतमिदं भूमण्डले विग्रहम्,
 ज्येष्ठे मासि सिते बृहस्पतिदिने पक्षे तृतीयातिथौ ।
 तस्य श्रीचरणारविन्दयुगले पूजां बुधाः श्रावकाः,
 कृत्वा भक्तवराश्च कृत्यमखिलं संस्कारसंवर्द्धकम् ॥१३॥